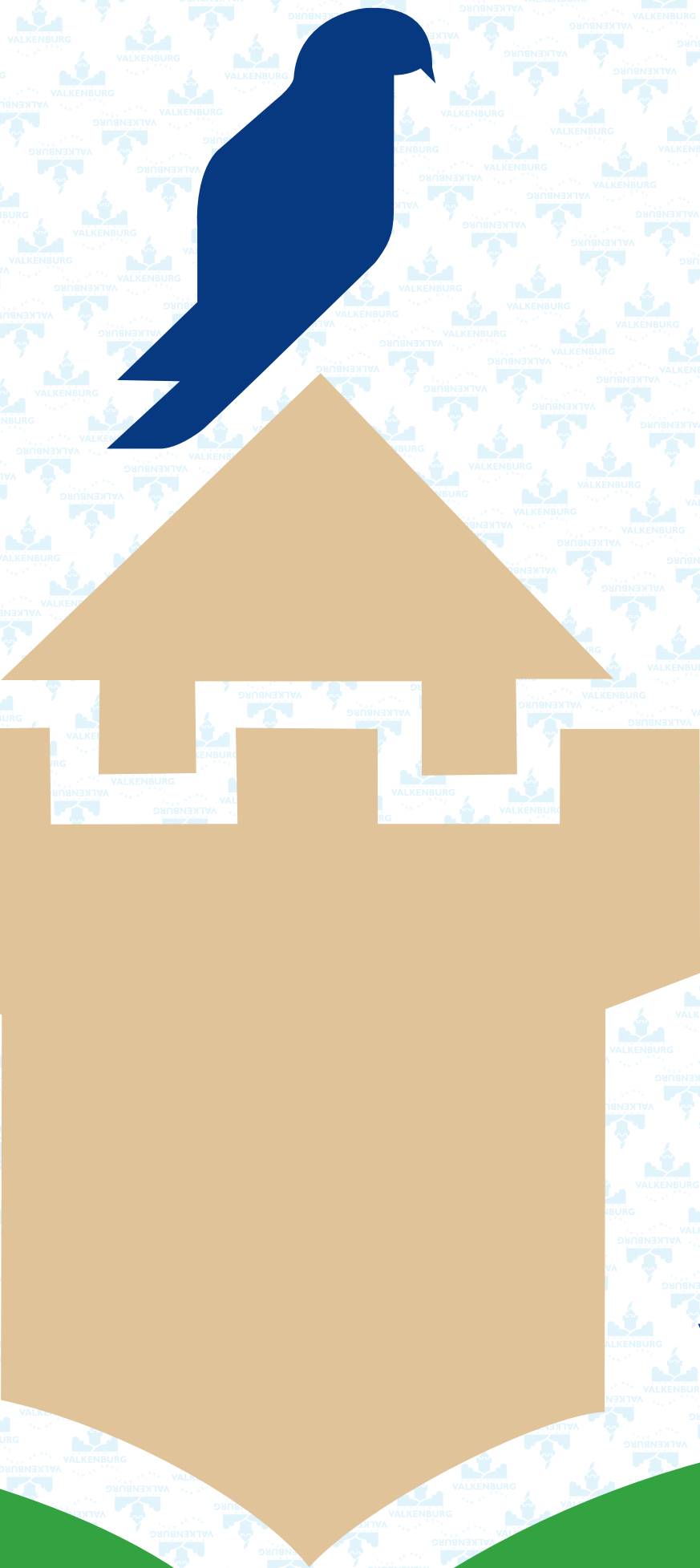

Begroting 2019-2022

Onderwerp: Ontwerp-begroting 2019-2022

Aan de raad.

Hierbij bieden wij U de ontwerp-begroting aan voor de planjaren 2019 tot en met 2022. Met deze eerste begroting van de nieuwe raadsperiode beogen wij de raad, zoals die na de verkiezingen is aangetreden, voldoende handvaten te geven om de kansen voor onze stad te verzilveren en om de vele uitdagingen het hoofd te bieden. Daarbij staan wat ons betreft het versterken van de sociale basis, investeren in duurzaamheid, de uitbouw van onze economische kracht en het verbeteren van de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte centraal, waarbij we de investeringen en impulsen blijven koppelen aan een verantwoord en solide financieel beleid, zoals we dat ook in de afgelopen jaren hebben gedaan. Onder een financieel solide beleid verstaan we dat de begroting meerjarig structureel in evenwicht is en de risico's in voldoende mate zijn afgedekt. Dat wil zeggen, dat de structurele baten hoog genoeg zijn om de structurele lasten af te dekken en dat het weerstandsvermogen voldoende groot is om alle geïnventariseerde risico's het hoofd te kunnen bieden.

De kadernota is de opmaat naar de begroting. In deze nota komen niet alleen wijzigingen van bestaand beleid aan bod, maar wordt ook ingegaan op de nieuwe prioriteiten. De door de raad genomen besluiten over beleidstoevoegingen en eventuele bijstellingen van bestaand beleid worden vervolgens vertaald in de nieuwe begroting. Dit jaar was de kadernota beleidsarm, omdat de tijdsperiode tussen de totstandkoming van het coalitie-akkoord en de behandeling van de kadernota te klein was om de raad weloverwogen en verantwoorde besluiten te laten nemen, die passen binnen een duurzaam sluitend financieel meerjarenperspectief. Wel hebben wij laten zien welke bedragen wij graag zouden willen koppelen aan een aantal in het coalitie-akkoord verwerkte prioriteiten. In de diverse programma's van de begroting, die nu voor U ligt, hebben wij aan alle speerpunten van het coalitie-akkoord prioriteiten gekoppeld, die zijn voorzien van een gedetailleerde toelichting en financiële onderbouwing. Door de afzonderlijke ambities met elkaar te verbinden, ontstaat er een rode draad en een koersvast samenhangend beleid. Bij het uitvoeren van deze ambitieuze agenda kijken we om ons heen en zoeken we vanuit onze kracht nadrukkelijk naar samenwerking.

Integrale uitvoering van al onze voornemens kunnen wij in deze raadsperiode niet realiseren. Daarvoor zijn de financiële mogelijkheden te beperkt en bovendien moeten wij voor met name de strategische projecten op zoek naar externe financiers teneinde te komen tot een haalbare businesscase. In hoofdstuk 4 onder punt b. van deze begroting leggen wij het nieuwe beleid aan U voor, dat wij in dit begrotingstijdvak in gang willen zetten. Deze prioriteiten vragen jaarlijks een bedrag van € 706.000,- en incidenteel afgerond € 4 miljoen, dat wij uit onze reserves willen putten. De helft van laatstgenoemd bedrag wordt gereserveerd in een geormerkte reserve voor het kunnen opstarten van strategische projecten wanneer zich een haalbare businesscase aandient. De resterende € 2 miljoen willen wij koppelen aan projecten, die niet structureel in de begroting doorwerken. Van de speerpunten met de daarbij behorende prioriteiten, waarvoor wij nu nog niet hebben gekozen, is een samenvattend overzicht gemaakt. Wij verwijzen U daarvoor naar de bijlagen. Zodoende beschikt U over alle relevante informatie en kunt U weloverwogen keuzes maken en financieel verantwoorde besluiten nemen. Op dat laatste aspect willen wij nog even nader ingaan.

Hoewel de economie na jaren van krimp weer glorieert, blijft ons devies dat wij behoedzaam met onze financiële middelen moeten omgaan en wel op grond van de volgende overwegingen:

- De ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente is in hoge mate afhankelijk van het verloop van de algemene uitkeringen. Bijna 50% van onze inkomsten zijn namelijk rijksuitkeringen, waarop wij nauwelijks invloed kunnen uitoefenen.

Wanneer de inkomsten bij het rijk toenemen, leidt dat in de regel tot hogere uitgaven en door de systematiek "Samen de trap op, samen de trap af" leidt dat vervolgens weer tot een hoger accres. De aanvankelijk op basis van de maartcirculaire gemaakte berekeningen voor onze gemeente lieten een stijging van de algemene uitkering zien van € 71.000,- in 2019, oplopend tot meer dan € 2,2 miljoen in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Na het verschijnen van de meicirculaire, dus nog geen twee maanden later, moesten wij het geschetste scenario weer in negatieve zin bijstellen omdat rijks breed minder bleek te worden uitgegeven aan compensatie van lonen en prijzen. Ook de aanvankelijk afgegeven prognose van de aanwezige financiële ruimte in het BTW-Compensatiefonds werd te hoog c.q. te risicovol door het rijk ingeschat. Door deze ontwikkelingen hebben wij onze ramingen weer naar beneden moeten bijstellen met een structureel bedrag van ruim € 1,2 miljoen tot € 1 miljoen vanaf het planjaar 2022. Het afdekken van structurele lasten van nieuwe investeringen door een verwachte hogere algemene uitkering kwalificeren wij dan ook als risicovol;

- De taakstelling Polfermolen is nog niet in concrete maatregelen omgezet. In onze berekeningen gaan wij daar wel vanuit, omdat er een raadsbesluit aan ten grondslag ligt. Hiermee is een bedrag gemoed van bijna € 1,2 miljoen vanaf het planjaar 2021;
- In dit stadium is nog niet bekend met welke kosten wij geconfronteerd zullen worden in het kader van de uitvoering van het Inter Bestuurlijk Programma. Voor de meest recente informatie hierover verwijzen wij U naar hoofdstuk 4 onder punt c. van deze begroting.

Ervan uitgaande dat alle taakstellingen tot de beoogde financiële omvang worden ingevuld en de algemene uitkering verloopt zoals wij nu veronderstellen, dan is de begroting vanaf het planjaar 2021 duurzaam in evenwicht. Wij zullen alle zeilen moeten bijzetten om die doelstelling te realiseren, omdat anders de toezichtsvorm zal veranderen van repressief, dus toezicht op afstand, in preventief.

De indeling van de begroting.

Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad gekozen voor de volgende 5 programma's:

- Sociaal domein;
- Ruimtelijk domein;
- Toerisme en Economie;
- Veiligheid, Toezicht en Handhaving;
- Algemene taakvelden

Deze programma-indeling is overzichtelijker en sluit beter aan bij de portefeuillevindeling en commissiestructuur. In elk programma worden de thema's benoemd, waarbij per thema wordt aangegeven wat wij willen bereiken en wat wij daarvoor gaan doen. Verder worden de baten en lasten op programmaniveau gepresenteerd, evenals de bij ministeriële regeling verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren voor de planjaren in de periode 2019-2022. Wanneer er sprake is van een bestuurlijk en financieel belang worden ook de verbonden partijen vermeld. Al deze informatie heeft betrekking op het bestaande beleid.

Aan het einde van elk programma worden de speerpunten van het coalitie-akkoord en de daaraan gekoppelde prioriteiten concreet benoemd, nader toegelicht en van een financiële onderbouwing voorzien. Wij gaven dat eerder al aan. In hoofdstuk 4 van deze begroting leggen wij U vervolgens onze keuzes voor. Wanneer U daarmee instemt, worden de financiële consequenties van die beleidstoevoegingen, samen met de dekkingsvoorstellen, verwerkt in de eerste wijziging van deze begroting. Wij hebben voor deze systematiek gekozen en dus niet voor een separaat raadsvoorstel, omdat U door deze aanpak beter in staat bent om bestaand en nieuw beleid tegen elkaar af te wegen.

Naast de programma's zijn er ook de verplicht voorgeschreven paragrafen. Die paragrafen vormen een dwarsdoorsnede van de begroting. Zaken als gemeentelijke bedrijfsvoering, financiering en het beleid met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen lopen dwars door de begroting heen. Om die reden is in de Begrotingsvoorschriften de verplichting opgenomen dat dit type informatie in afzonderlijke paragrafen moet worden verzameld.

Autorisatie en opzet van de begroting.

Met deze begroting autoriseert Uw raad het college op het niveau van de programma's voor het doen van uitgaven. Dat geldt ook voor nieuw beleid, met dien verstande dat de raad bij de begrotingsbehandeling kan besluiten dat voor bepaalde investeringen een separate kredietaanvraag moet worden gedaan. Dit is geregeld in artikel 5, lid 2 van de Financiële verordening gemeente Valkenburg aan de Geul 2017.

De behandelprocedure van de begroting.

Donderdag 4 oktober 2018:

De begrotingsdocumenten worden aangeleverd en openbaar bekend gemaakt.

Maandag 15 oktober 2018, 9.00 uur:

Indiening van de informatieve vragen.

Vrijdag 19 oktober 2018, 17.00 uur:

Beantwoording van de informatieve vragen.

Maandag 29 oktober 2018:

Technische behandeling van de begrotingsdocumenten in de commissie EFTR, waarbij ook vervolgvragen gesteld kunnen worden over de beantwoording van de informatieve vragen. Het voltallige college zal hierbij aanwezig zijn.

Dinsdag 6 november 2018:

Openbare behandeling en vaststelling van de begroting 2019-2022. Over de wijze van behandeling van de begroting moeten in het presidium nog afspraken gemaakt worden.

Communicatie.

De begroting 2019 plaatsen wij op de gemeentelijke website. Bij de presentatie is ook de pers geïnformeerd. Uiteraard benutten wij de passende gemeentelijke communicatiemiddelen om onze inwoners en ondernemers te informeren over deze begroting en de behandeling ervan in de raad.

Onze voorstellen.

Wij vragen Uw raad om de begroting voor de planjaren 2019-2022 vast te stellen en een standpunt in te nemen over de voorgestelde beleidstoevoegingen en de dekkingsvoorstellen ter verkrijging van een duurzaam begrotingsevenwicht.

Het college van burgemeester en wethouders van Valkenburg aan de Geul,

w.g.

L.T.J.M. Bongarts
gemeentesecretaris/algemeen directeur.

w.g.

dr. J.J. Schrijen
burgemeester.

Inhoudsopgave.

De begroting

Hoofdstuk 1	Het programmaplan: de te realiseren programma's.	7
1.1	Programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving	7
1.2	Programma Toerisme en economie	11
1.3	Programma Sociaal domein	19
1.4	Programma Ruimtelijk domein	33
1.5	Programma Algemene taakvelden	49
Hoofdstuk 2	De paragrafen.	73
2.1	Lokale heffingen	73
2.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	83
2.3	Onderhoud kapitaalgoederen	87
2.4	Financiering	91
2.5	Bedrijfsvoering	97
2.6	Verbonden partijen	103
2.7	Grondbeleid	117

De financiële begroting

Hoofdstuk 3	Het overzicht van baten en lasten.	119
Hoofdstuk 4	De uiteenzetting van de financiële positie.	125
Hoofdstuk 5	Het vaststellingsbesluit en de programma-autorisatie.	139
Hoofdstuk 6	Het besluit beleidstoevoegingen en dekkingsmaatregelen.	141
Bijlagen	Diverse overzichten.	143
	1. Meerjarenraming op taakveldniveau planjaren 2019-2022	
	2. Overzicht incidentele baten en lasten per programma	
	3. Overzicht structurele mutaties reserves	
	4. Overzicht investeringen gesplitst naar nut	
	5. Reserve- en voorzieningenbeleid	
	6. Meerjarig verloop reserves en voorzieningen	
	7. Resterende prioriteiten coalitie-akkoord	

Hoofdstuk 1: Het programmaplan: de te realiseren programma's.

§ 1.1 Programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. dr. J.J. Schrijen
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Omschrijving programma.

In dit programma wordt ingegaan op de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de integrale veiligheid, zoals openbare orde en crisis en rampenbestrijding. Hierin hebben ook ondernemers en bewoners een eigen verantwoordelijkheid. Iedereen moet veilig zijn en zich veilig kunnen voelen. Bij activiteiten die door de samenleving zelf worden geïnitieerd, wordt nagegaan hoe de gemeente deze initiatieven meer kan ondersteunen of bewoners en ondernemers kan activeren om zelf actie te ondernemen

Thema's programma.

Dit programma bestaat uit het thema Openbare orde en veiligheid.

Thema: Openbare orde en veiligheid.

De ambitie van de gemeente is om de veiligheid van bewoners en bezoekers op straat en in de leefomgeving te waarborgen en daar waar nodig te verhogen. Tevens wil de gemeente ernstige vormen van (horeca)overlast en onveiligheid voorkomen. Om hieraan invulling te kunnen geven zijn de volgende beleidsnota's opgesteld en ter hand genomen:

- Integraal Veiligheidsplan 2018-2021;
- Uitvoeringsprogramma IVP 2018-2019;
- Algemene Plaatselijke Verordening 2018;
- Vergunningen, Veiligheid, Toezicht en Handhavingsplan (VVTH-plan) 2018-2022;
- Jaarlijks Toezicht en Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP);
- Horecasanctiebeleid gemeente Valkenburg aan de Geul 2012;
- Preventie- en handhavingsplan Jeugd, Alcohol en Omgeving 2015-2019;
- Samen op weg met het risicoprofiel Brandweer 2014.

Wat willen we bereiken?

- Een veilige woon- en leefomgeving;
- Een plezierig en veilig uitgaanscentrum;
- Het verbeteren van de naleving van de regels die gelden in de openbare ruimte;
- Het verbeteren van de naleving van de regels op het gebied van de brandveiligheid;
- Een adequate uitvoering en goede naleving van de Drank- en Horecawet;
- Het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van zowel ondernemers als inwoners, zodat de leefomgeving veiliger wordt;
- Afdoende hulpverlening door de brandweer en voldoen aan de landelijke normen voor opkomst- en uitruktijden;
- Een optimaal afgestemde inzet van beschikbare capaciteit van de brandweer;
- Het stimuleren van maatregelen voor brandpreventie en zelfredzaamheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitvoeringsprogramma's, zoals hierboven genoemd, worden uitgevoerd. Tevens zal met alle betrokkenen gewerkt worden aan het Integrale veiligheidsplan 2018-2021, waarin de volgende veiligheidsonderwerpen als prioriteit zijn aangewezen:

- Veilige woon- en leefomgeving;
- Horeca- en evenementenveiligheid;
- Ondernijning/aanpak georganiseerde criminaliteit.

Daarnaast zijn enkele strategische thema's benoemd, waaronder de aanpak van de jeugdoverlast, voertuigcriminaliteit, brandveiligheid en crisisbeheersing. In het Integraal Veiligheidsplan zijn indicatoren opgenomen over de misdaad- en incidentcijfers van de politie. Hierover wordt jaarlijks afzonderlijk aan de raad gerapporteerd.

Aandacht voor alle veiligheidsthema's.

De gemeente gaat door met de inzet op alle veiligheidsthema's. Daarbij is er aandacht en ruimte voor doorontwikkeling van de aanpak. Verder voeren we wettelijke taken uit en reageren we op incidenten en urgente vragen vanuit de samenleving.

Blijven samenwerken.

De gemeente gaat door met de regionale samenwerking op veiligheidsterrein. De belangrijkste regionale samenwerkingsverbanden zijn:

- Veiligheidshuis Maastricht Heuvelland: afstemming binnen de regio tussen partners uit de justitiële keten, de veiligheidsketen en de zorgketen met als doel terugdringen van overlast, criminaliteit en huiselijk geweld;
- Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC): afstemming overheidspartijen ter bestrijding van de georganiseerde misdaad;
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zuid-Limburg: afstemming en expertise op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuadvies;
- Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL): afstemming tussen ketenpartners ten aanzien van aanpak (gezondheids)risico's, rampen en crises;
- Burgernet: burgers helpen de politie bij opsporing verdachten;
- Regionaal overleg integraal toezicht (ROIT): afstemming werkzaamheden BOA's.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
- Gemeenschappelijke Regeling RUD Zuid-Limburg.

Voor nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen, waarin wij participeren, verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
1	1	Verwijzingen Halt	aantal per 10.000 inwoners 12-17 jaar	2017	121	131	Bureau Halt
1	2	Harde kern jongeren	aantal per 10.000 inwoners 12-24 jaar	2014	0,9	1,3	KLPD
1	3	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2017	0,9	2,2	CBS
1	4	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2017	3,3	5,0	CBS
1	5	Diefstallen uit woningen	aantal per 1.000 inwoners	2017	3,6	2,9	CBS
1	6	Vernieling en beschadigingen	aantal per 1.000 inwoners	2017	4,2	4,8	CBS

Wat mag het kosten?

	Programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving Lasten taakvelden	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.066.619	1.097.722	1.140.354	1.156.233	1.176.449	1.192.196
1.2	Openbare orde en veiligheid	769.959	1.280.891	955.962	958.386	960.864	963.189
	Totaal lasten	1.836.578	2.378.613	2.096.316	2.114.619	2.137.313	2.155.385

	Programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving Baten taakvelden	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	68.822	68.000	68.000	68.000	68.000	68.000
1.2	Openbare orde en veiligheid	104.623	120.039	105.320	105.320	105.320	105.320
	Totaal baten	173.445	188.039	173.320	173.320	173.320	173.320

	Programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving Saldo taakvelden	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-997.797	-1.029.722	-1.072.354	-1.088.233	-1.108.449	-1.124.196
1.2	Openbare orde en veiligheid	-665.336	-1.160.852	-850.642	-853.066	-855.544	-857.869
	Totaal saldo	-1.663.133	-2.190.574	-1.922.996	-1.941.299	-1.963.993	-1.982.065

Uitwerking speerpunten Coalitie-akkoord.

Speerpunt 1: "In Valkenburg aan de Geul moet het veilig wonen en uitgaan zijn".

Integraal Veiligheidsplan 2018-2021.

Het Integraal Veiligheidsplan 2018-2021 (IVP) heeft de raad op 11 december 2017 vastgesteld. Daarin wordt een drietal prioriteiten benoemd en zijn strategische thema's aangegeven, waar de komende vier jaar de nadruk op ligt. In het uitvoeringsprogramma, dat voor een periode van twee jaar wordt opgesteld, zal gedetailleerd worden aangegeven welke projecten worden uitgevoerd, die in relatie staan tot de prioriteiten.

Voor veel maatregelen en activiteiten die onder het IVP vallen, is voor de komende jaren al in de bekostiging voorzien. Dit geldt onder meer voor brandweerzorg, crisisbeheersing, veiligheidsregio en de bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit. Het betreft doorlopende activiteiten, waaraan deels wettelijke verplichtingen ten grondslag liggen. Daarnaast is er een werkbudget begroot om veiligheidsprojecten uit te voeren. Uitgangspunt is om de uitvoering van het integraal veiligheidsplan binnen de huidige begrotingskaders (formatie en budgetten) te laten plaatsvinden.

Indien vanuit de uitvoering van het beleid blijkt dat dit uitgangspunt wijziging behoeft, zullen vanuit de uitvoeringsplannen onderbouwde voorstellen worden gedaan voor het bijstellen van de ambitie en het anders prioriteren van thema's. Indien nodig zal de raad om additionele middelen gevraagd worden.

De volgende 3 prioriteiten zijn in het IVP benoemd:

- *Veilige en leefbare kernen;*
- *Veilig uitgaan en veilige evenementen;*
- *Ondermijning.*

§ 1.2 Programma Toerisme en economie.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Omschrijving programma.

In dit programma worden de activiteiten gepresenteerd, die zijn gericht op het economisch functioneren van onze gemeente. De kern waarop de beleidsvoornemens zijn gebaseerd, zijn de Toekomstvisie 2030, de Agenda Valkenburg - Hart voor Valkenburg - en de Gebiedsvisie van Buitengoed Geul en Maas. Voor dit programma zijn de relevante onderdelen uit deze visies uitgewerkt in projecten. De focus ligt op het versterken van het kwaliteitstoerisme ter bevordering van de werkgelegenheid en het welzijn en welbehagen van onze inwoners en bedrijven. Waar mogelijk en verantwoord kiest onze gemeente voor anticyclisch investeren, om daarmee de basis te leggen voor een gezonde toekomst.

Thema's programma.

Dit programma bestaat uit de volgende drie thema's:

- 1) Economie;
- 2) Toerisme en recreatie;
- 3) Toeristische heffingen.

Thema 1: Economie.

Binnen het thema economie wordt beleid en worden activiteiten gepresenteerd die gericht zijn op het economisch functioneren van onze gemeente. De kern van de beleidsvoornemens is gebaseerd op de Toekomstvisie 2030, inclusief de bouwsteen van de nieuwe toeristische visie en het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 met bijbehorende bestuursafspraken.

Wat willen we bereiken?

De focus ligt met name op het versterken van het product Valkenburg in de breedste zin van het woord. Aan de ene kant met als doel om het toeristisch aanbod van Valkenburg aan de Geul te versterken, zodat dit aansluit bij de toekomstige vraag van bezoekers en toeristen. Aan de andere kant met als doel om een kwalitatief hoogwaardige leef-, werk en woonomgeving te bieden voor de eigen inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Regionale economische ontwikkelingen.

Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL).

De SVREZL is een gezamenlijke visie op de ruimtelijke structuur voor winkels, kantoren en bedrijventerreinen, die is opgesteld en vastgesteld door de 18 gemeenten in Zuid-Limburg. De SVREZL is gericht op het versterken van de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de regio door het aanbod zo goed mogelijk af te stemmen op de vraag. In de SVREZL zijn locaties aangegeven waar de versterking gewenst is (kwalitatief en soms ook kwantitatief) en worden beleidsuitgangspunten geformuleerd voor nieuwe initiatieven. Verder is in de SVREZL opgenomen dat het overaanbod van winkel- en kantoorruimtes in Zuid-Limburg op basis van deze visie wordt aangepakt.

Lokale economische ontwikkelingen.

StartersCentrum Limburg.

Het StartersCentrum is in 1995 opgericht. Het StartersCentrum is een zelfstandige stichting, die wordt gesubsidieerd door een aantal gemeenten. Het doel van het StartersCentrum is het informeren, adviseren en begeleiden van mensen die zich oriënteren op het zelfstandig ondernemerschap. Daarmee draagt het StartersCentrum bij aan het terugdringen van het aantal uitkeringsgerechtigden en neemt het aantal zelfstandigen toe. Tot op heden bedroeg de bijdrage van onze gemeente € 0,38 per inwoner. De afgelopen jaren is er sprake van tekorten bij het StartersCentrum. Omdat het tarief van € 0,38 per inwoner nooit is geïndexeerd maar de kosten wel stijgen, wordt het tarief vanaf 2019 verhoogd naar € 0,48 per inwoner.

Thema 2: Toerisme en recreatie.

Dit thema sluit nauw aan op thema 1 van dit programma, omdat alle activiteiten die op het gebied van Toerisme en Recreatie ontplooid worden eveneens als economisch zijn aan te merken.

Wat willen we bereiken?

Een economisch gezonde gemeente, waarbij toerisme en recreatie de economische motor van de gemeente vormen. Wij willen activiteiten ontplooiën die voorwaardenscheppend zijn voor een florerende toeristische sector.

Wat gaan we daarvoor doen?

Regionale economische ontwikkelingen.

Visie Vrijtijdseconomie (VTE) Zuid-Limburg.

De visie VTE is een ruimtelijk-economische visie met ontwikkelingsrichtingen en ruimtelijke keuzes op het gebied van de vrijetijdseconomie. Enerzijds bevat de visie VTE een beschrijving van de positie, kansen en ambities van Zuid-Limburg op toeristische-recreatief gebied voor de (middel)lange termijn. Anderzijds bevat de visie VTE een uitwerking voor dynamisch voorraadbeheer voor de vrijetijdseconomie. De visie zal in 2019 gereed zijn.

Lokale toeristische ontwikkelingen.

Strategische visie toerisme Valkenburg aan de Geul.

De raad heeft kennis genomen van de hoofdlijnen van de nieuwe toeristische visie en deze als bouwsteen toegevoegd aan de toekomstvisie 2035. Verder is gesteld dat de kaders van deze nieuwe visie verder uitgewerkt dienen te worden. In 2018 wordt het kader voor hotels verder uitgewerkt in hotelbeleid. Daarna is het de bedoeling om ook andere thema's verder uit te werken. Leidend zullen hierbij in ieder geval de thema's Valkenburg Kerststad, Valkenburg Wielerstad en Valkenburg Vestingstad zijn. Ook zullen binnen de toeristische visie de te bepalen kwaliteitseisen bepalend zijn in de keuze voor evenementen en de ontwikkeling of doorontwikkeling van attracties. De mate waarin dat kan worden opgepakt is afhankelijk van de beschikbaarheid van middelen en menskracht.

Visie op de (Cau)berg.

De Cauberg is een icoon voor Valkenburg. In de wielersport is de berg wereldberoemd. De Cauberg omvat bedrijven zoals Holland Casino, Thermae 2000 en Landal, maar ook een kuurpark en de Gemeentegrot/Cave Experience. Voor de Cauberg is het gewenst een gebiedsvisie te ontwikkelen die een toekomstbeeld schetst voor ontwikkelingen op en in de berg.

Gemeentegrot.

Sinds het voorjaar van 2014 is de culturele attractie Cave Experience toegevoegd aan het toeristisch product gemeentegrot. Hierdoor is een daling van het aantal bezoekers omgebogen in een lichte stijging. In het voorjaar van 2020 loopt het contract tussen BV Limburg en Exploitatiemaatschappij Polfermolen BV (exploitant van de gemeentegrot) af. In 2019 zal onderzocht worden wat het beste toekomstscenario voor de Cave Experience en de gemeentegrot is.

Thema 3: Toeristische heffingen.

Met de inkomsten uit de toeristische heffingen worden de lasten gedekt, die betrekking hebben op de toeristische functie.

Wat willen we bereiken?

Een evenwichtige verdeling van de toeristisch-economische lasten door een samenstel van toeristische heffingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente kent de volgende toeristische heffingen, die grotendeels aan de toeristische functie kunnen worden gelinkt:

- toeristenbelasting;
- gemakkelikhedenretributie;
- reclamebelasting;
- precariobelasting voor de terrassen;
- parkeergelden.

Deze heffingen zijn de afgelopen jaren verhoogd om daarmee de investerings- en overige exploitatielasten te kunnen afdekken. Ook de komende jaren willen wij blijven inzetten op een evenwichtige verdeling van de inkomsten en uitgaven en zullen daarbij de verschillende toeristische heffingen betrekken.

Verbonden partijen.

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
2	1	Functiemenging	% verhouding banen en woningen	2017	43,1	52,4	LISA
2	2	Vestigingen van bedrijven	aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2017	170,2	139,7	LISA

Wat mag het kosten?

	Programma Toerisme en economie <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
0.63	Parkeerbelasting	7.529	8.595	8.853	9.119	9.392	9.674
0.64	Belastingen overig	15.031	27.000	27.000	27.000	27.000	27.000
2.2	Parkeren	1.281.854	1.363.848	1.310.139	1.289.106	1.291.252	1.293.729
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	17.568	23.389	25.775	25.971	22.543	22.882
3.4	Economische promotie	1.412.993	2.771.111	1.298.866	1.263.492	1.244.263	1.267.354
5.4	Musea	71.175	143.723	126.196	142.522	75.990	76.868
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	604.683	793.295	479.961	466.602	439.114	434.361
	Totaal lasten	3.410.833	5.130.961	3.276.790	3.223.812	3.109.554	3.131.868

	Programma Toerisme en economie <i>Baten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
0.63	Parkeerbelasting	3.026.357	3.129.856	3.017.000	3.017.000	3.017.000	3.017.000
0.64	Belastingen overig	448.683	450.000	450.000	450.000	450.000	450.000
2.2	Parkeren	0	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	3.081	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
3.4	Economische promotie	2.169.797	3.120.309	2.387.707	2.362.707	2.356.200	2.356.200
5.4	Musea	43.811	43.650	43.650	43.650	43.650	43.650
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	517.102	517.060	515.323	515.478	515.635	515.795
	Totaal baten	6.208.831	7.263.875	6.416.680	6.391.835	6.385.485	6.385.645

	Programma Toerisme en economie <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
0.63	Parkeerbelasting	3.018.828	3.121.261	3.008.147	3.007.881	3.007.608	3.007.326
0.64	Belastingen overig	433.652	423.000	423.000	423.000	423.000	423.000
2.2	Parkeren	-1.281.854	-1.363.848	-1.310.139	-1.289.106	-1.291.252	-1.293.729
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-14.487	-20.389	-22.775	-22.971	-19.543	-19.882
3.4	Economische promotie	756.804	349.198	1.088.841	1.099.215	1.111.937	1.088.846
5.4	Musea	-27.364	-100.073	-82.546	-98.872	-32.340	-33.218
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-87.581	-276.235	35.362	48.876	76.521	81.434
	Totaal saldo	2.797.998	2.132.914	3.139.890	3.168.023	3.275.931	3.253.777

Uitwerking speerpunten Coalitie-akkoord.

Speerpunt 12: "Ontwikkeling van Valkenburg aan de Geul als innovatieve proeftuin".

Met dit speerpunt willen wij inzetten op:

- het realiseren van een technologie-/innovatiepark op het gebied van voeding, horeca en duurzaamheid/schone energie;
- het stimuleren van duurzame agrarische bedrijven;
- economische acquisitie en op actief beleid om investeerders naar Valkenburg te trekken (onder andere uitbreiden mogelijkheden Chinese en andere haalbare en betekenisvolle connecties).

Vooralsnog worden voor dit speerpunt geen extra middelen geraamd. Wanneer zich kansen voordoen, zullen wij de raad separaat daarom vragen.

Speerpunt 14: “Focus op herijking van toekomstvisie Valkenburg aan de Geul 2035 met inpassing van (door)ontwikkeling van (grote) projecten”.

Toekomstvisie.

Voor de herijking van de toekomstvisie wordt een intern traject georganiseerd met raad, college en maatschappelijke middenveld. De nieuwe toekomstvisie moet een gemeente breed omvattende visie zijn, in al haar aspecten. Aansluitend bij de bovenliggende visies. Vooralnog zijn voor dit proces geen middelen nodig.

a. Verder uitbouwen Vestingstad Valkenburg.

Sinds de besluitvorming over het centrumplan in 2009 is er in het winkelcentrum en historisch centrum een kwaliteitsslag gemaakt in de openbare ruimte. Daarnaast is ervoor gekozen om de oude Vestingstad meer zichtbaar te maken in het straatbeeld (herbouw Geulpoort, reconstructie Grendelpoort en stadsgracht Halderpark). Ook bij de herinrichting van het Walramplein wordt aandacht gegeven aan het (deels) terugbrengen van de oude stadsmuur in het straatbeeld.

Er liggen nog veel meer prachtige kansen door de middeleeuwse vestingstad te zien en te benaderen als één geheel, als één groot, verhalend monument. We moeten door met het verleden, waarbij verder moet worden gekeken dan alleen fysieke maatregelen. Hoe kan de Vestingstad het beste worden vermarkt? Zet Valkenburg op de kaart als bestemming voor de erfgoedtoerist, waarbij onder andere gedacht kan worden aan het stimuleren van initiatieven, zoals het krachtig positioneren van de Romeinse Katakomben, de doorontwikkeling van het museum Land van Valkenburg, het introduceren van vestingfeesten en de ontwikkeling van (historische) stadswandelingen. Om dit soort zaken verder te stimuleren is een werkbudget nodig van € 40.000,- per jaar.

Op het fysieke vlak is het wenselijk om in deze raadsperiode standpunten in te nemen over:

- De verdere inbedding van de Berkelpoort in de Vestingstad;
- De rijkdom van de ruïne beleefbaar te laten worden voor onze inwoners en te laten uitgroeien tot een toeristische attractie van formaat;
- Het toevoegen van een functie aan de Grendelpoort en het realiseren van de verbinding Grendelpoort-Ruïne. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 140.000,-.

b. Citymarketing/Winkelstad.

De gemeente heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in het renoveren en upgraden van de binnenstad. Deze inzet heeft geleid tot een aanmerkelijke verbetering van de kwaliteit van het totaalproduct Valkenburg aan de Geul. Deze kwaliteitsslag moet in de toekomst nog beter dan voorheen worden uitgedragen, om daarmee onze positie te verstevigen en Valkenburg ook als winkelstad beter op de kaart te zetten. Daarvoor willen we komen tot de ontwikkeling en uitvoering van een plan op het gebied van Citymarketing, dat zich moet richten op het zo goed mogelijk profileren van onze gemeente. Naast specifieke aandacht voor het winkelgebied moet er uiteraard ook aandacht zijn voor onze sfeervolle dorpskernen met hun eigen identiteiten en unieke selling points. Zij bepalen mede het imago van Valkenburg als bruisende, actieve en attractieve stad.

Een citymarketingplan zal in nauw overleg met de bewoners en bedrijven ontwikkeld moeten worden. Alleen wanneer er een gezamenlijke visie en breed draagvlak is, zullen bedrijven en bewoners mede de identiteit en het imago van Valkenburg aan de Geul in positieve zin kunnen en willen uitbouwen. Tevens willen wij met dit speerpunt inzetten op het stimuleren van kwalitatieve horeca en het doorzetten van de ontwikkeling van horeca in de kernen en het buitengebied. Ook moet er aandacht zijn voor de toegankelijkheid voor mindervaliden.

Voor het structureel inbedden van citymarketing is jaarlijks een bedrag nodig van € 60.000,-.

Speerpunt 15: "Ontwikkelen visie en uitvoeren masterplan toerisme & horeca".

a. Hotelbeleidsplan/transformatieopgave.

Het toerisme is de economische kurk, waar onze gemeente op drijft. Circa 50% van alle overnachtingen vindt in hotels plaats. Uit het Limburgse hotelmarktonderzoek blijkt dat 50% van de hotels en 30% van de kamers in het Heuvelland geen kwaliteit en geen perspectief hebben. Daarnaast is de bezettingsgraad in het Heuvelland lager dan in de rest van Zuid-Limburg. Verder maakt zo'n 20% van de hoteliers in het Heuvelland zich zorgen over de bedrijfsopvolging. Ook geeft een kleine 20% van de ondernemers aan hun hotel de komende vijf jaar te willen verkopen c.q. de hotelexploitatie te willen beëindigen. Ook zijn er plannen (hard en zacht) om de komende jaren een kleine 500 hotelkamers toe te voegen. Al deze ontwikkelingen zijn aanleiding om strategisch hotelbeleid te ontwikkelen. De uitwerking van een hotelbeleidsplan is in 2018 opgestart. De daaraan verbonden kosten komen ten laste van het daarvoor in aanmerking komende reguliere budget.

b. Horeca masterplan.

De Valkenburgse horeca kampt met grote personeelstekorten. Door middelbaar horeca onderwijs naar Valkenburg te halen, kunnen jongeren voldoende stageplekken krijgen in de horeca. Van de kant van de ondernemers betekent dit dat ze hun hotel of restaurant aantrekkelijk moeten maken als stageplek. Dat betekent leermeesterschap en goed werkgeverschap. Door deze facetten aan elkaar te koppelen, krijgt het vak weer de uitstraling die het moet hebben. Mensen die trots zijn om in de horeca te werken en die daar een gedegen opleiding en een goed salaris voor krijgen. De hotelvisie is daarbij belangrijk. Hotels die gesaneerd moeten worden, kunnen een herbestemming krijgen als studentenwoning of als starterswoning. Vooral dit laatste is belangrijk, zodat jongeren die in Valkenburg werken zich ook hier kunnen settelen. Daarmee wordt het laatste punt van het masterplan, de krimp, ondervangen. Als Valkenburg aantrekkelijk is voor starters kan een kentering teweeg worden gebracht.

c. Formatiebehoefte economische zaken.

Onze organisatie heeft al enkele jaren ervaring opgedaan met projectmatig werken. De transformatie van beleidsmedewerkers/toetsers naar regisseurs/projectleiders is in volle gang. Het rendement en de effecten van de organisatie zijn hierdoor toegenomen. Valkenburg scoort in verhouding tot gemeenten van gelijke omvang hoog in het van de grond krijgen van projecten c.q. in het realiseren van businessplannen. Bij de provincie hebben wij een goede naam opgebouwd, die ook de interesse wekt van investeerders, exploitanten en ondernemers. Het probleem dat zich regelmatig voordoet is dat nieuwe kansen of projecten niet kunnen worden opgepakt vanwege een gebrek aan capaciteit. Veelal wordt dan gebruik gemaakt van externe adviseurs. Dit is niet alleen kostbaar, maar heeft ook als nadeel dat het werk niet integreert/involveert in de organisatie. Daardoor blijven externen vaak langer op de loonlijst staan dan nodig. Het aantrekken van een projectleider, die breed inzetbaar is op toerisme/economie, zal leiden tot een hoger rendement en tot een kostendaling van externe adviseurs. Met de uitbreiding van de formatie is een bedrag gemoeid van € 100.000,-. Daarmee kan dan ook invulling worden gegeven aan de professionalisering van de evenementenorganisatie (zie speerpunt 16). In afstemming met de regio willen wij ook de regierol op het terrein van toerisme en recreatie nader vorm geven. Hiervoor is een jaarlijks werkbudget nodig van € 10.000,-. Deze gelden zullen vooral worden ingezet voor bijeenkomsten met gemeenten en eventuele andere partijen.

Naast een verruiming van de structurele budgetten is ook een incidenteel werkbudget nodig van € 200.000,- ten behoeve van incidentele inhuur, lobbykosten en enquêtes, zoals een jaarlijkse inwoners- en toeristenmonitor. Een deel van dat budget kan ook worden ingezet voor innovatieve doeleinden en voor verder onderzoek naar de Valkenburgpas. Denk hierbij bijvoorbeeld aan korting in de retail of aan korting bij attracties op vertoon van de pas.

d. Nieuwe fase economische samenwerking Zuid Limburg.

De economische samenwerking in Zuid-Limburg zal een nieuwe opzet krijgen, met een sterkere betrokkenheid van de kleine en middelgrote gemeenten.

Hiermee is jaarlijks een bedrag gemoeid van € 6,- per inwoner, dus afgerond € 100.000,-. Daarbij wordt uitgegaan van deelname van alle Zuid-Limburgse gemeenten.

Speerpunt 16: “Opstellen evenementenbeleid met daarbij evaluatie huidige evenementen en ontwikkeling nieuwe evenementen”.

Professionalisering Evenementenorganisatie en veiligheid.

Evenementen vormen een belangrijk instrument om Valkenburg regionaal, nationaal en internationaal op de kaart te zetten. Evenementen genereren niet alleen op de dagen van het evenement zelf een grote economische spin off. Door de naamsbekendheid en de profilering wordt Valkenburg ook daarna verkozen tot weekend- of vakantiebestemming.

Valkenburg heeft op het vlak van evenementen een goede reputatie en moet deze ook de komende jaren hoog houden. Daarbij willen we niet alleen de balans in lusten en lasten voor de eigen inwoners en de toeristen meenemen, maar ook het huidige evenementenbeleid kritisch evalueren en herijken met het oog op de toekomst. Centraal daarin zal komen te staan dat we nog meer dan voorheen willen streven naar kwalitatief hoogwaardige evenementen, in lijn met de toekomstvisie op Valkenburg 2035, waarbij een positieve uitstraling voor Valkenburg centraal moet staan.

Bij evenementen denken wij aan The Passion, een Touretappe, Veteranen EK, gekoppeld aan de Amstel Gold Race, the Freedom Ride in het kader van de bevrijding (wielerevenement), 75 jaar bevrijding, Valkenburg uit de kunst, NK Living Statues en het Schutterstreffen in 2020.

Om aan het vorenstaande invulling te kunnen geven, is structurele uitbreiding van formatie noodzakelijk. Met de financiële consequenties daarvan is bij speerpunt 15 rekening gehouden. Om de zo net genoemde evenementen financieel te kunnen ondersteunen, dient een bedrag van € 1.055.000,- aan de begroting te worden toegevoegd, waarvan € 70.000,- structureel doorwerkt.

Speerpunt 17: “Vormgeven uitstallingenbeleid aansluitend bij horeca terrassenbeleid en winkelaanbod in balans brengen met toeristische focus”.

Met dit speerpunt willen wij het uitstallingenbeleid definitief regelen binnen een eenduidig beleid voor horeca en retail om de binnenstad veilig, aantrekkelijk, levendig en ordelijk te maken/houden, met daarbij aandacht voor toegankelijkheid mindervaliden. In de hiervoor benodigde middelen en capaciteit is voorzien.

Speerpunt 18: “Evalueren huidig parkeervergunningensysteem en vergunningensysteem afdekken vanuit toeristische/evenementenopbrengsten”.

Met dit speerpunt willen wij tijdelijk maatwerk bieden voor ouderen/hulpbehoevenden, zodat het nieuwe parkeervergunningensysteem door iedereen gebruikt kan worden. Tevens zetten wij in op het evalueren van het digitaal systeem en willen wij de bewonersparkeervergunning voor de inwoners van de kern Valkenburg, die daar recht op hebben en daarvoor momenteel € 18,75 betalen, vanaf volgend jaar kosteloos verstrekken. De inkomstenderving, die daarmee gepaard gaat en de extra kosten, die deze maatregel vergt omdat meer vergunningen zullen worden afgegeven, taxeren wij in totaal op € 50.000,- per jaar.

§ 1.3 Programma Sociaal domein.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. R. Meijers Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. dr. J. J. Schrijen Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Omschrijving programma.

In dit programma komen de activiteiten op het gebied van de sociale voorzieningen en de maatschappelijke dienstverlening aan bod. Onze gemeente richt zich vooral op de zelfredzaamheid en participatie van burgers, op versterking van informele netwerken en een betere afstemming van maatschappelijke organisaties op behoeftes en vragen van burgers. Ook streven we naar versterking van samenhang tussen welzijn, wonen en zorg. Uitgangspunt daarbij is het stimuleren en versterken van het zelforganiserend vermogen van burgers.

Dit valt naadloos samen met de inhoud van het coalitie-akkoord 2018-2022, waarin het accent ligt op buurtkracht en menskracht. Tevens laten wij ons leiden door de vastgestelde kadernota "Meedoen in Valkenburg aan de Geul: een andere kijk op participatie van burgers", met daarin het centrale gedachtegoed over zelfsturing. In die kadernota nemen de gemeenschappen vanuit het gedachtegoed van zelfsturing in het proces van gemeenschapsontwikkeling een dominante plaats in. Dit betekent dat in de benadering van de gemeenschappen en de aanpak van vraagstukken er primair sterk wordt geacteerd vanuit de eigen kwaliteiten en capaciteiten die in de samenleving verscholen liggen.

Daar waar burgers zich (tijdelijk) niet meer zelf kunnen redden, moeten voorzieningen vanuit de gemeente ingezet kunnen worden. Dat moet snel en efficiënt gebeuren, zonder grote administratieve (langdurige) procedures. Deze voorzieningen hebben betrekking op zelfredzaamheid ten aanzien van jeugd, werk, inkomen en zorg.

Thema's programma.

Dit programma bestaat uit de volgende thema's:

1. Werk en inkomen;
2. Ondersteuning en zorg;
3. Onderwijs en educatie;
4. Sport, kunst en cultuur;
5. Vrijwilligerswerk.

Thema 1: Werk en inkomen.

Optimalisatie uitvoering re-integratie en participatie.

De laatste jaren hebben tal van ontwikkelingen plaatsgevonden: de invoering van de Participatiewet, de fusie van drie sociale diensten tot Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, de fusie van voorheen Stichting Phoenix, Prolabor BV en de pilot Podium24 tot het huidige werkgeversservicepunt Podium24, de herpositionering en opdrachtverbreding van MTB en tot slot de doorontwikkeling van de dienstverlening van Annex. Als gevolg hiervan hebben de organisaties in eerste instantie hun aandacht op de eigen dienstverlening gericht. Inmiddels bestaat er een sterke behoefte én noodzaak aan een gezamenlijke opdracht, waarvoor partijen gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Zeker nu het momentum daar is in verband met de aantrekkende economie en de daaruit voortvloeiende personeelsbehoefte.

Door de samenwerking te verstevigen en de dienstverlening veel meer in samenhang te brengen, kunnen betere resultaten worden bereikt. Zowel in de ondersteuning van de inwoners als ten aanzien van de bestandsontwikkeling en de invulling van de vraag van de arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

Een meer effectieve en efficiënte dienstverlening aan de inwoners, die leidt tot een beter resultaat op het gebied van doorstroom en uitstroom van de gemeentelijke doelgroep.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om meer resultaat te realiseren, is het niet alleen zaak dat de match van vraag en aanbod wordt verbeterd, maar ook dat meer aandacht uitgaat naar de ontwikkeling van de te bemiddelen doelgroep. De te ontplooiën acties en activiteiten zijn aldus te clusteren in een aanpak langs twee sporen.

- spoor 1 - project- en trajectgeslacht.

Om meer mensen in beweging richting werk te krijgen, is het nodig aanvullende acties uit te zetten die raken aan de kwaliteit en ontwikkeling van het bestand. Dit vraagt een ontwikkeling van een nieuw instrumentarium. Maar ook kunnen bestaande instrumenten nog meer worden ingezet, waarbij modulaire inzet mogelijk is. De benodigde ondersteuningsmiddelen kunnen afzonderlijk of in combinatie, tegelijkertijd dan wel gevolgtijdelijk, in een traject worden ingezet. Op basis van maatwerk, al naar gelang het ontwikkelpotentieel van de burger en diens perspectief op de arbeidsmarkt of in participatie. Deze intensivering van de ontwikkeling van de burgers zal door de ketenpartners in samenhang worden opgepakt.

- spoor 2 - de match.

Vervolgens is het zaak om meer mensen die actief zijn in een traject richting werk, daadwerkelijk op (reguliere) banen gematcht te krijgen. Ook hier ligt een verantwoordelijkheid bij de gehele keten. Dit vraagt evenwel niet alleen actie van 'aanbodzijde'. De overtuiging is dat ook aan de kant van de werkgever iets moet gebeuren om de reguliere plaatsing van de veranderende doelgroep te stimuleren. Door deze aanpak worden dus meer arbeidsgeschikte én nog arbeidsgeschikt te maken mensen naar de arbeidsmarkt gebracht.

Nieuwe inburgering 2020.

Begin juli 2018 maakte minister Koolmees bekend dat hij de inburgering van nieuwkomers in 2020 drastisch wil veranderen. De regie op inburgering gaat weer naar gemeenten en het leenstelsel wordt afgeschaft. De praktijk leerde dat het huidige inburgeringssysteem simpelweg niet werkt. Het is nodeloos ingewikkeld en niet effectief. Doordat nieuwkomers zelf op zoek moeten naar (taal)aanbieders, ontstond een onoverzichtelijke markt van aanbieders waar fraude en misstanden voorkwamen. Een evaluatie van de Wet inburgering onderschrijft dit inmiddels.

Wat willen we bereiken?

De minister wil dat statushouders vanaf het eerste moment aan de slag gaan met hun inburgering. Gemeenten moeten hen activeren en begeleiden. De belangrijkste punten van vernieuwing zijn:

- Regie op inburgering gaat terug naar gemeenten;
- Het leenstelsel wordt afgeschaft, gemeenten kopen inburgerlessen in;
- Nieuwkomers krijgen bij de gemeente een brede intake en een Persoonsplan Inburgering en Participatie;
- Gemeenten ontzorgen nieuwkomers in de eerste periode, ze betalen huur en kosten voor verzekeringen vanuit de bijstand;
- Er gelden strengere eisen voor inburgering, waaronder een hogere taaleis. Ook kunnen gemeenten eerder boetes uitdelen als nieuwkomers zich niet voldoende inzetten;
- Ontheffing van inburgering is niet langer mogelijk;
- Het examenstelsel wordt eenvoudiger gemaakt;
- De financiering is op basis van prestatiebeloning.

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitwerking van de details van de plannen van de minister zijn nog niet bekend. Tijdens de opstelling van deze begroting werden nog Kamerdebatten gevoerd over deze nieuwe manier van inburgeren. Wel is inmiddels duidelijk dat er in 2019 fikse stappen gezet moeten worden om klaar te zijn voor de nieuwe inburgering vanaf 2020. Denk hierbij aan een beleids- en uitvoeringsplan, samen met een aanbesteding in 2019, gezamenlijk met de Maastricht-Heuvelland gemeenten.

Thema 2: Ondersteuning en zorg.

Lokaal gezondheidsbeleid.

In het kader van het regionaal gezondheidsbeleid "van signaalrood naar bronsgroen!" is een drietal werkgroepen opgericht: gezonde jeugd, gezonde wijk en aandacht voor kwetsbare personen. Het gedachtegoed van positieve gezondheid (dit is het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en regie te voeren over het eigen leven) is hierbij steeds de basis, het inlopen van gezondheidsachterstanden in Zuid Limburg de overkoepelende ambitie.

Wat willen we bereiken?

We willen niet alleen regionaal inzetten op het inlopen van gezondheidsachterstanden, maar willen dit ook op lokaal niveau realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met een vertegenwoordiging van de Adviesraad Sociaal Domein starten we met een werkgroep lokaal gezondheidsbeleid. Deze werkgroep stelt een plan van aanpak op waarin het lokale gezondheidsbeleid wordt vormgegeven. We sluiten aan bij zaken die er al zijn, zoals JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht), Actief Plus en EuPrevent (senior vriendelijke gemeente). We gaan op zoek naar oplossingen om de gezondheidsachterstand aan te pakken. We verbinden daarbij gezondheid aan een lage sociaal economische status en aan laaggeletterdheid. We zoeken de samenwerking hierbij op met Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, het sociaal team Valkenburg aan de Geul, de kernoverleggen, de Vincentiusvereniging, het DigiTaalhuis en het project GIDS (gezond in de stad).

Herijking sociaal team Valkenburg aan de Geul.

Sinds 1 januari 2015 is in onze gemeente een sociaal team actief. In dit team vindt multidisciplinaire samenwerking plaats in het sociale domein. Er komen casussen aan de orde waarbij sprake is van meerdere problemen van cliënten die zorg nodig hebben op de diverse leefgebieden. De volgende organisaties nemen deel aan het sociaal team: MEE, Traject (maatschappelijk werk), Steunpunt Mantelzorg, Hulp bij dementie, wijkverpleegkundige, Veiligheidshuis, openbare orde en veiligheid (gemeente), wijkagent, Wonen-Zuid, Woonpunt, Levanto, Kredietbank, WMO consulenten en consulenten Participatiewet. De coördinatie van het sociaal team is door de gemeente aan MEE opgedragen.

Het doel van het sociaal team is tweeledig:

1. De integrale aanpak van multiproblematiek;
2. Elkaar als (zorg)organisatie beter leren kennen en vinden.

Wat willen we bereiken?

Door de herijking van het sociaal team willen we meer aansluiten bij het proces van de gemeente Maastricht en bij de doelstelling uit de Toekomstagenda sociaal domein Maastricht-Heuvelland 2018-2022: "Het voorkomen van problemen: gerichte samenhangende focus op preventie en vroegsignalering".

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij vormen een sociaal kernteam met daarin vertegenwoordigers van een viertal organisaties uit de zorg en het welzijnswerk onder regie van de gemeente. Dit sociaal kernteam levert een bijdrage aan de kwaliteit van leven en welzijn van (buurt)bewoners. Dat doet het team door aan te sluiten bij individuele en collectieve behoeften en mogelijkheden door, voor en met de buurt. Het sociaal kernteam werkt vanuit de kern en niet vanuit het gemeentehuis. De overige organisaties, die nu deel uitmaken van het sociaal team, blijven betrokken bij het sociaal kernteam. Wanneer andere (zwaardere) expertise en/of deskundigheid nodig is, zal deze betreffende organisatie benaderd worden om aan te sluiten bij het kernteam.

De opdracht van het sociaal kernteam is meer op te lossen, met ondersteuning van collectieve, algemeen toegankelijke voorzieningen en meer te sturen op de eigen kracht van burgers en hun netwerk. De leden van het sociaal kernteam gaan zo nodig ook op burgers af. Problemen kunnen door deze manier van werken vroegtijdig worden signaleerd en/of voorkomen worden.

Beweegmakelaar.

Een onderzoek instellen naar de behoefte van een beweegmakelaar, iemand die inwoners, die dringend het advies krijgen meer te gaan bewegen, letterlijk aan de hand neemt, op zoek naar een geschikte beweegactiviteit.

Wat willen we bereiken?

Een beweegmakelaar, die inwoners begeleidt naar één of meerdere beweegactiviteiten met het doel meer en vooral gezond bewegen en bevorderen van het sociaal contact.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2018 nemen wij deel aan de interventie Actief Plus. Duizend alleenwonende 65-plussers zijn aangeschreven en gevraagd mee te doen aan een onderzoek om het beweeggedrag te bevorderen. Ruim 100 ouderen hebben de vragenlijst ingevuld en krijgen over het gehele jaar een drietal beweegadviezen. De beleidsmedewerker Sociaal Domein en de combinatiefunctionaris staan paraat om ouderen desgewenst te begeleiden naar een beweegactiviteit. Onder andere de resultaten van dit onderzoek moeten uitwijzen of een beweegmakelaar voorziet in de behoefte om ouderen te begeleiden naar beweegactiviteiten. We willen gesprekken voeren met huisartsen, fysiotherapeuten, maatschappelijk werkers en andere zorgverleners om inwoners van onze gemeente, jong en oud, die meer zouden kunnen bewegen, door te verwijzen naar de beweegmakelaar. Met deze zorgverleners willen we ook de competenties die een beweegmakelaar moet hebben, bespreken. Gesprekken met voorbeeldgemeenten Vaals en Maasgouw moeten duidelijkheid verstrekken over de verdere aanpak.

Thema 3: Onderwijs en educatie.

Inclusief Kindcentrum.

Het Inclusief Kindcentrum wil kinderen van 0 tot ongeveer 12 jaar maximale ontwikkelingskansen bieden in de eigen omgeving via een kwalitatief hoogstaand en samenhangend aanbod van onderwijs, opvang en ondersteuning.

Wat willen we bereiken?

Wij hebben met INNOVO, Kom Leren en MIK in het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs afspraken gemaakt om te komen tot twee Inclusieve Kindcentra (IKC), één in Valkenburg en één in Berg en Terblijt. In deze IKC's wordt een kwalitatief hoogstaand en samenhangend aanbod voor onderwijs, opvang en ondersteuning gerealiseerd, gericht op het ontwikkelen, opvangen en uitdagen van kinderen van 0 tot 12 jaar. Kennis en expertise op het gebied van onderwijs, opvang, zorg en ondersteuning worden gebundeld zodat zoveel mogelijk kinderen met verschillende capaciteiten en ondersteuningsvragen er gebruik van kunnen maken.

Door deze samenwerking ontstaat een netwerk van diensten gericht op het realiseren van een doorlopende leerlijn van het kind. Daaromheen wordt op basis van lokale behoefte en aanbod de leerlijn verbreed met andere maatschappelijke activiteiten vanuit het buurt- en verenigingsleven, sport, ontmoeting etc. De vormgeving van het IKC Valkenburg en Berg en Terblijt wordt uiterlijk in 2027 afgerond.

Wat gaan we daarvoor doen?

Er wordt in 2019 een plan van aanpak ontwikkeld voor het IKC Valkenburg en het IKC Berg en Terblijt. In 2019 wordt gestart met de uitvoering van dit plan.

Inzet Gemeentelijk onderwijsachterstand budget (GOAB).

Op 16 mei 2018 heeft de Tweede Kamer in meerderheid positief gereageerd op het besluit van minister Slob voor de nieuwe verdeelsystematiek voor de onderwijsachterstandsmiddelen voor gemeenten en scholen. Vanaf 2019 zal onze gemeente voor het eerst ook onderwijsachterstand budget (OAB) ontvangen. Het budget is bedoeld om een mogelijke onderwijsachterstand van kinderen in een bepaalde doelgroep tegen te gaan door het aanbieden van voldoende en kwalitatieve voor- en vroegschoolse educatie (VVE). In 2019 wordt het gemeentelijk VVE aanbod uitgevoerd op 4 locaties: in Sibbe, Berg, Broekhem en Valkenburg (voorheen de peuterspeelzalen).

Wat willen we bereiken?

Aan het verkrijgen van dit budget is een aantal eisen verbonden, waaraan moet worden voldaan. Dit heeft te maken met taal- en opleidingsniveau van de pedagogisch medewerk(st)ers en de uitbreiding van het VVE aanbod van 10 naar 16 uur per week. Hierdoor wordt de kwaliteit verhoogd en het aanbod vergroot, waardoor onderwijsachterstanden worden weggewerkt of niet zullen ontstaan (dat is het uiteindelijke doel).

Wat gaan we daarvoor doen?

Door de keuze van de minister ontstaan er herverdeeleffecten. Enkele gemeenten krijgen voor het eerst geld, andere krijgen minder en weer andere krijgen meer budget. Daarom wordt gebruik gemaakt van een overgangsregeling van drie jaar. Pas in 2021 ontvangen we het daadwerkelijke bedrag dat ons toekomt en dat nodig is. Een jaar eerder al, in 2020 dus, moet er wel reeds een aanbod gerealiseerd zijn van 16 uur VVE. Het ministerie is nog niet eenduidig in hun antwoord wanneer 'nieuwe' gemeenten moeten voldoen aan de eisen, zoals de 16 uren eis.

Het is daarom raadzaam om het budget in 2019 op te sparen en in te zetten in 2020. Dit is toegestaan. In 2019 moeten we ons daarom onder andere richten op de volgende taken ter voorbereiding van 2020:

- Goed inzicht verkrijgen in de doelgroep om te bepalen aan welke knoppen gedraaid kan worden om het juiste effect te bereiken;
- Bepalen hoe we de 16 uur VVE gaan realiseren en tegen welke voorwaarden;
- De nadere regels peuter- en VVE arrangementen moeten aangepast worden;
- In gesprek gaan met partners (aanbieder VVE, JGZ en de GGD) hoe de kwaliteit te verhogen (taal en opleiding) van de pedagogisch medewerk(st)ers en hoe de doelgroep te benaderen.

Hierin wordt ook samenwerking gezocht met de lokale partners, maar ook met de heuvellandgemeenten om een zo eenduidig mogelijk beleid op te stellen.

Bibliotheekwerk en aanpak laaggeletterdheid.

In september 2017 is er binnen de locatie van de bibliotheek aan het Berkelplein een DigiTAALhuis geopend. Een DigiTAALhuis is een laagdrempelig inlooppunt waar men terecht kan met vragen over taal in het algemeen en laaggeletterdheid in het bijzonder. Daarnaast kan men ook terecht voor lesactiviteiten.

Wat willen we bereiken?

De bibliotheek heeft een belangrijke taak naar laaggeletterden. Maar rondom laaggeletterdheid leven nog vele taboes, waarbij een bezoek aan een bibliotheek voor velen geen vanzelfsprekendheid is. Ook niet als laaggeletterde ouders. In het verleden hebben wij al op diverse manieren geprobeerd deze doelgroep te bereiken. Maar het bereiken van de doelgroep en motiveren tot deelname aan programmaonderdelen blijkt nog steeds een pittige opgave, die extra inspanningen vergt. In dat kader is in 2018 een aanvraag ingediend bij de Provincie om in aanmerking te komen voor een subsidie op grond van de Nadere subsidieregels Bibliotheek en Maatschappij. Middels deze subsidie komt er extra budget beschikbaar om acties uit te zetten richting het signaleren van de doelgroep en het aanpakken van de problemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De Coalitie laaggeletterdheid in Maastricht en Heuvelland heeft een convenant gesloten om in gezamenlijkheid de problematiek van laaggeletterdheid terug te dringen. De coalitie ziet het als haar opgave een bijdrage te leveren aan het terugdringen van deze problematiek. De provinciale regeling "Nadere subsidieregels Bibliotheek en Maatschappij" biedt de gelegenheid om in Valkenburg een versnelling aan te brengen en een groter bereik te realiseren. Voor de coalitiepartners (de bibliotheken) in overige gemeenten worden separate aanvragen gedaan.

De samenwerkende partners in Valkenburg, waaronder ROC Leeuwenborgh, Stichting Heuvelland Bibliotheken, Cubiss Limburg, Stichting Lezen en Schrijven en onze gemeente intensiveren hun aanpak van het DigiTAALhuis. Samenwerking zal verder vorm gegeven en geïntensiveerd worden. Maar zeker ook het aanpassen van het taalgebruik in de eigen communicatie-uitingen behoort tot de aanpak. Daartoe zullen in het kader van de subsidieaanvraag presentaties gegeven worden ter bewustwording. Te denken valt daarbij aan het basisonderwijs (ten behoeve van de ouders), huisartsen, thuiszorgorganisaties, corporaties, MEE, Kredietbank, GGD etc.

Thema 4: Sport, kunst en cultuur.

Vervangen kunstgrashockeyveld.

In 2008 is de toplaag van het kunstgrasveld van het hockeycomplex aan de Dr. Ariënsstraat vervangen. Onze gemeente heeft de vervanging van de toplaag voor een belangrijk deel betaald. Omdat een dergelijke toplaag in de regel ruim 10 jaar mee gaat, is de verwachting dat de Stichting Kunstgrasveld Valkenburg (SKV), eigenaar van het complex en verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud, wederom een beroep op de gemeente zal doen voor een financiële bijdrage. In 2019 dient duidelijkheid te worden verkregen over de staat van onderhoud, waarin het hockeyveld c.q. het -complex verkeert, of een gedeeltelijke (toplaag) of gehele vervanging (inclusief onderbouw) van het veld gewenst is, binnen welke termijn, aan welke (huidige) eisen het complex moet voldoen en welke rol onze gemeente hierin zou moeten vervullen.

Wat willen we bereiken?

Een hockeycomplex dat voldoet aan de normen van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) en het Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) en dat minimaal 10 tot 15 jaar meegaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

In overleg met de Stichting Kunstgras Valkenburg (beheerder) en de Valkenburgse Hockeyvereniging Sjinborn (gebruiker) onderzoeken of het hockeycomplex nog aan de huidige wensen en normen voldoet en welke aanpassingen gewenst zijn. Vervolgens wordt een plan van aanpak opgesteld met daarin een eventuele rol van onze gemeente.

Sportbeleid.

De Nota voor Sport en Bewegen 2016 - 2019 'Samen voor een Vitale leefomgeving' loopt ten einde. Een evaluatie van de nota moet uitwijzen of een aanpassing van, een voortzetting van of geheel nieuw beleid gewenst is.

Wat willen we bereiken?

Een beleidsnota voor de periode na 2019.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met de combinatiefunctionarissen worden de in de Nota voor Sport en Bewegen 2016 - 2019 'Samen voor een Vitale leefomgeving' genoemde doelstellingen geëvalueerd. Omdat de sportraad een aantal jaren geleden is opgeheven, overwegen wij eventueel in samenwerking met het Huis voor de Sport Limburg een enquête uit te zetten onder zoveel mogelijk Valkenburgse instellingen, die sport en bewegen in hun aanbod hebben (denk aan sportverenigingen, Meer Bewegen voor Ouderen instellingen, Basis- en voortgezet onderwijsinstellingen en sportscholen). Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie en de enquête als ook op basis van lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen zal het beleid voor de komende jaren vorm gegeven worden.

Muziekonderwijs.

Vanaf 1 januari 2019 willen we geen gebruik meer maken van de diensten van Kumulus. In overleg met de plaatselijke muziekgezelschappen zoeken we naar oplossingen om het muziekonderwijs meer lokaal aan te bieden. De gemeente heeft al sinds de vorige eeuw een subsidierelatie met Kumulus, een relatie waarbij leden van een muziekgezelschap maar ook particulieren muziekonderwijs konden volgen bij Kumulus. De subsidie voor het muziekonderwijs aan particulieren is vanwege de bezuinigingen vanaf 1 januari 2014 beëindigd. De laatste jaren is gebleken dat ook steeds minder leerlingen van muziekgezelschappen gebruik maken van Kumulus. Naast een terugloop in ledenaantallen geven de muziekgezelschappen aan niet tevreden zijn over het geboden muziekonderwijs door Kumulus. Met Kumulus zijn dan ook gesprekken gevoerd om de subsidierelatie per 1 januari 2019 formeel te beëindigen.

Wat willen we bereiken?

Een voorziening in Valkenburg aan de Geul realiseren, waar leerlingen van muziekgezelschappen deskundig muziekonderwijs kunnen volgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In overleg met de muziekgezelschappen en de combinatiefunctionaris onderwijs cultuur zoeken naar een juiste oplossing om leerlingen gericht muziekonderwijs aan te bieden.

Thema 5: Vrijwilligerswerk.

Jaarplan uitvoering Vrijwilligersbeleid.

Op 2 juli heeft de raad de nota vrijwilligerswerkbeleid Valkenburg aan de Geul vastgesteld. Daarin staat een 7-tal pijlers centraal:

1. Rol vrijwilligerscentrale en inzet combinatiefunctionaris Verenigingen, Sport, Cultuur en Zorg voortzetten, verbeteren en waar nodig uitbreiden;
2. Ontregelen en borgen van veiligheid;
3. Ondersteuning van zorgvrijwilligers krijgt prioriteit;
4. Ondersteunen van bewonersinitiatieven;
5. Bevorderen meedoen van specifieke groepen;
6. Betrekken van ondernemers;
7. We Helpen.

Wat willen we bereiken?

Een omgeving creëren waarin vrijwilligers gerespecteerd, gewaardeerd en gefaciliteerd worden, zodat het vrijwilligerswerk als een zinvolle en een leuke vrijetijdsbesteding wordt ervaren. Daarbij wordt rekening gehouden met de wensen en mogelijkheden van de vrijwilliger.

Wat gaan we daarvoor doen?

Een jaarplan opstellen waarin concreet wordt aangegeven welke pijlers in 2019 centraal staan, welke resultaten we willen boeken en hoe we die pijlers evalueren en zo nodig bijstellen.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL);
- Geneeskundige GezondheidsDienst (GGD) Zuid-Limburg;
- Omnibuzz.

Voor nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
3	1	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2017	0	1,8	Ingrado
3	2	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2017	19,5	26,6	Ingrado
3	3	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	% totaal aantal leerlingen 12-23 jaar	2016	1,4	1,7	DUO
3	4	Niet-wekelijkse sporters	% aantal inwoners	2016	55,9	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen
3	5	Banen	aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2017	620,7	758,2	LISA
3	6	Jongeren met een delict voor de rechter	% aantal jongeren 12-21 jaar	2015	0,73	1,45	Verwey Jonker Instituut
3	7	Kinderen in armoede	% aantal kinderen tot 18 jaar	2015	4,3	6,6	Verwey Jonker Instituut
3	8	Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroepsbevolking van beroepsbevolking	2017	63,6	66,7	CBS
3	9	Jeugdwerkloosheid	% aantal jongeren 16-22 jaar	2015	0,9	1,5	Verwey Jonker Instituut
3	10	Bijstands-uitkeringen	aantal per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	tweede helft 2017	26,4	41,1	CBS
3	11	Re-integratievoorzieningen	aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	tweede helft 2017	23	29	CBS
3	12	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	tweede helft 2017	11,3	9,7	CBS
3	13	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	tweede helft 2017	0,8	1,0	CBS
3	14	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren 12-22 jaar	eerste helft 2016	0,6	0,4	CBS
3	15	WMO-cliënten met een maatwerkarrangement	aantal per 1.000 inwoners	tweede helft 2017	77	57	CBS

Wat mag het kosten?

	Programma Sociaal domein <i>Lasten taakvelden</i>	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
4.1	Openbaar basisonderwijs	63.297	62.794	64.119	64.834	65.561	66.298
4.2	Onderwijshuisvesting	1.132.635	1.129.546	922.563	907.991	888.796	874.476
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	474.625	640.033	561.942	599.370	612.468	613.056
5.1	Sportbeleid en activering	83.269	76.441	77.547	77.547	77.547	77.547
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	251.087	294.779	267.264	264.535	266.606	264.902
5.6	Media	275.382	279.809	318.575	304.988	310.141	313.904
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.827	9.559	11.846	11.846	11.846	11.846
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.301.094	1.755.338	1.341.873	1.281.154	1.227.321	1.079.927
6.2	Wijkteams	2.298.423	2.336.718	2.401.393	2.408.445	2.415.707	2.423.184
6.3	Inkomensregelingen	5.014.568	5.173.377	5.165.508	5.166.680	5.167.870	5.167.870
6.4	Begeleide participatie	1.964.475	1.960.823	1.926.630	1.804.045	1.714.657	1.716.366
6.5	Arbeidsparticipatie	318.679	435.593	454.005	464.969	499.389	501.102
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	322.473	321.640	321.286	321.286	321.286	321.286
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	3.208.863	3.169.206	3.180.862	3.186.053	3.191.442	3.198.230
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	2.768.932	2.636.854	2.639.041	2.639.041	2.639.041	2.639.041
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	14.073	0	4.109	4.109	4.109	4.109
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	294.693	309.810	313.930	316.729	319.599	322.540
7.1	Volksgezondheid	438.660	546.773	554.600	562.259	570.111	578.160
	Totaal lasten	20.233.055	21.139.093	20.527.093	20.385.881	20.303.497	20.173.844

	Programma Sociaal domein <i>Baten taakvelden</i>	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	3.083	2.382	2.382	2.382	2.382	2.382
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	50.314	122.784	49.202	49.202	49.202	49.202
5.1	Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
5.6	Media	0	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	104.495	381.515	40.054	40.054	40.054	40.054
6.2	Wijkteams	40.001	40.001	40.001	40.001	40.001	40.001
6.3	Inkomensregelingen	4.693.408	4.597.122	4.521.318	4.521.318	4.521.318	4.521.318
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	301.089	301.089	301.089	301.089	301.089	301.089
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	91	0	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten	5.199.981	5.452.393	4.961.546	4.961.546	4.961.546	4.961.546

	Programma Sociaal domein <i>Saldo taakvelden</i>	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
4.1	Openbaar basisonderwijs	-63.297	-62.794	-64.119	-64.834	-65.561	-66.298
4.2	Onderwijshuisvesting	-1.129.552	-1.127.164	-920.181	-905.609	-886.414	-872.094
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-424.311	-517.249	-512.740	-550.168	-563.266	-563.854
5.1	Sportbeleid en activering	-83.269	-76.441	-77.547	-77.547	-77.547	-77.547
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	-243.587	-287.279	-259.764	-257.035	-259.106	-257.402
5.6	Media	-275.382	-279.809	-318.575	-304.988	-310.141	-313.904
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-7.827	-9.559	-11.846	-11.846	-11.846	-11.846
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-1.196.599	-1.373.823	-1.301.819	-1.241.100	-1.187.267	-1.039.873
6.2	Wijkteams	-2.258.422	-2.296.717	-2.361.392	-2.368.444	-2.375.706	-2.383.183
6.3	Inkomensregelingen	-321.160	-576.255	-644.190	-645.362	-646.552	-646.552
6.4	Begeleide participatie	-1.964.475	-1.960.823	-1.926.630	-1.804.045	-1.714.657	-1.716.366
6.5	Arbeidsparticipatie	-318.679	-435.593	-454.005	-464.969	-499.389	-501.102
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-322.473	-321.640	-321.286	-321.286	-321.286	-321.286
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-2.907.774	-2.868.117	-2.879.773	-2.884.964	-2.890.353	-2.897.141
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-2.768.841	-2.636.854	-2.639.041	-2.639.041	-2.639.041	-2.639.041
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-14.073	0	-4.109	-4.109	-4.109	-4.109
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-294.693	-309.810	-313.930	-316.729	-319.599	-322.540
7.1	Volksgezondheid	-438.660	-546.773	-554.600	-562.259	-570.111	-578.160
	Totaal saldo	-15.033.074	-15.686.700	-15.565.547	-15.424.335	-15.341.951	-15.212.298

Uitwerking speerpunten Coalitie-akkoord.

Speerpunt 2: “Zelfsturing stimuleren en door ontwikkelen”.

a. Externe procescoördinatie.

Met de oprichting van Bureau Burgerkracht! is voorzien in een centraal aanspreekpunt voor burgerkracht in onze gemeente. De hoofdstructuur voor de interne procescoördinatie is in 2015 ingezet. Deze structuur is inmiddels geconsolideerd en organisatorisch verder verfijnd en geborgd in de organisatie. Er is een interne en een externe procescoördinator binnen het Bureau Burgerkracht!

De taak van de externe coördinator is onder andere inwoners van wijken te stimuleren hun verantwoordelijkheid te pakken op het terrein van zelfsturing/burgerparticipatie en hen te ondersteunen in de processen. Door in gesprek te gaan met inwoners kan hij met hen bekijken wat zij nodig hebben om actief te worden op het gebied van leefbaarheid. De taken van de externe procescoördinatie zijn tot 1 januari 2018 ingevuld door middel van uitvoeringsafspraken met Traject. Bij de behandeling van de kadernota 2017 heeft de raad besloten om ook in 2018 en 2019 nog middelen hiervoor beschikbaar te stellen. Het ging om een bedrag van € 70.000,- per jaar. Vanaf het planjaar 2020 moet de raad een nieuwe afweging maken.

b. Burgerkracht en zelfsturing.

De afgelopen jaren is gebleken dat zelfsturing, burgerparticipatie en leefbaarheid in de kernen sterk verweven zijn met elkaar. Het draagvlak bij de bewoners en hun betrokkenheid en inzet worden steeds belangrijker. Door middel van zelfsturing en burgerparticipatie zijn er inmiddels diverse succesvolle initiatieven gerealiseerd. Wij zullen onderzoeken of in kernen, waar nog geen overleg plaatsvindt, dat alsnog in gang kan worden gezet. In eerste instantie denken wij daarbij aan Hekerbeek (momenteel nog buurtvereniging Hekerbeek), Sibbe en Broekhem-Noord/Zuid (momenteel Platform Broekhem). Het structureel vrijmaken van gelden voor het ondersteunen van leefbaarheid en zelfsturing binnen onze gemeente blijft ook de komende periode van groot belang. Wij constateren dat er op dit moment nog een aantal grote projecten in de initiatief- en voorbereidingsfase zit.

Deze initiatieven/projecten brengen niet alleen een noodzaak van financiering met zich mee, maar we zien dat er voor grotere projecten ook een andere vorm van financiering nodig is dan bij kleine projecten. In dit geval gaat het om cofinanciering door de gemeente, naast subsidies van de provincie en bijdragen van derden. Het is dan ook van groot belang dat het cofinancieringsbudget wordt opgehoogd. Voor het planjaar 2019 kan voor dit speerpunt volstaan worden met een bedrag van € 25.000,-. Vanaf 2020 moet dat bedrag verdubbeld worden.

Speerpunt 13: “Organiseren van werkgelegenheid in juiste balans van vraag & aanbod, met daarbij bijzondere aandacht voor arbeidsgehandicapten”.

Nieuwe impulsen uitstroom naar werk.

Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland heeft samen met Podium24 een project opgezet om de uitstroom naar werk te bevorderen. Dit project, dat een doorlooptijd kent van drie jaar, richt zich zowel op het zittende bestand als op mensen, die een beroep op een uitkering willen doen. De kosten worden geraamd op totaal € 100.000,-. De verwachting is dat deze investering zichzelf terugverdient, omdat uiteindelijk minder uitkeringen verstrekt hoeven te worden. Na 2 jaar werkt het lagere uitkeringenaantal pas door in de rijksbudgetten. Tevens willen wij inzetten op:

- a. het aantrekkelijk maken van de arbeidsmarkt en omstandigheden voor jongeren;
- b. het stimuleren en faciliteren van start-ups/jong talent;
- c. het verbeteren van het wijk-zorgaanbod en het zoeken naar samenwerking op dit gebied binnen de regio;
- d. de eventuele herbouw van de Wolfstoren van de kasteelruïne en deze inrichten als leerwerkplek.

Speerpunt 19: “Stimuleren en ontwikkelen van (klein)kunst i.r.t. visie Valkenburg aan de Geul 2035 en bestaande voorzieningen bibliotheken waarborgen”.

Met dit speerpunt willen wij inzetten op het realiseren van kunstwerken en op de ontwikkeling van een visie op cultuurbeleid, waar het kunstbeleid onderdeel van uit maakt. In de nota kunstbeleid moet onder andere aandacht worden besteed aan het museum Land van Valkenburg, de Katakomben, de Vestingstad en Via Belgica. Voor de opstelling van de nota kunstbeleid is inhuur nodig. Daarmee is een bedrag gemoeid van € 20.000,-.

Tevens willen wij “Kunst/muziek op straat-evenementen” stimuleren en de ontwikkeling van de programmering van het (openlucht)theater ondersteunen. Daarnaast is het wenselijk een project op te starten om ouderen wegwijs te maken met de computer en andere digitale hulpmiddelen. Verder willen wij het contact vanuit de bibliotheek met de school intensiveren. Ook het project (digi)taalhuis moet meer van de grond komen. Voor deze bibliotheek gerelateerde zaken is eenmalig € 30.000,- nodig.

Speerpunt 20: “Behouden en stimuleren van (uiten van) lokale tradities en historie”.

Met dit speerpunt willen wij komen tot een Valkenburgse historieles op scholen en het behoud van onze lokale tradities, zoals de schutterijen, jonkheid, carnaval, religieus en muziek. Tevens willen wij bezien of het mogelijk is om met een Valkenburgpas korting te verlenen op of gratis toegang te verkrijgen tot museumbezoek. Voor dit speerpunt willen wij eenmalig € 10.000,- reserveren om een project “storytelling” van de grond te krijgen, waarbij op wandelroutes de geschiedenis van Valkenburg wordt weergegeven.

Speerpunt 21: “Meer transparantie creëren in uitgaven en opbrengsten en in te verdelen subsidies”.

Met dit speerpunt, waarvoor geen extra middelen nodig zijn, willen wij de volgende doelen bereiken:

- a. Bij de toekenning van gemeentelijke steun aan projecten/evenementen moet ook een voorcalculatie worden gemaakt van de te verwachten opbrengsten voor de gemeente;
- b. Er moet een toeristenbegroting worden opgesteld, ter onderbouwing van het economische en maatschappelijke belang van evenementen en projecten;
- c. De raad en belanghebbenden moeten proactief in de ontwikkelingsfase van projecten worden betrokken;
- d. De toekenning van subsidies moet transparanter, de verantwoording aan de raad moet beter en de belastinggelden moeten eerlijker terugvloeien naar de segmenten, die de belasting ophoesten (bijvoorbeeld de horeca).

Speerpunt 22: “Aantrekken middelbaar horeca onderwijs in relatie tot masterplan horeca, inclusief initiatief “maatschappelijke stages” en streven naar behoud (deel) huidig middelbaar onderwijs”.

a. Aantrekken middelbaar horeca onderwijs.

Mede in relatie tot het masterplan horeca willen wij ons inzetten voor het binnenhalen van MBO horeca onderwijs. Daarbij denken wij aan een koppeling met ondernemers en de mogelijke realisatie van een horeca food lab. Vooralsnog ramen wij geen kosten.

b. Onderwijsontwikkelingen Stella Maris College Valkenburg aan de Geul.

Het schoolbestuur Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) heeft in 2016 aangegeven dat zij op termijn nog steeds één unielocatie wenst te realiseren in de gemeente Meerssen. Hoewel die locatie inmiddels is uitgebreid, is er nog steeds een tekort aan ruimte.

Het leerlingenaantal blijft jaarlijks stijgen. Op 1 oktober 2017 bezochten 623 leerlingen het Stella Maris College Valkenburg. Hoewel het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs krimpt, kiezen steeds meer leerlingen voor het Stella Maris College in Valkenburg. Ook het Stella Maris College in Meerssen liet tot afgelopen jaar een groei van het aantal leerlingen zien.

Indien LVO besluit om de onderwijsvoorziening in onze gemeente te handhaven, dan dient de huisvesting van deze school onder de loop te worden genomen omdat de beide in gebruik zijnde locaties op den duur niet meer geschikt zijn voor de huisvesting van de leerlingen. Vooralsnog wachten wij het initiatief van LVO af.

Speerpunt 23: "Aandacht voor veteranen (militairen en overige geüniformeerden)" .

Met dit speerpunt willen wij:

- a. Onderzoek doen naar de behoefte aan lokale veteranenzorg en de realisatie van een lokaal ontmoetingspunt voor veteranen;
- b. Onderlinge ontmoetingen tussen veteranen en geüniformeerden stimuleren in het kader van preventieve zorg/lijnszorg;
- c. Het Europees kampioenschap wielrennen voor gewonde militairen/geüniformeerden koppelen aan de Amstel Gold Race.

Vooralsnog willen wij volstaan met een structureel bedrag van € 5.000,-.

Speerpunt 26: "WMO/ouderen/Participatiewet: iedereen doet mee".

Met dit speerpunt willen wij inzetten op:

- a. *Armoede terugdringen.*

Inkomenstoelagsgrenzen bepalen, verlagen van de rente bij de schuldhulpverlening, stimulering van het gebruik van jeugdfondsen, realisatie van een kleding/voedselbank en gratis zwembad voor mensen met lagere inkomens of kinderen van mensen met lagere inkomens.

- b. *Leefbaarheid in de kernen verstevigen.*

Meer budget vrij maken voor de kernen, cofinanciering van projecten en continueren van de ambtelijke capaciteit (bureau burgerkracht).

- c. *Mantelzorgers/vrijwilligers beter ondersteunen.*

Mantelzorgers faciliteren (opleiding/cursus/faciliteiten), regionale vrijwilligerscentrale meer promoten en bedrijven/middenstand betrekken bij vrijwilligerswerk/initiatieven.

- d. *Ouderen meer betrekken bij de samenleving.*

Projecten ter vermindering van eenzaamheid, huiskamers, Meer Bewegen Voor Ouderen, stimuleren langer thuis wonen (ook via dubbel duurzaam), netwerk ondersteuning in huishouden, gemeenschappelijk kleinschalig wonen, alzheimerproblematiek (alzheimercafé).

- e. *Minder validen meer betrekken bij de samenleving.*

Ondersteuning administratieve lasten, activiteiten adelante, "Paralympics in Valkenburg aan de Geul".

- f. *Statushouders betrekken bij de samenleving.*

Taalcafé, vrijwilligerscentrale.

g. Onderzoek naar inkomenseffecten/armoedeval bij verschillende huishoudtypen in de Participatiewet.

De armoedeval duidt op de situatie, waarbij iemand die (meer) gaat werken er per saldo niet of nauwelijks op vooruit gaat, onder andere vanwege het feit dat hij/zij, als gevolg van de inkomensstijging, geen recht meer heeft op inkomensafhankelijke regelingen, zoals bijzondere bijstand, declaratieregelingen, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en zorg- en kindertoeslagen. Er wordt een voorstel voorbereid met mogelijke oplossingsrichtingen ter voorkoming c.q. vermindering van die armoedeval. Dat voorstel staat geagendeerd voor de raadsvergadering van 1 oktober 2018.

Speerpunt 27: “WSW’ers ondersteunen”.

Met dit speerpunt willen wij ons in WOZL-verband sterk maken voor gelijke arbeidsvoorwaarden voor WSW-ers op sociale werkplekken. Extra middelen worden vooralsnog niet geraamd.

Speerpunt 28: “Jeugdzorg en -opvang blijven bewaken en jongeren (12-18) behouden voor de gemeente”.

Met dit speerpunt willen wij initiatieven op dit vlak ruimte geven, zoals het Credohuis, de Jeugdgemeenteraad, actieve/mobiele JOP’s, mobiele speelplaatsen, natuurspeeltuinen en het jongerenmuziekpodium.

Straatcoaches en Jongeren-Ontmoetings-Plek.

Op 3 augustus 2017 werd de wijk Broekhem-Noord opgeschrikt door een tragisch incident, waarbij een groep jeugdigen was betrokken. Naar aanleiding daarvan hebben wij diverse maatregelen getroffen, waaronder de inzet van straatcoaches en het intensiveren van de zoektocht naar een locatie voor een Jongeren-Ontmoetings-Plek (JOP). Straatcoaches brengen jongeren en buurtbewoners met elkaar in contact om te komen tot oplossingen van door jongeren veroorzaakte overlast. De inzet van de straatcoaches heeft ertoe geleid dat er meer zicht is ontstaan op groepen jongeren in onze gemeente en dat de overlast is verminderd. Het voorstel is om de inzet van de straatcoaches in ieder geval tot september 2020 te continueren. Daarmee is een bedrag gemoeid van € 50.000,- per jaar.

Speerpunt 29: “Kwalitatief goed onderwijs in voldoende mate behouden”.

Integraal huisvestingsplan basisonderwijs.

Op basis van het huisvestingsplan Onderwijs 2012-2017 is besloten om in een Integraal Kindcentrum (IKC) te investeren. Dit centrum functioneert als spil en bedient ook de omliggende kernen.

De leerlingencrimp in het basisonderwijs is forsler dan in 2012 was voorzien. In 2012 waren er in totaal 1102 leerlingen, die onze basisscholen bezochten, in 2017 waren dat er nog maar 857. Deze krimp heeft gevolgen voor de instandhouding van de basisscholen. In 2017 heeft het schoolbestuur INNOVO besloten om de basisschool Schin op Geul op te heffen. Ook de basisscholen in Houthem en Vilt zijn inmiddels gesloten.

Alvorens een nieuw huisvestingsplan voor het basisonderwijs wordt opgesteld, vindt er een gedegen onderzoek plaats naar de toekomstige huisvesting van het Integraal Kindcentrum Berg. Dat is besloten na overleg met de schoolbesturen en de kindpartners. Dat onderzoek moet antwoord geven op de vraag of de openbare basisschool in Berg moet worden gerenoveerd of dat er nieuwbouw moet plaatsvinden. Vervolgens moet de hoogte van de vergoeding worden vastgesteld. Ook moet er een integraal plan komen voor de aanpak van de voorzieningen (Kindcentrum en Sporthal) rondom deze openbare basisschool. Uiteraard wordt er ook een nieuwe integrale leerlingencrimpprognose opgesteld.

De investeringskosten van de nieuwbouwvoorziening bedragen ongeveer € 2,2 miljoen. De jaarlasten, die deze investering met zich mee brengt, kunnen worden bekostigd uit de beschikbare middelen voor onderwijshuisvesting.

Speerpunt 30: "Gezondheid inwoners verhogen".

Met dit speerpunt willen wij onder meer inzetten op Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG), Ouderen Op Gezond Gewicht (OOGG), Meer Bewegen Voor Ouderen (MBVO), onderzoek naar de herinvoering van schoolzwemmen, het monsterpad, vaste hardlooproutes, faciliteren sportverenigingen, sportpas, sportdorp en realfit. De aan dit speerpunt verbonden kosten kunnen uit reguliere budgetten worden geput.

§ 1.4 Programma Ruimtelijk domein.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan Dhr. drs. R. Meijers Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Omschrijving programma.

Het ruimtelijk domein kent vele raakvlakken met andere beleidsvelden, bijvoorbeeld het sociaal domein, het economisch domein of het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het aanpakken van maatschappelijke en economische opgaven vraagt om verbinding tussen beleidsterreinen. Met dit programma leggen wij verbindingen, bijvoorbeeld op het gebied van wonen en zorg of op het gebied van openbare ruimte en economie (toerisme). Het aanpakken van maatschappelijke opgaven vraagt ook om samenwerking. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken we aan ons ruimtelijke domein. Wij willen nieuwe initiatieven de ruimte bieden. Vooral ook op de steeds belangrijker wordende thema's duurzaamheid en milieu. De rol van de gemeente is daarbij steeds wisselend, dan weer faciliterend en aanjagend, dan weer regisserend.

Thema's programma.

Dit programma bestaat uit de volgende thema's:

1. Openbare ruimte en mobiliteit;
2. Riolering, afval en milieu;
3. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.

Thema 1: Openbare ruimte en mobiliteit.

Dit thema is gericht op openbare ruimte en mobiliteit. Aandachtspunten worden voor een belangrijk deel bepaald door het coalitie-akkoord 2018-2022 en beleidsstukken, zoals de raadsnota Centrumplan Valkenburg en de gebiedsvisie Maastricht-Valkenburg. Ook het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) 2014, het Buitengoed Geul en Maas en de aankomende Mobiliteitsvisie Limburg hebben gevolgen. Dan is er nog landelijke, regionale en lokale wetgeving, die op dynamische wijze steeds weer hun doorwerking hebben op onze speerpunten. Ook in 2019 zal verder gewerkt worden aan de totale upgradation van de openbare ruimte in onze gemeente. Daarmee willen we onze positie als toeristisch hart van het Heuvelland handhaven en waar nodig (en mogelijk) versterken.

Wat willen we bereiken?

De inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn beeldbepalend voor de aantrekkelijkheid van onze gemeente. Daarnaast is de verkeersafwikkeling voor alle weggebruikers van groot belang voor het gevoel van veiligheid en de beleving van de openbare ruimte. Concrete doelen zijn:

- Verbeteren van het verblijfsklimaat van de openbare ruimte;
- Verbeteren van de belevingswaarde -in ruimtelijke zin- van de openbare ruimte;
- Zorgen voor een zo duurzaam en veilig mogelijk gebruik van de openbare ruimte.

Het thema Openbare Ruimte kan worden gezien als voorwaardenscheppend om een belangrijk deel van de doelstellingen van andere thema's te kunnen realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het groenonderhoud en reiniging zijn op basis van een ontzorgingscontract uitbesteed aan een marktpartij. We blijven de voortgang actief volgen aan de hand van de vastgelegde contract- en prestatieafspraken. Waar nodig wordt bijgestuurd. Parallel hieraan wordt een goed werkend (en vooral compleet) digitaal beheersysteem voor de openbare ruimte uitgerold, waarin de te beheren onderdelen zijn opgenomen. Tevens wordt een onderzoek gestart naar het beheer en het onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen. Uitgangspunt is een zo neutraal mogelijke exploitatie. Een ander belangrijk project dat hierop aanhaakt, is de renovatie (groot onderhoud) van de begraafplaats Cauberg. Daarbij worden bouwkundig historische onderdelen gerenoveerd en de paden vernieuwd. Ook de begraafplaats van de paters wordt (na ruiming) opnieuw ingericht.

Thema 2: Riolering, afval en milieu.

Bescherming bodem en atmosfeer.

Onze bodem en de atmosfeer/lucht zijn belangrijke onderdelen van onze leefomgeving. Deze twee aspecten behelzen een groot deel van ons dagelijks contact met het milieu. Al jaren is het bodembeleid van overheidswege in de eerste plaats milieubeleid, gericht op preventie en, vooral, sanering van verontreinigingen. Maar het wordt ook steeds drukker onder onze voeten. Economische ontwikkelingen, de zorg voor drinkwater en voedselveiligheid, verstedelijking en klimaatadaptatie beïnvloeden de gesteldheid van bodem en ondergrond. Het drukker worden onder onze voeten heeft ook impact op de lucht die we dagelijks inademen. Fijnstof, roet, ozon zijn enkele stoffen die schadelijk zijn voor de mens en ons compleet ecosysteem.

Wat willen we bereiken?

In het kader van de bodemgesteldheid willen we een veilige bodem creëren, die geen risico's oplevert voor de mens. Nieuwe gevallen van bodemverontreiniging moeten (voor zover mogelijk) worden voorkomen en geconstateerde verontreinigingen moeten worden aangepakt. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan de westkant van de gemeente, hier liggen namelijk een tweetal grondwaterbeschermingsgebieden. We streven naar de best mogelijke luchtkwaliteit, die geen gevaar voor de mens oplevert.

Wat gaan we daarvoor doen?

Niet alleen wij hebben een taak om de inwoners van onze gemeente van een veilige woonomgeving te voorzien. Ook de provincie Limburg, het Waterschap, de Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUDZL) en overkoepelend het Rijk hebben hier een taak en verantwoordelijkheid in. Gevallen van ernstige bodemverontreinigingen uit het verleden worden door de Provincie gecoördineerd en gesaneerd. Nieuwe gevallen van bodemverontreiniging worden (voor zover mogelijk) voorkomen door gedegen toezicht en bewustwording. Ook de emissies naar de lucht van bedrijven worden via regulier toezicht inzichtelijk gemaakt en daar waar nodig wordt er handhavend opgetreden.

Duurzaamheid.

Met de ondertekening van het klimaatakkoord in Parijs op 18 september 2015 heeft de wereldgemeenschap een belangrijke stap gezet naar wereldwijde en concrete actie om vergaande klimaatverandering tegen te gaan. Over de hele wereld stijgt hierdoor de bewustwording en de wordt de urgentie gevoeld om lokaal actie te ondernemen. Dit gevoel delen wij.

Onze gemeente heeft met 17 andere gemeenten het Energieconvenant Zuid Limburg ondertekend. De inspanningsverplichtingen uit dit convenant zijn in het afgelopen half jaar uitgewerkt in een lange termijn (energietransitie) visie, een eerste (korte termijn) uitvoeringsprogramma en een voorstel in termen van capaciteit en middelen voor de organisatie van het uitvoeringsprogramma. Ook in het recent vastgestelde coalitie-akkoord 2018-2022 heeft het uitwerken en voeren van een ambitieus duurzaamheidsbeleid een belangrijke plek gekregen.

Wat willen we bereiken?

Op basis van lokale wensen en eisen, regionale wensen en eisen en draagvlak in de komende jaren doelen voor de energietransitie stellen en deze middels een uitvoeringsplan realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze gemeente gaat in de tweede helft van 2018 een energietransitie- en duurzaamheidsbeleid voor de periode 2019 - 2022 uitwerken. Het uitvoeringsplan wordt vervolgens in 2019 ter hand genomen.

Verduurzamen en toekomstbestendig maken van gemeentelijk vastgoed.

Een belangrijk project binnen het thema duurzaamheid is het verduurzamen en toekomst-bestendig maken van het gemeentelijk vastgoed.

Wat willen we bereiken?

Als uitgangspunt geldt dat er wordt voldaan aan (liefst) energielabel A of anders het best haalbare.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hiervoor worden alle gemeentelijke gebouwen geïnventariseerd, waarna een verbeterplan wordt opgesteld. Zonnepanelen worden in de afweging meegenomen. Op deze manier willen we een voorbeeld stellen voor inwoners en ondernemers.

Thema 3: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.

Ruimtelijke ordening.

Het thema Ruimtelijke Ordening richt zich op het ordenen van de aanwezige ruimte in de gemeente. Hiermee wordt zowel de bebouwde als de onbebouwde ruimte bedoeld. Wij moeten kunnen beschikken over een actueel ruimtelijk beleid voor het totale grondgebied van de gemeente, waarin is vastgelegd hoe gebouwen en (onbebouwde) gronden gebruikt mogen worden (welke functies zijn toegestaan) en hoe gronden bebouwd mogen worden (wat, waar en hoe groot/hoog). Verder dient het ruimtelijk beleid duidelijkheid te verschaffen over de beleidsvrijheid van de gemeente binnen de vigerende wet- en regelgeving. Met andere woorden, uit het ruimtelijk beleid moet duidelijk zijn op welke onderdelen maatwerk mogelijk is, uitgaande van de lokale problematiek en behoeften.

Wat willen we bereiken?

Wij willen blijven beschikken over een dekkend juridisch kader in de vorm van actuele bestemmingsplannen, dat naast het beschermen van aanwezige waarden ook voldoende ruimte voor ontwikkeling biedt. Daarnaast willen we dat de bestemmingsplannen een goed kader bieden voor ruimtelijke afwegingen en gemakkelijk hanteerbaar (begrijpelijk en leesbaar) zijn voor zowel de eigen organisatie als voor de burgers. Ook willen we al zo veel mogelijk anticiperen op de komst van de Omgevingswet en daaruit voortvloeiend de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan (opvolger van de huidige bestemmingsplannen en verordeningen op het gebied van de fysieke leefomgeving).

Wat gaan we daarvoor doen?

Implementatie/voorbereidingen Omgevingswet.

Zoals bekend is het kabinet bezig met de voorbereidingen om te komen tot één Omgevingswet. Deze wet vervangt 15 bestaande wetten, waaronder de Waterwet, de Crisis- en herstelwet en de Wet Ruimtelijke Ordening. Van ongeveer 25 andere wetten gaan de onderdelen over Omgevingsrecht naar de nieuwe wet. Dit is een zeer ingrijpende vernieuwing, die na de vernieuwing van de Wro, de Wabo en het Bouwbesluit, wederom een inspanning vragen van de burgers en onze ambtelijke organisatie.

De komende jaren zullen in het teken staan van het voorbereiden op de gevolgen van deze nieuwe wet, die organisatiebreed ingrijpende gevolgen zal hebben voor de manier van werken.

Onderhoud bestemmingsplannen.

In het kader van het project 'onderhoud bestemmingsplannen' en het anticiperen op de Omgevingswet worden de huidige bestemmingsplannen geactualiseerd, eenvoudiger en eenduidiger gemaakt. Daarbij gaat het onder andere om uniformering van begrippen, herstellen van fouten, het beperken van afwijkingsmogelijkheden en het opnemen van nieuwe (inmiddels vastgestelde) beleidsregels in de bestemmingsplanregels. Gelijktijdig wordt er vooruitgelopen op de komst van de omgevingswet en wordt een stappenplan uitgelegd om te komen van bestemmingsplannen tot omgevingsvisie en omgevingsplan.

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen/projecten worden onder andere mogelijk gemaakt door het maken van nieuwe bestemmingsplannen, het opstarten van gebiedsvisies en het uitvoeren van haalbaarheidsonderzoeken. Voor 2019 betreft dit de volgende ontwikkelingen:

1) Croix de Bourgogne.

In 2018 zijn de plannen voor de (her)bouw van Hotel Croix de Bourgogne onherroepelijk geworden en de voorbereidingen voor start van de bouw afgerond. In 2019 zal gestart worden met de bouw van het hotel.

2) Pradoegebouw.

In 2018 is een overeenkomst gesloten met een projectontwikkelaar voor de verkoop en de herontwikkeling van het Pradoegebouw, met de bedoeling er een designhotel met het thema wielrennen in te vestigen. Na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning zal in 2019 met de bouw gestart worden.

Volkshuisvesting.

Het thema Volkshuisvesting richt zich op een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de regionale en dus ook op de lokale woningmarkt. Zonder regionale afstemming kan een optimale woonsituatie voor de inwoners van nu en de toekomst niet bereikt worden. Het volkshuisvestingsbeleid is gebaseerd op de regionale woonvisie, die een uitwerking is van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg en heeft zodoende een formele status. De demografische ontwikkelingen (afname bevolking en vergrijzing) vragen om maatregelen, die het toevoegen van nieuwe woningen beteugelt en alleen in bijzondere gevallen toestaat. Regionaal en provinciaal worden daarvoor kaders ontwikkeld. De interactie tussen ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en maatschappelijke aspecten wordt daarmee steeds sterker.

Wat willen we bereiken?

Door de activiteiten op het gebied van de volkshuisvesting willen we bereiken dat er een passende regionale woningvoorraad komt, die aansluit bij de wensen van de huidige bevolking en in staat is toekomstige ontwikkelingen op te vangen. Voor de regio Maastricht en Heuvelland betekent dit het transformeren van de bestaande woningvoorraad naar de toekomstige gewenste kwaliteit en samenstelling. Voor onze gemeente betekent dit het kritisch omgaan met nieuwe initiatieven en het goed monitoren van de lopende projecten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Lokale woonvisie.

Tegen de achtergrond van de demografische ontwikkelingen zullen wij ons moeten inspannen om op creatieve wijze de gewenste diversiteit in het woningaanbod te bereiken, vooral ook door herstructurering van de bestaande woningvoorraad en waar het niet anders kan door nieuwbouw.

Een bijzonder punt van aandacht is de steeds grotere taakstelling voor de corporaties met betrekking tot de huisvesting van statushouders. Deze groep is de laatste jaren explosief gegroeid. Een afname wordt voorlopig niet verwacht.

De gemeente is verantwoordelijk voor het goed kunnen wonen van haar inwoners. Dat betekent dat er voldoende goede en betaalbare woningen moeten zijn, die passen bij de wensen van inwoners en nieuwe bewoners. De gemeente doet dit bijvoorbeeld door op een duurzame manier nieuwe woningen te laten bouwen. Maar ook door de bestaande woningvoorraad aan te passen, of bestaande bouw te vernieuwen. Samen met de corporaties, huurders en bestuur zal deze woonvisie worden opgesteld. Er zijn middelen ter beschikking gesteld voor het opstellen van een lokale woonvisie. De uitwerking daarvan zal plaatsvinden in de tweede helft van 2018, met een doorloop naar 2019.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Waterleiding Maatschappij Limburg (WML);
- Gemeenschappelijke Regeling Milieuparken Geul en Maas;
- Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
4	1	Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	% aantal ongevallen ziekenhuisopnamen	2015	3	8	VeiligheidNL
4	2	Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	% aantal ongevallen ziekenhuisopnamen	2015	8	9	VeiligheidNL
4	3	Fijn huishoudelijk restafval	aantal kg per inwoner	2016	81	189	CBS
4	4	Hernieuwbare elektriciteit	% totale elektriciteit	2016	6,1	12,6	RWS Klimaat-monitor
4	5	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	duizend euro	2018	200	230	CBS
4	6	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2016	2,4	7,2	ABF - Systeem Woningvoorraad
4	7	Demografische druk	% van personen 20-65 jaar	2018	81,2	69,6	CBS
4	8	Woonlasten éénpersoons-huishouden	Euro	2018	596	649	COELO Groningen
4	9	Woonlasten meerpersoons-huishouden	Euro	2018	838	721	COELO Groningen

Wat mag het kosten?

Programma Ruimtelijk domein <i>Lasten taakvelden</i>		<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
2.1	Verkeer en vervoer	3.175.279	2.711.354	2.476.031	2.479.992	2.463.212	2.477.069
5.2	Sportaccommodaties	6.100.681	2.352.290	2.198.918	2.226.108	2.045.759	2.120.707
5.5	Cultureel erfgoed	287.853	499.877	453.260	397.016	391.519	362.120
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.987.190	2.107.805	2.093.572	2.115.536	2.137.880	2.160.612
7.2	Riolering	2.371.061	2.257.069	2.091.455	2.077.337	2.055.455	2.043.836
7.3	Afval	1.314.581	1.381.310	1.301.172	1.335.810	1.365.965	1.402.777
7.4	Milieubeheer	257.131	347.850	258.950	268.614	273.476	278.470
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	228.289	272.985	238.534	238.076	237.639	237.223
8.1	Ruimtelijke ordening	515.671	203.629	237.114	237.007	236.912	236.828
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	810.590	368.770	271.898	266.657	261.415	256.174
8.3	Wonen en bouwen	1.818.463	1.709.761	1.504.450	1.496.358	1.417.930	1.444.135
Totaal lasten		18.866.789	14.212.700	13.125.354	13.138.511	12.887.162	13.019.951

Programma Ruimtelijk domein <i>Baten taakvelden</i>		<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
2.1	Verkeer en vervoer	263.443	44.835	10.335	10.335	10.335	10.335
5.2	Sportaccommodaties	146.544	408.597	282.454	273.786	144.258	144.577
5.5	Cultureel erfgoed	119.736	110.475	73.200	73.200	73.200	73.200
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	636.189	774.991	787.366	799.949	812.742	823.790
7.2	Riolering	2.686.001	2.693.196	2.750.074	2.882.995	2.948.208	2.958.996
7.3	Afval	1.505.863	1.564.819	1.481.836	1.519.228	1.543.389	1.597.397
7.4	Milieubeheer	-85.415	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	109.099	126.500	126.500	126.500	126.500	126.500
8.1	Ruimtelijke ordening	117.969	290.115	19.100	19.100	19.100	19.100
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	67.406	0	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	1.334.096	1.212.309	994.495	1.030.900	720.344	884.581
Totaal baten		6.900.931	7.235.837	6.535.360	6.745.993	6.408.076	6.648.476

Programma Ruimtelijk domein <i>Saldo taakvelden</i>		<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
2.1	Verkeer en vervoer	-2.911.836	-2.666.519	-2.465.696	-2.469.657	-2.452.877	-2.466.734
5.2	Sportaccommodaties	-5.954.137	-1.943.693	-1.916.464	-1.952.322	-1.901.501	-1.976.130
5.5	Cultureel erfgoed	-168.117	-389.402	-380.060	-323.816	-318.319	-288.920
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.351.001	-1.332.814	-1.306.206	-1.315.587	-1.325.138	-1.336.822
7.2	Riolering	314.940	436.127	658.619	805.658	892.753	915.160
7.3	Afval	191.282	183.509	180.664	183.418	177.424	194.620
7.4	Milieubeheer	-342.546	-337.850	-248.950	-258.614	-263.476	-268.470
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-119.190	-146.485	-112.034	-111.576	-111.139	-110.723
8.1	Ruimtelijke ordening	-397.702	86.486	-218.014	-217.907	-217.812	-217.728
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-743.184	-368.770	-271.898	-266.657	-261.415	-256.174
8.3	Wonen en bouwen	-484.367	-497.452	-509.955	-465.458	-697.586	-559.554
Totaal saldo		-11.965.858	-6.976.863	-6.589.994	-6.392.518	-6.479.086	-6.371.475

Uitwerking speerpunten Coalitie-akkoord.

Speerpunt 3: "Investeren in en doorontwikkelen van projecten met kwaliteit en natuur- en economische waarden".

Vanuit de gebiedsontwikkeling Buitengoed Geul en Maas en mede geïnitieerd door de platforms Burgerparticipatie en Leefbaarheid staan in deze coalitieperiode de volgende potentiële projecten op het uitvoeringsprogramma.

a. Verbindings-as Buitengoed Geul en Maas.

Er is vanuit Buitengoed een totaalvisie ontwikkeld voor de zogenaamde Verbindings-as. Het voorstel is om gelijktijdig met grootschalig noodzakelijk onderhoud op deze route in te zetten op herinrichting, conform de totaalvisie. Dit betekent dat aanvullend aan de bestaande onderhoudsbudgetten investeringen nodig zijn om te komen tot de gewenste inrichting. Voor de volgende wegvakken worden onderhoudsmaatregelen voorzien, waarbij het wenselijk is om te komen tot volledige herinrichting:

- Houthem: voormalig provinciale weg, vanaf Vroenhof (gemeentegrens) t/m St. Gerlach, (tot aan het wegvak dat in 2017 is uitgevoerd). De kosten van dit onderhoud zijn voorzien in het GRP. Aanvullend is een budget van € 2,2 miljoen noodzakelijk voor de volledige herinrichting conform de visie Verbindings-as;
- Broekhem: het asfalt is dusdanig slecht dat groot asfaltonderhoud dient plaats te vinden. Voor de volledige herinrichting conform de visie Verbindings-as is een budget van € 3,5 miljoen noodzakelijk.

b. WIJland Houthem.

Onlangs zijn de plannen gepresenteerd voor het nieuwe 'WIJland' in Houthem St. Gerlach, een initiatief van Bureau Burgerkracht. Het 'WIJland' is het akkerland tussen de spoorlijn en de voormalige provinciale weg tussen het kapelletje tegenover Burgemeester Quicx, Coffee & More en Résidence St. Gerlach. Wijnbouw en het verbouwen van andere streekproducten en een kleinschalig OV-overstappunt voor toeristen en bezoekers vormen de hoofdmoot. Met de herinrichting van de voormalige provinciale weg en de restauratie en herbestemming van hoeve Broers kwam ook de mogelijke invulling van het landbouwperceel in een stroomversnelling. Vanuit dat perspectief is opnieuw nagedacht hoe de invulling van het perceel voor een extra kwaliteitsimpuls zou kunnen zorgen voor de dorpsgemeenschap en voor gasten en bezoekers aan het dorp en het achterliggende Heuvelland.

Samen met de provincie, Oostwegel Collection, ProRail en Arriva zijn de mogelijkheden verkend en is aanwonenden gevraagd naar de resterende parkeerbehoefte. Op basis daarvan is een nieuwe invulling tot stand gekomen. Behalve wijnbouw en groenteteelt, met daar doorheen een wandelpad, voorziet het plan ook in de aanleg van een kleinschalig OV-overstappunt voor toeristen en bezoekers (overstapmogelijkheid van trein naar bus of fiets en omgekeerd). Ook zal nog een aantal parkeerplaatsen worden aangelegd voor aanwonenden, omdat bij de reconstructie van de voormalige provinciale weg een aantal parkeerplaatsen is vervallen.

Met de hele gebiedsontwikkeling (inclusief restauratie hoeve Broers en herinrichting voormalig provinciale weg) is een bedrag gemoeid van € 6 miljoen. Voor de invulling van de resterende onderdelen is nog een aanvullend krediet noodzakelijk van afgerond € 700.000,-. Dat bedrag bestaat globaal uit de volgende onderdelen:

- Aanleg parkeerplaatsen/inrichting OV overstappunt;
- Aanleg Belvédère (aansluitend op perron);
- De hellingbaan, inclusief fietsvoorzieningen;
- Padenstructuur en uitzichtpunt in de Wijngaard.

c. Overige wensen Houthem.

Het kernoverleg Houthem heeft nog een aantal wensen, te weten:

- Brug over molentak geul nabij Vue in het kader van "ommetje Ingendael", kosten € 50.000,-;
- Opwaardering accommodatie sportcomplex, kosten € 200.000,-.

d. Uitkijktoren Berg en Terblijt.

Vanuit het Kernoverleg Berg en Terblijt is ook een aantal projecten opgepakt. Op dit moment worden de Kalkbrandovens geheel gerestaureerd. Deze ontwikkeling zal de as Maas-Geul versterken. Een andere ontwikkeling, die het kernoverleg nog wil realiseren, is een uitkijktoren op de plek waar oorspronkelijk een Watertoren heeft gestaan. Vanuit deze toren heeft men een prachtig uitzicht op het Geuldal en Houthem. Daarvoor is een bedrag nodig van € 50.000,-.

e. Natuur- en recreatieplan Vilt, fase 2.

Met onder andere de aanleg van een belevingsboomgaard, een nog aan te leggen natuurspeeltuin en de realisatie van nieuwe paden en knooppunten is in Vilt een nieuwe toeristische attractie aan het ontstaan voor wandelaars en fietsers, die nieuwe doelgroepen zal aantrekken, wat weer kansen oplevert voor het gemeenschapshuis Cascade. Op dit moment vinden gesprekken plaats tussen het kernoverleg en het bestuur van de stichting Cascade. Deze gesprekken moeten leiden tot synergie tussen de aanwezige en de aan te leggen voorzieningen. Voor de aanleg van fase 2 is een bedrag benodigd van € 100.000,-.

f. Overige wensen Vilt.

Het kernoverleg Vilt heeft nog meer wensen:

- Meesweg: gescheiden rijwielpad tot Slakweg (school-thuisroute Berg), kosten € 100.000,-
- Gemeenschapshuis Cascade: uitbouwen tot educatiecentrum plus locatie WMO-functies, kosten € 100.000,-;
- Meesweg: parkeerproblemen bebouwde kom, kosten € 100.000,-;
- Sibberweg: aanleg tweede rijwielpad (school-thuisroute Sibbe), kosten € 150.000,-;
- Sibberweg: reconstructie bebouwde kom, kosten € 150.000,-.

g. Aanpassing recreatieve wandelroutes.

In het bestuurlijk overleg Nationaal Landschap Zuid-Limburg is begin 2017 het idee opgevat om te kijken naar de omvorming van het huidige wandelroutesysteem (gekleurde paaltjes) naar het knooppunten systeem. Het routepunt van de VVV Zuid-Limburg heeft de opdracht gekregen om nader te onderzoeken hoe de overstap naar een knooppunten wandelsysteem te realiseren is. Met de omvorming is een stevige kwaliteitswinst te behalen. Het knooppuntensysteem is beter geschikt voor moderne technieken en vele malen gebruiksvriendelijker voor wandelaars in onze regio. Het routepunt van de VVV heeft een eerste raming opgesteld voor de ombouw naar het nieuwe systeem. Voor de hele regio Zuid-Limburg (Susteren tot Vaals) bedragen de geraamde kosten € 1,4 miljoen. De kosten voor onze gemeente zijn geraamd op € 106.000,-. De exacte hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de regionale afstemming en een eventuele bijdrage van de provincie. De uitvoering staat gepland voor 2019.

h. Gebiedsontwikkeling Groene Oostvleugel / Kastelenpark Valkenburg - Schin op Geul.

Aan de oostzijde van de kern Valkenburg lopen diverse initiatieven. Het heeft de voorkeur om deze te bundelen tot één integrale gebiedsvisie, die vervolgens qua uitvoering geknipt kan worden in losse onderdelen. De volgende initiatieven dienen een plek te krijgen in de integrale gebiedsvisie Groene Oostvleugel/Kastelenpark Valkenburg-Schin op Geul:

- Verkoop en herontwikkelingsplannen Kasteel Oost;
- Verkoop/herontwikkeling Geulpark;
- Herinrichting/toekomstvisie sportcomplexen Walram/LTC Valkenburg;
- Toekomst sportcomplex VV Geuldal (Strucht: wens nieuwe accommodatie);
- Pleinenplan Schin op Geul (TOP), vanuit Burgerkracht;
- Ontwikkelingen rondom kasteel Schaloen;
- Woningbouw Mauritiussingel;
- Invulling locatie voormalige basisschool Schin op Geul;
- Nieuwe invulling hertenkamp;
- Reconstructie wandelpad achter hotel Atalanta richting Kabelbaan.

Binnen deze coalitieperiode worden op basis van de huidige stand van zaken de volgende investeringen vanuit deze gebiedsontwikkeling voorzien:

- Opstellen/ actualiseren integrale gebiedsvisie (€ 50.000,-);
- Pleinenplan Schin op Geul, initiatief vanuit Bureau Burgerkracht (€ 2.220.000,-)
- Herinrichting hertenkamp (€ 330.000,-)
- Herinrichting rondom Kasteel Oost en sportvelden (€ 1.100.000,-)

Totaal dus een bedrag van € 3.700.000,-

i. Leeuwterrein - noordelijk deel.

In 2017 zijn grote stappen gezet richting een nieuwe invulling van de voormalige Leeuw Bier Brouwerij. Voor het gebied ten noorden van de voormalige brouwerij is een plan uitgewerkt, dat voorziet in:

- Inpassen parkeervoorzieningen ParCourse;
- Inpassen hoogwatervoorziening;
- Natuurontwikkeling en realiseren padenstructuur;
- Verkeerskundige voorzieningen Prinses Beatrixsingel;
- Herstel/groot onderhoud kademuren.

Met het Waterschap dienen nu nadere afspraken te worden gemaakt met betrekking tot de verdeling van de kosten van deze herontwikkeling. De kosten worden geraamd op totaal € 3,3 miljoen. Een eerste inschatting levert een verdeelsleutel op van 50/50, waardoor het kostenplaatje voor onze gemeente uitkomt op € 1.650.000,-. Bij de besluitvorming rondom de herontwikkeling van het Leeuwterrein is al een bedrag van € 750.000,- gereserveerd voor de investering in de parkeerterreinen en bijbehorende voorzieningen. Dat betekent dus dat nog een aanvullend krediet noodzakelijk is van € 900.000,-.

j. Totaalvisie deelgebied Tivoli - Grendelplein.

Nu de ontwikkelingen op het de Leeuwterrein in volle gang zijn en aan die zijde van Valkenburg-Centrum nieuw leven ontstaat, is het van wezenlijk belang om ook een visie te ontwikkelen voor de opwaardering van de hoofdverbinding van deze locatie richting Valkenburg-Centrum. In deze totaalvisie kan dan gelijk ook aandacht worden gegeven aan de verbindingen vanuit deze as richting het kuurpark en de mogelijkheden om deze verbindingen te verbeteren.

Gelet op de onderhoudstoestand van zowel het Grendelplein als de Plenkertstraat moet ook voor deze as nog in de komende coalitieperiode een budget worden vrijgemaakt voor uitvoering van de herinrichting conform een nog op te stellen visie. Met het opstellen van een totaalvisie is een bedrag gemoeid van € 50.000,-. Wij taxeren de uitvoeringskosten op € 3,1 miljoen (Grendelplein-Tivoli). Voor het gebied Gemeentegrot-Grendelplein en Fluweelengrot-Grendelplein is aanvullend nog een bedrag nodig van naar schatting € 850.000,-. In totaal sluit deze investering dus op een bedrag van € 4 miljoen.

k. Centrumplan fase 2: Herontwikkeling omgeving Walramplein - Berkelplein.

Nu zowel het historisch centrum als het winkelgebied zijn opgewaardeerd, staan wij voor een volgende ruimtelijke opgave, namelijk de herontwikkeling van de omgeving Walramplein-Berkelplein. Binnen dit plangebied liggen kansen voor een verdere opwaardering van ons centrum. Sterker nog, ingrijpen is hard nodig om verdere achteruitgang tegen te gaan.

Dit zijn de uitdagingen:

- Komen tot een nieuw gewenste ruimtelijke ontwikkeling voor de nieuwe kerk;
- Autovrij maken van het Walramplein, ter verdere ontwikkeling als stadsplein/evenementenplein;
- Visie op detailhandelstoekomst (supermarkt en overige winkels Walramplein);
- Visie op weekmarkt;
- Upgrade locatie hotel Palanka;
- Ombouw Berkelplein tot "leefplein";
- Inpassen gebouwde of ondergrondse parkeervoorziening ter compensatie van parkeerplaatsen op Walramplein en Berkelplein;
- Inpassen parkeermogelijkheden voor centrumbewoners;
- Opwaardering woningbouwlocaties Berkelplein/Walramplein;
- Verbinding maken naar Groene Vleugel.

Het is wenselijk om een visie op te stellen voor deze gebiedsontwikkeling en een bijbehorende businesscase uit te werken. Dit moet leiden tot besluitvorming in deze planperiode, waarna de uitvoering in de volgende raadsperiode kan worden opgepakt. Hiervoor is een voorbereidingskrediet/werkbudget nodig van € 300.000,-.

l. Bewaakte fietsstalling en openbaar toilet Walramplein.

Het is de wens van de raad om bij de aanstaande herinrichting van het Walramplein ook te voorzien in het inpassen van een bewaakte fietsstalling en een openbaar toilet. Op 1 oktober 2018 neemt de raad hierover een besluit.

m. Villa Via Nova.

In de overeenkomst met de ontwikkelaar is opgenomen dat de openbare ruimte binnen het plangebied na afronding van het project voor € 1,- aan de gemeente wordt overgedragen. Het is wenselijk om gelijktijdig met de realisatie van de nieuwbouw op dat terrein ook de aan het plangebied grenzende openbare ruimte te voorzien van een opwaardering (verbinding van nieuwbouwplan naar Nieuweweg). De kosten daarvan worden geraamd op € 150.000,-. Voor de kosten van de sanering van de grond is in de jaarrekening 2017 een voorziening gecreëerd. Wanneer die kosten zouden meevallen, kan de raad besluiten om een eventueel restant voor de opwaardering van de openbare ruimte in te zetten.

n. Ignatiusvallei.

Acht jaar geleden heeft een ontwikkelmaatschappij het kloostercomplex Boslust gekocht met de intentie om dat te ontwikkelen tot een Wellnesshotel. De ontwikkelaar is nagenoeg rond met een beoogde exploitant. Het hotel met circa 200 kamers en vele wellnessfaciliteiten vergt een investering van € 30 miljoen, exclusief de aankoopsom. De verwachting is dat in de loop van 2019 kan worden gestart met de verbouwing. Met de komst van dit hotel krijgen Valkenburg en de regio er een belangrijke Wellnessvoorziening bij, waardoor het begrip Wellnessregio een enorme boost krijgt. Enkele jaren geleden adviseerde ZKA Consultants al in de regio een tweede wellnesspijler te creëren naast Thermae 2000.

Een dergelijke voorziening kan niet gerealiseerd worden zonder aanpassingen in de omgeving. De gemeente is gevraagd om een bijdrage te leveren door middel van het aanleggen van adequate infrastructuur en een nieuwe ontsluitingsweg naar het klooster. Deze ontwikkeling biedt kansen voor een opwaardering van de gehele noordoostelijke entree van Valkenburg. De beleving van het landschap en de aanwezige natuur kan worden versterkt door het gebied recreatief beter te ontsluiten en de toegangswegen te vergroenen. Gelijktijdig wordt de verkeersveiligheid verbeterd door de aanleg van twee rotondes en een nieuwe ontsluitingsweg naar de wijk Broekhem-Noord. Ook wordt voorzien in maatregelen ter voorkoming van wateroverlast. Kortom, het plan voorziet in een totale gebiedsontwikkeling, met het kloosterhotel als kloppend hart.

De kosten van de totale gebiedsontwikkeling worden geraamd op circa € 50 miljoen. De gemeentelijke bijdrage in die kosten wordt getaxeerd € 3,3 miljoen. In combinatie met deze gebiedsontwikkeling is het wenselijk om ook te komen tot herontwikkeling van het aangekochte perceel aan de Nieuweweg tot (overloop)parkeerterrein, waarbij ook voorzieningen voor bussen worden gerealiseerd. Die investering wordt geraamd op € 1,2 miljoen, waardoor de totale investering sluit op een bedrag van € 4,5 miljoen.

Speerpunt 4: “Realisatie van levensloopbestendige-, zorg- en starterswoningen in alle kernen” .

Wij willen zorgen voor een evenwichtige woningvoorraad met voldoende levensloopbestendige, zorg- en starterswoningen. Dit willen wij onder andere realiseren door slimme combinaties te maken met leegstaande of leeg komende hotels/winkels en maatschappelijk of agrarisch vastgoed. Vooralsnog zijn hiervoor geen middelen nodig.

Speerpunt 5: “Aandacht hebben voor veilig wonen en wonen voor doelgroepen” .

Dit speerpunt voorziet onder andere in een inventarisatie van het actuele woningbestand met differentiatie naar legaliteit, leegstand, gebruik en gevolgen daarvan voor rechtmatigheid en woningbouwprogrammering. Uiteindelijk zal dat leiden tot voorstellen voor oplossingen: legalisatie, handhaven, bijstellen programma's, etc.

Na deze inventarisatiefase en besluitvorming over de voorgestelde oplossingen, zullen deze verder moeten worden opgepakt en uitgewerkt in 2019. Voor dit onderdeel heeft de raad al middelen beschikbaar gesteld.

Tegen de achtergrond van de demografische ontwikkelingen zullen wij ons inspannen om op creatieve wijze de gewenste diversiteit in het woningaanbod te bereiken, vooral ook door herstructurering van de bestaande woningvoorraad en waar het niet anders kan door nieuwbouw. Een bijzonder punt van aandacht is de steeds grotere taakstelling voor de corporaties met betrekking tot de huisvesting van statushouders. Deze groep is de laatste jaren explosief gegroeid. Een afname wordt voorlopig niet verwacht. De gemeente is verantwoordelijk voor het goed kunnen wonen van haar inwoners. Dat betekent dat er voldoende goede en betaalbare woningen moeten zijn, die passen bij de wensen van inwoners en nieuwe bewoners. De gemeente doet dit niet alleen door bijvoorbeeld op een duurzame manier nieuwe woningen te laten bouwen, maar ook door de bestaande woningvoorraad aan te passen, of bestaande bouw te vernieuwen. Samen met de corporaties, huurders en bestuur zal een lokale woonvisie worden opgesteld. Hiervoor heeft de raad middelen beschikbaar gesteld. De uitwerking daarvan zal plaatsvinden in de tweede helft van 2018, met een doorloop naar 2019.

Zowel de aanpak van wateroverlast als de waterbeleving in de openbare ruimte zal in dit speerpunt worden meegenomen. In het door de raad vastgestelde rioleringsplan (GRP) is de ambitie opgenomen om duurzaam om te gaan met regenwater en tevens in te zetten op het oplossen van problemen door wateroverlast. Met de daaraan verbonden kosten is in het GRP rekening gehouden.

Speerpunt 6: “Bevorderen verkeersveiligheid in alle woonwijken en kernen, met name voor fietsers en voetgangers”.

a. Verkeersveiligheidsknelpunten en verkeerskundige maatregelen.

Regelmatig doen zich situaties voor, waarbij de verkeersveiligheid in het gedrang komt. Er ontstaan dan knelpunten, die niet konden worden voorzien en die om een snelle aanpak vragen. Hiervoor is een budget nodig van structureel van € 100.000,-.

b. Spoorwegovergangen.

ProRail heeft van het ministerie de opdracht gekregen om de niet automatisch beveiligde spoorwegovergangen (NABO's) binnen geheel Nederland op te heffen. In onze gemeente liggen er twee in Schin op Geul. Rekening houdende met bestaande wandelpaden en de bereikbaarheid van percelen zijn wij van mening dat 1 overgang definitief gesloten kan worden. Voor de andere dient er een alternatief te komen. Dat kan via:

- Beveiligde overgang (met slagbomen/bellen etc.);
- Spoor trap (over het spoor heen);
- Spoor tunnel (onder spoor door).

De kosten worden geschat op € 1 miljoen, met inbegrip van de aanpassingen van de routestructuren. ProRail participeert voor de helft in deze kosten. Van de gemeente/provincie wordt verwacht dat zij de rest betalen. In het worst case scenario wordt onze gemeente geconfronteerd met een financiële opgave van € 500.000,-, exclusief omzetbelasting. Dat bedrag kan naar beneden worden bijgesteld wanneer ook de provincie in de kosten participeert. Wij wachten het initiatief vanuit ProRail af.

Speerpunt 7: “Een gezonde balans tussen recreatie en toerisme aan de ene kant en kernen, woonwijken en natuur aan de andere kant”.

a. Toekomstvisie op Verkeersstructuur (mobiliteitsplan) inclusief uitvoeringsprogramma.

Er zijn vele ruimtelijke ontwikkelingen en beleidswijzigingen die om een mobiliteitsplan vragen. Denk aan de verkeersfunctie van de Curfsweg, het de Leeuwterrein, de Ignatiusvallei en de mobiliteitsknelpunten, die zich tijdens majeure evenementen voordoen.

De verkeerskundige gevolgen die hierdoor ontstaan, hebben we onvoldoende in beeld. Daarom is het noodzakelijk en urgent om zo snel mogelijk het verkeerskundige beleidskader te actualiseren in de vorm van een nieuw mobiliteitsplan. Hiermee stellen we verkeerskundige kaders vast en stellen we eisen aan deze ontwikkelingen. Dan kunnen wij ook aangeven hoe we de vaak ongewenste verkeerskundige effecten kunnen managen. Die hebben immers consequenties voor ons wegennet. Dit voorkomt onnodige en ongecontroleerde groei van het verkeer en het draagt bij aan een goede verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid.

In een mobiliteitsplan wordt de huidige verkeerskundige situatie vergeleken met een toekomstbeeld en de verschillende beleidsontwikkelingen, die vanuit hogere overheden moeten worden verwerkt. Hierdoor komen knelpunten aan het licht, die dan na afweging en prioritering worden verwerkt in een uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma is een overzicht van noodzakelijke acties, waarmee onze gemeente ondanks alle ontwikkelingen veilig en leefbaar blijft. De uitwerking van het mobiliteitsplan tot en met de vaststelling heeft een doorlooptijd van circa 1 jaar. De kosten worden geraamd op € 50.000,-. Om de noodzakelijke maatregelen te kunnen uitvoeren, moet structureel budget beschikbaar komen.

b. Parkeerbeleidsplan inclusief uitvoeringsprogramma.

Het bewoners- en bezoekersparkeren is grotendeels gereguleerd. Parallel hieraan doen zich veel ontwikkelingen voor of hebben zich in de afgelopen tijd voorgedaan. Wij noemen de ingebruikname van de ondergrondse parkeergarage Aan de Kei, het nieuwe autoluwe centrum en de invoering van het digitaal parkeren. Maar ook het gereedkomen van het centrumplan heeft een grote impact op de lokale parkeersituatie. Dit zorgt namelijk voor verschuivingen in de parkeervraag en het parkeeraanbod. Zo verdwijnt het Villa Via Nova-terrein voor parkeerdoeleinden en ook het de Leeuwterrein is niet meer als overloopgebied beschikbaar. En dan zijn er nog de grote evenementen, zoals Kerststad Valkenburg en het recente WK Veldrijden, die een grote impact hebben op de parkeersituatie en -capaciteit.

De parkeervraag groeit en de beschikbare ruimte neemt af. De effecten en gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen en evenementen op de parkeersituatie hebben wij onvoldoende in beeld, waardoor het risico bestaat dat beslissingen of oplossingen onvoldoende integraal zijn en vooral een ad-hoc karakter hebben. Zonder een goed parkeerbeleid wordt onvoldoende ingespeeld op de veranderende parkeervraag in en rondom Valkenburg. Er is immers heel wat technische infrastructuur, die ook goed beheerd moet worden. Het is daarom van belang dat er een parkeerbeleidsplan wordt opgesteld, waarin de huidige parkeersituatie wordt geëvalueerd en waarna vervolgens meerjarig beleid kan worden opgesteld. Dat beleid heeft enerzijds betrekking op fysieke maatregelen: Hoe willen we in de toekomst de groeiende parkeervraag in goede banen leiden? Kan dat met de huidige voorzieningen of moeten we uitbreiden, en zo ja, op welke manier? Biedt de strategische aankoop Nieuweweg mogelijkheden? Hoe lossen wij de enorme parkeerdruk van bussen op tijdens de weekenden van Kerststad Valkenburg?

Anderzijds liggen er ook uitdagingen op technisch vlak. Willen we steeds meer digitaal gaan parkeren? Straks geen fysieke parkeerautomaten meer? Kortom, het ontbreekt op dit moment aan een heldere toekomstvisie op het gebied van parkeren. De kosten van een parkeerbeleidsplan worden geraamd op € 50.000,-. Dit staat overigens los van een mobiliteitsplan. Ook een parkeerbeleidsplan bevat een uitvoeringsprogramma, waarvoor structurele middelen beschikbaar moeten komen om de maatregelen ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren.

Voor het uitvoering kunnen geven aan het mobiliteits- en parkeerbeleid en de verkeerskundige maatregelen is structureel een bedrag nodig van € 100.000,-. Voor de opstelling van de beide plannen is, zoals aangegeven, eenmalig € 100.000,- nodig.

Speerpunt 8: "Onderhoud van wegen en groen op niveau brengen en houden".

a. *Adaptief wegbeheer/ophogen van de reguliere onderhoudsbudgetten wegen naar het gevraagde niveau.*

De in de lopende begroting geraamde budgetten voor onderhoud van deklagen, direct noodzakelijk klein onderhoud en elementverhardingen zijn ontoereikend. Uit het adaptief wegbeheer is een eenmalige inhaalslag naar voren gekomen, waarvan de financiële consequenties in de begroting van 2018 zijn meegenomen. Om kapitaalvernietiging te voorkomen, dient het wegbeheer structureel te worden aangepakt. Hiervoor is jaarlijks een bedrag nodig van € 336.000,-.

b. *Wijkkantonnier.*

Door een wijkkantonnier te implementeren kunnen drie doelstellingen gerealiseerd worden:

- Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden in dienst genomen voor op hun niveau passende werkzaamheden. Dit is een vorm van arbeidsparticipatie, die al loopt bij onze buitendienst. Hierdoor kunnen relatief eenvoudige werkzaamheden van andere medewerkers worden doorgeschoven en ontstaat er bij de meer opgeleide en ervaren medewerkers ruimte om in de kernen "korter bij de inwoners" te staan. Het gaat hier uitdrukkelijk om werkzaamheden, die buiten het ontzorgingscontract vallen. Gedacht wordt om de gemeente voorlopig in te delen in 2 of 3 wijkkantons. Er worden dus geen wijkkantonniers geworven van buiten de organisatie, maar de huidige medewerkers krijgen bijvoorbeeld 1 dag in de week de kantonniersfunctie toebedeeld;
- Dit laatste biedt vooral voor de wat oudere, ervaren medewerkers een nieuw arbeidsperspectief en ontlast hun ook voor een deel van de fysieke inspanningen;
- En dat heeft ook weer een gunstige invloed op het fysieke welzijn van de medewerkers, met een mogelijk lager ziekteverzuim tot gevolg.

Vooralsnog schatten wij dat met de implementatie van de wijkkantonnier jaarlijks een bedrag is gemeoid van € 65.000,-.

Speerpunt 9: "Ons landschap in stand houden".

Met dit speerpunt willen wij inzetten op het beheer en/of de verkoop van terreinen, op het inrichten van een bomenfonds voor monumentale bomen en op het beheer, onderhoud en veiligheid van onze groeves. Er zullen inventarisaties plaatsvinden in de komende jaren waarna er bedragen aan gekoppeld kunnen worden.

Verstevigingsmaatregelen/herinrichting Plenkertgroeve/Monstergrot.

Bij de Plenkertgroeve, achter de voormalige motorenparkeerplaats in de Plenkertstraat, moet bij de ingangen en de mergelsteilwand een aantal verstevigingsmaatregelen worden getroffen. De groeve is onbruikbaar voor exploitatiedoeleinden, maar is wel bijzonder geschikt als overwinteringsgebied voor vleermuizen. Daarmee is deze groeve een van de compensatiegebieden voor de kerstmarkt in de gemeentegrot. De rotswand, de ingangspartijen en het voorplein zijn bovendien kenmerkende landschapselementen van de groene zone, die grenst aan de rand van de bebouwde kom van Valkenburg en deels daarin doorloopt. Voorwaarde is natuurlijk wel dat deze elementen goed worden onderhouden. Met de verstevigingsmaatregelen en de herinrichting is € 150.000,- gemeoid. Dat bedrag is als volgt opgebouwd:

Onderzoek en constructietekeningen	€ 10.000,-
Aanvraag omgevingsvergunning en leges	€ 10.000,-
Stabiliteitsvoorziening mergelsteilwand en entree	€ 80.000,-
Herinrichting voorplein en verwijderen overtollig groen	€ 50.000,-
Totaal	€ 150.000,-

Speerpunt 10: “Goed voorzieningenpeil realiseren in alle kernen en woonwijken”.

Met dit speerpunt willen wij inzetten op een aantal actuele thema's:

- a. het invullen van vrijkomende basisscholen met functies, die de voorzieningen in de kernen ondersteunen;
- b. het opstellen van duurzame onderhoudsplannen;
- c. het uitvoeren van het project “snippergroen”;
- d. het uitwerken van exploitatiemodellen voor onze begraafplaatsen;
- e. de evaluatie van de hondenloopgebieden.

Vooralsnog zijn voor dit speerpunt geen aanvullende middelen nodig. Eventuele kosten kunnen binnen de reguliere budgetten worden opgevangen.

Speerpunt 24: “Opstellen en uitvoeren ambitieus duurzaamheidsbeleid”.

Duurzaamheid/energietransitie.

Er zijn al enkele trajecten uitgevoerd c.q. in gang gezet die bijdragen aan het realiseren van de energiedoelstellingen. Door allerlei omstandigheden sluiten de resultaten van het in gang gezette beleid echter niet goed aan bij de doelstellingen. Er moeten dan ook aanvullende inspanningen worden verricht. In 2019 wordt ingezet op het creëren van draagvlak onder de interne stakeholders (raad, college, beleidsmedewerkers) en onder de externe stakeholders (inwoners, bedrijven, organisaties, energiecoöperaties en woningbouwverenigingen). Met behulp van de input van de stakeholders wordt begin 2019 een meerjarenprogramma op detailniveau opgesteld voor de periode 2020-2022. Parallel hieraan wordt een fondsconcept voor de energietransitie uitgewerkt. Uiteraard moeten wij hierbij nadrukkelijk de samenwerking opzoeken.

Hierna geven wij U een samenvattend overzicht van initiatieven en projecten, in willekeurige volgorde, die op de korte en de middellange termijn onze aandacht vragen:

- Verduurzamen gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed;
- Uitwerken plannen voor 39 aardgas-loze wijken vóór 2021;
- Duurzaam inkopen, stimuleren gedrag medewerkers en duurzaam vervoer gemeentelijke organisatie;
- Toezicht houden op en handhaving van bedrijven;
- Bewustwording en draagvlakcreatie gemeentelijke organisatie, burgers, bedrijven en organisaties;
- Faciliteren transitie duurzame energie infrastructuur met regionale netbeheerder;
- Stimuleren en faciliteren verduurzamen woningeigenaren en bewoners;
- Uitwerken visie op lokale duurzame opwek;
- Verduurzamen openbare verlichting en VRI's, inclusief onderzoek 'revoluerend' inzetten besparingen;
- Stimuleren duurzame mobiliteit;
- Stimuleren bedrijven om te verduurzamen.

Om al deze activiteiten te kunnen oppakken is structurele uitbreiding van de formatie noodzakelijk. Daarnaast moeten er werkbudgetten beschikbaar komen en zal de raad kredieten beschikbaar moeten stellen voor verduurzamingsmaatregelen. Ons voorstel is om de begroting 2019 te belasten met een bedrag van € 324.000,- en vervolgens € 300.000,- structureel te laten doorwerken naar de daaropvolgende planjaren.

Speerpunt 25: “Opstellen en uitvoeren ambitieus milieu- en afvalbeleid”.

Nederland dient in 2050 een circulaire economie te hebben. Dat vergt een uitdagende inspanning om de hoeveelheid restafval te verminderen naar 0 kilo. Onze gemeente maakt deel uit van de GR Geul en Maas. Met deze GR onderzoeken wij op dit moment of en hoe de samenwerking uit te breiden en te intensiveren, zowel binnen de GR zelf als met Rd4, en daarmee de doelstelling van een circulaire economie ruim voor 2050 te realiseren. Het openstellen van elkaars milieuparken en het instellen van een gezamenlijke milieu-app in 2017 waren van deze samenwerking de eerste voorbeelden, maar dat is dus nog slechts het begin.

Naast het milieu- en afvalbeleid zelf willen wij ook vol inzetten op bestrijding van zwerfafval. Iedereen is ondertussen wel bekend met de zogenaamde plastic soep, een internationaal probleem dat op het land begint, dus ook in onze gemeente. Verder bederft zwerfafval het woongenot van onze inwoners, is een aanslag op de beleving van ons vijfsterrenlandschap voor toeristen, en levert het gevaar op voor flora en fauna (bijvoorbeeld: landelijk sterven 10 koeien per dag door het inslikken van metaal of andere scherpe voorwerpen). Het uitbannen van zwerfafval heeft dan ook hoge prioriteit.

Met dit speerpunt willen wij daarom inzetten op:

- a. Het inhoudelijk uitbreiden van de samenwerking in de regio Geul en Maas, met Rd4;
- b. Streven naar verder reductie van restafval, zijnde < 100 kilo in 2020, en 0 kilo ruim vóór 2050: een volledig circulaire economie. Definitieve vaststelling van het jaartal voor 2050 hangt af van de ontwikkeling van de samenwerking met Maastricht en Rd4;
- c. Het aanpakken van zwerfafval (Valkenburg aan de Geul, de schoonste gemeente van Nederland);
- d. Het terugdringen van het gebruik van plastic;
- e. Het ontwikkelen van bewustwordingsprogramma's op scholen (zwerfafvalprojecten) en preventieve acties (zoals kinky blikvangers).

Vooralsnog gaan wij ervan uit dat dit speerpunt uit de reguliere middelen en de NEDVANG-gelden kan worden bekostigd.

Speerpunt 31: “Opstellen en uitvoeren afgewogen accommodatiebeleid”.

Toekomst buitensportcomplexen in relatie tot gemeentelijke eigendommen.

De volgende ontwikkelingen staan eraan te komen:

- Sluiting Polfermolen (31-12-2020);
- Upgrading huisvesting dan wel vertrek Stella Maris College;
- Toekomst schoolgebouw Bosstraat;
- Herinrichting Groene Oostvleugel rondom kasteel Oost;
- Eventueel nieuwe locatie voor SV Geuldal;
- Eventuele nieuwe bestemming voor de locatie van de tennisbanen Berg.

Naast deze ontwikkelingen speelt nog de problematiek rondom de bestaande sportcomplexen, waarvoor regelmatig door VV Walram, LTC Valkenburg en VHV Sjinborn aandacht wordt gevraagd.

Er zal dus een aantal strategische keuzes gemaakt moeten worden rondom de gemeentelijke eigendommen en de verdere gebiedsontwikkeling. De ontwikkelingen rondom Stella Maris en het vrijkomen van bepaalde gronden bieden wellicht mogelijkheden voor de realisatie van één breed sport (en onderwijs)complex aan deze zijde van Valkenburg. Er kan onderzoek worden gedaan naar de haalbaarheid van een toekomstbestendig breed complex in de kern Valkenburg, waarbij wat betreft de locatie grote aandacht gegeven moet worden aan de mogelijkheden rondom de bestaande gemeentelijke eigendommen in Broekhem-noord. Wellicht dat vanuit dat kader ook gelijk gekeken kan worden naar de bereikbaarheid van dat gebied in relatie tot de gewenste aanpassingen vanuit Boslust. Tevens kunnen de overige aangegeven ontwikkelingen in het onderzoek worden meegenomen.

Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek zijn er wellicht mogelijkheden om de gebiedsontwikkelingen van de huidige plangebieden "Kasteel Oost en omstreken" en "Plenkertstraat" ook een impuls te geven door een alternatieve invulling van de huidige functies.

Voor het onderzoek, dat ons voor ogen staat, moet een extern bureau worden ingeschakeld. De daaraan verbonden kosten taxeren wij op € 50.000,-.

Speerpunt 32: "Monumentenbeleid opstellen en uitvoeren en cultuurhistorisch erfgoed promoten".

Gemeentelijke restauratie/onderhoudssubsidie.

Het rijk en de provincie leggen steeds meer erfgoedtaken bij de lagere overheden neer. Verwacht wordt dat daar waar zij financiële middelen voor onderhoud en restauratie beschikbaar stellen de desbetreffende gemeente dat ook doet. Dat is echter geen verplichting.

Wij zouden ervoor kunnen kiezen om aansluitend op de rijks- en provinciale subsidieregelingen gemeentelijke subsidieregelingen in het leven te roepen. De kosten van opstelling van een dergelijke subsidieregeling ramen wij op € 10.000,-. Voor de restauratie van monumenten c.q. voor het ondersteunen van initiatieven in de vorm van subsidies denken wij jaarlijks € 150.000,- nodig te hebben.

Gemeentelijk erfgoed.

Onze gemeente is bijzonder rijk aan cultureel erfgoed. Dat is uit een inventarisatie gebleken. Bovendien beschikken wij over een voor Nederland en de Euregio unieke site. Op basis van de inventarisatie, beschrijvingen en waarderingen kan gemeentelijk erfgoedbeleid geformuleerd én in de bestemmingsplannen geïmplementeerd worden. Hiermee zijn de volgende kosten gemoeid:

a.	Aanvullende professionele inventarisatie	€	20.000,-
b.	Aanvullende beschrijving en waarderingen	€	15.000,-
c.	Formuleren gemeentelijk erfgoedbeleid	€	10.000,-
d.	Bestemmingsplan	€	15.000,-
	Totaal eenmalig	€	60.000,-

Willen wij het gemeentelijk erfgoed echt positioneren, dan is ook extra formatie nodig. Daarmee is een structureel bedrag gemoeid van € 70.000,-.

§ 1.5 Programma Algemene taakvelden.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops Dhr. drs. R. Meijers Dhr. dr. J.J. Schrijen Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. L.T.J.M. Bongarts

Omschrijving programma.

In dit programma zijn de financiële consequenties van de taakvelden verwerkt, die niet direct aan één van de voorgaande programma's zijn c.q. mogen worden toegerekend. Concreet gaat het dan om de taakvelden:

- Bestuur;
- Burgerzaken;
- Overhead;
- Treasury;
- OZB woningen;
- OZB niet-woningen;
- Belastingen overig;
- Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds;
- Overige baten en lasten;
- Vennootschapsbelasting (Vpb);
- Mutaties reserves;
- Resultaat van de rekening van baten en lasten.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan het programma Algemene taakvelden:

- Enexis Holding N.V.;
- Vordering op Enexis B.V.;
- Verkoop Vennootschap B.V.;
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.;
- CBL Vennootschap B.V.;
- CSV Amsterdam B.V.;
- BNG Bank N.V.;
- Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BSGW).

Nadere informatie over deze verbonden partijen is verwerkt in paragraaf 2.6. Wij volstaan hierbij met U naar deze paragraaf te verwijzen.

Beleidsindicatoren.

Programma	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
5	1	Formatie	aantal fte per 1.000 inwoners	2019	5,95	-	Eigen gegevens
5	2	Bezetting	aantal fte per 1.000 inwoners	2018	5,60	-	Eigen gegevens
5	3	Apparaatskosten	kosten per inwoner	2019	639,88	-	Eigen begroting
5	4	Externe inhuur	% kosten van totale loonsom en inhuur externen	2019	3,09	-	Eigen begroting
5	5	Overhead	% van totale lasten	2019	12,48	-	Eigen begroting

Samenvattend overzicht baten en lasten programma Algemene taakvelden.

Programma algemene taakvelden Lasten taakvelden		Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
0.1	Bestuur	603.194	648.471	665.450	667.481	669.545	671.641
0.2	Burgerzaken	650.294	562.471	656.229	536.719	573.202	579.342
0.4	Overhead	5.854.034	6.254.767	6.116.889	6.153.283	6.044.908	6.181.893
0.5	Treasury	67.112	67.024	50.752	11.385	11.393	11.403
0.61	OZB woningen	82.710	118.939	70.420	72.376	70.499	72.572
0.62	OZB niet-woningen	53.700	77.222	45.853	47.126	45.904	47.255
0.64	Belastingen overig	14.195	10.544	11.849	11.921	11.875	11.943
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	0	4.767	4.957	4.957	4.957	4.957
0.8	Overige baten en lasten	101.177	1.798.033	1.965.050	2.421.286	1.655.726	1.649.346
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	4.034.821	530.390	127.286	121.487	122.782	124.109
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	248.309	0	0	0	0	0
Totaal lasten		11.709.546	10.072.628	9.714.735	10.048.021	9.210.791	9.354.461

Programma algemene taakvelden Baten taakvelden		Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
0.1	Bestuur	892	546	546	546	546	546
0.2	Burgerzaken	377.377	299.052	203.052	159.052	160.052	149.052
0.4	Overhead	349.972	51.361	51.361	51.361	51.361	51.361
0.5	Treasury	2.006.644	2.172.410	1.860.054	1.783.967	1.622.026	1.596.822
0.61	OZB woningen	2.749.597	2.914.000	3.016.420	3.121.463	3.229.207	3.244.207
0.62	OZB niet-woningen	1.760.640	1.829.000	1.883.870	1.940.386	1.998.597	1.998.597
0.64	Belastingen overig	98.107	91.133	90.300	90.300	90.300	90.300
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	23.117.850	22.936.646	23.272.310	23.406.519	23.141.433	23.202.940
0.8	Overige baten en lasten	146.019	19.292	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	6.966.515	2.480.411	385.270	294.496	193.896	63.896
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		37.573.613	32.793.851	30.763.183	30.848.090	30.487.418	30.397.721

Programma algemene taakvelden Saldo taakvelden		Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
0.1	Bestuur	-602.302	-647.925	-664.904	-666.935	-668.999	-671.095
0.2	Burgerzaken	-272.917	-263.419	-453.177	-377.667	-413.150	-430.290
0.4	Overhead	-5.504.062	-6.203.406	-6.065.528	-6.101.922	-5.993.547	-6.130.532
0.5	Treasury	1.939.532	2.105.386	1.809.302	1.772.582	1.610.633	1.585.419
0.61	OZB woningen	2.666.887	2.795.061	2.946.000	3.049.087	3.158.708	3.171.635
0.62	OZB niet-woningen	1.706.940	1.751.778	1.838.017	1.893.260	1.952.693	1.951.342
0.64	Belastingen overig	83.912	80.589	78.451	78.379	78.425	78.357
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	23.117.850	22.931.879	23.267.353	23.401.562	23.136.476	23.197.983
0.8	Overige baten en lasten	44.842	-1.778.741	-1.965.050	-2.421.286	-1.655.726	-1.649.346
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	2.931.694	1.950.021	257.984	173.009	71.114	-60.213
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-248.309	0	0	0	0	0
Totaal saldo		25.864.067	22.721.223	21.048.448	20.800.069	21.276.627	21.043.260

Hierna treft U een specificatie aan van alle hierboven genoemde taakvelden, die onderdeel uitmaken van het programma Algemene taakvelden.

Taakveld 0.1 Bestuur.

Tot dit taakveld behoren de kosten van de bestuursorganen, met inbegrip van de daarbij behorende facilitering:

- college van burgemeester en wethouders;
- raad- en raadscommissies;
- ondersteuning raad en griffie;
- regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking;
- lokale rekenkamer en accountantscontrole.

Toelichting taakveld.

De raad.

De raad is het hoogste democratisch gekozen orgaan in de gemeente. Op 23 maart 2018 zijn de volgende fracties in de raad gekozen: AB (5 zetels), CDA (4 zetels), VSP (3 zetels) PGP (3 zetels) en VVD (2 zetels), totaal 17 raadsleden.

De leden van de raad worden om de vier jaar rechtstreeks door de inwoners gekozen. Zodoende heeft de inwoner direct invloed op samenstelling van de raad en dus ook op de belangrijkste bestuurlijke besluiten. De raad benoemt ook de wethouders. De wethouders vormen samen met de burgemeester het dagelijks bestuur van de gemeente. De burgemeester is voorzitter van het college én de raad.

De raad heeft drie belangrijke taken:

- hij vertegenwoordigt de burgers (volksvertegenwoordigende functie);
- hij bepaalt op hoofdlijnen het beleid van de gemeente (kaderstellende functie);
- hij controleert het dagelijks bestuur (controlerende functie).

De griffie ondersteunt de raad in zijn taken en werkzaamheden en fungeert ook als aanspreekpunt voor de inwoners bij vragen over het werk van de raad en de planning van vergaderingen.

Het college.

Het college draagt zorg voor een doelmatig en doeltreffend bestuur, geeft uitvoering aan de begroting binnen de door de raad vastgestelde kaders en zorgt voor een correcte en efficiënte dienstverlening aan de burgers van onze gemeente.

De formatieomvang van het college bedraagt 3,7 fte (burgemeester 1.0 fte, 3 wethouders 0,9 fte). De totale bestuurskosten worden voor het planjaar 2019 geraamd op een bedrag van per saldo € 664.904,-. Een nadere onderbouwing van dat bedrag treft U hierna aan.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.1 Bestuur <i>Lasten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Raad- en raadscommissies	174.424	172.853	183.231	183.529	183.833	184.141
College van burgemeester en wethouders	362.587	360.022	378.591	378.770	378.952	379.137
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	66.183	115.596	103.628	105.182	106.760	108.363
Totaal lasten	603.194	648.471	665.450	667.481	669.545	671.641

Taakveld 0.1 Bestuur <i>Baten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	892	546	546	546	546	546
Totaal baten	892	546	546	546	546	546

Taakveld 0.1 Bestuur <i>Saldo taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Raad- en raadscommissies	-174.424	-172.853	-183.231	-183.529	-183.833	-184.141
College van burgemeester en wethouders	-362.587	-360.022	-378.591	-378.770	-378.952	-379.137
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	-65.291	-115.050	-103.082	-104.636	-106.214	-107.817
Totaal saldo	-602.302	-647.925	-664.904	-666.935	-668.999	-671.095

Taakveld 0.2 Burgerzaken.

Tot dit taakveld behoren de volgende (burger)zaken:

- vergunningen;
- paspoorten en rijbewijzen;
- bevolkingsregister;
- straatnaamgeving en kadastrale informatie;
- burgerschap;
- verkiezingen en referenda;
- legesopbrengsten.

Per saldo sluit de exploitatie van dit taakveld in 2019 met een negatief saldo € 453.177,-. Een nadere onderbouwing van dat bedrag treft U hierna aan.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.2 Burgerzaken Lasten taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	552.539	453.586	479.261	458.178	461.080	466.630
Kadaster	42.358	52.293	53.463	54.036	54.617	55.207
Verkiezingen	55.397	56.592	123.505	24.505	57.505	57.505
Totaal lasten	650.294	562.471	656.229	536.719	573.202	579.342

Taakveld 0.2 Burgerzaken Baten taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	377.377	299.052	203.052	159.052	160.052	149.052
Totaal baten	377.377	299.052	203.052	159.052	160.052	149.052

Taakveld 0.2 Burgerzaken Saldo taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	-175.162	-154.534	-276.209	-299.126	-301.028	-317.578
Kadaster	-42.358	-52.293	-53.463	-54.036	-54.617	-55.207
Verkiezingen	-55.397	-56.592	-123.505	-24.505	-57.505	-57.505
Totaal saldo	-272.917	-263.419	-453.177	-377.667	-413.150	-430.290

Taakveld 0.4 Overhead.

Volgens de nieuwe begrotingsvoorschriften mogen de overheadkosten vanaf het planjaar 2017 niet meer aan de afzonderlijke programma's worden doorberekend, maar moeten in één taakveld worden verwerkt. Daarmee vervalt de noodzaak van een complexe en vaak ondoorzichtige kostentoerekening aan gemeentelijke taken en activiteiten. Gevolg daarvan is wel dat de kostprijs van een product een minder realistisch beeld te zien geeft.

Ingeval er sprake is van taken/activiteiten en daarmee samenhangende diensten, waarvoor kostendekkende tarieven in rekening gebracht mogen worden, mag wel met overheadkosten rekening gehouden worden. Wanneer deze kosten namelijk niet in de tarieven verdisconteerd zouden worden, zou dat leiden tot overdekking, waardoor kostendekkende tarieven verlaagd en tarieven van andere gemeentelijke belastingen verhoogd zouden moeten worden. Deze verschuiving van de belastingdruk vinden wij niet gewenst en willen wij dan ook voorkomen.

Onder dit taakveld worden alle kosten gerangschikt, die verband houden met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Concreet gaat het dan om:

- financiën, toezicht en controle, gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- de secretaris/algemeen directeur;
- inkoop, inclusief aanbesteding en contractmanagement;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering;
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

Toelichting taakveld.

Rentekosten.

De rentekosten van de investeringen, die betrekking hebben op huisvesting, interne dienstverlening, automatisering en tractie worden onder overhead gerangschikt. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 61.838,-.

Afschrijvingskosten.

De afschrijvingskosten van de investeringen, die betrekking hebben op huisvesting, interne dienstverlening, automatisering en tractie worden onder overhead gerangschikt. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 280.974,-.

Huisvesting bestuurscentrum.

Hieronder vallen de kosten, die betrekking hebben op de instandhouding van het bestuurscentrum, zoals onderhoud, schoonmaak, inbraakalarmering, verzekeringen en energieverbruik. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 269.163,-.

Communicatie.

Onder communicatiemiddelen vallen de kosten van vaste en mobiele telefonie. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 83.828,-.

Overige kosten interne dienstverlening.

Onder deze categorie vallen onder meer abonnementskosten, kosten van opslag en beheer van gemeentelijke archieven, portokosten en kosten van bind- en drukwerk. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 257.883,-.

Automatisering.

Hieronder worden onder meer de kosten gerangschikt, die verband houden met de aanschaf van hard- en software, licentiekosten, beveiligingskosten en fotokopieerkosten. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 651.894,-.

Salarissen.

Conform de gewijzigde Begrotingsvoorschriften moeten de loonkosten van de volgende functies/taken onder overhead gerangschikt worden:

- a. Leidinggevenden in het primaire proces, inclusief secretaris en directie;
- b. Alle middenfuncties, inclusief controle en toezicht;
- c. Communicatie;
- d. Juridische zaken;
- e. Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- f. Informatievoorziening en automatisering;
- g. Informatiebeheer;
- h. Facilitaire zaken en huisvesting.

Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 3.365.840,-.

Inleenvergoedingen.

Hieronder vallen de kosten van inhuur van gedetacheerde medewerkers van het Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL) en Stichting Podium 24, voor zover die medewerkers werkzaamheden verrichten op ondersteunende afdelingen. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 25.000,-.

Adviezen en contributies.

Onder deze categorie vallen onder andere de kosten van de bezwaar- en beroepscommissie en de contributie aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 58.185,-.

Overige personeelskosten.

Tot de overige personeelskosten worden onder andere de opleidingskosten gerekend, evenals reis- en verblijfkosten, de bijdrage aan de Arbodienst, de kosten van de salarisadministratie en de kosten van het cafetariamodel. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 381.696,-.

Financiële ondersteuning.

Hieronder worden de kosten van het bankwezen en rechtskundige- en andere adviezen gerangschikt. Voor het planjaar 2019 wordt hiervoor een bedrag gecalculerd van € 124.559,-.

Tractie.

Onder tractie vallen de kosten van het wagenpark van de buitendienst, zoals onderhoudskosten, rente- en afschrijvingslasten van investeringen en brandstofkosten. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 92.829,-.

De Valkenberg 9.

Hieronder vallen de kosten, die betrekking hebben op de exploitatie van het gebouw, waarin de buitendienst is gehuisvest, zoals onderhoud, schoonmaak, inbraakalarmering, verzekeringen en energieverbruik. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 103.813,-.

Kleding buitendienst.

Voor kosten van kleding, gereedschappen en hulpmiddelen ten behoeve van de buitendienst wordt voor het planjaar 2019 een bedrag gecalculerd van in totaal € 51.119,-.

Voorlichting en communicatie.

De kosten van voorlichting en communicatie worden voor het planjaar 2019 geraamd op een bedrag van € 143.301,-. Het gaat daarbij om kosten van publicaties, voorlichtingscampagnes en onderhouds- en beheerskosten van diverse websites.

Verzekeringen.

Hieronder worden de lasten verantwoord, die verband houden met het beheer van polissen en verschuldigde premies van afgesloten verzekeringen. Concreet gaat het dan om de bouwverzekering, de fraude-risicoverzekering, de WA-verzekering en de vrijwilligersverzekering. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 77.184,-.

Bestuurlijke ondersteuning.

Het gaat hier om kosten die betrekking hebben op representatie en ontvangsten. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 36.422,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.4 Overhead Lasten taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Rentekosten	59.850	84.085	61.838	51.885	43.647	37.532
Afschrijvingskosten	366.245	386.422	280.974	232.644	172.609	172.246
Huisvesting bestuurscentrum	158.182	251.237	269.163	266.459	237.239	344.737
Communicatie	68.681	91.095	83.828	86.343	88.933	91.601
Overige kosten interne dienstverlening	237.600	264.105	257.883	282.617	288.882	295.303
Automatisering	652.629	659.338	651.894	662.368	673.021	683.853
Salarissen	3.339.118	3.388.692	3.415.840	3.415.840	3.415.840	3.415.840
Inleenvergoedingen	35.503	30.900	25.000	25.750	26.523	27.319
Adviezen en contributies	34.046	59.157	58.185	59.444	60.732	62.053
Overige personeelskosten	340.145	378.719	381.696	387.423	393.236	399.133
Financiële ondersteuning	139.128	150.155	124.559	126.427	128.323	128.478
Tractie	54.909	98.457	92.829	94.222	95.635	97.069
De Valkenberg 9	74.558	116.229	105.174	149.528	103.584	105.592
Kleding buitendienst	34.059	50.363	51.119	51.886	52.664	53.454
Voorlichting en communicatie	159.920	133.886	143.301	145.136	146.999	148.888
Verzekeringen	66.979	76.044	77.184	78.342	79.517	80.709
Bestuurlijke ondersteuning	32.482	35.883	36.422	36.969	37.524	38.086
Totaal lasten	5.854.034	6.254.767	6.116.889	6.153.283	6.044.908	6.181.893

Taakveld 0.4 Overhead Baten taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Automatisering	1.140	0	0	0	0	0
Salarissen	323.229	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Overige personeelskosten	18.376	0	0	0	0	0
Financiële ondersteuning	5.862	0	0	0	0	0
De Valkenberg 9	1.365	1.361	1.361	1.361	1.361	1.361
Totaal baten	349.972	51.361	51.361	51.361	51.361	51.361

Taakveld 0.4 Overhead Saldo taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Rentekosten	-59.850	-84.085	-61.838	-51.885	-43.647	-37.532
Afschrijvingskosten	-366.245	-386.422	-280.974	-232.644	-172.609	-172.246
Huisvesting bestuurscentrum	-158.182	-251.237	-269.163	-266.459	-237.239	-344.737
Communicatie	-68.681	-91.095	-83.828	-86.343	-88.933	-91.601
Overige kosten interne dienstverlening	-237.600	-264.105	-257.883	-282.617	-288.882	-295.303
Automatisering	-651.489	-659.338	-651.894	-662.368	-673.021	-683.853
Salarissen	-3.015.889	-3.338.692	-3.365.840	-3.365.840	-3.365.840	-3.365.840
Inleenvergoedingen	-35.503	-30.900	-25.000	-25.750	-26.523	-27.319
Adviezen en contributies	-34.046	-59.157	-58.185	-59.444	-60.732	-62.053
Overige personeelskosten	-321.769	-378.719	-381.696	-387.423	-393.236	-399.133
Financiële ondersteuning	-133.266	-150.155	-124.559	-126.427	-128.323	-128.478
Tractie	-54.909	-98.457	-92.829	-94.222	-95.635	-97.069
De Valkenberg 9	-73.193	-114.868	-103.813	-148.167	-102.223	-104.231
Kleding buitendienst	-34.059	-50.363	-51.119	-51.886	-52.664	-53.454
Voorlichting en communicatie	-159.920	-133.886	-143.301	-145.136	-146.999	-148.888
Verzekeringen	-66.979	-76.044	-77.184	-78.342	-79.517	-80.709
Bestuurlijke ondersteuning	-32.482	-35.883	-36.422	-36.969	-37.524	-38.086
Totaal saldo	-5.504.062	-6.203.406	-6.065.528	-6.101.922	-5.993.547	-6.130.532

Taakveld 0.5 Treasury.

Onder dit taakveld worden de baten en lasten gerangschikt, die betrekking hebben op de treasuryfunctie. Financiering, dividenden en beleggingen zijn de belangrijkste onderdelen van dit taakveld. In het planjaar 2019 laat dit taakveld een voordeel zien van € 1.809.302,-. Dat bedrag is gelijk aan het saldo van de dividenduitkeringen en de bespaarde rente, verminderd met het saldo van de treasuryfunctie.

Toelichting taakveld.

Kosten geldleningen, beleggingen.

Aan Enexis is destijds een aantal brugleningen verstrekt, die al voor een groot gedeelte (vervroegd) zijn afgelost. Er resteert nog één lening per 1 januari 2019 van ruim € 729.000,-. Dit bedrag wordt volledig afgelost per 30 september 2019. Over deze lening is een bedrag van € 39.377,- aan rente verschuldigd. Verder is aan de lokale bibliotheek een lening verstrekt van € 300.000,-. De boekwaarde van die lening bedraagt op 1 januari 2019 € 60.000,-. De daarmee gemoeide rentekosten bedragen € 2.126,-. In totaal bedragen de rentekosten van de verstrekte geldleningen dus € 41.503,-.

De boekwaarde van het aandelenkapitaal bedraagt op 1 januari 2019 afgerond € 252.427,-. Het betreft de aandelen in de BNG, Enexis, de Polfermolen en WML. De hiermee gemoeide rentekosten zijn voor het planjaar 2019 gecalculeerd op een totaalbedrag van € 9.249,-, waarvan € 3.522,- (inclusief € 308,- contributie Vegal) betrekking heeft op Enexis.

Het saldo van de treasuryfunctie bedraagt derhalve € 50.444,-. Voor een nadere onderbouwing verwijzen wij U naar de paragraaf Financiering.

Toelichting bespaarde rente.

Hoewel de commissie BBV adviseert om bij de bepaling van het rente-omslagpercentage geen rekening meer te houden met bespaarde rente blijven wij toch voor deze systematiek kiezen, enerzijds omdat wij van oordeel zijn dat bij het bepalen van de kostprijs niet van belang is op welke wijze het vermogen gegenereerd wordt en anderzijds om te voorkomen dat ongewenste verschuivingen in de belastingdruk gaan optreden.

Het rentepercentage, dat over het eigen vermogen mag worden berekend, moet uiteraard wel op een realistisch niveau liggen. Daarom mag de berekende vergoeding voor het inzetten van het eigen vermogen maximaal gelijk zijn aan het rentepercentage, dat de gemeente over extern aangetrokken financieringsmiddelen betaalt. Voor onze gemeente is dat percentage als volgt berekend:

Stand van de vaste financieringsmiddelen per 1/1/2019 (a)	€	9.934.253,-
Te betalen rente over deze vaste financieringsmiddelen (b)	€	415.962,-

Gemiddeld wordt dus afgerond 4,2% rente over het vreemd vermogen betaald (b/a). Wij hebben het percentage van de bespaarde rente vastgesteld op 3,7% om daarmee zo goed mogelijk aan te sluiten op het rente-omslagpercentage.

Per 1 januari 2019 is voor een bedrag van ruim € 42 miljoen aan reserves en voorzieningen beschikbaar. Bij een rentepercentage van afgerond 3,7% genereert dat vermogen in het planjaar 2019 een bedrag aan bespaarde rente van € 1.548.654,-.

Opbrengsten van dividenden en rente.

Overeenkomstig de begrotingsrichtlijnen van de provincie en op basis van de feitelijke ontvangsten in 2018 wordt voor het planjaar 2019 rekening gehouden met de volgende dividenuitkeringen:

- Enexis	€	291.400,-
- De Polfermolen	€	0,-
- WML	€	0,-
- BNG	€	20.000,-
	€	<u>311.400,-</u>

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.5 Treasury <i>Lasten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Energievoorziening	3.748	4.067	3.522	3.531	3.541	3.551
Sluiten geldleningen	57.129	56.241	41.503	2.127	2.125	2.125
Beleggingen	6.235	6.716	5.727	5.727	5.727	5.727
Totaal lasten	67.112	67.024	50.752	11.385	11.393	11.403

Taakveld 0.5 Treasury <i>Baten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Energievoorziening	319.944	304.525	291.400	252.023	252.023	252.023
Beleggingen	34.539	53.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Bespaarde rente	1.652.161	1.814.885	1.548.654	1.511.944	1.350.003	1.324.799
Totaal baten	2.006.644	2.172.410	1.860.054	1.783.967	1.622.026	1.596.822

Taakveld 0.5 Treasury <i>Saldo taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Energievoorziening	316.196	300.458	287.878	248.492	248.482	248.472
Sluiten geldleningen	-57.129	-56.241	-41.503	-2.127	-2.125	-2.125
Beleggingen	28.304	46.284	14.273	14.273	14.273	14.273
Bespaarde rente	1.652.161	1.814.885	1.548.654	1.511.944	1.350.003	1.324.799
Totaal saldo	1.939.532	2.105.386	1.809.302	1.772.582	1.610.633	1.585.419

Taakveld 0.61 OZB woningen (heffingen zonder gebonden besteding).

Tot dit taakveld behoren:

- De OZB-belasting op eigendom van woningen;
- De perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belasting.

Toelichting taakveld.

Voor de toelichting op dit taakveld verwijzen wij U naar de paragraaf lokale heffingen. Hieronder treft U alleen een overzicht aan van de baten en lasten van deze heffing. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 2.946.000,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.61 OZB woningen Lasten taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Perceptiekosten OZB woningen	82.710	118.939	70.420	72.376	70.499	72.572
Totaal lasten	82.710	118.939	70.420	72.376	70.499	72.572

Taakveld 0.61 OZB woningen Baten taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
OZB eigenaren woningen	2.749.597	2.914.000	3.016.420	3.121.463	3.229.207	3.244.207
Totaal baten	2.749.597	2.914.000	3.016.420	3.121.463	3.229.207	3.244.207

Taakveld 0.61 OZB woningen Saldo taakveld	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Perceptiekosten OZB woningen	-82.710	-118.939	-70.420	-72.376	-70.499	-72.572
OZB eigenaren woningen	2.749.597	2.914.000	3.016.420	3.121.463	3.229.207	3.244.207
Totaal saldo	2.666.887	2.795.061	2.946.000	3.049.087	3.158.708	3.171.635

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen (heffingen zonder gebonden besteding).

Tot dit taakveld behoren:

- De OZB-belasting op eigendom en gebruik van niet-woningen;
- De perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belasting.

Toelichting taakveld.

Voor de toelichting op dit taakveld verwijzen wij U naar de paragraaf lokale heffingen. Hieronder treft U alleen een overzicht aan van de baten en lasten van deze heffing. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 1.838.017,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Lasten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Perceptiekosten OZB niet-woningen	53.700	77.222	45.853	47.126	45.904	47.255
Totaal lasten	53.700	77.222	45.853	47.126	45.904	47.255

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Baten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
OZB gebruikers niet-woningen	722.797	750.000	772.500	795.675	819.545	819.545
OZB eigenaren niet-woningen	1.037.843	1.079.000	1.111.370	1.144.711	1.179.052	1.179.052
Totaal baten	1.760.640	1.829.000	1.883.870	1.940.386	1.998.597	1.998.597

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Saldo taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Perceptiekosten OZB niet-woningen	-53.700	-77.222	-45.853	-47.126	-45.904	-47.255
OZB gebruikers niet-woningen	722.797	750.000	772.500	795.675	819.545	819.545
OZB eigenaren niet-woningen	1.037.843	1.079.000	1.111.370	1.144.711	1.179.052	1.179.052
Totaal saldo	1.706.940	1.751.778	1.838.017	1.893.260	1.952.693	1.951.342

Taakveld 0.64 Belastingen overig.

Onder dit taakveld zijn gerangschikt:

- De hondenbelasting;
- Perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van belastingen.

Toelichting taakveld.

Voor de toelichting op dit taakveld verwijzen wij U naar de paragraaf lokale heffingen. Hieronder treft U alleen een overzicht aan van de baten en lasten van deze heffing. Per saldo gaat het voor het planjaar 2019 om een bedrag van € 78.451,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Lasten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Hondenbelasting	586	844	2.132	2.191	2.134	2.197
Perceptiekosten belastingen	13.609	9.700	9.717	9.730	9.741	9.746
Totaal lasten	14.195	10.544	11.849	11.921	11.875	11.943

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Baten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Hondenbelasting	84.498	85.833	85.000	85.000	85.000	85.000
Perceptiekosten belastingen	13.609	5.300	5.300	5.300	5.300	5.300
Totaal baten	98.107	91.133	90.300	90.300	90.300	90.300

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Saldo taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Hondenbelasting	83.912	84.989	82.868	82.809	82.866	82.803
Perceptiekosten belastingen	0	-4.400	-4.417	-4.430	-4.441	-4.446
Totaal saldo	83.912	80.589	78.451	78.379	78.425	78.357

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds.

Tot dit taakveld behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds:

- De algemene uitkering;
- De integratie-uitkeringen;
- De decentralisatie-uitkeringen.

Toelichting taakveld.

De prognoses van het verloop van de uitkeringen uit het gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire van 2018. Mochten de onderhandelingen over de nieuwe rijksbegroting gevolgen hebben voor de omvang van de begroting van het gemeentefonds, dan zal dat op Prinsjesdag blijken. Met eventuele mutaties zullen wij natuurlijk rekening houden. Wij komen hierop in hoofdstuk 4 van deze begroting terug.

Bij de nu gemaakte berekeningen zijn onder meer de volgende maatstaven gehanteerd:

- Het aantal inwoners is geraamd op 16.430, peildatum 1 januari 2019;
- Het aantal woonruimten is gecalculeerd op 9.000, peildatum 1 januari 2019;
- Het aantal bijstandsontvangers is geraamd op 300;
- Het lokaal en regionaal klantenpotentieel zijn geraamd op 13.300 respectievelijk 3.300. Met lokaal klantenpotentieel wordt het aantal klanten bedoeld, dat een woonkern van een gemeente aantrekt uit alle woonkernen binnen een straal van 20 kilometer rondom de eigen woonkern. Met regionaal klantenpotentieel wordt het aantal klanten bedoeld, dat een woonkern van een gemeente aantrekt binnen een straal van 60 kilometer rondom de eigen woonkern;
- Voor de inkomensmaatstaf Onroerende-zaakbelastingen is gerekend met de meest actuele economische verkeerswaardes. Deze zijn voor de groep woningen berekend op € 1.820.194.000,- en € 348.258.500,- voor het onderdeel niet-woningen. Deze waardes, die zijn gebaseerd op de peildatum 1 januari 2018, worden gecorrigeerd met 80% respectievelijk 70%;
- Ingeval geen actuele gegevens konden worden achterhaald, zijn de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gehanteerde (voorlopige) verdeelmaatstaven als basis genomen.

Samenvattend ziet de berekening van de uitkeringen uit het gemeentefonds voor de planjaren 2019 tot en met 2022 er als volgt uit:

Inwoners	4.130.149
Kernen met minstens 500 adressen	377.817
WOZ-waarde niet-woningen	144.636
Jongeren < 18 jaar	2.497.782
Ouderen > 64 jaar	722.542
Ouderen 75 t/m 84 jaar	61.260
Huishoudens met laag inkomen	2.053.257
Bijstandsontvangers	1.004.829
Uitkeringsontvangers	184.270
Minderheden	121.141
Eenpersoonshoudens	213.875
Eenouderhuishoudens	528.449
Huishoudens	1.166.581
Klantenpotentieel lokaal	956.732
Klantenpotentieel regionaal	121.805
Leerlingen (V)SO	399.065
Leerlingen VO	232.970
Land	237.649
Land * bodemfactor gemeente	155.219
Binnenwater	1.195
Oppervlakte bebouwing buitengebied	42.619
Oppervlakte bebouwing kern * bodemfactor	500.197

Oppervlakte bebouwing kern	372.795
Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor	33.560
Oppervlakte bebouwing	109.512
Woonruimten	814.076
Woonruimten * bodemfactor kern	718.577
Historische kernen	35.457
Bewoonde oorden	29.117
Historische woningen in bewoonde oorden	79.253
ISV	12.225
Omgevingsadressendichtheid	541.840
Oeverlengte * bodemfactor/dichtheid	22.463
Kernen	85.497
Kernen * bodemfactor buitengebied	140.321
Bedrijfsvestigingen	213.861
Vast bedrag	392.054
Diverse nieuwe maatstaven i.h.k.v. integratie 3D	4.396.394

Uitkering na toepassing uitkeringsfactor 23.851.041

Integratie-uitkering Onroerende-zaakbelastingen	20.413
Gezond in de stad (GIDS-gelden)	51.823
Schulden en armoede	25.581
Cumulatieregeling gemeentefonds	-5.164
Overdracht VTH-taken	31.618
Armoedebestrijding kinderen	59.518
Voorschoolse voorziening peuters	34.442
Suppletie overheveling IUSD	8.995
Correctie inkomensmaatstaf	-2.140.419
Integratie-uitkeringen sociaal domein	2.146.119
Inflatiecorrectie/wijzigingen rijksbeleid	-811.657

Prognose voor planjaar 2019 23.272.310

Ontwikkeling verdeelmaatstaven 134.209

Prognose voor planjaar 2020 23.406.519

Ontwikkeling verdeelmaatstaven -265.086

Prognose voor planjaar 2021 23.141.433

Ontwikkeling verdeelmaatstaven/sociaal domein 61.507

Prognose voor het planjaar 2022 23.202.940

Stelposten in relatie tot de uitkeringen uit het gemeentefonds.

De inflatiegevoelige budgetten zijn gecorrigeerd met een gemiddeld percentage van 1,5% per jaar. Bij de becijfering van de loonkosten is rekening gehouden met de consequenties van nieuwe cao's, met de gevolgen van functiewaardering en met normale periodieke verhogingen. Verder wordt vanaf het planjaar 2019 een bedrag van € 4.957,- voor interne kosten aan de integratie-uitkeringen toegerekend.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Lasten taakveld</i>	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Integratie-uitkering sociaal domein	0	4.767	4.957	4.957	4.957	4.957
Totaal lasten	0	4.767	4.957	4.957	4.957	4.957

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Baten taakveld</i>	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Uitkeringen gemeentefonds	15.085.242	15.215.597	21.126.191	21.300.862	21.076.523	21.177.211
Integratie-uitkering sociaal domein	8.032.608	7.721.049	2.146.119	2.105.657	2.064.910	2.025.729
Totaal baten	23.117.850	22.936.646	23.272.310	23.406.519	23.141.433	23.202.940

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Saldo taakveld</i>	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Uitkeringen gemeentefonds	15.085.242	15.215.597	21.126.191	21.300.862	21.076.523	21.177.211
Integratie-uitkering sociaal domein	8.032.608	7.716.282	2.141.162	2.100.700	2.059.953	2.020.772
Totaal saldo	23.117.850	22.931.879	23.267.353	23.401.562	23.136.476	23.197.983

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten.

Tot dit taakveld behoren:

- De taakstellende bezuinigingen;
- De stelposten;
- De post onvoorziene uitgaven.

Toelichting taakveld.

A. De taakstellende bezuinigingen.

Hierna geven wij U een gedetailleerd overzicht van de beoogde besparingsmaatregelen. Elke financiële taakstelling voorzien wij van een korte toelichting, zodat U zich een beeld van de realiteitswaarde kunt vormen. Als een geraamde besparing niet of niet-volledig het gewenste resultaat oplevert, om wat voor reden dan ook, dan zal Uw raad direct een alternatieve dekkingsmaatregel moeten vaststellen om te voorkomen dat er begrotingstekorten ontstaan c.q. dat tekorten verder oplopen.

Overzicht en toelichting taakstellingen:

Omschrijving	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Formatie ambtelijke organisatie	-22.582	-22.582	-22.582	-22.582
Adaptief wegbeheer	-336.000	-336.000	-336.000	-336.000
Belastingen en tarieven	-8.000	-16.000	-24.000	-32.000
Exploitatiebijdrage Polfermolen Sociaal domein	111.802	119.877	-1.175.000	-1.175.000
Per saldo	-254.780	-254.705	-1.446.322	-1.537.881

Formatie ambtelijke organisatie.

Van de door Uw raad vastgestelde besparing op de kosten van de ambtelijke organisatie resteert nog slechts een bedrag van structureel € 22.582,-. Dat bedrag zal worden ingevuld door vacatures, die via natuurlijk verloop ontstaan, niet volledig of op een lager niveau in te vullen.

Adaptief wegbeheer.

Uw raad heeft gekozen voor adaptief wegbeheer, maar de daarvoor benodigde extra financiële middelen zijn nog niet vrijgespeeld. Het gaat om een bedrag van € 336.000,-. Voor dat bedrag is een taakstelling opgenomen. Zodra die is ingevuld, kan adaptief wegbeheer geïmplementeerd worden.

Belastingen en tarieven.

De daarvoor in aanmerking komende belastingen en heffingen worden jaarlijks geïndexeerd. Hiermee wordt een bedrag gegenereerd van € 8.000,- in het planjaar 2019, oplopend tot € 32.000,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

Exploitatiebijdrage Polfermolen.

Het behoeft geen nadere toelichting dat het hier gaat om de belangrijkste taakstelling. De provincie onderstreept dat, hetgeen blijkt uit de volgende passage uit de goedkeuringsbrief bij de begroting van 2017:

“U heeft met de kennis van dit moment berekend dat de begrotingssituatie van Uw gemeente na 2020 verder zal verslechteren. Hiermee wordt onderstreept dat zelfs de ombuigingsvoorstellen, die U op dit moment presenteert, ontoereikend zijn om een structureel en reëel evenwicht voor de lange termijn te realiseren. De begroting geeft aan dat daarvoor vanaf 2022 een bedrag van € 1,2 miljoen moet worden omgebogen. Wij stellen echter vast dat Uw raad nog geen definitieve besluiten met betrekking tot dit dossier (=Polfermolen) heeft genomen terwijl, zoals reeds opgemerkt, al wel een taakstelling is opgenomen in de jaarschijven 2019 en 2020. Realisatie van deze en andere taakstellingen in Uw begroting en meerjarenraming is essentieel om in 2020 een herstel van het structureel en reëel evenwicht te bereiken. Dit is een essentiële opgave voor Uw gemeente. Wij gaan er nadrukkelijk van uit dat U uiterlijk bij de vaststelling van Uw kadernota in juli 2017 laat zien dat de noodzakelijke besluiten met betrekking tot deze majeure begrotingspost door Uw raad zijn genomen en zullen vervolgens de begroting 2018 daarop toetsen.”

Aan de oproep van de provincie heeft Uw raad gehoor gegeven door op 10 juli 2017 de volgende besluiten te nemen:

- De fitnessvoorziening moet eind 2020 bij een marktpartij zijn ondergebracht;
- De sporthal, het zwembad en de theaterzaal worden eind 2020 gesloten;
- Het Polfermolencomplex wordt in 2021 gesloopt en op de vrijgekomen locatie wordt een nieuwe sporthal gebouwd;
- Tot 1 januari 2019 wordt aan marktpartijen de ruimte geboden om een businesscase te ontwikkelen, waardoor het gebouw en zoveel mogelijk van de huidige maatschappelijke voorzieningen behouden kunnen blijven.

Inmiddels is er een marktconsultatie geweest, die helaas niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. Daarom heeft Uw raad op 2 juli 2018 het volgende besloten:

1. Het advies van de Brink groep te volgen en geen vervolgtraject te starten met de partijen die zich voor de marktconsultatie gemeld hebben;
2. Vanwege voorgaand punt de marktconsultatie te beëindigen;
3. Het college de opdracht te geven:
  - a. een variant op de marktconsultatie uit te werken, waarbij op de locatie van de Polfermolen een sporthal en doelgroepenbad gerealiseerd wordt in combinatie met woningbouw;
  - b. vanuit een stedenbouwkundige visie inzichtelijk te maken hoeveel woningen maximaal op het terrein gerealiseerd mogen worden, in combinatie met de realisatie van een sporthal en doelgroepenbad;
  - c. met de regio tot overeenstemming te komen over het toevoegen van woningen aan de woningbouwvoorraad;
  - d. een programma van eisen voor dit project op te stellen, zowel op inhoud als proces;
  - e. de aanbestedingsvorm uit te werken, inclusief de bijbehorende werkwijze en planning;
  - f. een maatschappelijke consultatie voor te bereiden, in afstemming met de raad.

Sociaal domein.

De begroting van het sociaal domein is op basis van de huidige inzichten structureel sluitend. Wij blijven de ontwikkelingen volgen en de resultaten analyseren, zodat wij tijdig kunnen bijsturen wanneer dat nodig is.

B. De stelposten.

Het beleidsprogramma.

De lasten van het beleidsprogramma worden onder de stelposten gerangschikt. De lasten van dat programma worden voor het planjaar 2019 geraamd op ruim € 2,1 miljoen. Dat bedrag loopt geleidelijk op tot bijna € 3,1 miljoen in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

C. De post Onvoorziene uitgaven.

Het beleidskader, dat de provincie hanteert bij het financieel toezicht, bevat geen richtlijnen voor wat betreft de minimale hoogte van de post Onvoorziene. In de voorliggende begroting is structureel een bedrag van € 100.000,- opgenomen voor onvoorziene uitgaven. De ervaringen uit het verleden geven geen aanleiding om dat bedrag bij te stellen.

Bij de behandeling van de kadernota 2016 heeft Uw raad besloten dat dit budget pas mag worden ingezet wanneer is vastgesteld dat de extra, niet in de primitieve begroting voorziene, onuitstelbare en onvermijdbare kosten, niet door middel van herschikking van middelen binnen het desbetreffende programma kunnen worden opgevangen. De Financiële verordening Gemeente Valkenburg aan de Geul is daarop aangepast.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Lasten taakveld</i>	<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
Taakstellende bezuinigingen	0	-80.365	-254.780	-254.705	-1.446.322	-1.537.881
Meerjarenbeleidsplan	0	1.856.598	2.119.830	2.575.991	3.002.048	3.087.227
Onvoorziene uitgaven	101.177	21.800	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal lasten	101.177	1.798.033	1.965.050	2.421.286	1.655.726	1.649.346

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Baten taakveld</i>	<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
Onvoorziene uitgaven	146.019	19.292	0	0	0	0
Totaal baten	146.019	19.292	0	0	0	0

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Saldo taakveld</i>	<i>Realisatie</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021	<i>Planjaar</i> 2022
Taakstellende bezuinigingen	0	80.365	254.780	254.705	1.446.322	1.537.881
Meerjarenbeleidsplan	0	-1.856.598	-2.119.830	-2.575.991	-3.002.048	-3.087.227
Onvoorziene uitgaven	44.842	-2.508	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Totaal saldo	44.842	-1.778.741	-1.965.050	-2.421.286	-1.655.726	-1.649.346

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb).

In dit taakveld wordt het eventueel te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting verantwoord. Vooralnog wordt met Vpb-claims in deze begroting geen rekening gehouden.

Toelichting taakveld.

Op 26 mei 2015 is het Wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen door de Eerste Kamer aangenomen. Deze wet is op 1 januari 2016 in werking getreden. Vanaf dat moment is een overheidslichaam belastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijft, tenzij er sprake is van een vrijstelling. Er is sprake van een fiscale ondernemingsactiviteit als met een duurzame organisatie van kapitaal aan het economische verkeer wordt deelgenomen, met het oogmerk om winst te behalen. Dat dient voor iedere afzonderlijke activiteit van de publiekrechtelijke entiteit te worden beoordeeld. In nauwe samenwerking met onze fiscale adviseur zijn de risico's geïnventariseerd. Uit die inventarisatie blijkt dat wij mogelijk op een viertal terreinen risico lopen:

- De exploitatie van grotten en groeven;
- De eigen bijdragen, die betrekking hebben op het sociaal domein;
- De verhuur/verkoop van gemeentelijke eigendommen;
- De parkeerexploitatie.

Tot nu toe wordt het parkeren op parkeerterreinen en het straatparkeren aangemerkt als een overheidstakenvrijstelling. Er blijft echter sprake van een latent risico. Zoals blijkt uit de diverse jurisprudentie en de conclusie van de Advocaat-generaal, wordt er wisselend aangekeken tegen de btw-hoedanigheid van gemeenten bij het straatparkeren. Met betrekking tot de overige genoemde zaken dient de belastingdienst nog een uitspraak te doen.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves.

In dit taakveld worden de mutaties van de reserves verantwoord, die met alle taakvelden verband houden, uitgezonderd taakveld 0.11: Resultaat van de rekening van baten en lasten.

Toelichting taakveld.

Per saldo wordt in het planjaar 2019 een bedrag van € 257.984,- aan de reserves onttrokken. Dat bedrag loopt geleidelijk terug tot € 71.114,- in 2021. Vanaf het planjaar 2022 wordt per saldo een bedrag van € 60.213,- aan de reserves gedoteerd. In de bijlagen treft U een volledige specificatie aan van de mutaties in de planperiode.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Lasten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Mutaties reserves	4.034.821	530.390	127.286	121.487	122.782	124.109
Totaal lasten	4.034.821	530.390	127.286	121.487	122.782	124.109

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Baten taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Mutaties reserves	6.966.515	2.480.411	385.270	294.496	193.896	63.896
Totaal baten	6.966.515	2.480.411	385.270	294.496	193.896	63.896

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Saldo taakveld</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Mutaties reserves	2.931.694	1.950.021	257.984	173.009	71.114	-60.213
Totaal saldo	2.931.694	1.950.021	257.984	173.009	71.114	-60.213

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten.

In dit taakveld wordt het saldo van de rekening van baten en lasten verantwoord.

Toelichting taakveld.

De jaarrekening 2017 sloot met een overschot van € 248.309,-. Bij de behandeling van de kadernota 2018 heeft Uw raad besloten om dat bedrag te laten vrijvallen ten gunste van de algemene middelen van 2018.

Uitwerking speerpunten Coalitie-akkoord.

Speerpunt 11: “Voortdurend streven naar verbetering van communicatie met en dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers, samenwerkingspartners en gasten” .

Formatiebehoefte Communicatie.

Op dit moment is 1,0 fte werkzaam op het taakveld communicatie. De werkzaamheden zijn dusdanig qua omvang dat het niveau van de uitvoering grotendeels operationeel is. Wij willen communicatie echter ook als strategisch onderdeel van beleid en projecten structureel inbedden en dat betekent dat in een vroegtijdig stadium aandacht moet zijn voor communicatieve aspecten, die spelen bij (strategische) projecten en dossiers, beleidswijzigingen en uitvoering. Hierbij moet de regie worden gepakt, met eigen berichtgeving (nieuwsberichten) via de hiervoor geschikte kanalen. De gemeentepagina in ViaLimburg, gemeentelijke nieuwsbrieven, website en lokaal tv-programma WIJ Valkenburg moeten frequenter en intensiever worden gebruikt. Indien gewenst moet er ook capaciteit beschikbaar zijn om met burgerpanels aan de slag te gaan en onze inwoners gericht te informeren met bewoners(nieuws)brieven. Hiervoor is 0,8 fte + extra communicatiebudget nodig. De kosten, die hiermee gemoeid zijn, bedragen € 80.000,- op jaarbasis.

Tevens wensen wij real-time inzicht in (social) media activiteiten en publicaties. Door (social) media structureel te monitoren, weten we beter wat er over onze gemeente gezegd en geschreven wordt. Zo kunnen we trends en issues sneller oppakken en potentiële ‘crisisituaties’ in de kiem smoren, waardoor we meer greep hebben op onze reputatie als gemeentelijke organisatie. De kosten hiervan worden geraamd op structureel € 10.000,-.

De veranderende positie van de gemeentelijke organisatie en de daarmee veranderende rol van communicatie vraagt om een andere manier van werken. Dat is niet alleen een taak van het communicatieteam, maar van alle medewerkers en bestuurders en medewerkers. Er moet geïnvesteerd worden in een methode, die helpt om dat op een effectieve en laagdrempelige manier te doen. Structureel is hiervoor een bedrag nodig € 10.000,-.

Hoofdstuk 2: De paragrafen.

§ 2.1 Lokale heffingen.

Bij de lokale heffingen wordt een onderscheid gemaakt tussen heffingen die onder de algemene dekkingsmiddelen vallen, heffingen die aan bepaalde producten zijn gekoppeld en overige heffingen. Onder de eerste categorie vallen de Onroerende-zaakbelastingen, de hondenbelasting, de parkeerbelasting, de toeristenbelasting, de precariobelasting, de gemaklijkhedenretributie en de reclamebelasting. Tot de tweede categorie worden de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de leges gerekend. Onder de derde categorie zijn de begrafenisrechten en de marktgeden gerangschikt.

In deze paragraaf treft U achtereenvolgens aan:

- Belasting- en heffingenbeleid voor deze planperiode;
- Kwijtscheldingsbeleid;
- Lokale heffingen zonder gebonden besteding;
- Lokale heffingen met gebonden besteding;
- Overige lokale heffingen;
- Lokale lastendruk;
- Samenvattend overzicht lokale heffingen.

Belasting- en heffingenbeleid voor deze planperiode.

Kort samengevat kan het belastingbeleid voor de komende planperiode als volgt worden geformuleerd:

- In de voorliggende begroting wordt in de planjaren 2019 tot en met 2021 gerekend met een stijging van de OZB-opbrengsten van 3% per jaar, exclusief areaaluitbreiding. Voor het planjaar 2022 zijn nog geen besluiten genomen.
- Bij de milieuheffingen wordt het principe van 100%-kostendekking toegepast. Het tarief van de rioolheffing wordt in deze planperiode jaarlijks geïndexeerd met 1,5%, het tarief van de afvalstoffenheffing blijft gehandhaafd op € 120,- per perceel per jaar. De "Afvalstoffen- en rioleringsbegroting" sluiten in het planjaar 2019 met een tekort van afgerond € 91.000,- respectievelijk € 36.000,-. Deze bedragen zijn ten laste gebracht van de gelijknamige voorzieningen, zodat het saldo van de begroting van de algemene dienst niet met deze tekorten is belast.
- De tarieven van de overige niet-besteding gebonden belastingen blijven gelijk in deze planperiode, met dien verstande dat de tarieven van bepaalde heffingen wel geïndexeerd worden. Concreet gaat het dan om de begrafenisrechten, de precariobelasting, de hondenbelasting en de naheffingsaanslag parkeerbelastingen. Hiervoor wordt in de begroting een extra opbrengst gecalculeerd van € 8.000,- in 2019, oplopend tot € 32.000,- in het laatste jaar van deze planperiode.
- Bij de behandeling van de kadernota op 11 juli 2017 heeft Uw raad ingestemd met ons voorstel om de lasten van (economische) projecten, die in het belang zijn van de toeristische sector, zoveel als mogelijk en verantwoord ook bij die sector neer te leggen. Concreet ging het daarbij om een bedrag van € 367.000,-. Op 7 november daaropvolgend besloot Uw raad om de tarieven van een aantal belastingen en heffingen te verhogen:
  - *Toeristenbelasting.*
Met ingang van het planjaar 2019 worden de tarieven voor hotels en campings verhoogd tot respectievelijk € 2,00 en € 1,50. De jaarlijkse meeropbrengst van deze maatregel is gecalculeerd op € 235.000,-;

- *Vermakelijkhedenretributie.*

Het tarief van de vermakelijkhedenretributie is vanaf 2018 verhoogd van € 0,15 tot € 0,20 per bezoeker en het kersttarief van € 0,40 naar € 0,55 per bezoeker. Dat levert jaarlijks € 65.000,- op;

- *Precariobelasting.*

De tarieven van de precariobelasting zijn ingaande het planjaar 2018 verhoogd met 10% per jaar. De daaraan verbonden meeropbrengst bedraagt € 30.000,- op jaarbasis.

Kwijtscheldingsbeleid.

Kwijtschelding wordt verleend ingeval een belastingschuldige niet in staat is om de opgelegde belastingaanslag te voldoen. Er moet dan wel sprake zijn van belastingen, die niet ontweken kunnen worden. Het lokaal ontwikkelde beleid moet voldoen aan de door de minister gestelde criteria. Bij de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken wordt de 100%-norm toegepast. Dat betekent, dat bij de berekening van het bedrag van de kwijtschelding de zogeheten kosten van bestaan zijn vastgesteld op 100% van de genormeerde bijstandsuitgaven.

Bij de vaststelling en uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is de gemeente op één punt vrij om af te wijken van de landelijke regelgeving, namelijk bij de vaststelling van de berekeningscomponent "kosten van bestaan". Het is namelijk toegestaan om deze component ruimer vast te stellen dan de landelijk geldende 90% van de bijstandsnorm.

Per 1 juli 2011 zijn wetswijzigingen in werking getreden, die de bevoegdheid tot het verlenen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen verruimen. Deze verruiming heeft betrekking op de mogelijkheid om in bepaalde gevallen kwijtschelding voor ondernemers mogelijk te maken, met dien verstande dat het daarbij alleen mag gaan om belastingen die geen relatie hebben met de onderneming, zoals de afvalstoffenheffing. Indien er echter sprake is van een woon- winkelpand (gemengd gebruik), prevaleert het zakelijke karakter en is gehele of gedeeltelijke kwijtschelding alleen mogelijk in het kader van een crediteurenakkoord.

Lokale heffingen zonder gebonden besteding.

Onroerende-zaakbelastingen.

Wanneer het een woning betreft worden alleen zakelijk gerechtigden in de heffing van de Onroerende-zaakbelastingen betrokken. Indien het niet om een woning gaat, blijven zowel de zakelijk gerechtigde als de gebruiker belastingplichtig. De heffing geschiedt op basis van de verordening "Onroerende-zaakbelastingen", vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017.

Voor het belastingjaar 2019 geldt als heffingsmaatstaf de getaxeerde waarde in het economische verkeer. De peildatum van de waarde is 1 januari 2018. Bij de bepaling van de hoogte van de nieuwe tarieven, die wij middels een separaat voorstel aan U voorleggen, wordt rekening gehouden met het door U genomen besluit dat de tarieven in 2019 mogen stijgen met 3%, na correctie van de gevolgen van de waardeontwikkeling en de areaaluitbreiding.

De tarieven, die worden uitgedrukt in een percentage van de economische verkeerswaarde, zijn in 2018 als volgt:

<i>Onderdeel</i>	<i>Tarieven 2018</i>
Eigenarenbelasting woningen	0,1713%
Eigenarenbelasting niet-woningen	0,3780%
Gebruikersbelasting woningen	0,3026%

De opbrengsten worden voor de planjaren 2019 tot en met 2022 als volgt gecalculeerd:

Planjaar 2019	€	4.900.290,-
Planjaar 2020	€	5.061.849,-
Planjaar 2021	€	5.227.804,-
Planjaar 2022	€	5.242.804,-

Hondenbelasting.

De onderhavige belasting wordt geheven op grond van de verordening "Hondenbelasting", vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017.

De tarieven voor 2018 zijn als volgt:

Voor de 1 ^e hond	€	52,20
Voor de 2 ^e hond	€	87,00
Voor elke volgende hond	€	174,00

De nieuwe tarieven voor het planjaar 2019 worden middels een separaat voorstel aan U ter vaststelling voorgelegd. De opbrengsten worden geraamd op een bedrag van € 85.000,- per jaar.

Parkeerbelasting.

De heffing van parkeerbelastingen geschiedt op basis van artikel 225 van de Gemeentewet. De verordening is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. Het tarief bedraagt in 2019 € 1,90 per uur (behalve Koningswinkelstraat € 1,40). De parkeerinkomsten worden vanaf het planjaar 2019 structureel geraamd op € 2.475.000,- (exclusief parkeergarage).

Gefiscaliseerde parkeerboetes.

Onze gemeente heeft gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid tot invoering van het gefiscaliseerd parkeren. De heffing geschiedt op basis van de "Parkeerbelastingverordening", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. De boete bedraagt in 2018 € 62,-, te verhogen met een bedrag van één uur parkeertijd. De baten worden vanaf het planjaar 2019 structureel getaxeerd op een bedrag van € 76.000,-.

Toeristenbelasting.

Onder de naam toeristenbelasting wordt een belasting geheven van degene die gelegenheid biedt tot verblijf aan personen, die tegen betaling overnachten en die niet in het bevolkingsregister staan ingeschreven. De onderhavige belasting wordt geheven op basis van de verordening "Toeristenbelasting", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017.

De tarieven per persoon per overnachting zijn vanaf het planjaar 2019 als volgt:

in hotels en pensions	€ 2,00
op campings	€ 1,50

Op basis van de aangiftes in de eerste helft van het planjaar 2018 ramen wij de inkomsten uit de toeristenbelasting vanaf het planjaar 2019 structureel op een bedrag van € 2,1 miljoen per jaar.

Precariobelasting.

De precariobelasting wordt geheven op basis van de gelijknamige verordening, vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017, en belast het hebben van voorwerpen onder, op of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst wordt geraamd op een bedrag van € 330.000,- per jaar.

Vermakelijkhedenretributie.

De vermakelijkhedenretributie wordt geheven op basis van de gelijknamige verordening, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. Het tarief voor 2018 bedraagt € 0,20 per persoon, met dien verstande dat in de kerstperiode een tarief van € 0,55 per persoon in rekening wordt gebracht als het aantal bezoekers van de vermakelijkheid in die periode de 50.000 te boven gaat. De opbrengst wordt geraamd op een structureel bedrag van € 245.000,-.

Reclamebelasting.

In het kader van de realisatie van het centrumplan en ten behoeve van de renovatie van het historisch centrum wordt vanaf het planjaar 2012 reclamebelasting geheven. De heffing geschiedt op basis van de gelijknamige verordening, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 10 oktober 2016.

De tarieven bedragen per vestiging in het "winkelgebied" per jaar voor objecten met een oppervlakte van:

0,1 m ² of minder	€ 0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€ 525,-
20,0 m ² of meer	€ 1.050,-

Voor het hebben van een reclameobject in het gebied "historisch centrum inclusief Th. Dorrenplein en Jan Deckersstraat 1 " bedragen de tarieven:

0,1 m ² of minder	€ 0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€ 651,-
20,0 m ² of meer	€ 1.302,-

Voor het hebben van een reclameobject in het gebied "deel Plenkertstraat en deel Neerhem" bedragen de tarieven:

0,1 m ² of minder	€ 0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€ 126,-
20,0 m ² of meer	€ 252,-

De jaarlijkse opbrengst van deze belasting wordt gecalculeerd op € 120.000,-.

Lokale heffingen met gebonden besteding.

In de nieuwe begrotingsvoorschriften is de verplichting opgenomen dat bij de zogeheten besteding gebonden heffingen moet worden aangetoond dat de baten, die met deze heffingen gegenereerd worden, de lasten niet overschrijden. Er mag dus maximaal sprake zijn van 100%-kostendekking. In de tarieven mogen ook overheadkosten verdisconteerd worden. Voorwaarde is wel dat de gehanteerde systematiek bij de bepaling van de hoogte van deze overhead degelijk wordt onderbouwd.

Bij de bepaling van de hoogte van de kosten wordt ook de overhead meegenomen. Zoals uit de hierna volgende berekening blijkt, hebben wij die opslag bepaald op € 29.278,- per fte. Het rijk hanteert bij het in rekening brengen van kosten voor uitgevoerde werkzaamheden een bedrag van € 31.500,- per fte. Dat bedrag komt dus heel aardig in de buurt van de door ons gemaakte berekening.

Hierna presenteren wij U een overzicht van de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing 2019 en de rioolheffing 2019.

Overzicht kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2019.

Lasten:	
Directe lasten taakveld	1.310.728
Overhead: 0,768 fte * € 29.278,-	22.486
Kwijtschelding	55.000
Inschatting b.t.w.	190.000
Lasten per saldo	<u>1.578.214</u>
Baten:	
Directe baten taakveld	571.836
Afvalstoffenheffing	910.000
Bespaarde rente	96.378
Baten per saldo	<u>1.578.214</u>
Dekkingspercentage	100,0%

Overzicht kostendekkendheid rioolheffing 2019.

Lasten:	
Directe lasten taakveld	2.420.239
Overhead: 1,154 fte * € 29.278,-	33.787
Kwijtschelding	78.155
Inschatting b.t.w.	270.000
Lasten per saldo	<u>2.802.181</u>
Baten:	
Rioolheffing	2.714.110
Bespaarde rente	88.071
Baten per saldo	<u>2.802.181</u>
Dekkingspercentage	100,0%

Voor de volledigheid merken wij hierbij nog op dat deze dekkingsgraden zijn bereikt door aan de voorziening riolering en afval een bedrag te onttrekken van afgerond € 36.000,- respectievelijk € 91.000,-. Wij gaven dat eerder al aan.

Leges.

Leges zijn vergoedingen voor door of vanwege de gemeente verstrekte diensten. Bij de bepaling van de tarieven wordt gestreefd naar maximale kostendekking. Leges worden geheven op basis van de "Legesverordening", vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017.

Hierna presenteren wij U een overzicht van de mate van kostendekking van de leges.

Titel 1: Algemene dienstverlening

Toerekenbare lasten taakveld burgerzaken:

Aanschaf reisdocumenten en rijbewijzen	54.000
Verklaringen omtrent gedrag	23.027
Kadaster	38.180
Overige lasten	39.032
Directe salariskosten	127.545
Overhead: 2,1697 fté * € 29.278,-	63.524
	<u>345.308</u>

Toerekenbare baten taakveld burgerzaken:

Leges bevolking	30.874
Leges paspoorten	61.000
Leges rijbewijzen	83.000
Leges huwelijken	28.178
Overige baten	12.063
	<u>215.115</u>

Dekkingspercentage 62,3%

Titel 2: Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Toerekenbare lasten taakveld wonen en bouwen:

Kosten welstands- en monumentencommissie	96.425
Inschakeling externe deskundigen	20.324
Uitvoeringskosten Wabo	17.364
Directe salariskosten	417.184
Overhead: 5,4224 fté * € 29.278,-	158.758
	<u>710.055</u>

Toerekenbare baten taakveld wonen en bouwen:

Leges omgevingsvergunning	200.000
Terugontvangst lasten welstandstoezicht	69.000
Overige leges	37.050
	<u>306.050</u>

Dekkingspercentage 43,1%

Titel 3: Europese dienstenrichtlijn

Toerekenbare lasten taakveld openbare orde en veiligheid:

Directe salariskosten	124.934
Overhead: 1,8793 fté * € 29.278,-	55.021
	<u>179.955</u>

Toerekenbare baten taakveld openbare orde en veiligheid:

Precariovergunningen	15.398
Leges algemene zaken	33.609
Leges drank en horecawet	13.959
Overige leges	27.291
	<u>90.257</u>

Dekkingspercentage 50,2%

Overige lokale heffingen.

Begrafenisrechten.

Deze heffing is geregeld in de verordening "Verordening Lijkbezorgingsrechten", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 7 november 2017. Vanaf het planjaar 2019 worden de rechten gecalculeerd op een structureel bedrag van € 125.500,-.

Marktgeden.

Deze gelden worden geheven op basis van de verordening "Marktgeden", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016. De marktgeden worden vanaf het planjaar 2019 geraamd op een structureel bedrag van € 3.000,-.

Lokale lastendruk.

Elk jaar publiceert de provincie het belastingoverzicht, waarmee de gemeentelijke heffingen (Onroerend-zaakbelastingen, riool- en afvalstoffenheffing) van alle Limburgse gemeenten met elkaar worden vergeleken. Uit het overzicht van 2018 blijkt onder meer dat de belastingdruk voor onze inwoners (zowel eigenaar als gebruiker van een object) iets boven het provinciaal gemiddelde ligt. Wordt een vergelijking gemaakt met de Heuvellandgemeenten en de Zuid-Limburgse gemeenten met dezelfde inwonersklasse, dan heeft onze gemeente een positie die ruim onder het gemiddelde ligt.

Samenvattend overzicht lokale heffingen.

Omschrijving	Realisatie 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
<i>Heffingen zonder gebonden besteding:</i>						
Onroerende-zaakbelastingen	4.510.238	4.743.000	4.900.290	5.061.849	5.227.804	5.242.804
Hondenbelasting	84.498	85.833	85.000	85.000	85.000	85.000
Parkeerbelasting	2.474.733	2.626.952	2.475.000	2.475.000	2.475.000	2.475.000
Gefiscaliseerde parkeerboetes	85.972	76.000	76.000	76.000	76.000	76.000
Toeristenbelasting	1.883.608	1.800.000	2.100.000	2.100.000	2.100.000	2.100.000
Precariobelasting	327.568	330.000	330.000	330.000	330.000	330.000
Vermakelijkhedenretributie	193.182	265.000	245.000	245.000	245.000	245.000
Reclamebelasting	121.116	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000
	9.680.915	10.046.785	10.331.290	10.492.849	10.658.804	10.673.804
<i>Heffingen met gebonden besteding:</i>						
Afvalstoffenheffing	906.640	910.000	910.000	910.000	910.000	910.000
Rioolheffing	2.685.159	2.674.000	2.714.110	2.754.822	2.796.144	2.838.086
Leges taakveld burgerzaken	390.653	311.115	215.115	171.115	172.115	161.115
Leges taakveld wonen en bouwen	1.116.296	362.550	306.050	306.050	306.050	306.050
Leges taakveld openbare orde/veiligheid	88.785	102.776	90.257	90.257	90.257	90.257
	5.187.533	4.360.441	4.235.532	4.232.244	4.274.566	4.305.508
<i>Overige heffingen:</i>						
Begrafenisrechten	101.854	125.500	125.500	125.500	125.500	125.500
Marktgeden	3.081	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
	104.935	128.500	128.500	128.500	128.500	128.500
Totaal	14.973.383	14.535.726	14.695.322	14.853.593	15.061.870	15.107.812

Voor de volledigheid merken wij hierbij nog op dat in dit overzicht nog geen rekening is gehouden met ons voorstel om ook in het planjaar 2022 de tarieven van de Onroerende-zaakbelastingen, na correctie van de waardeontwikkeling en de areaaluitbreiding, met 3% te verhogen. Deze maatregel levert € 150.000,- op.

§ 2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In deze paragraaf wordt een verband gelegd tussen de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit wordt vervolgens uitgedrukt in het weerstandsvermogen. Gezamenlijk met de in deze paragraaf opgenomen financiële kengetallen kan een goed oordeel worden gevormd over de financiële positie. Achtereenvolgens wordt een samenvattend overzicht verstrekt van de beschikbare reserves en voorzieningen, wordt ingegaan op het risicoprofiel, worden de (verplichte) financiële kengetallen gepresenteerd en wordt nader ingegaan op de financiële positie van onze gemeente.

Reserves en voorzieningen.

De begrote stand van de reserves en voorzieningen is voor de komende planperiode als volgt:

	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Algemene reserves	3.242.538	3.242.538	3.242.538	3.242.538	3.242.538
Bestemmingsreserves	25.958.734	25.039.037	24.866.028	24.794.914	24.855.127
Voorzieningen	12.800.169	12.724.233	8.505.212	7.892.752	7.650.297
	42.001.441	41.005.808	36.613.778	35.930.204	35.747.962

Het reserve- en voorzieningenbeleid wordt jaarlijks bij de presentatie van de begroting geactualiseerd. Per reserve/voorziening wordt dan nader ingegaan op het doel en de besteding van die gelden in de komende planperiode. Wij verwijzen U daarvoor naar de bijlagen bij deze begroting.

Het risicoprofiel.

In het kader van risicomanagement wordt het risicoprofiel twee maal per jaar, bij de begroting en de jaarstukken, geactualiseerd. Hierbij wordt de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de gekwantificeerde risico's. Deze ratio is het weerstandsvermogen.

De risico's worden als volgt geschat:

Risico	Veroorzakende gebeurtenis	Maximale schadebedrag	I/S (financieel)	Risico-score (kans x impact)	Weerstandscapaciteitsbedrag	Programma / paragraaf
Extreme weersomstandigheden	Extreem weer in de vorm van regen, sneeuw en/of storm	€ 50.000	I	9	€ 6.250	Ruimtelijk domein
Parkeerexploitatie	Minder bezoekers dan verwacht	€ 301.700	S	25	€ 271.530	Toerisme en economie
(Plan)schadeclaims	Aansprakelijkheidsstellingen	€ 500.000	I	15	€ 250.000	Ruimtelijk domein
Toeristische functie	Teruglopend aantal bezoekers door economische crisis, minder evenementen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 234.500	S	25	€ 211.050	Toerisme en economie
Exploitatie kerstmarkt gemeentegrot	Teruglopend aantal bezoekers, aanvullende veiligheidseisen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 300.000	S	25	€ 270.000	Toerisme en economie
Sociaal domein	Toename gebruik voorzieningen	€ 1.008.692	S	15	€ 504.346	Sociaal domein
Algemene uitkering	Bezuinigingen Rijk	€ 1.160.147	S	15	€ 580.074	Algemene taakvelden
Wachtgeldverplichtingen / ontslagprocedures	Politieke crisis	€ 100.000	S	9	€ 12.500	Algemene taakvelden
Totalen		€ 3.655.039			€ 2.105.750	

De inventarisatie leidt tot een structureel risico-bedrag van € 1.849.500,- en een incidenteel risico-bedrag van € 256.250,-, in totaliteit een bedrag van € 2.105.750,-.

De beschikbare weerstandscapaciteit.

Voor het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit geldt geen vaste regel. Die capaciteit is net als de risico's onder te verdelen in:

- Structurele weerstandscapaciteit: de onbenutte belastingcapaciteit/budgettaire capaciteit;
- Incidentele weerstandscapaciteit: de vrij beschikbare en aanwendbare reserves, vermeerderd met het resultaat na bestemming.

Wanneer wij deze uitgangspunten in cijfers vertalen, ziet de weerstandscapaciteit er als volgt uit:

Vrij beschikbare en aanwendbare algemene reserves	€ 25.601.433,-
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 50.000,-
Onbenutte budgettaire capaciteit	€ 879.199,-
Totaal	€ 26.530.632,-

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de ruimte, die aanwezig is om OZB-tarieven te verhogen. De macronorm voor 2019 heeft de minister vastgesteld op 4%. Aangezien onze OZB-tarieven in 2019 stijgen met 3%, is er 1% ruimte. Die ruimte vertaalt zich in een bedrag van afgerond € 50.000,-.

Bij de bepaling van de onbenutte budgettaire capaciteit wordt gekeken naar het beschikbaar budget voor onvoorziene uitgaven (€ 100.000,-) en het structurele begrotingsresultaat op termijn (€ 779.199,-).

Het weerstandsvermogen.

Indien de ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit) groter is dan 1, dan kunnen de financiële gevolgen van de risico's worden opgevangen. Is de uitkomst kleiner dan 1, dan is sprake van onvoldoende dekking voor de beschikbare weerstandscapaciteit.

Een confrontatie van de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit geeft het volgende beeld te zien:

Weerstandscapaciteit	beschikbaar		benodigd	
Structureel	A	€ 929.199	B	€ 1.849.500
Incidenteel	C	€ 25.601.433	D	€ 256.250
Totaal	E	€ 26.530.632	F	€ 2.105.750
Weerstandvermogen				
Structureel (A/B)				0,50
Incidenteel (C/D)				99,91
Totaal (E/F)				12,60

De incidentele weerstandscapaciteit is ruim voldoende, zo blijkt uit de cijfers. De beschikbare structurele weerstandscapaciteit biedt op dit moment onvoldoende dekking voor het opvangen van structurele risico's. Mocht zich echter een structureel risico voordoen, dan kan dit een flink aantal jaren met de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit worden opgevangen.

Kengetallen financiële positie.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing vijf financiële kengetallen dienen te worden opgenomen. Deze kengetallen zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. De kengetallen geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van deze positie.

Concreet gaat het om de volgende kengetallen:

De netto schuldquote.

Deze quote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Hoe lager de quote, des te lager de schulden.

De solvabiliteitsratio.

Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger de ratio, des te groter de weerbaarheid.

Grondexploitatie.

Hierin wordt informatie gegeven over de totale waarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond. Dat bedrag wordt gedeeld door de totale baten uit de begroting of de jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. Hoe lager het percentage, hoe minder risicovol.

Structurele exploitatieruimte.

De structurele ruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente in staat om structurele tegenvallers op te vangen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten, uitgedrukt in een percentage. Hoe hoger het percentage, des te groter de ruimte.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden.

De belastingcapaciteit geeft de potentiële ruimte aan, die een gemeente heeft om haar structurele baten te verhogen om stijgende structurele lasten op te vangen. De Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de zogeheten Atlas voor de lokale lasten. Hoe lager het percentage, des te groter de ruimte.

Financiële kengetallen en de signaleringswaarde.

De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben geconstateerd dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt ook voor de toezichthouder belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is door de toezichthouders daarom besloten voor het verkrijgen van een goed beeld, aan te sluiten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de hiernavolgende tabel is een categoriale indeling opgenomen, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol.

<i>Signaleringswaarden financiële kengetallen</i>	<i>Categorie A</i>	<i>Categorie B</i>	<i>Categorie C</i>
netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
kengetal grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Financiële kengetallen gemeente.

In de hiernavolgende tabel zijn de kengetallen voor onze gemeente opgenomen voor de jaren 2017-2022.

<i>Verloop financiële kengetallen</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
netto schuldquote	-5,13%	26,89%	23,72%	26,00%	19,78%	13,41%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-6,80%	25,21%	23,66%	26,00%	19,78%	13,41%
solvabiliteitsratio	55,08%	43,29%	45,34%	47,58%	51,22%	54,41%
kengetal grondexploitatie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
structurele exploitatieruimte	6,91%	-0,58%	0,45%	0,53%	1,69%	1,61%
belastingcapaciteit (t.o.v. landelijk gemiddelde 2018)	99,72%	102,49%	104,85%	106,93%	109,02%	109,57%

Beoordeling financiële positie.

Op termijn vallen alle financiële kengetallen in categorie A, het minst risicovol, met uitzondering van de belastingcapaciteit (categorie C).

Wanneer wij de afzonderlijke kengetallen vergelijken met de streefwaarden en beoordelen in hun onderlinge verhouding, dan kunnen wij stellen dat er sprake is van een structureel gezonde financiële positie van onze gemeente.

§ 2.3 Onderhoud kapitaalgoederen.

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de wijze waarop de kapitaalgoederen worden beheerd. Concreet gaat het daarbij om wegen, rioleringen, gebouwen, groen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken. In de door Uw raad vastgestelde financiële verordening is onder meer bepaald dat tenminste één keer in de vier jaar wordt aangeboden:

- Een nota voor het onderhoud van de openbare ruimte;
- Een geactualiseerd Gemeentelijk RioleringsPlan;
- Een nota onderhoud gebouwen, bevattende voorstellen voor het te plegen onderhoud en de bijbehorende kosten van de gemeentelijke gebouwen, de normkostensystematiek en het meerjarig budgettair middelenbeslag.

De kwaliteit van de financiële huishouding en het onderhoudsniveau van kapitaalgoederen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Artikel 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft dan ook dwingend voor dat aan het onderhoud van de kapitaalgoederen een afzonderlijke paragraaf moet worden gewijd. Het onderhoud van de genoemde kapitaalgoederen gebeurt aan de hand van beheersplannen. De periode, die een beheersplan bestrijkt, is onder meer afhankelijk van de economische en/of technische levensduur van de betreffende kapitaalgoederen. Een beheersplan wordt periodiek herzien.

Wegen.

Bij de behandeling van de begroting 2018-2021 heeft Uw raad gekozen voor adaptief wegbeheer, waarmee een extra bedrag is gemoeid van € 336.000,- per jaar. Per saldo is dan € 800.000,- per jaar beschikbaar voor onderhoud van het gemeentelijk wegennet. De noodzakelijke middelen voor de nieuwe vorm van wegbeheer zijn nog niet vrijgemaakt. Vandaar dat in de nu voorliggende meerjarenbegroting een taakstellend te realiseren besparing voor hetzelfde bedrag is opgenomen. Zodra die taakstelling is ingevuld, kan adaptief wegbeheer geïmplementeerd worden.

Eveneens bij de behandeling van de begroting 2018-2021 heeft Uw raad besloten om een bedrag van € 413.000,- beschikbaar te stellen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud. Op basis van de wegeninspectie in het najaar van 2017 is dat bedrag naar boven toe bijgesteld met € 292.000,- tot € 705.000,-. Dat bedrag is in de onderhoudsvoorziening wegen beschikbaar.

Naast de reguliere wegininspecties is het wenselijk om vanuit een 4-tal invalshoeken een integraal onderhoudsplan op te zetten, waarbij gekeken wordt naar:

- Rioleringen (onderhoud/vervangingswerkzaamheden van rioleringen);
- Mobiliteit (bijvoorbeeld wenselijke aanleg van nieuwe wegen en verbreding van bestaande wegen);
- Veiligheid (bijvoorbeeld verkeersveiligheidsaspecten);
- Kwaliteitsslag (bijvoorbeeld gewenste opwaardering openbare ruimte en ander materiaalgebruik).

De totale netto-lasten van de taak Wegennet en wegbermen, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedragen in 2019 € 1.537.127,- oplopend tot € 1.559.034,- in het laatste jaar van deze planperiode. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten en onderhoud.

Rioleringen.

In het geactualiseerde VGRP, dat de raad op 2 oktober 2017 heeft vastgesteld, ligt de nadruk met name op de gevolgen van de klimaatverandering en op het verder verankeren van het Samenwerkingsverband Maas en Mergelland. De afgelopen jaren is veel tijd en energie gestoken in het op orde brengen van het rioleringsmodel voor het gehele gebied van Maas en Mergelland.

Voor rioleringsbegrippen is dit qua schaalgrootte en karakter van het landschap uniek te noemen, enerzijds vanwege de schaalgrootte (6 gemeenten, Waterschap en WML) en anderzijds doordat het Zuid-Limburgse landschap met haar reliëf andere waterproblematieken kent dan de rest van Nederland. De provincie heeft invulling gegeven aan haar wettelijke toetsingstaak met betrekking tot het gemeentelijk rioleringsplan en de eerder genoemde overlegpartners hebben inmiddels een instemmende verklaring verstrekt. In het gemeentelijk rioleringsplan zijn de investeringen per jaar aangegeven, met daarbij de opmerking dat de procedures rondom het verkrijgen van vergunningen, grondaankopen, ernstig vervuilde grond en andere onvoorziene zaken de nodige vertragingen kunnen veroorzaken.

Het nieuwe GRP kent voor de komende vijf jaar (2018-2022) een investeringsomvang van ruim € 7 miljoen. De daarmee gemoeide kapitaallasten lopen geleidelijk op tot ruim € 450.000,- in 2022. Door de rioolheffing vanaf het planjaar 2019 tot en met 2022 jaarlijks met 1,5% te indexeren, is de verwachting dat het GRP met de in de voorliggende begroting geraamde middelen kan worden uitgevoerd.

De totale lasten van het taakveld Riolerings bedragen in 2019 € 2.532.181,-, geleidelijk oplopend tot € 2.644.409,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten, onderhoud, inspectie en onderzoek en elektriciteitsverbruik. Voor een volledig overzicht van de baten en lasten van de rioleringsbegroting verwijzen wij U naar de paragraaf Lokale heffingen van deze begroting.

Gebouwen.

Voor alle gemeentelijke gebouwen dient een onderhoudsplan beschikbaar te zijn. Doelstelling van dat plan is om de onderhoudstoestand van de gemeentelijke gebouwen te bewaken, achterstallig onderhoud te voorkomen en meerjarig inzicht te krijgen in de staat van onderhoud van onze gemeentelijke gebouwen. Bij de behandeling van de Kadernota 2018 heeft Uw raad besloten om de jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening gebouwen structureel te verhogen met € 30.000,-.

Het verloop van de onderhoudsvoorziening in de planperiode 2019-2022 is als volgt:

<i>Onderhoudsvoorziening gebouwen</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Stand onderhoudsvoorziening 1/1	406.529	241.567	46.452	157.230
Onderhoud ten laste van voorziening	-508.158	-543.928	-232.728	-396.311
Dotatie aan voorziening	343.196	348.813	343.506	343.506
Stand onderhoudsvoorziening 31/12	241.567	46.452	157.230	104.425

Het onderhoud aan het Polfermolencolplex beperken wij natuurlijk tot het hoogst noodzakelijke. Bij de bepaling van de hoogte van de verliesvoorziening van € 4 miljoen, die onder andere wordt ingezet voor het ineens afwaarderen van de boekwaarde van dit complex, is ervan uitgegaan dat er middelen uit de onderhoudsvoorziening vrijvallen. Concreet gaat het dan om een bedrag € 805.000,-. Mochten er grondopbrengsten worden gerealiseerd, dan kunnen die op dat bedrag in mindering worden gebracht.

Groen.

Met de meerjarige aanbesteding van het Groen- en reinigingsbestek is een dermate groot voordeel behaald dat de extra werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd binnen de aan het oude bestek gekoppelde budgetten. Sterker nog, er resteerde zelfs € 200.000,-. Dat bedrag is gereserveerd voor het kunnen maken van een inhaalslag, voor onvoorziene kosten en voor bestekwijzigingen.

Het nieuwe ontzorgingscontract groen en reiniging is gegund voor een jaarbedrag van € 918.500,- en is afgesloten voor de jaren 2018 en 2019, waarbij het contract met maximaal 3 maal 2 jaren kan worden verlengd.

De totale netto-lasten van de taak Groenvoorziening, onderdeel van het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie, bedragen in 2019 € 1.027.199,- oplopend tot € 1.042.741,- in het laatste jaar van deze planperiode. Deze kosten hebben betrekking op directe loonkosten, onderhoud en wijkteams.

Openbare verlichting.

In 2016 heeft Uw raad besloten alle openbare verlichting om te bouwen naar LED. De ombouw naar Ledverlichting is inmiddels volledig gerealiseerd en het nieuwe ontzorgingscontract is gegund.

Het huidige beleidsplan openbare verlichting dateert uit 2012. Eén van de eerste taken van de marktpartij die het beheer en onderhoud verzorgt, is het opstellen van een nieuw beleidsplan openbare verlichting. Dit plan zal eind 2018/begin 2019 aan Uw raad ter vaststelling worden voorgelegd.

De totale netto-lasten van de taak Openbare verlichting, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedragen in 2019 € 367.781,-, oplopend tot € 374.275,- in het laatste jaar van deze planperiode. Deze kosten hebben onder meer betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten, elektriciteitsverbruik en onderhoud.

Civieltechnische kunstwerken.

Het onderhoudsplan kunstwerken (bouwwerken zoals bruggen, viaducten en tunnels) dateert uit 2011 en dient te worden geactualiseerd. In dit plan wordt nader ingegaan op de constructieve toestand, de onderhoudstoestand en de urgentie tot herstel van alle 32 kunstwerken, die in onze gemeente gelegen zijn. Een meerjarige kostenraming maakt eveneens onderdeel uit van dit plan.

De totale netto-lasten van de taak Bruggen, onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer, bedragen in 2019 € 89.440,- aflopend tot € 86.549,- in het laatste jaar van deze planperiode. Deze kosten hebben betrekking op afschrijvingen, rente, directe loonkosten en onderhoud.

§ 2.4 Financiering.

Het treasurystatuut bevat de doelstellingen van het treasurybeleid en geeft de kaders aan, waarbinnen de treasuryfunctie zich mag bewegen. De wet Financiering Decentrale Overheden bepaalt dat in de begroting een financieringsparagraaf moet worden opgenomen. De bedoeling daarvan is om de transparantie te vergroten, zodat meer inzicht in de risico's van het geldverkeer ontstaat.

De rentevisie.

In het hierna volgende renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Schema rentetoerekening 2019.

Externe rentelasten langlopende financiering	415.962	
Externe rentelasten kortlopende financiering	18.316	
Externe rentebaten	<u>0</u>	
Totaal door te rekenen externe rente		434.278
Rente toe te rekenen aan grondexploitatie	0	
Rente toe te rekenen aan projectfinanciering	<u>-39.377</u>	
Totaal direct toegerekende externe rente		-39.377
Saldo door te rekenen externe rente		<u>394.901</u>
Rente over eigen vermogen	1.076.693	
Rente over voorzieningen (contante waarde)	<u>471.961</u>	
Totaal rente over eigen vermogen en voorzieningen		1.548.654
Totaal rente toe te rekenen aan taakvelden		<u>1.943.555</u>
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-1.893.111
Renteresultaat taakveld treasury		<u>50.444</u>
Specificatie taakveld treasury:		
Energievoorziening		3.214
Sluiten geldleningen		41.503
Beleggingen		<u>5.727</u>
		50.444

Het renteresultaat op het taakveld Treasury bedraagt derhalve € 50.444,-. Dat bedrag is gelijk aan het saldo van de niet aan de diverse programmalijnen toegerekende rentekosten.

Bij de berekening van de rentekosten over het financieringstekort hebben wij gerekend met een rentepercentage van 0,5%. De totale rentelasten zijn berekend op een bedrag van bijna € 2,0 miljoen. Dat bedrag is nagenoeg volledig verdisconteerd in het rente-omslagpercentage.

De berekening van de renteomslag in cijfers:

<i>Omschrijving</i>	<i>Boekwaarde</i>	<i>Rentelasten</i>
Vaste activa per 1 januari 2019	€ 55.598.907,-	€ 1.982.932,-
Vaste activa met vast rentepercentage	€ 729.195,-	€ 39.377,-
Basis voor de berekening	€ 54.869.712,-	€ 1.943.555,-

Het omslagpercentage is dus 3,54%.

De liquiditeitsprognose.

Voor grote projecten wordt het verloop van de liquiditeiten zo nauwkeurig als mogelijk in beeld gebracht.

Beleidsvoornemens treasury.

Binnen het risicobeheer onderscheiden wij een aantal risico's, te weten het renterisico, het kredietrisico en het interne liquiditeitsrisico. Koers- en valutarisico's blijven buiten beschouwing.

Het renterisico.

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's, die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van vreemd vermogen hoger zullen uitvallen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden c.q. dat de feitelijke rentebaten achterblijven bij de gecalculerde bedragen. Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm voor de vaste schuld.

De kasgeldlimiet.

De gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt verstaan het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden. Per kwartaal wordt de liquiditeitspositie opgemaakt om te beoordelen of aan de kasgeldlimiet is voldaan. De kasgeldlimiet wordt verkregen door het bij ministeriële beschikking vastgestelde percentage van 8,5% te vermenigvuldigen met het totaalbedrag van de begrote uitgaven, exclusief de stortingen in de reserves. In cijfers:

Totaal van de begrote uitgaven	€	48.613.002,-
Kasgeldlimiet voor 2019 afgerond	€	4.132.000,-

Ter vergelijking:

Kasgeldlimiet 2018	€	4.082.000,-
Kasgeldlimiet 2017	€	4.020.000,-

Het beleid is erop gericht om binnen de kasgeldlimiet een schuldpositie aan te houden, omdat de rente op de kortlopende middelen normaliter lager is dan de rente op langlopende leningen. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet wordt overgegaan tot consolidatie van de vlottende schuld door middel van het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van een dergelijke lening wordt uiteraard rekening gehouden met de financieringsbehoefte voor de korte termijn. Wij baseren ons daarbij op een jaarlijks terugkerend patroon van de financieringsbehoefte, aangevuld met specifieke informatie over grote investeringswerken en/of geldstromen.

De renterisiconorm.

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Doel hiervan is om te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld. De renterisiconorm wordt bepaald door het totaal van de begrote uitgaven te vermenigvuldigen met het vastgestelde percentage van 20%. Uit de onderstaande opstelling voor de jaren 2019 tot en met 2022 blijkt dat de gemeente volledig binnen de wettelijke norm blijft. Uit oogpunt van risicomijdend beheer streven wij naar een verlenging van de gemiddelde looptijd van onze portefeuille door het aantrekken van rentevaste geldleningen met een looptijd van 25 jaar.

De berekening van de renterisiconorm is als volgt:

<i>Planjaar</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
1 Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
2 Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
3 Renteherziening op vaste schuld (1-2)	0	0	0	0
4 Nieuw aan te trekken vaste schuld	0	0	0	0
5 Nieuw uitgezette langlopende leningen	0	0	0	0
6 Netto aan te trekken vaste schuld (4-5)	0	0	0	0
7 Te betalen aflossingen	1.220.310	1.077.377	1.077.377	1.077.377
8 Herfinanciering (laagste van 6 en 7)	0	0	0	0
9 Renterisico op de vaste schuld (3+8)	0	0	0	0
10 Stand begrote uitgaven per 1 januari	48.613.002	48.789.357	47.525.535	47.711.400
11 Het vastgestelde percentage	20	20	20	20
12 Rente- <i>risiconorm</i>	9.722.600	9.757.871	9.505.107	9.542.280

*Toets rente-*risiconorm**

13 Rente- <i>risiconorm</i>	9.722.600	9.757.871	9.505.107	9.542.280
14 Renterisico op de vaste schuld	0	0	0	0
15 Ruimte onder rente- <i>risiconorm</i> (13-14)	9.722.600	9.757.871	9.505.107	9.542.280

Het kredietrisico.

Met kredietrisico wordt de waardedaling van een vordering bedoeld als gevolg van het niet of niet-tijdig nakomen van de verplichtingen. Het gaat dus om risico's op verstrekte gelden. In het verleden zijn geldleningen verstrekt aan de lokale woningbouwcorporaties, die inmiddels volledig zijn afgelost. Er is een Waarborgfonds Sociale Woningbouw opgericht, waarbij de gemeenten een tertiaire achtervangpositie innemen.

Onder de financiële vaste activa zijn naast de verstrekte kredieten ook de langlopende geldleningen en deelnemingen gerubriceerd, die niet op korte termijn in liquide middelen zijn om te zetten.

Het interne liquiditeitsrisico.

Het interne liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognoses en meerjarige investeringsplannen, als gevolg waarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. Het beheersen van die risico's geschiedt langs twee invalshoeken:

- De ontwikkeling van de financieringsbehoefte wordt trendmatig bepaald aan de hand van ervaringsgegevens, onder toevoeging van specifieke informatie over substantiële mutaties. Zodoende ontstaat een globaal beeld;
- In de financieringsbehoefte moet flexibel voorzien worden. Daartoe wordt zo nodig optimaal gebruik gemaakt van kortlopende financieringen.

De gemeentefinanciering.

De gemeentefinanciering valt uiteen in financiering, verstrekte geldleningen, uitzettingen en relatiebeheer.

Financiering.

Stand per 1 januari 2019	€	9.934.253,-
Reguliere aflossingen	-€	1.220.310,-
Stand per 31 december 2019	€	<u>8.713.943,-</u>

De huidige leningenportefeuille omvat 12 onderhandse geldleningen voor de financiering van de gemeentelijke activiteiten. Alle langlopende geldleningen zijn rentevast en niet-vervroegd aflosbaar. De gemiddelde looptijd is ruim 8 jaar.

Verstrekte geldleningen.

Stand per 1 januari 2019	€	789.195,-
Reguliere aflossingen	-€	759.195,-
Stand per 31 december 2019	€	<u>30.000,-</u>

Per 1 januari 2019 betreft het twee verstrekte geldleningen: Enexis voor een bedrag van € 729.195,- en de lokale bibliotheek voor € 60.000,-.

Uitzetting van gelden.

In het kader van de treasuryfunctie heeft onze gemeente geen uitzettingen, dat wil zeggen geen beleggingen.

Relatiebeheer.

Voor het beheer van de financiële middelen houdt onze gemeente rekeningen aan bij de lokale Rabobank en de Bank Nederlandse Gemeenten. De BNG fungeert als huisbankier.

Het saldo- en liquiditeitenbeheer.

Het gaat hier om het minimaliseren van rentelasten in verband met de financiering van lopende uitgaven, de voorfinanciering van investeringen en het maximaliseren van de rente over beleggingen van liquiditeitsoverschotten. In dit kader merken wij overigens nog op dat het uitzetten van overtollige middelen inmiddels is gereguleerd via de verplichting tot schatkistbankieren.

Vanaf 14 december 2013 zijn de decentrale overheden verplicht om de overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Hiertoe is een rekening-courantovereenkomst gesloten tussen de rijksoverheid en de gemeente. Het is toegestaan om een relatief klein bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist te houden. De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de begrotingsomvang. Per kwartaal wordt getoetst of de buiten de schatkist aangehouden middelen binnen het drempelbedrag blijven. Wij hebben in 2017 ruimschoots aan deze wettelijke verplichting voldaan.

Met behulp van schatkistbankieren beoogt de wetgever een bijdrage te leveren aan de vereiste daling van het EMU-saldo voor de Nederlandse overheid door de overtollige liquiditeiten van decentrale overheden voortaan zoveel mogelijk te bundelen binnen de overheidsfeer.

Overzicht netto-vlottende schuld.

Ingevolge de wet Fido dient in de financieringsparagraaf een overzicht te worden opgenomen van het verloop van de vlottende schuld. Dat overzicht treft U hierna aan:

Derde kwartaal 2017	-€	15.527.000,-
Vierde kwartaal 2017	-€	14.334.000,-
Eerste kwartaal 2018	-€	10.566.000,-
Tweede kwartaal 2018	-€	18.479.000,-

-teken = Overschot liquide middelen.

§ 2.5 Bedrijfsvoering.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Mevr. mr. drs. C.M.J. Bisschops Dhr. drs. R. Meijers Dhr. dr. J.J. Schrijen Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. L.T.J.M. Bongarts

Deze paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- 1) Dienstverlening;
- 2) Personeel en organisatie;
- 3) Automatisering en Informatisering;
- 4) Facilitaire zaken;
- 5) Informatiebeveiliging;
- 6) Communicatie.

Elk onderdeel zal hierna worden toegelicht.

1. Dienstverlening.

Het Klant Contact Centrum (KCC) is dé centrale toegang voor alle vragen aan de gemeente. Sinds de opstart van het KCC in 2015 wordt continu gestreefd naar optimalisering van de dienstverlening. Daarbij staat de behoefte van de burger centraal. Het KCC heeft zich het afgelopen jaar gericht op meer klanttevredenheid door middel van het werken op afspraak, nieuwe telefooninrichting voor betere bereikbaarheid en meer mogelijkheden om producten af te halen aan de receptie.

Er is grote behoefte om producten en diensten op afstand en op ieder gewenst moment aan te kunnen vragen. Met de komst van een nieuwe website en de uitbreiding van de e-dienstverlening verwachten we daaraan invulling te kunnen geven. Daarnaast wordt er gekeken naar de mogelijkheden om de communicatiekanalen uit te breiden naar WhatsApp, chat en een gecentraliseerd e-mailpunt. Ook hierbij staat de behoefte van de burger centraal en is het belangrijk om een uniform antwoord te geven, ongeacht via welk kanaal de vraag gesteld wordt. Hiervoor zijn goed ingerichte systemen van cruciaal belang en zal actief de interne samenwerking moeten worden opgezocht om de kwaliteit te waarborgen.

Een ander belangrijk speerpunt voor 2019 zijn de verkiezingen. Voor een uniforme en representatieve uitstraling is aanschaf van nieuwe verkiezingsborden noodzakelijk. Deze nieuwe borden geven iedere partij gelijke mogelijkheden, zijn onderhoudsvriendelijk en maken het mogelijk om efficiënter te werken in de voorbereidingsperiode en na afloop. Bij de behandeling van de kadernota 2018 heeft de raad de hiervoor benodigde middelen beschikbaar gesteld.

Daarnaast moeten alle stemlokalen in verband met een wetswijziging toegankelijk zijn voor mindervaliden. Onderzocht zal worden of de huidige stemlokalen aan de nieuwe eisen voldoen. Is dat niet het geval, dan zullen wij bekijken of aanpassingen mogelijk zijn. Is dat niet mogelijk of zijn de kosten buitensporig hoog, dan zullen wij op zoek moeten naar nieuwe stemlocaties. Ook die mogelijkheden zullen wij in kaart brengen.

2. Personeel en organisatie.

De technologische ontwikkelingen en de veranderende rolverdeling tussen overheid en burgers hebben een grote impact op onze organisatie en de medewerkers. De dynamiek van de huidige omgeving waarin de gemeente acteert, eist een andere kijk op personeel en (daardoor ook) instrumenten, waarbij veel meer dan in het verleden de nadruk komt te liggen op houding, gedrag en vaardigheden. Daarnaast vragen medewerkers van deze tijd om een grotere mate van vrijheid in hun functioneren, waardoor in de relatie medewerker- leidinggevende, meer dan voorheen, de nadruk zal komen te liggen op het behalen van resultaten. Dit alles heeft ook zijn impact op de wijze waarop de taken binnen onze organisatie worden verdeeld.

In 2015 is de hoofdstructuur van onze organisatie gewijzigd en daarmee samenhangend de sturing van onze organisatie. De nieuwe hoofstructuur is niet statisch en is de laatste jaren dan ook bijgesteld naar de behoeften van onze organisatie. De kerngedachte achter de nieuwe hoofdstructuur is dat de directie enerzijds belast is met de strategische opgaven en anderzijds sturing geeft aan de teamleiders, die integraal verantwoordelijk zijn voor de vooraf bepaalde resultaten. De resultaten worden afgeleid van de begroting, die jaarlijks door de raad wordt vastgesteld. Leidinggevend moeten meer dan in het verleden in staat zijn om op een coachende en effectievere manier met medewerkers om te gaan.

In 2016 is een generiek functiewaarderingsstelsel ingevoerd dat is afgestemd op resultaatgericht werken met toepasselijke competenties. In 2017 is gestart met het uitrollen van de nieuwe gesprekscyclus met plannings-, voortgangs- en beoordelingsgesprekken in de vorm van een krachtig instrument voor het uniform vastleggen en evalueren van resultaatafspraken, het ontwikkelen en beoordelen op vakken en competenties.

Voor wat betreft de gewenste cultuur zijn al eerder waarden centraal vastgesteld, die als randvoorwaardelijk worden beschouwd voor een succesvolle organisatie: integriteit, klantgericht, resultaatgericht, samenwerken en passie.

In het kader van flexibel zijn in je werk en werkplek is het steeds meer van deze tijd om ook buiten je werkplek te kunnen inloggen op je werkaccount, zodat het werk ook elders doorgang kan vinden. Eén van de belangrijkste randvoorwaarden van tijd- en plaats onafhankelijk werken is het vertalen van teamplannen naar individuele werkplannen en hierover resultaatafspraken maken. Een andere ontwikkeling die mogelijk is door de huidige technologie is het efficiënter regelen van de personeels- en salarisadministratie door E-HRM. De eerste stappen naar het nieuwe werken zijn hiermee gemaakt en zullen in de komende jaren verder worden ontwikkeld.

Om de gevolgen van gezondheids- en veiligheidsrisico's voor onze medewerkers te kunnen voorzien wordt een door de VNG ontwikkelde branche risico-inventarisatie en evaluatie uitgevoerd. Parallel hieraan wordt gewerkt aan de implementatie van het landelijk initiatief "veilig publieke taak", met als basis een nieuw agressie- en geweldsprotocol.

Onze vastgestelde formatie is in verhouding tot die van andere gemeenten van onze omvang aan de krappe kant. De mogelijkheden om binnen de P-begroting knelpunten op te lossen dan wel projecten in gang te zetten, zijn beperkt. Wij volstaan hier met U te verwijzen naar de kadernota van 2017, waarin uitvoerig is toegelicht welke knelpunten met de nu beschikbare middelen kunnen worden opgelost.

De grootste uitdaging voor de komende jaren voor onze personele bezetting ligt op het niveau van strategisch personeelsmanagement en de ontwikkeling van onze medewerkers. Oudere medewerkers moeten langer doorwerken en hebben soms moeite om het hoge tempo en de werkdruk vol te houden, waardoor een groter afbreukrisico ontstaat. Nieuwe, jongere medewerkers moeten in positie worden gebracht door kennisoverdracht. De opleidingsbehoeften van de medewerkers en de organisatieontwikkelingen moeten op elkaar worden afgestemd. Speerpunten hierbij zijn: digitale vaardigheden, integraal werken en de veranderende rol van de ambtenaar.

3. Automatisering en Informatisering.

Aangezien de beoogde samenwerking met de gemeente Maastricht op het gebied van de technische infrastructuur niet is doorgestaan, hebben we vanaf medio 2017 het database beheer extern belegd. Hiermee is de continuïteit op dit onderdeel beter geborgd. Op het gebied van het netwerkbeheer blijft de continuïteit echter nog steeds een belangrijk punt van aandacht. De ontwikkelingen rondom het Shared Service Center Zuid-Limburg houden wij in de gaten. Voor een mogelijke toetreding tot deze GR zullen wij een uiterst zorgvuldige afweging maken.

De VNG realiseert eind 2018 een aanbesteding GGI-Veilig. Door als gemeenten samen te werken op het gebied van digitale weerbaarheid wordt het gemakkelijker om stapsgewijs de eigen digitale weerbaarheid te verhogen. GGI-Veilig biedt gemeenten een samenhangend pakket aan voorzieningen, die collectief verworven worden voor het verhogen van de digitale weerbaarheid. De vakcommissie EFTR zullen wij zoals te doen gebruikelijk jaarlijks informeren over de ontwikkeling op het gebied van de ICT. Hoewel wij niet aan de vooravond staan van zeer grote investeringen blijven de ontwikkelingen in de ICT elkaar snel opvolgen en blijft voldoende budget nodig om tijdig en vooral adequaat daarop in te spelen. Uiteraard blijven wij ook investeren in het verder automatiseren van bedrijfsprocessen, die de kwaliteit van de dienstverlening ten goede komen.

De invoering van een informatiebeleidsplan geeft ons meer handvaten om op projectmatige manier ICT-voorzieningen op te starten en te monitoren.

4. Facilitaire zaken.

Facilitaire zaken heeft de ontzorging van het primaire proces van de gemeente tot doel. Dat gebeurt op een duurzame en innovatieve manier. Huisvesting medewerkers, interne dienstverlening en Documentaire Informatie Voorziening (hierna DIV) maken allen deel uit van facilitaire zaken.

Huisvesting.

Voor het kunnen opknappen van de werkruimten heeft de raad eind 2017 een krediet van krediet van € 554.000,- beschikbaar gesteld. Het sterk gedateerde kantoormeubilair zal worden vervangen door eigentijds meubilair, dat voldoet aan de minimale eisen van de Arbowet. Ook de vloeren en wanden zullen worden voorzien van een nieuwe, frisse afwerking. In een later stadium is nog een extra krediet van € 184.000,- gevoteerd teneinde ook de koelunits te kunnen vervangen.

Voor het op de markt zetten van de verschillende onderdelen is het gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsbeleid gevolgd. Bij het opstellen van de gunningscriteria is ook aandacht besteed aan het aspect duurzaamheid. Wanneer alles volgens planning verloopt, kan dit project in februari 2019 worden afgerond.

Ook voor het opknappen van de raadzaal is een bedrag van € 457.000,- gereserveerd. Voor dit project is een werkgroep in het leven geroepen, bestaande uit raads-/commissieleden, de griffier en een aantal bij het project betrokken ambtenaren.

Interne dienstverlening.

De dienstverlening komt steeds meer in het teken te staan van de gastvrijheid ("hospitality"). Bestuurders, medewerkers en bezoekers horen zich thuis te voelen in het stadhuis. Dit uitgangspunt is als leidraad gehanteerd bij de nieuwe herinrichting en zal ook bij verdere ontwikkeling van andere facilitaire diensten worden meegenomen, zoals bodediensten, schoonmaak en informatievoorziening.

Documentaire Informatie Voorziening (DIV).

Vanaf 1 oktober 2012 is de wet Revitalisering Generiek Toezicht (RGT) van kracht. Als gevolg van deze nieuwe wetgeving is het specifieke toezicht door de provincie vervangen door generiek toezicht op de gemeentelijke archiefketen op basis van de Gemeentewet. Jaarlijks wordt door de gemeente een rapport van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) opgesteld. In het KPI-rapport staan aanbevelingen om de informatievoorziening te verbeteren. In het periodieke strategisch overleg (SIO) vindt monitoring plaats over de afdoening van deze aanbevelingen.

In de afgelopen periode is veel tijd en energie geïnvesteerd in het verbeteren van de informatiehuishouding en de uitbreiding van de digitale dienstverlening. De volgende zaken zijn onder meer opgepakt:

- Zaakgericht werken;
- Digitalisering van bouw dossiers;
- Overbrenging van te bewaren archiefstukken naar de bewaarplaats bij het Regionaal Historisch Centrum Limburg in Maastricht.

Ook de komende tijd blijft onze focus gericht op het verder verbeteren van de digitale dienstverlening door de kwaliteit van de informatiehuishouding te verhogen en standaard ICT-middelen hiervoor gericht in te zetten. Tevens wordt onderzocht of toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling RHCL in 2019 een optie is. Momenteel maken wij gebruik van een dienstverleningsovereenkomst. Door toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling RHCL is het mogelijk om via het RHCL aan te sluiten op het landelijke E-depot voor het beheer van digitale documenten.

5. Informatiebeveiliging.

Tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG op 29 november 2013 is ingestemd met de resolutie "Informatiebeveiliging, randvoorwaarde voor de professionele gemeente". De gemeenten hebben afgesproken om informatiebeveiliging op orde te krijgen en te houden. Onderdeel van de gemaakte afspraken is dat elke gemeente daarover in het jaarverslag verantwoording aflegt aan de raad. Dat hebben wij gedaan in de raadsvergadering van 2 juli 2018. Het gaat hier om de zogeheten horizontale verantwoording. Daarnaast is er ook een verticale verantwoording, dat willen zeggen, naar de diverse rijksdiensten. Deze verantwoording vindt digitaal plaats via de online tool van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). De informatie, die uit deze online tool wordt gegenereerd, wordt ook gebruikt voor de horizontale verantwoording.

Voor de verantwoording over de status van de informatieveiligheid over het jaar 2018 wordt landelijk door gemeenten weer gebruik gemaakt van ENSIA. Te zijner tijd zullen wij weer verantwoording afleggen in het jaarverslag van 2018. Voor het jaar 2019 gaat in het kader van informatieveiligheid de aandacht in het bijzonder uit naar:

1. Verbetering van het beheer van de door de gemeente gebruikte applicaties, autorisaties en logging;
2. Het veiliger maken van het e-mailverkeer, met name wanneer er sprake is van uitwisseling van persoonsgegevens en vertrouwelijke documenten;
3. Het opschonen van de mappenstructuur op het gemeentelijk netwerk om te bewerkstelligen dat informatie alleen beschikbaar is voor geautoriseerde medewerkers.

Bescherming persoonsgegevens (privacy).

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Het betreft Europese regelgeving met directe werking in alle aangesloten lidstaten. De AVG is in de plaats gekomen van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), die op dezelfde datum is komen te vervallen. Op grond van de AVG dient de gemeente een register van verwerkingen van persoonsgegevens te hebben en te onderhouden. In dit register dient de gemeente alle administraties, waarin persoonsgegevens worden verwerkt, op te nemen.

De belangrijkste gegevens die hierin moeten worden opgetekend zijn:

1. De verwerkingsdoeleinden;
2. De categorieën van personen, waarop de verwerking betrekking heeft;
3. De persoonsgegevens die worden verwerkt;
4. De categorieën van ontvangers van de persoonsgegevens;
5. De bewaartermijn van de persoonsgegevens;
6. Indien er sprake is van een verwerking, de naam van de verwerker.

Wij beschikken sinds 25 mei 2018 over een register van verwerkingen. Dit is een dynamisch document dat steeds actueel gehouden moet worden. Met ingang van het jaar 2019 zal het register van verwerkingen periodiek (minimaal twee maal per jaar) geactualiseerd worden.

6. Communicatie.

Uitgangspunten zijn dat we onze inwoners, ondernemers en bezoekers zorgvuldig informeren, betrekken bij ontwikkelingen in onze gemeente en op een trotse en unieke wijze positioneren. De komende jaren ligt de nadruk bij diverse beleids-, bestuurs- en organisatieprocessen en -projecten, zoals doorontwikkeling zelfsturing in de kernen, digitalisering gemeentelijke dienstverlening, afronding upgrading van het centrum en versterken van het toeristisch profiel van onze gemeente.

Vanuit communicatie focussen we op:

- De verbinding tussen samenleving en het college/de gemeente;
- Het collegeprogramma en wensen/zorgen inwoners met elkaar in balans brengen;
- Een gemeente zijn waar de inwoners vertrouwen in hebben;
- Het versterken van het imago van Valkenburg als toeristenstad.

De rol van communicatie is om te signaleren, te beoordelen wat er leeft, hierover advies uit te brengen (incl. alternatieven) en dit mede uit te voeren.

§ 2.6 Verbonden partijen.

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Enexis Holding N.V. beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Enexis Holding N.V. opereert in een gereguleerde markt onder toezicht van de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Elke drie jaar stelt de ACM de maximale tarieven vast. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren.

Kengetallen Enexis Holding N.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 149,7 miljoen
Dividenduitkering per aandeel	€ 0,69 in 2017 (uitkering in 2018) € 0,69 in 2016 (uitkering in 2017)
Uitkeringspercentage dividend	50% van het netto resultaat
Verwacht financieel resultaat	€ 200 miljoen in 2019 € 200 miljoen in 2018
Verwacht eigen vermogen	€ 3.832 miljoen per 31 december 2019 € 3.804 miljoen per 31 december 2018
Verwacht vreemd vermogen	€ 4.052 miljoen per 31 december 2019 € 3.814 miljoen per 31 december 2018

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	311.850 à € 1,00
Geraamde dividenduitkering 2019-2022	€ 252.023,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het uitoefenen van invloed op het beleid met betrekking tot de infrastructuur voor energie, hetgeen een vitaal onderdeel is voor de economie en de samenleving.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. De aandeelhouders van Essent N.V. hebben deze deelneming op 27 mei 2009 middels een AvA als dividend in natura uitgekeerd gekregen. Het risico voor de aandeelhouders beperkt zich tot het nominale aandelenkapitaal en het achterblijven van de geraamde dividendopbrengst. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Vordering op Enexis B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer is het economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep verkocht en overgedragen aan Enexis Holding N.V. tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis Holding N.V. over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen, is deze onverschuldigd gebleven en omgezet in een lening. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer staat opgenomen dat het niet wenselijk is dat na splitsing financiële kruisverbanden blijven bestaan en omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is derhalve besloten om de lening (vordering) niet mee te verkopen aan RWE, maar over te dragen aan de aandeelhouders.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De vordering is vastgelegd in een leningovereenkomst bestaande uit vier tranches (3, 5, 7 en 10 jaar). Vordering op Enexis B.V. en Enexis Holding N.V. zullen ernaar streven (mede afhankelijk van de condities op de kapitaalmarkt) na verloop van tijd, (een deel van) de vordering op Enexis Holding N.V. te herfinancieren op de kapitaalmarkt, al dan niet via de uitgifte van obligaties. In 2012 is de eerste tranche van € 450 miljoen vervroegd afgelost, in 2013 is de tweede tranche van € 500 miljoen vervroegd afgelost en de derde tranche van € 500 miljoen is in 2016 vervroegd afgelost. De vierde tranche van € 350 miljoen (aflossing per 30 september 2019) mag niet vervroegd worden afgelost. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.

Kengetallen Vordering op Enexis B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Oorspronkelijke vordering	€ 1,8 miljard
Huidige vordering	€ 0,35 miljard
Gemiddeld rentepercentage brugleningen	4,65 %
Verwacht financieel resultaat	-€ 20.000,- in 2019 -€ 10.000,- in 2018
Verwacht eigen vermogen	€ 0,- per 31 december 2019 € 0,- per 31 december 2018
Verwacht vreemd vermogen	€ 0 miljoen per 31 december 2019 € 357 miljoen per 31 december 2018

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01
--------------------------	----------------

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Daarnaast loopt Vordering op Enexis B.V. beheerste risico's op Enexis Holding N.V. voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis Holding N.V. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Verkoop Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden (in escrow zal worden gestort). De functie van Verkoop Vennootschap B.V. is tweezijdig. Ten eerste treedt zij op als een vennootschap die vrijwel alle garanties onder de verkoopovereenkomst heeft overgenomen van de verkopende aandeelhouders. Daarnaast treedt Verkoop Vennootschap B.V. op als vertegenwoordiger van de verkopende aandeelhouders met betrekking tot het geven van instructies aan de escrow agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat in escrow wordt gestort, e.e.a. conform de Fido/Ruddo wetgeving die geldt voor decentrale overheden.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De looptijd van Verkoop Vennootschap B.V. is afhankelijk van de periode dat claims onder deze escrow kunnen worden ingediend en afgewikkeld. In 2015 is automatisch het gedeelte van het General Escrow Fonds vrij gevallen waarvoor RWE geen claims heeft ingediend. Hiermee was een bedrag gemoeid van € 327 miljoen. In juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap B.V. tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten een bedrag van € 30 miljoen. Het resterende bedrag van het fonds, een bedrag van € 83 miljoen, is uitbetaald aan de aandeelhouders naar rato van het belang. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Kengetallen Verkoop Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Verwacht financieel resultaat	-€ 12.500,- in 2019 -€ 12.500,- in 2018
Verwacht eigen vermogen	€ 125.000,- per 31 december 2019 € 137.500,- per 31 december 2018
Verwacht vreemd vermogen	€ 7.500,- per 31 december 2019 € 7.500,- per 31 december 2018

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01
--------------------------	----------------

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

De rechter heeft bepaald dat Essent haar 50% belang (in economische zin) in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), welke vennootschap onder meer eigenaar is van de kerncentrale te Borssele, niet mocht mee verkopen aan RWE. Dit houdt in dat de verkopende aandeelhouders zowel het juridische als het economische eigendom van het 50%-belang in EPZ hebben verkregen en daarmee de rechten om de publieke belangen te borgen.

De uitkomsten van de juridische trajecten zijn tot nu toe negatief geweest voor de voormalige aandeelhouders van Essent. Om uit deze impasse te geraken, is een schikking getroffen tussen betrokken partijen waarvan de transactiedocumenten op 1 juli 2011 zijn ondertekend.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Conform de verkoopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds. RWE had op 30 september 2015 geen claims ingediend met betrekking tot de verkoop van het 50%-belang in EPZ. Binnen PBE B.V. is nog een bedrag van € 1,6 miljoen achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Kengetallen Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 1.496.822,-
Verwacht financieel resultaat	-€ 20.000,- in 2019 -€ 10.000,- in 2018
Verwacht eigen vermogen	€ 1,6 miljoen per 31 december 2019 € 1,6 miljoen per 31 december 2018
Verwacht vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2019 € 5.000,- per 31 december 2018

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	311.850 à € 0,01
--------------------------	------------------

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

CBL Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

De functie van CBL Vennootschap B.V. is dat zij de verkopende aandeelhouders vertegenwoordigt als medebeheerder van het CBL-Fonds (Cross Border Leases) en in eventuele andere relevante CBL-zaken. Tevens fungeert deze B.V. als "doorgeefluik" voor betalingen namens aandeelhouders in en uit het CBL-Fonds. Het CBL-Fonds is een bankrekening (escrow) waarop een adequaat bedrag aan voorziening wordt aangehouden.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De looptijd van CBL Vennootschap B.V. is afhankelijk van de doorlooptijd van de nog openstaande CBL-contracten en de claims die onder deze escrow (CBL-fonds) kunnen worden ingediend en afgewikkeld. Een eventueel overschot in het CBL-fonds wordt op het einde in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en de verkopende aandeelhouders. Eind 2015 is het fonds opgeheven. Een bedrag van \$ 1,0 miljoen is destijds binnen de B.V. aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Kengetallen CBL Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Verwacht financieel resultaat	-€ 10.000,- in 2019 -€ 10.000,- in 2018
Verwacht eigen vermogen	€ 125.000,- per 31 december 2019 € 135.000,- per 31 december 2018
Verwacht vreemd vermogen	€ 5.000,- per 31 december 2019 € 5.000,- per 31 december 2018

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01
--------------------------	----------------

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap en tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.v. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

- namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen Recycleco B.V. (waterland);
- het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

In februari 2008 zijn Essent N.V. en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de splitsingswetgeving onverbindend zijn. De Hoge Raad heeft op 26 juni 2015 uitspraak gedaan en besloten dat de splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen en is de procedure daarmee geëindigd. Conform de verkoopovereenkomst zal de escrow-rekening tot vijf jaar na de verkooptransactie blijven staan (mei 2019). Deze rekening wordt aangehouden bij de notaris en kent een saldo van € 8,0 miljoen en maakt geen onderdeel uit van de balans van CSV Amsterdam B.V. De verwachting is dat de vennootschap eind 2019/begin 2020 zal worden geliquideerd.

Kengetallen Claim Staat Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Verwacht financieel resultaat	-€ 100.000,- in 2019 -€ 100.000,- in 2018
Verwacht eigen vermogen	€ 670.000,- per 31 december 2019 € 770.000,- per 31 december 2018
Verwacht vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2019 € 0,- per 31 december 2018

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente 4.167 à € 0,01

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het bedrag van € 8,0 miljoen dat wordt aangehouden op de escrow-rekening en tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

BNG Bank N.V. te Den Haag.

Activiteiten.

De BNG biedt financiële diensten aan, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De strategische doelstellingen van de BNG zijn het behouden van substantiële marktaandeelen in de financiering van zowel de Nederlandse publieke sector als het semipublieke domein en een redelijk rendement behalen voor de aandeelhouders.

Kengetallen BNG Bank N.V.

Maatschappelijk kapitaal	€ 250 miljoen (100 miljoen aandelen à € 2,50)
Volgestort kapitaal	€ 139 miljoen afgerond
Dividenduitkering per aandeel	€ 2,53 in 2017 € 1,64 in 2016
Uitkeringspercentage dividend	37,5% van de nettowinst in boekjaar 2017
Nettoresultaat	€ 393 miljoen in 2017 € 369 miljoen in 2016
Eigen vermogen	€ 4.953 miljoen per 31 december 2017 € 4.486 miljoen per 31 december 2016
Vreemd vermogen	€ 135.041 miljoen per 31 december 2017 € 149.483 miljoen per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente 21.060 à € 2,50
Geraamde dividenduitkering 2019-2022 € 20.000,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger tot een minimum beperken met behulp van de gespecialiseerde financiële dienstverlening van de BNG.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) is het forum waarin de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen verslag doen van en verantwoording afleggen over de wijze waarop zij hun taken hebben vervuld. Bij de BNG is sprake van evenredigheid tussen kapitaalbreng en zeggenschap in de AVA.

In de AVA wordt aandacht besteed aan het strategisch beleid van de bank, het risicoprofiel en de financiële gang van zaken. Ook statutenwijzigingen en dividendbeleid dienen ter besluitvorming aan de AVA te worden voorgelegd.

- Financieel belang c.q. risico. De gemeente heeft als aandeelhouder een financieel belang van 0,04%.

Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht.

Activiteiten.

WML voorziet in de behoefte aan drinkwater in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden. WML bereikt dit door het winnen, zuiveren, opslaan, inkopen, transporteren, distribueren en het leveren van drinkwater.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Het streven van WML is en blijft om voor de komende planjaren en daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten.

Kengetallen Waterleiding Maatschappij Limburg.

Maatschappelijk kapitaal	€ 2,269 miljoen (500 aandelen à € 4.538,-)
Volgestort kapitaal	€ 2,269 miljoen
Dividenduitkering per aandeel	geen dividenduitkering
Nettoresultaat	€ 8,4 miljoen in 2017 € 6,2 miljoen in 2016
Eigen vermogen	€ 203,2 miljoen per 31 december 2017 € 194,7 miljoen per 31 december 2016
Langlopend vreemd vermogen:	€ 247,3 miljoen per 31 december 2017 € 295,1 miljoen per 31 december 2016
Kortlopend vreemd vermogen:	€ 127,4 miljoen per 31 december 2017 € 86,3 miljoen per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

Aantal aansluitingen 2017	7.877
Aantal aandelen gemeente	6 à € 4.538,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Invloed uitoefenen op het beleid met betrekking tot de watervoorziening.
- Bestuurlijk belang gemeente. Via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft de gemeente invloed op het beleid binnen de WML.
- Financieel belang c.q. risico. Op dit moment wordt er geen dividend uitgekeerd. De gemeente heeft als aandeelhouder een financieel belang van 1,2%.

Geneeskundige Gezondheids Dienst (GGD) Zuid-Limburg te Geleen.

Activiteiten.

De GGD Zuid-Limburg is de geneeskundige gezondheidsdienst, die werkzaam is ten behoeve van 19 gemeenten in Zuid-Limburg. De dienst is uitvoerder van collectieve preventie, uitvoerder van acute zorg en is de gemeentelijke adviesdienst en het expertisecentrum in het kader van de openbare gezondheidszorg. Met betrekking tot voorgenoemde taken zijn strategische doelen opgesteld die duidelijkheid verschaffen in hetgeen de GGD Zuid-Limburg wil bereiken.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De vragen welke ambities centraal moeten staan en wat de consequenties zijn voor het werk van de GGD worden steeds belangrijker. Deze inhoudelijke discussie kan echter niet los gezien worden van de economische omstandigheden. Gemeenten worden geconfronteerd met bezuinigingen welke uiteraard ook hun weerslag hebben op de GGD. Daarnaast zijn er forse verschuivingen in demografie waarneembaar. Zuid-Limburg heeft de komende jaren te maken met een afname van het aantal inwoners, een terugloop van het aantal jongeren (ontgroening) en een toename van de oudere bevolking (vergrijzing). De GGD staat nu samen met de gemeenten voor de uitdaging om een toekomstgericht gezondheidsbeleid te ontwikkelen onder sterk afnemende (financiële) middelen.

Kengetallen GGD concern.

Nettoresultaat	-€ 97.355,- in 2017 -€ 203.952,- in 2016
Eigen vermogen	€ 3,7 miljoen per 31 december 2017 € 3,5 miljoen per 31 december 2016
Vreemd vermogen	€ 12,3 miljoen per 31 december 2017 € 4,2 miljoen per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

<i>Geraamde bijdragen</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
Algemene gezondheidszorg	€ 153.366,-	€ 157.201,-	€ 161.132,-	€ 165.161,-
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	€ 134.368,-	€ 137.728,-	€ 141.172,-	€ 144.702,-
Veilig Thuis	€ 111.935,-	€ 114.734,-	€ 117.604,-	€ 120.545,-
Vangnet OGGZ	€ 9.870,-	€ 10.117,-	€ 10.370,-	€ 10.630,-
GHOR	€ 27.176,-	€ 27.856,-	€ 28.553,-	€ 29.267,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De gezondheidszorg in het geheel.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GGD. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal. Het gemeentelijk aandeel is 2,7% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling Milieuparken Geul en Maas te Maastricht.

Activiteiten.

Met ingang van 2003 is de gemeenschappelijke regeling Milieuparken Geul en Maas in werking getreden. Gezamenlijk worden vier milieuparken geëxploiteerd.

Kengetallen GR Milieuparken.

Nettoresultaat	€ 19.471,- in 2017 € 193.674,- in 2016
Eigen vermogen	€ 128.237,- per 31 december 2017 € 112.003,- per 31 december 2016
Vreemd vermogen	€ 68.802,- per 31 december 2017 € 69.484,- per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage GR 2019-2022	€ 262.665,-, € 269.232,-, € 275.963,- en € 282.863,-
--------------------------------	--

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het inzamelen van huishoudelijke afvalcomponenten.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal. Het gemeentelijk aandeel is 10,4% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Veiligheidsregio Zuid-Limburg te Maastricht.

Activiteiten.

Het integraal behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de veiligheid. Brandweer, GHOR, Bevolkingszorg, Programmabureau, MCC en Burgernet maken onderdeel uit van de Veiligheidsregio.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Op grond van de Wet op de Veiligheidsregio's hebben de regiogemeenten per 1 januari 2012 de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg ingesteld.

Kengetallen Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Nettoresultaat Brandweer	-€ 738.382,- in 2017 € 333.178,- in 2016
Eigen vermogen Brandweer	€ 8,4 miljoen per 31 december 2017 € 7,9 miljoen per 31 december 2016
Vreemd vermogen Brandweer	€ 20,8 miljoen per 31 december 2017 € 21,4 miljoen per 31 december 2016
Nettoresultaat GHOR	€ 20.231,- in 2017 € 1.208,- in 2016
Eigen vermogen GHOR	€ 201.177,- per 31 december 2017 € 199.969,- per 31 december 2016
Vreemd vermogen GHOR	€ 0,- per 31 december 2017 € 0,- per 31 december 2016
Nettoresultaat Bevolkingszorg	-€ 89.070,- in 2017 -€ 33.288,- in 2016
Eigen vermogen Bevolkingszorg	€ 285.299,- per 31 december 2017 € 318.587,- per 31 december 2016
Vreemd vermogen Bevolkingszorg	€ 0,- per 31 december 2017 € 0,- per 31 december 2016
Nettoresultaat Programmabureau	€ 14.518,- in 2017 -€ 3.008,- in 2016
Eigen vermogen Programmabureau	€ 39.435,- per 31 december 2017 € 42.443,- per 31 december 2016
Vreemd vermogen Programmabureau	€ 0,- per 31 december 2017 € 0,- per 31 december 2016
Nettoresultaat MCC	€ 192.888,- in 2017 € 129.906,- in 2016
Eigen vermogen MCC	€ 872.457,- per 31 december 2017 € 708.994,- per 31 december 2016
Vreemd vermogen MCC	€ 312.510,- per 31 december 2017 € 262.511,- per 31 december 2016
Nettoresultaat Burgernet	€ 14.291,- in 2017 € 19.821,- in 2016
Eigen vermogen Burgernet	€ 21.459,- per 31 december 2017 € 1.638,- per 31 december 2016
Vreemd vermogen Burgernet	€ 0,- per 31 december 2017 € 0,- per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

<i>Geraamde bijdragen</i>	2019	2020	2021	2022
Brandweer	€ 976.108,-	€ 1.000.511,-	€ 1.025.524,-	€ 1.051.163,-
GHOR	€ 27.176,-	€ 27.856,-	€ 28.553,-	€ 29.267,-
Veiligheidsbureau	€ 33.677,-	€ 34.519,-	€ 35.382,-	€ 36.267,-
MCC	€ 3.346,-	€ 3.430,-	€ 3.516,-	€ 3.604,-
Burgernet	€ 1.889,-	€ 1.937,-	€ 1.986,-	€ 2.036,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van veiligheidszaken.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Omdat de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is bepaald bij de toetreding tot deze gemeenschappelijke regeling. Het gemeentelijk aandeel is 2,8% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg te Heerlen.

Activiteiten.

In het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening het verschaffen van werk aan lichamelijk, verstandelijk of psychisch gehandicapte inwoners, die vanwege hun handicap uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Op 27 september 2012 hebben de colleges van de 11 aan WOZL deelnemende gemeenten besloten om geen additionele financiering meer beschikbaar te stellen aan Licom N.V. Dit heeft ertoe geleid dat de directie van Licom N.V. surseance van betaling diende aan te vragen bij de rechtbank. De rechtbank heeft op 19 oktober 2012 het faillissement uitgesproken. Voor het veilig stellen van de werkgelegenheid op korte, maar ook op lange termijn was het voortzetten van de bedrijfsactiviteiten essentieel. Een 6-tal B.V.'s zijn destijds opgericht waarin de bedrijfsactiviteiten zijn ondergebracht. De ontwikkelingen zullen op de voet gevolgd worden.

Kengetallen Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg.

Verwacht financieel resultaat	€ 0,- in 2019
	€ 0,- in 2018
Verwacht eigen vermogen	€ 318.000,- per 31 december 2019
	€ 318.000,- per 31 december 2018
Verwacht langlopend vreemd vermogen	€ 725.000,- per 31 december 2019
	€ 725.000,- per 31 december 2018

Kengetallen gemeente.

<i>Geraamde bijdragen</i>	2019	2020	2021	2022
WSW	€ 1.536.422,-	€ 1.396.015,-	€ 1.344.434,-	€ 1.344.434,-
WOZL	€ 295.460,-	€ 311.643,-	€ 272.162,-	€ 272.162,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van gemeenschappelijke taken in het kader van de WSW.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen het Schap. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is 1,9% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V. te Valkenburg aan de Geul.

Activiteiten.

Het exploiteren van sport-, recreatie-, cultuur- en welzijnsaccommodaties.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

In de vergadering van 10 juli 2017 heeft Uw raad met betrekking tot de toekomst van de Polfermolen onder andere besloten om:

- de fitnessvoorziening eind 2020 onder te brengen bij een marktpartij;
- de sporthal, het zwembad en de theaterzaal eind 2020 te sluiten;
- het Polfermolencomplex in 2021 te slopen en op de vrijgekomen locatie een nieuwe sporthal te bouwen;
- Tot 1 januari 2019 wordt aan marktpartijen nog de ruimte geboden om een businesscase te ontwikkelen, waardoor het gebouw en liefst ook veel van de huidige maatschappelijke voorzieningen behouden kunnen blijven.

Inmiddels is er een marktconsultatie geweest, die helaas niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. Daarom heeft de raad op 2 juli 2018 besloten om een variant op de marktconsultatie uit te werken, waarbij op de locatie van de Polfermolen een sporthal en een doelgroepenbad gerealiseerd worden in combinatie met woningbouw. Tevens is besloten om een maatschappelijke consultatie voor te bereiden. Uiterlijk in de raadsvergadering van 10 december 2018 moet een definitief besluit genomen worden over het al dan niet starten van een aanbesteding en het wel of niet uitvoeren van een maatschappelijke consultatie. In het voorjaar van 2019 moet duidelijk zijn of de taakstelling de beoogde besparing oplevert.

Kengetallen Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.

Nettoresultaat	€ 0,- in 2017
	€ 0,- in 2016
Eigen vermogen	€ 45.378,- per 31 december 2017
	€ 45.378,- per 31 december 2016
Langlopend vreemd vermogen:	€ 49.406,- per 31 december 2017
	€ 0,- per 31 december 2016
Kortlopend vreemd vermogen:	€ 589.821,- per 31 december 2017
	€ 589.103,- per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdragen 2019:

Sporthal	€ 109.310,-
Sport- en recreatiecentrum	€ 581.048,-
Storting onderhoudsvoorziening	€ 354.321,-

Vorm participatie.

De gemeente is voor 100 % aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het bieden van de mogelijkheid aan inwoners, sportinstellingen, culturele instellingen en toeristen tot het gebruik maken van de faciliteiten in het sport- en recreatiecentrum en de sporthal de Bosdries.
- Bestuurlijk belang gemeente. De gemeente is voor 100% aandeelhouder en heeft dus het volledige zeggenschapsrecht om invloed uit te oefenen op de gang van zaken binnen de Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.
- Financieel belang c.q. risico. De gemeente staat 100% garant voor het exploitatietekort.

Omnibuzz te Geleen.

Activiteiten.

Het voor de burger nastreven van een collectief vervoersysteem met uniforme kenmerken, gebaseerd op landelijke harmonisatieregels, echter rekening houdend met individuele wensen ten aanzien van vervoer voor de burgers.

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage Omnibuzz 2019-2022   € 325.476,-, € 330.513,-, € 335.745,- en € 342.414,-

Vorm participatie.

In deze Gemeenschappelijke Regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten voorzien in een Collectief Vraagafhankelijk Vervoersysteem (C.V.V.).
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen Omnibuzz. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is 1,6% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond.

Activiteiten.

BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende gemeenten en waterschappen de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen en werkt daarbij tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie-verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Tot de Gemeenschappelijke Regeling behoren de twee Limburgse waterschappen en 30 van de 33 Limburgse gemeenten. Vanaf 2016 zijn er geen nieuwe deelnemers meer toegetreden tot de GR.

Kengetallen Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen.

Verwacht financieel resultaat	€ 0,- in 2019
	€ 0,- in 2018
Verwacht eigen vermogen	€ 160.000,- per 31 december 2019
	€ 160.000,- per 31 december 2018
Verwacht langlopend vreemd vermogen	€ 31.000,- per 31 december 2019
	€ 33.000,- per 31 december 2018

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage BsGW 2019-2022   € 204.168,-, € 209.947,-, € 204.401,- en € 210.533,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van taken in het kader van de heffing en inning van gemeentelijke belastingen.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is 1,1% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten en waterschappen.

Gemeenschappelijke Regeling RUD Zuid-Limburg te Maastricht.

Activiteiten.

Sinds medio 2013 zijn de krachten gebundeld voor de uitvoering van omgevingstaken in Zuid-Limburg in de gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg. Het betreft de taken die op grond van de Wet verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving (Wet VTH) zijn ondergebracht, naast de specialistische milieutaken. De uitvoering van deze taken is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst met elke deelnemer afzonderlijk.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De doorontwikkeling van de organisatie wordt concreet ingevuld aan de hand van vijf strategische doelen: het versterken van integraal werken, het actief invulling geven aan procesuitvoering en procesverantwoording, het vinden van een goede balans tussen maatwerk en uniformiteit, het zorgdragen voor een solide bedrijfsvoering met een duurzame, transparante financiering van de organisatie en de doorontwikkeling van de organisatie van opdrachtnemer naar dienstverlener.

Kengetallen GR RUD Zuid-Limburg.

Nettoresultaat	€ 1.066.754,- in 2017
	€ 450.982,- in 2016
Eigen vermogen	€ 1.090.249,- per 31 december 2017
	€ 1.069.099,- per 31 december 2016
Vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2017
	€ 0,- per 31 december 2016

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage GR RUD ZL 2019-2022	€ 39.820,-, € 41.015,-, € 42.245,- en € 43.512,-
---------------------------------------	--

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De uitvoering van omgevingstaken op grond van de Wet VTH.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

§ 2.7. Grondbeleid.

Op grond van artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording dient een paragraaf aan het grondbeleid te worden gewijd. Ingevolge dat artikel moet aandacht worden geschonken aan de visie ten aanzien van het grondbeleid, een actuele prognose van de te verwachten resultaten, een onderbouwing van de geraamde winstneming en de beleidsuitgangspunten met betrekking tot de gevormde reserves binnen het grondbedrijf in relatie tot de risico's. Transparantie van grondbeleid is voor de raad om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen, zoals deze in de diverse programma's zijn neergelegd.

Onze gemeente voert een passieve grondpolitiek. Dit betekent dat in beginsel geen actieve grondverwerving plaatsvindt en dus ook geen gronden bouwrijp gemaakt en verkocht worden. Wij verlenen wel medewerking aan verzoeken van particulieren en projectontwikkelaars om gronden bouwrijp te maken en in die staat te verkopen. Deze aanpak is min of meer het gevolg van het compacte karakter van het grondgebied en heeft als voordeel dat wij in beginsel niet hoeven te investeren in gronden en infrastructuur en dus ook geen (rente)risico's dragen.

Voor wat het centrumplan, de ontwikkeling van het de Leeuw terrein en de sanering van Villa via Nova betreft, merken wij tenslotte nog op dat op basis van de huidige inzichten en binnen de door Uw raad vastgestelde financiële kaders voldoende voorzieningen/reserveringen zijn getroffen om eventueel optredende verliezen op te vangen.

De gemeente is voornemens beleid te ontwikkelen dat tot doel heeft het vaststellen van eenduidige regels aangaande het beheer, gebruik en verkoop van gemeentelijke gronden, inclusief een handhavingsparagraaf, een grondprijzenkaart en een uitvoeringsprogramma. De vaststelling van dit beleid staat gepland voor 2019/2020.

Hoofdstuk 3: Het overzicht van baten en lasten.

Hierna treft U een overzicht aan van de lasten en baten per programma.

<i>Overzicht baten en lasten</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Lasten Programma's						
Veiligheid, Toezicht en Handhaving	1.836.578	2.378.613	2.096.316	2.114.619	2.137.313	2.155.385
Toerisme en economie	3.410.833	5.130.961	3.276.790	3.223.812	3.109.554	3.131.868
Sociaal domein	20.233.055	21.139.093	20.527.093	20.385.881	20.303.497	20.173.844
Ruimtelijk domein	18.866.789	14.212.700	13.125.354	13.138.511	12.887.162	13.019.951
Algemene taakvelden	1.471.205	3.265.671	3.370.560	3.673.251	2.943.101	2.948.459
Totaal lasten programma's	45.818.460	46.127.038	42.396.113	42.536.074	41.380.627	41.429.507
Baten programma's						
Veiligheid, Toezicht en Handhaving	173.445	188.039	173.320	173.320	173.320	173.320
Toerisme en economie	6.208.831	7.263.875	6.416.680	6.391.835	6.385.485	6.385.645
Sociaal domein	5.199.981	5.452.393	4.961.546	4.961.546	4.961.546	4.961.546
Ruimtelijk domein	6.900.931	7.235.837	6.535.360	6.745.993	6.408.076	6.648.476
Algemene taakvelden	30.111.107	30.242.787	30.326.552	30.502.233	30.242.161	30.282.464
Totaal baten programma's	48.594.295	50.382.931	48.413.458	48.774.927	48.170.588	48.451.451
Saldo programma's						
Veiligheid, Toezicht en Handhaving	-1.663.133	-2.190.574	-1.922.996	-1.941.299	-1.963.993	-1.982.065
Toerisme en economie	2.797.998	2.132.914	3.139.890	3.168.023	3.275.931	3.253.777
Sociaal domein	-15.033.074	-15.686.700	-15.565.547	-15.424.335	-15.341.951	-15.212.298
Ruimtelijk domein	-11.965.858	-6.976.863	-6.589.994	-6.392.518	-6.479.086	-6.371.475
Algemene taakvelden	28.639.902	26.977.116	26.955.992	26.828.982	27.299.060	27.334.005
Totaal saldo van baten en lasten programma's	2.775.835	4.255.893	6.017.345	6.238.853	6.789.961	7.021.944
Overige lasten						
Overhead	5.854.034	6.254.767	6.116.889	6.153.283	6.044.908	6.181.893
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	101.177	21.800	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal Overige lasten	5.955.211	6.276.567	6.216.889	6.253.283	6.144.908	6.281.893
Overige baten						
Overhead	349.972	51.361	51.361	51.361	51.361	51.361
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	146.019	19.292	0	0	0	0
Totaal Overige baten	495.991	70.653	51.361	51.361	51.361	51.361
Saldo overige lasten en baten						
Overhead	-5.504.062	-6.203.406	-6.065.528	-6.101.922	-5.993.547	-6.130.532
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	44.842	-2.508	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Totaal Saldo overige lasten en baten	-5.459.220	-6.205.914	-6.165.528	-6.201.922	-6.093.547	-6.230.532
Saldo van baten en lasten	-2.683.385	-1.950.021	-148.183	36.931	696.414	791.412
Mutaties reserves						
Toevoegingen reserves	4.034.821	530.390	127.286	121.487	122.782	124.109
Onttrekkingen reserves	6.966.515	2.480.411	385.270	294.496	193.896	63.896
Totaal Saldo mutaties reserves	2.931.694	1.950.021	257.984	173.009	71.114	-60.213
Resultaat van baten en lasten	248.309	0	109.801	209.940	767.528	731.199

Toelichting.

Zoals uit vorenstaand overzicht is de begroting in evenwicht. Dat is ook het geval wanneer de begroting wordt gezuiverd van incidentele baten en lasten. De saldi zijn dan als volgt:

Planjaar 2019	€	219.424,-
Planjaar 2020	€	259.940,-
Planjaar 2021	€	815.528,-
Planjaar 2022	€	779.199,-

Voor de volledigheid merken wij hierbij nog een keer op dat deze resultaten pas worden bereikt wanneer alle door de raad vastgestelde financiële taakstellingen het beoogde resultaat bereiken. In de planjaren 2019 tot en met 2022 gaat het om de volgende bedragen:

Planjaar 2019	€	255.000,-
Planjaar 2020	€	255.000,-
Planjaar 2021	€	1.446.000,-
Planjaar 2022	€	1.538.000,-

Deze taakstellingen zijn in paragraaf 1.5 van deze begroting, taakveld 0.8, Overige baten en lasten, van een uitgebreide toelichting voorzien.

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde:

- a. De door Uw raad vastgestelde begrotingskaders;
- b. De uitgangspunten en grondslagen, die bij de opstelling van deze begroting in acht zijn genomen;
- c. Een analyse van de belangrijkste verschillen tussen de feitelijke uitkomsten van deze begroting en de prognoses, die in de kadernota van 2018 werden gepresenteerd.

Ad a. De begrotingskaders.

Algemeen.

- Externe begeleidingskosten van grote projecten worden gedekt door extra inkomsten uit bouwleges;
- Wanneer zich na de vaststelling van de begroting nieuwe prioriteiten aandienen, dient het college respectievelijk de raad in eerste instantie binnen het desbetreffende programma naar financiële dekking te zoeken;
- De raad heeft altijd het recht om prioriteiten aan te passen of eerder vastgestelde kaders bij te stellen;
- Nieuw beleid of wijziging van bestaand beleid kan alleen geëntameerd worden indien direct in de dekking van de daarmee gemoeide kosten wordt voorzien;
- De post Onvoorzien mag pas worden ingezet nadat is vastgesteld dat de extra, niet in de begroting voorziene, onuitstelbare en onvermijdbare kosten, niet door middel van herschikking van budgetten binnen het desbetreffende programma kunnen worden opgevangen;
- Indien een tekort ontstaat als gevolg van een lagere algemene uitkering uit het Gemeentefonds moet een integrale afweging van alle beleid plaatsvinden;
- De in de meerjarenbegroting verwerkte ramingen voor onderhoud van kapitaalgoederen moeten met actuele onderhoudsplanningen worden onderbouwd;
- De gedecentraliseerde taken moeten worden uitgevoerd met de daarvoor door het rijk beschikbaar gestelde budgetten.

Gemeentelijke heffingen.

- Gemeentelijke producten en diensten zijn in beginsel kostendekkend;
- De tarieven van de rioolheffing, de hondenbelasting, de begrafenisrechten, de precariobelasting en de leges worden jaarlijks geïndexeerd met een gemiddeld percentage van 1,5%. Het tarief van de parkeerboete wordt jaarlijks verhoogd tot het wettelijk toegestane maximum;
- De afvalstoffenheffing blijft gehandhaafd op € 120,- per perceel per jaar;
- De opbrengst van de Onroerende-zaakbelastingen stijgt na correctie voor waardeontwikkeling en areaaluitbreiding in de planjaren 2019 tot en met 2021 met 3% per jaar.

Ad b. Uitgangspunten en grondslagen.

Beleid.

Alle besluiten van Uw raad zijn verwerkt tot en met de vergadering van 2 juli 2018. De financiële consequenties van de kadernota zijn dus in deze begroting meegenomen.

Prijsniveau.

De prijsgevoelige baten en lasten zijn gecorrigeerd met een gemiddeld percentage van 1,5%. Hiervan is afgeweken wanneer er andere contractuele afspraken zijn gemaakt.

Personeelkosten.

De personele lasten zullen stijgen als gevolg van Cao-afspraken. De huidige CAO loopt tot 1 januari 2019. Voor het opvangen van de financiële consequenties van nieuwe Cao's is in deze planperiode rekening gehouden met een jaarlijks budget van € 179.000,-.

Subsidies en bijdragen.

De geraamde bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen zijn afgestemd op de begrotingen van de desbetreffende GR's. De begrote subsidies zijn getoetst aan de door Uw raad vastgestelde subsidieverordening.

Belastingen, heffingen en tarieven.

In de taakveldramingen is ervan uitgegaan dat de opbrengsten uit de Onroerende-zaakbelastingen gedurende de planjaren 2019 tot en met 2021 jaarlijks met 3% stijgen, exclusief de toename van de opbrengsten als gevolg van areaaluitbreiding. Voor het planjaar 2022 heeft de raad nog geen besluit genomen. Het tarief voor het gebruik van het gemeentelijk rioleringsstelsel wordt conform raadsbesluit van 2 oktober 2017 jaarlijks vanaf het planjaar 2019 geïndexeerd met 1,5%. De afvalstoffenheffing wordt in deze planperiode niet verhoogd.

Onvoorziene uitgaven.

Voor de post "onvoorziene uitgaven" is in de begroting 2019 een bedrag geraamd van € 100.000,-.

Beleidsprogramma 2019 tot en met 2022.

De budgettaire consequenties van het beleidsprogramma zijn vertaald in de voorliggende begroting. Het gaat om de volgende bedragen:

Planjaar 2019	€	2.119.830,-
Planjaar 2020	€	2.575.991,-
Planjaar 2021	€	3.002.048,-
Planjaar 2022	€	3.087.227,-

Infrastructuur en gebouwen.

De ramingen voor regulier en groot onderhoud en eventuele vervangingen zijn afgestemd op meerjarige onderhoudsplanningen.

Algemene uitkeringen gemeentefonds.

De ramingen zijn gebaseerd op de meicirculaire. Het belangrijkste ijkpunt voor de algemene uitkering is de septembercirculaire.

De uitkomsten van die circulaire, die daags na Prinsjesdag verschijnt, is bepalend voor het uiteindelijke financiële perspectief. In hoofdstuk 4 van deze begroting komen wij hierop terug.

Financieringskosten.

De rentelasten over het financieringsstekort zijn berekend tegen een rentepercentage van 0,5%.

Ad c. Analyse van de verschillen.

Algemene uitkering gemeentefonds.

In de kadernota, die Uw raad op 2 juli heeft vastgesteld, is aangegeven dat de ontwikkeling van onze begrotingspositie in belangrijke mate wordt bepaald door het verloop van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Op basis van de meicirculaire is een positief beeld geschetst van dat verloop, maar veel minder positief dan aanvankelijk nog werd aangenomen. De berekeningen, die toen zijn gemaakt, waren grofmazig. Nadrukkelijk hebben wij er dan ook op gewezen dat de ramingen voor de komende jaren nog gedetailleerd moeten worden uitgewerkt. En dat is gebeurd.

De prognoses in de nu voorliggende meerjarenbegroting wijken positief af van de kadernota. De eerder geraamde negatieve consequenties van de ontwikkelingen rondom het BTW-Compensatiefonds pakken minder negatief uit dan aanvankelijk verwacht en bovendien is een aantal aan de verdeelmaatstaven gekoppelde bedragen in positieve zin gecorrigeerd.

Per saldo kunnen wij de volgende positieve correcties noteren:

Planjaar 2019	€	229.000,-
Planjaar 2020	€	303.000,-
Planjaar 2021	€	186.000,-
Planjaar 2022	€	422.000,-

Absoluut gezien gaat het in 2022 om een vrij aanzienlijk bedrag, relatief gezien is de afwijking marginaal (circa 3%). Zodra de Septembercirculaire verschijnt, zullen wij de nu voorgedragen ramingen opnieuw tegen het licht houden. Op de resultaten van die exercitie komen wij in hoofdstuk 4 terug.

Toeristenbelasting.

Op basis van het feitelijk aantal overnachtingen in 2017 en de tot nu toe gedane aangiften in 2018 hebben wij de raming in positieve zin kunnen bijstellen met een bedrag van € 65.000,-.

Parkeerexploitatie.

De exploitatiebegroting van het taakveld parkeren is afgestemd op de feitelijk gerealiseerde resultaten in 2017. Vervolgens worden die cijfers getoetst aan de actualiteit. De aanvankelijke prognoses moeten wij in negatieve zin bijstellen en wel als volgt:

Planjaar 2019	-€	128.000,-
Planjaar 2020	-€	108.000,-
Planjaar 2021	-€	112.000,-
Planjaar 2022	-€	96.000,-

Kapitaallasten.

Met name door een verlaging van het rente-omslagpercentage laten de kapitaallasten per saldo een dalende trend zien. Daarnaast vallen in het planjaar 2022 afschrijvingskosten vrij, waarmee in de kadernota nog geen rekening was gehouden. Per saldo gaat het om de volgende voordelen:

Planjaar 2019	€	36.000,-
Planjaar 2020	€	46.000,-
Planjaar 2021	€	80.000,-
Planjaar 2022	€	151.000,-

De verwachte daling van de bespaarde rente is in de genoemde bedragen verdisconteerd.

Kosten verkiezingen.

In de planjaren 2019, 2021 en 2022 staan verkiezingen gepland. De daarmee gemoeide kosten zijn hoger dan verwacht. Concreet gaat het om de volgende bedragen:

Planjaar 2019	€	39.000,-
Planjaar 2021	€	3.000,-
Planjaar 2022	€	3.000,-

Overige bijstellingen.

De overige bijstellingen van de meerjarenbegroting zijn, gerelateerd aan een begrotingstotaal van meer dan € 96 miljoen (=totaal baten en lasten), marginaal van aard. Het gaat om de volgende bedragen:

Planjaar 2019	-€	35.000,-
Planjaar 2020	€	25.000,-
Planjaar 2021	€	100.000,-
Planjaar 2022	€	92.000,-

<i>Omschrijving</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Uitkomst kadernota	-18.000	-121.000	452.000	100.000
Feitelijke uitkomst meerjarenbegroting	110.000	210.000	768.000	731.000
Afwijking	128.000	331.000	316.000	631.000
Recapitulatie afwijkingen:				
Algemene uitkering gemeentefonds	229.000	303.000	186.000	422.000
Toeristenbelasting	65.000	65.000	65.000	65.000
Parkeerexploitatie	-128.000	-108.000	-112.000	-96.000
Kapitaallasten	36.000	46.000	80.000	151.000
Verkiezingen	-39.000		-3.000	-3.000
Diverse aanpassingen	-35.000	25.000	100.000	92.000
Per saldo	128.000	331.000	316.000	631.000

Hoofdstuk 4: De uiteenzetting van de financiële positie.

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde:

- a. Een berekening van het verloop van de begrotingsuitkomsten bij bestaand beleid;
- b. De gevolgen van de septembercirculaire voor het verloop van de begrotingsresultaten;
- c. Een overzicht van nieuw beleid dat wij in de planjaren 2019 tot en met 2022 in gang zouden willen zetten;
- d. De voorstellen voor het verkrijgen van een duurzaam sluitende begroting;
- e. Een recapitulatie van de uiteindelijke begrotingspositie, een overzicht van het verloop van het EMU-saldo en een geprognosticeerde meerjarige begin- en eindbalans.

Ad a. Verloop begrotingsuitkomsten.

In het vorige hoofdstuk hebben wij U laten zien hoe de begrotingsuitkomsten zich ontwikkelen bij bestaand beleid. De financiële consequenties van de genomen besluiten tot en met de raadsvergadering van 2 juli 2018 zijn in de prognoses verwerkt en er is vanuit gegaan dat alle door de raad vastgestelde taakstellingen tot de beoogde omvang worden gerealiseerd.

Het verloop is als volgt:

Planjaar 2019	€	109.801,-
Planjaar 2020	€	209.940,-
Planjaar 2021	€	767.528,-
Planjaar 2022	€	731.199,-

Dat de begrotingspositie in 2021 aanzienlijk verbetert, hangt samen met de taakstelling Polfermolen, die na invulling vanaf dat planjaar moet zorgen voor een lastenverlichting van bijna € 1,2 miljoen. Wanneer wij de genoemde saldi zuiveren van de incidentele baten en lasten is de begroting bij bestaand beleid vanaf het planjaar 2019 duurzaam in evenwicht. De resultaten zijn als volgt:

Planjaar 2019	€	219.424,-
Planjaar 2020	€	259.940,-
Planjaar 2021	€	815.528,-
Planjaar 2022	€	779.199,-

Ad b. De gevolgen van de septembercirculaire.

Zoals meerdere keren is aangegeven, zullen wij ons bij de berekening van het verloop van de algemene uitkering moeten baseren op de septembercirculaire. Die circulaire, waarin de consequenties van de Miljoenennota voor de Gemeentefondsbegroting zijn verwerkt, is na Prinsjesdag verschenen.

Tegen alle verwachtingen in vallen de cijfers (wederom) tegen. De maartcirculaire schetste nog een heel positief beeld, in mei bleek dat de cijfers van maart te rooskleurig door de minister waren voorgesteld en nu worden de cijfers van mei weer in negatieve zin bijgesteld. Het opstellen van een betrouwbare begroting op basis waarvan verantwoorde besluiten kunnen worden genomen, is een haast onmogelijke opgave.

Wanneer wij de cijfers van de septembercirculaire analyseren kunnen wij in grote lijnen 6 conclusies trekken:

1. De algemene uitkering valt in 2018 voor onze gemeente € 300.000,- lager uit, waarvan € 167.000,- structureel doorwerkt. Eén van de oorzaken daarvan is dat het rijk minder geld uitgeeft dan verwacht en dat vertaalt zich in een lager accres. De lagere overheden investeren daarentegen juist meer, waardoor er meer omzetbelasting bij het BTW-Compensatiefonds wordt gedeclareerd en zodoende minder ruimte overblijft onder het BCF-plafond. Een dubbele tegenvaller dus;
2. De integratie-uitkering WMO valt in 2018 eveneens lager uit. Concreet gaat het daarbij om een bedrag van € 50.000,-;
3. Diverse uitkeringen binnen het sociaal domein worden in 2019 naar beneden bijgesteld. Het gaat om een bedrag van ongeveer € 30.000,-;
4. Het accres valt in 2019 € 186 miljoen hoger uit en dat betekent voor onze gemeente een meevaller van € 162.000,-;
5. Aan het gemeentefonds wordt een bedrag toegevoegd ten behoeve van het Rijksvaccinatieprogramma. Dat programma wordt met ingang van het planjaar 2019 verankerd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Met deze wetswijziging wordt een deel van de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten gebracht. Om deze reden zijn nu structurele middelen naar het gemeentefonds overgeheveld, waarmee voor onze gemeente een bedrag is gemoeid van afgerond € 15.000,-.
6. De uitkeringsfactor wordt met 5 punten gekort als gevolg van de actualisatie van een aantal verdeelmaatstaven, onder andere als gevolg van hogere aantallen bijstandontvangers dan verwacht. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 75.000,-.

De financiële tegenvallers binnen het sociaal domein worden op de taakstelling gecorrigeerd en voor de uitvoeringskosten van het Rijksvaccinatieprogramma wordt een budget van € 15.000,- gecreëerd. Per saldo resteert er dan nog een tekort van € 80.000,-, dat als volgt kan worden gespecificeerd:

Afname accres	-€ 5.000,-
Correctie uitkeringsfactor, afgerond	-€ 75.000,-
	<u>-€ 80.000,-</u>

De financiële consequenties voor het planjaar 2018 zullen wij betrekken bij de opstelling van de komende najaarsnota.

Ad c. Overzicht beleidstoevoegingen.

Zoals in de aanbiedingsbrief al is opgemerkt, hebben wij de aan de speerpunten van het coalitie-akkoord gekoppelde prioriteiten nader uitgewerkt in de diverse programma's. Alle prioriteiten zijn voorzien van een tekstuele toelichting en financiële onderbouwing.

Hierna laten wij U zien welke van die prioriteiten wij de komende jaren in gang zouden willen zetten en welke bedragen wij daaraan willen koppelen. Wij laten U ook zien waarvoor wij niet gekozen hebben. Dat overzicht treft U aan in de bijlagen. Zodoende beschikt U over alle relevante informatie om verantwoord te kunnen afwegen. Dit zijn onze voorstellen.

Programma Ruimtelijk domein.

a. Verbindings-as Buitengoed Geul en Maas (speerpunt 3).

Er is vanuit Buitengoed een totaalvisie ontwikkeld voor de zogenaamde Verbindings-as. Het voorstel is om gelijktijdig met grootschalig noodzakelijk onderhoud op deze route in te zetten op herinrichting, conform de totaalvisie. Dit betekent dat aanvullend aan de bestaande onderhoudsbudgetten investeringen nodig zijn om te komen tot de gewenste inrichting. Om meer gedetailleerd zicht te krijgen op de kosten en daarmee op de haalbaarheid van deze businesscase lijkt het ons verstandig om hiervoor een extern bureau in te schakelen. Daarmee is een bedrag gemoeid van naar schatting € 150.000,-.

b. Centrumplan fase 2: Herontwikkeling omgeving Walramplein-Berkelplein (speerpunt 3).

Nu zowel het historisch centrum als het winkelgebied zijn opgewaardeerd, staan wij voor een volgende ruimtelijke opgave, namelijk de herontwikkeling van de omgeving Walramplein-Berkelplein. Binnen dit plangebied liggen kansen voor een verdere opwaardering van ons centrum. Het is wenselijk om een visie op te stellen voor deze gebiedsontwikkeling en een bijbehorende businesscase uit te werken. Dit moet leiden tot besluitvorming in deze planperiode, waarna de uitvoering in de volgende raadsperiode kan worden opgepakt. Hiervoor is een krediet/werkbudget nodig van € 150.000,-.

c. Verkeersveiligheidsknelpunten en verkeerskundige maatregelen (speerpunt 6).

Regelmatig doen zich situaties voor, waarbij de verkeersveiligheid in het gedrang komt. Er ontstaan dan knelpunten, die niet konden worden voorzien en die om een snelle aanpak vragen. Hiervoor is budget nodig. Ons voorstel aan de raad is om hiervoor eenmalig € 300.000,- aan de begroting toe te voegen, gelijkmatig te verdelen over de planjaren 2019 tot en met 2021.

d. Wijkkantonnier (speerpunt 8).

Door een wijkkantonnier te implementeren kunnen drie doelstellingen worden gerealiseerd:

- Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden in dienst genomen voor op hun niveau passende werkzaamheden. Dit is een vorm van arbeidsparticipatie, die al loopt bij onze buitendienst. Er worden geen wijkkantonniers geworven van buiten de organisatie, maar de huidige medewerkers krijgen bijvoorbeeld 1 dag in de week de kantonniersfunctie toebedeeld;
- Dit laatste biedt vooral voor de wat oudere, ervaren medewerkers een nieuw arbeidsperspectief en ontlast hun ook voor een deel van de fysieke inspanningen;
- En dat heeft weer een gunstige invloed op het fysieke welzijn van de medewerkers, met een mogelijk lager ziekteverzuim tot gevolg.

Vooralsnog schatten wij dat met de implementatie van de wijkkantonnier jaarlijks een bedrag is gemoeid van € 100.000,-. De verwachting is dat met deze maatregel een besparing van € 36.000,- op de kosten van adaptief wegbeheer kan worden gerealiseerd.

e. Opstellen en uitvoeren mobiliteits- en parkeerbeleidsplan (speerpunt 7).

De effecten en gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen en evenementen op de parkeersituatie hebben wij onvoldoende in beeld, waardoor het risico bestaat dat beslissingen of oplossingen onvoldoende integraal zijn en vooral een ad-hoc karakter hebben. Zonder een goed parkeerbeleid wordt onvoldoende ingespeeld op de veranderende parkeervraag in en rondom Valkenburg. Het is daarom van belang dat er een parkeerbeleidsplan wordt opgesteld, waarin de huidige parkeersituatie wordt geëvalueerd en waarna vervolgens meerjarig beleid kan worden ontwikkeld. De kosten van dat plan taxeren wij op € 50.000,-.

Door de vele ruimtelijke ontwikkelingen en beleidswijzigingen is er ook grote behoefte aan een mobiliteitsplan. Denk bijvoorbeeld aan de mobiliteitsknelpunten, die zich tijdens majeure evenementen voordoen. De verkeerskundige gevolgen die hierdoor ontstaan, hebben we onvoldoende in beeld. Daarom is het noodzakelijk en urgent om zo snel mogelijk het verkeerskundige beleidskader te actualiseren in de vorm van een nieuw mobiliteitsplan. Hiermee stellen we verkeerskundige kaders vast en stellen we eisen aan deze ontwikkelingen. De kosten van dit plan ramen wij eveneens op € 50.000,-.

Om aan het mobiliteits- en parkeerbeleid ook uitvoering te kunnen geven zullen extra structurele middelen beschikbaar moeten komen. Wij stellen voor om dat bedrag te fixeren op € 30.000,- per jaar.

f. *Duurzaamheid/energietransitie (speerpunt 24).*

Er zijn al enkele trajecten uitgevoerd c.q. in gang gezet die bijdragen aan het realiseren van de klimaat- en energiedoelstellingen. Door allerlei omstandigheden sluiten de resultaten van het in gang gezette beleid echter niet goed aan bij de doelstellingen. Er moeten daarom aanvullende inspanningen worden verricht. In 2019 wordt sterk ingezet op het creëren van draagvlak onder de interne stakeholders (raad, college, management en beleidsmedewerkers) en ook onder de externe stakeholders (inwoners, bedrijven, organisaties, energiecoöperaties, verenigingen van eigenaren en woningbouwverenigingen). Met behulp van de input van de stakeholders, de regionale netbeheerder en de provincie Limburg wordt begin 2019 een meerjarenprogramma op detailniveau opgesteld voor de periode 2020-2022. Parallel hieraan wordt een revolverend fondsconcept voor de energietransitie uitgewerkt. Uiteraard zal de gemeente hierbij nadrukkelijk de samenwerking met partijen opzoeken.

Hieronder treft U een samenvattend overzicht aan van initiatieven en projecten, in willekeurige volgorde, die op de korte en de middellange termijn onze aandacht vragen:

- Verduurzamen gemeentelijk vastgoed vanuit de wettelijke verplichting en onze voorbeeldrol en stimuleren verduurzamen maatschappelijk vastgoed;
- Uitwerken plannen warmtetransitie voor 39 aardgas-loze wijken met ruim 8.000 woningen vóór 2021;
- Duurzaam inkopen, stimuleren gedrag van de medewerkers en duurzaam vervoer gemeentelijke organisatie;
- Toezicht houden op en handhaving van de verplichte energiebesparende maatregelen door midden- en kleinbedrijven;
- Bewustwording en draagvlakcreatie binnen de gemeentelijke organisatie, maar ook bij burgers, bedrijven en organisaties in onze gemeente;
- Samenwerken en faciliteren benodigde aanpassingen duurzame energie-infrastructuur met regionale netbeheerder Enexis;
- Stimuleren en faciliteren verduurzamen woningeigenaren en bewoners om de eigen woning te verduurzamen;
- Uitwerken visie op lokale duurzame opwek met behulp van met name zon-PV en nader onderzoeken opwekkansen in de gemeente;
- Verduurzamen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties, inclusief onderzoek 'revolverend' inzetten besparingen;
- Stimuleren duurzame mobiliteit in de gemeente;
- Positief stimuleren bedrijven om te verduurzamen;
- Uitwerken van een revolverend fondsconcept waarmee de investeringen in besparingen, duurzame opwek en infrastructuur een hefboom creëren en lokaal kunnen landen.

Bovenstaande activiteiten zullen grotendeels op korte termijn worden opgestart. Verder zal onze gemeente samen met de andere Limburgse gemeenten, netbeheerder Enexis, de provincie Limburg en andere betrokken partijen een Regionale Energie Strategie (RES) uitwerken, waarin ook wordt opgenomen hoe overschrijdende kaders en aspecten worden opgepakt en in welke mate de regio invulling zal geven en bij zal dragen aan de nationale energiedoelen. Omdat de gemeente veel overeenkomstige kenmerken vertoont met andere Heuvelland gemeenten wordt samengewerkt aan de warmtetransitie opgave (aardgas-loze wijken). Dit levert synergie op. Verder zullen zowel binnen de gemeenten als in de gemeenschap meerdere informatiebijeenkomsten worden georganiseerd om te praten over de veranderingen als gevolg van de energietransitie. Dit draagt bij aan bewustwording en draagvlak voor de noodzakelijke veranderingen.

Om woningeigenaren te stimuleren de woningen te verduurzamen, worden verschillende initiatieven ontplooid, zoals inzicht geven in de mogelijkheden om te verduurzamen met Dubbel Duurzaam, bewoners inspireren en enthousiasmeren met 'energiehelden' en het bekender maken van bewoners met hét energieloket van en voor Limburgers www.energieinlimburg.nl. Verder doet de gemeente mee aan de Duurzame Huizenroute waar woningeigenaren hun woning openstellen voor andere dorpelingen met als doel hen te inspireren en te laten zien wat er allemaal mogelijk is. Al met al heel veel initiatieven.

Om al deze activiteiten daadkrachtig te kunnen oppakken, is structurele uitbreiding van de formatie noodzakelijk. Daarnaast moeten er werkbudgetten beschikbaar komen en zal de raad kredieten beschikbaar moeten stellen voor de noodzakelijke verduurzamingsmaatregelen. Ons voorstel is om de begroting 2019 te belasten met een bedrag van € 450.000,-, waarvan wij structureel € 100.000,- willen laten doorwerken naar de daaropvolgende planjaren.

g. Toekomst buitensportcomplexen in relatie tot gemeentelijke eigendommen (speerpunt 31).

De ontwikkelingen rondom Stella Maris en het vrijkomen van bepaalde gronden bieden wellicht mogelijkheden voor de realisatie van één breed sport (en onderwijs)complex aan deze zijde van Valkenburg. Er kan onderzoek worden gedaan naar de haalbaarheid van een toekomstbestendig breed complex in de kern Valkenburg, waarbij wat betreft de locatie grote aandacht gegeven moet worden aan de mogelijkheden rondom de bestaande gemeentelijke eigendommen in Broekhem-Noord. Wellicht dat vanuit dat kader ook gelijk gekeken kan worden naar de bereikbaarheid van dat gebied in relatie tot de gewenste aanpassingen vanuit Boslust. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek zijn er wellicht ook mogelijkheden om de gebiedsontwikkelingen van de huidige plangebieden "Kasteel Oost en omstreken" en "Plenkertstraat" een impuls te geven door een alternatieve invulling van de huidige functies.

Voor een dergelijk onderzoek moet extern expertise worden ingehuurd. De daaraan verbonden kosten taxeren wij op € 50.000,-.

h. Gemeentelijke restauratie/onderhoudssubsidie (speerpunt 32).

Het rijk en de provincie leggen steeds meer erfgoedtaken bij de lagere overheden neer. Verwacht wordt dat daar waar zij financiële middelen voor onderhoud en restauratie beschikbaar stellen de desbetreffende gemeente dat ook doet. Een verplichting is dat echter niet. Wij zouden ervoor kunnen kiezen om aansluitend op de rijks- en provinciale subsidieregelingen ook gemeentelijke subsidieregelingen in het leven te roepen.

Ons voorstel is om voor de restauratie van monumenten c.q. voor het ondersteunen van initiatieven in de vorm van een subsidie eenmalig een bedrag van € 150.000,- aan de begroting toe te voegen. Willen wij het gemeentelijk erfgoed echt positioneren, dan is ook extra formatie nodig. Ons voorstel is om hiervoor een bedrag van structureel € 30.000,- aan de begroting toe te voegen.

i. Bewaakte fietsenstalling en openbaar toilet Walramplein.

In de voorliggende begroting is geen rekening gehouden met de eventuele financiële consequenties van het door Uw raad genomen besluit op 1 oktober 2018. Dat betekent dus dat U dit project tegen de andere beleidsvoorstellen moet afwegen.

Programma Toerisme en economie.

a. Formatiebehoefte economische zaken (speerpunt 15).

Onze organisatie heeft al enkele jaren ervaring opgedaan met projectmatig werken. De transformatie van beleidsmedewerkers/toetsers naar regisseurs/projectleiders is in volle gang. Het rendement en de effecten van de organisatie zijn hierdoor toegenomen. Valkenburg scoort in verhouding tot gemeenten van gelijke omvang hoog in het van de grond krijgen van projecten c.q. in het realiseren van businessplannen. Bij de provincie hebben wij een goede naam opgebouwd, die ook de interesse wekt van investeerders, exploitanten en ondernemers. Het probleem dat zich regelmatig voordoet is dat nieuwe kansen of projecten niet kunnen worden opgepakt vanwege een gebrek aan capaciteit. Veelal wordt dan gebruik gemaakt van externe adviseurs. Dit is niet alleen kostbaar, maar heeft ook als nadeel dat het werk niet integreert/involveert in de organisatie. Daardoor blijven externen vaak langer op de loonlijst staan dan nodig. Het aantrekken van een projectleider, die breed inzetbaar is op toerisme/economie, zal leiden tot een hoger rendement en tot een kostendaling van externe adviseurs. Met de uitbreiding van de formatie is een bedrag gemoeid van € 60.000,-. Dat bedrag komt overeen met 0,6 fte.

b. Nieuwe fase economische samenwerking Zuid Limburg (speerpunt 15).

De economische samenwerking in Zuid-Limburg zal een nieuwe opzet krijgen, met een sterkere betrokkenheid van de kleine en middelgrote gemeenten. Ons voorstel aan de raad is om hiervoor eenmalig € 65.000,- aan de begroting toe te voegen, gelijkelijk te verdelen over de planjaren 2019 en 2020.

c. Evenementen (speerpunten 15, 16 en 20).

Valkenburg heeft op het vlak van evenementen een goede reputatie en moet deze ook de komende jaren hoog houden. Daarbij willen we niet alleen de balans in lusten en lasten voor de eigen inwoners en de toeristen meenemen, maar ook het huidige evenementenbeleid kritisch evalueren en herijken met het oog op de toekomst. Centraal daarin zal komen te staan dat we nog meer dan voorheen willen streven naar kwalitatief hoogwaardige evenementen, in lijn met de toekomstvisie op Valkenburg 2035, waarbij een positieve uitstraling voor Valkenburg centraal moet staan.

Bij grote evenementen denken wij aan The Passion, een Touretappe, Veteranen EK, gekoppeld aan de Amstel Gold Race, the Freedom Ride in het kader van de bevrijding (wielerevenement), 75 jaar bevrijding, Valkenburg uit de kunst, NK Living Statues en het Schutterstreffen in 2020.

Gelet op het vorenstaande is ons voorstel om het huidige evenementenbudget structureel te verhogen met € 20.000,- vanaf het planjaar 2019 en daarnaast eenmalig een bedrag van € 630.000,- aan een nog in te stellen bestemmingsreserve toe te voegen, waaruit de kosten van grote evenementen, eventuele inhuur ten behoeve van het opstellen van visies en storytelling en lobbykosten kunnen worden betaald.

d. Parkeervergunningensysteem (speerpunt 18).

Vanaf het planjaar 2019 willen wij de bewonersparkeervergunning voor de inwoners van de kern Valkenburg, die daar recht op hebben en daarvoor momenteel € 18,75 betalen, kosteloos verstrekken. De inkomstenderving, die daarmee gepaard gaat en de extra kosten, die deze maatregel vergt, omdat waarschijnlijk meer vergunningen zullen worden afgegeven, taxeren wij in totaal op € 50.000,- per jaar. Deze prognose moeten wij nog nader tegen het licht houden, wij zijn uitgegaan van het meest negatieve scenario. Mocht blijken dat de kosten meevallen of zelfs binnen de parkeerbegroting kunnen worden opgevangen, zullen wij aan de vrijkomende middelen een andere bestemming geven binnen het programma Economie en toerisme.

Omdat effecten zouden kunnen optreden voor de leefbaarheid en de parkeerbalans uit evenwicht kan raken, zullen wij deze maatregel voor het einde van 2019 evalueren. Indien nodig vindt er een terugkoppeling naar de raad plaats.

Programma Sociaal domein.

a. Zelfsturing, stimuleren en doorontwikkelen (speerpunt 2).

Wij constateren dat er op dit moment nog een aantal grote projecten in de initiatief- en voorbereidingsfase zit. Deze initiatieven/projecten brengen niet alleen kosten met zich mee, maar we zien ook dat grotere projecten een andere vorm van financiering vragen dan kleine projecten. In dit geval gaat het om cofinanciering door de gemeente, naast subsidies van de provincie en bijdragen van derden. Voor het planjaar 2019 kan voor dit speerpunt volstaan worden met € 25.000,-. Vanaf 2020 moet dat bedrag verdubbeld worden.

b. Straatcoaches en Jongeren-Ontmoetings-Plek (speerpunt 28).

Op 3 augustus 2017 werd de wijk Broekhem-Noord opgeschrikt door een tragisch incident, waarbij een groep jeugdigen was betrokken. Naar aanleiding daarvan hebben wij diverse maatregelen getroffen, waaronder de inzet van straatcoaches en het intensiveren van de zoektocht naar een locatie voor een Jongeren-Ontmoetings-Plek (JOP).

Straatcoaches brengen jongeren en buurtbewoners met elkaar in contact om te komen tot oplossingen van door jongeren veroorzaakte overlast. De inzet van de straatcoaches heeft ertoe geleid dat er meer zicht is ontstaan op groepen jongeren in onze gemeente en dat de overlast is verminderd. Het voorstel is om de inzet van de straatcoaches in ieder geval tot september 2020 te continueren. Daarmee is een bedrag gemoeid van in totaal € 100.000,- per jaar, gelijkelijk te verdelen over de planjaren 2019 en 2020.

c. Integraal huisvestingsplan basisonderwijs (speerpunt 29).

Alvorens een nieuw huisvestingsplan voor het basisonderwijs wordt opgesteld, vindt er een gedegen onderzoek plaats naar de toekomstige huisvesting van het Integraal Kindcentrum Berg. Dat is besloten na overleg met de schoolbesturen en de kindpartners. Dat onderzoek moet antwoord geven op de vraag of de openbare basisschool in Berg moet worden gerenoveerd of dat er nieuwbouw moet plaatsvinden. Ook moet er een integraal plan komen voor de aanpak van de voorzieningen (Kindcentrum en Sporthal) rondom deze openbare basisschool.

De investeringskosten van een nieuwbouwvoorziening bedragen naar schatting € 2,2 miljoen. De jaarlasten, die deze investering met zich mee brengt, kunnen worden bekostigd uit de beschikbare middelen voor onderwijshuisvesting. Het gaat om een bedrag van € 44.000,- in 2019, oplopend tot structureel € 176.000,- vanaf het daarop volgende planjaar.

d. Nieuwe impulsen uitstroom naar werk (speerpunt 13).

Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland heeft samen met Podium24 een project opgezet om de uitstroom naar werk te bevorderen. Dit project, dat een doorlooptijd kent van drie jaar, richt zich zowel op het zittende bestand als op mensen, die een beroep op een uitkering willen doen. De verwachting is dat deze investering zichzelf terugverdient omdat uiteindelijk minder uitkeringen verstrekt hoeven te worden. Na 2 jaar werkt het lagere uitkeringenaantal pas door in de rijksbudgetten. De kosten worden geraamd op totaal € 100.000,-. Ons voorstel is om dat bedrag aan de begroting toe te voegen en gelijkelijk over drie jaar te verdelen.

Programma Algemene taakvelden.

Formatiebehoefte en werkbudgetten Communicatie (speerpunt 11).

Wij willen communicatie als strategisch onderdeel van beleid en projecten structureel inbedden. Dat betekent dat in een vroegtijdig stadium aandacht moet zijn voor communicatieve aspecten, die spelen bij (strategische) projecten en dossiers, beleidswijzigingen en uitvoering. Hierbij moet de regie worden gepakt, met eigen berichtgeving (nieuwsberichten) via de hiervoor geschikte kanalen. De gemeentepagina in ViaLimburg, gemeentelijke nieuwsbrieven, website en lokaal tv-programma WIJ Valkenburg moeten frequenter en intensiever worden gebruikt. Indien gewenst moet er ook capaciteit beschikbaar zijn om met burgerpanels aan de slag te gaan en onze inwoners gericht te informeren met bewoners(nieuws)brieven. Hiervoor zijn 0,8 fte + extra communicatiebudget nodig. De kosten ramen wij op € 80.000,- per jaar.

Tevens wensen wij real-time inzicht in (social) media activiteiten en publicaties. Door (social) media structureel te monitoren, weten we beter wat er over onze gemeente gezegd en geschreven wordt. Zo kunnen we trends en issues sneller oppakken en potentiële 'crisisituaties' in de kiem smoren, waardoor we meer greep hebben op onze reputatie als gemeentelijke organisatie. De kosten hiervan worden geraamd op structureel € 10.000,-.

Strategische projecten.

In de Toekomstvisie Valkenburg 2035 worden toerisme, leisure en landschap als de belangrijkste bouwstenen van de regionale economie en culturele identiteit beschouwd. De verdere toeristische ontwikkeling van Valkenburg in relatie tot deze thema's moet de komende jaren het uitgangspunt zijn.

In het coalitie-akkoord is een aantal projecten opgenomen, die een hoge strategische waarde hebben, waarvan alle programma's profiteren. Wij verwijzen U daarvoor naar speerpunt 3. Het zijn forse investeringen, die zonder externe financiers niet tot een haalbare businesscase leiden.

Nader onderzoek is noodzakelijk. Wanneer zich een haalbare businesscase aandient, moeten wij over middelen voor cofinanciering kunnen beschikken. In dit stadium is ons voorstel aan Uw raad om daarvoor € 2 miljoen uit de reserve opbrengst aandelen Essent te putten.

Samenvattend overzicht van de voorgestelde beleidstoevoegingen:

Omschrijving	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
<i>Programma Ruimtelijk domein:</i>				
a. Verbindings-as Buitengoed Geul en Maas	150.000			
b. Herontwikkeling omgeving Walramplein	150.000			
c. Verkeersveiligheidsknelpunten	100.000	100.000	100.000	
d. Wijkkantonnier	100.000	100.000	100.000	100.000
e. Mobiliteits- en parkeerbeleidsplan	130.000	30.000	30.000	30.000
f. Duurzaamheid/energietransitie	450.000	100.000	100.000	100.000
g. Toekomst buitensportcomplexen	50.000			
h. Restauratie/onderhoudssubsidie	180.000	30.000	30.000	30.000
i. Bewaakte fietsenstalling/openbaar toilet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
<i>Sub-totaal</i>	<i>1.310.000</i>	<i>360.000</i>	<i>360.000</i>	<i>260.000</i>
<i>Programma Toerisme en economie:</i>				
a. Formatiebehoefte economische zaken	60.000	60.000	60.000	60.000
b. Nieuwe fase economische samenwerking	32.500	32.500		
c. Evenementen	650.000	20.000	20.000	20.000
d. Parkeervergunningensysteem	50.000	50.000	50.000	50.000
<i>Sub-totaal</i>	<i>792.500</i>	<i>162.500</i>	<i>130.000</i>	<i>130.000</i>
<i>Programma Sociaal domein:</i>				
a. Zelfsturing, stimuleren en doorontwikkelen	25.000	50.000	50.000	50.000
b. Straatcoaches en Jongeren Ontmoetingsplek	50.000	50.000		
c. Integraal huisvestingsplan basisonderwijs	44.000	176.000	176.000	176.000
d. Nieuwe impulsen uitstroom naar werk	34.000	33.000	33.000	
<i>Sub-totaal</i>	<i>153.000</i>	<i>309.000</i>	<i>259.000</i>	<i>226.000</i>
<i>Programma algemene taakvelden:</i>				
Formatiebehoefte en werkbudgetten communicatie	90.000	90.000	90.000	90.000
<i>Sub-totaal</i>	<i>90.000</i>	<i>90.000</i>	<i>90.000</i>	<i>90.000</i>
Totaal	2.345.500	921.500	839.000	706.000

Ad d. De dekkingsvoorstellen.

Rekening houdende met de financiële consequenties van de beleidstoevoegingen en de septembercirculaire is het verloop van de resultaten als volgt:

Omschrijving	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Prognose resultaten bij bestaand beleid	109.801	209.940	767.528	731.199
<i>Consequenties septembercirculaire:</i>				
Lager accres/correctie uitkeringsfactor	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
Toevoeging middelen Rijksvaccinatieprogramma	15.000	15.000	15.000	15.000
Lagere uitkeringen sociaal domein	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
	-95.000	-95.000	-95.000	-95.000
Reservering middelen vaccinatieprogramma	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Correctie taakstelling sociaal domein	30.000	30.000	30.000	30.000
Per saldo	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
<i>Nieuw beleid:</i>				
Programma Ruimtelijk domein	-1.310.000	-360.000	-360.000	-260.000
Programma Toerisme en economie	-792.500	-162.500	-130.000	-130.000
Programma Sociaal domein	-153.000	-309.000	-259.000	-226.000
Programma algemene taakvelden	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000
	-2.345.500	-921.500	-839.000	-706.000
Verloop resultaten inclusief nieuw beleid	-2.315.699	-791.560	-151.472	-54.801

Ter dekking van deze tekorten en ter verkrijging van een duurzaam sluitende begroting leggen wij de volgende voorstellen aan U voor.

Budget onderwijshuisvesting.

De beschikbare middelen voor onderwijshuisvesting zijn voldoende om de kapitaallasten van de investeringskosten van het kindcentrum af te dekken. Wij beschikken over een investeringsreserve en daarnaast worden de vrijvallende middelen binnen het taakveld onderwijs gereserveerd. Zodoende is er dekking voor een bedrag van € 44.000,- in 2019, oplopend tot structureel € 176.000,- vanaf het planjaar 2020.

Sociaal domein.

Samen met Podium24 is een project opgezet om de uitstroom naar werk te bevorderen. Dit project, dat een doorlooptijd kent van drie jaar, richt zich zowel op het zittende bestand als op mensen, die een beroep op een uitkering willen doen. De kosten worden geraamd op totaal € 100.000,-. Ons voorstel is om dat bedrag ten laste te brengen van de taakstelling sociaal domein, omdat deze investering zichzelf moet terugverdienen. Als het project slaagt, dan zullen wij uiteindelijk minder uitkeringen verstrekken en dat voordeel komt dan weer ten gunste van het sociaal domein. Dat is overigens geen structureel voordeel want na 2 jaar werkt het lagere uitkeringenaantal door in de rijksbudgetten.

Tarieven OZB.

Conform raadsbesluit is ervan uitgegaan dat de opbrengsten van de Onroerende-zaakbelastingen na correctie van de waardeontwikkeling en de areaaluitbreiding stijgen met 3% per jaar in de planjaren 2019 tot en met 2021. Ons voorstel is om die lijn in 2022 door te trekken. Wanneer U hiermee instemt, levert dat structureel € 150.000,- op.

Bedrijfsvoering.

Bij de behandeling van de kadernota 2017 heeft de raad besloten om structureel een bedrag van € 458.000,- aan de begroting toe te voegen om daarmee de meest urgente knelpunten binnen de ambtelijke organisatie te kunnen oplossen.

De noodzaak van formatie-uitbreiding was aanwezig, omdat door de vele bezuinigingen op de P-begroting in de afgelopen jaren nauwelijks nog middelen konden worden vrijgespeeld voor nieuwe, veelal wettelijke taken, waarmee wij op de korte en middellange termijn geconfronteerd worden. Bij de becijfering van het genoemde bedrag is rekening gehouden met een opslag van circa 25% voor indirecte kosten, zoals huisvesting, meubilair en ICT.

Met het beschikbare budget voor indirecte kosten wordt uiterst behoedzaam omgegaan. Waar mogelijk en verantwoord worden met relatief bescheiden middelen nieuwe werkplekken gecreëerd, waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de eisen van de Arboret. Wij ramen een onderuitputting van € 85.000,-. Door werkzaamheden nog efficiënter te organiseren en werkprocessen nog effectiever in te richten denken wij dat ook nog een besparing op de formatie mogelijk is. Hiervoor wordt € 25.000,- geraamd. Taakstellend ramen wij dus een besparing van in totaal € 110.000,- op de kosten van de bedrijfsvoering.

Onderhoudsvoorziening Polfermolen.

Zoals Uw raad bekend, is in de jaarrekening 2017 een verliesvoorziening gevormd van € 4 miljoen voor het kunnen afdekken van het boekverlies ingeval van sloop van het Polfermolencomplex. Bij de bepaling van dat bedrag is rekening gehouden met een vrijval van € 805.000,- uit de onderhoudsvoorziening Polfermolen. Rekening houdende met de financiële consequenties van het geactualiseerde onderhoudsplan voor de komende jaren, dat uitgaat van sloop of vervreemding van het complex met ingang van het planjaar 2021, resteren er nog voldoende middelen in deze voorziening om de in de primitieve begroting geraamde dotaties in de planjaren 2019 en 2020 achterwege te laten. Dat levert een besparing op van afgerond € 354.000,- respectievelijk € 362.000,-, totaal dus € 716.000,-.

Onderuitputting.

Gelet op de rekeningsresultaten van de afgelopen jaren lijkt het ons verantwoord om in de jaren 2019 en 2020 een stelpost voor onderuitputting op te nemen, omdat het investeringstempo meestal lager is dan waarvan aanvankelijk wordt uitgegaan. Daar komt bij dat wij bij de berekening van de algemene uitkering geen rekening hebben gehouden met mogelijke onderuitputting in het BTW-Compensatiefonds. De provincie adviseert ook om daarmee geen rekening te houden, hoewel de kans reëel is dat zal worden uitgekeerd, omdat de gemeenten naar verwachting minder zullen declareren bij het BTW-Compensatiefonds.

Ons voorstel is om in de planjaren 2019 en 2020 rekening te houden met een onderuitputting van € 150.000,- respectievelijk € 100.000,-.

Inzet van reserves.

Ons voorstel is om een bedrag van € 4.045.000,- te onttrekken aan de reserve opbrengst aandelen Essent. Van dat bedrag willen wij € 2 miljoen doteren aan een geormerkte reserve voor het kunnen opstarten van strategische projecten wanneer zich een haalbare businesscase aandient. Het resterende bedrag willen wij koppelen aan de volgende projecten:

a. Verbindings-as Buitengoed Geul en Maas	€	150.000,-
b. Herontwikkeling Walramplein	€	150.000,-
c. Verkeersveiligheidsknooppunten	€	300.000,-
d. Mobiliteits- en parkeerbeleidsplan	€	100.000,-
e. Duurzaamheid/energieovergang	€	350.000,-
f. Nieuw fase economische samenwerking	€	65.000,-
g. Evenementen	€	630.000,-
h. Straatcoaches en jongerenontmoetingsplek	€	100.000,-
i. Toekomst buitensportcomplexen	€	50.000,-
j. Restauratie/onderhoudssubsidies	€	150.000,-
Totaal	€	<u>2.045.000,-</u>

De inzet van reserves gaat gepaard met derving van bespaarde rente. Wij calculeren hiervoor op basis van een rentepercentage van 3,7% in 2019 en 2020 een bedrag van € 75.700,- per jaar. Vanaf 2021 loopt dat bedrag op tot structureel € 151.400,-.

Samenvattend overzicht dekkingsvoorstellen:

<i>Omschrijving</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
Inzet budget onderwijshuisvesting	44.000	176.000	176.000	176.000
Taakstelling sociaal domein	34.000	33.000	33.000	
Tarieven Onroerende-zaakbelastingen				150.000
Taakstelling bedrijfsvoering	110.000	110.000	110.000	110.000
Onderhoudsvoorziening Polfermolen	354.321	362.013		
Onderuitputting	150.000	100.000		
<i>Sub-totaal</i>	<u>692.321</u>	<u>781.013</u>	<u>319.000</u>	<u>436.000</u>
Inzet reserves:				
Verbindings-as Buitengoed Geul en Maas	150.000			
Herontwikkeling Walramplein	150.000			
Verkeersveiligheidsknelpunten	100.000	100.000	100.000	
Mobiliteits- en parkeerbeleidsplan	100.000			
Duurzaamheid/energietransitie	350.000			
Nieuwe fase economische samenwerking	32.500	32.500		
Evenementen	630.000			
Straatcoaches/Jongerenontmoetingsplek	50.000	50.000		
Toekomst buitensportcomplexen	50.000			
Restauratie/onderhoudssubsidies	150.000			
<i>Sub-totaal</i>	<u>1.762.500</u>	<u>182.500</u>	<u>100.000</u>	
<i>Derving van bespaarde rente</i>	<u>-75.700</u>	<u>-75.700</u>	<u>-151.400</u>	<u>-151.400</u>
<i>Totaal</i>	<u>2.379.121</u>	<u>887.813</u>	<u>267.600</u>	<u>284.600</u>

Wanneer Uw raad met deze dekkingsvoorstellen instemt, sluit de begroting in de planjaren 2019 tot en met 2022 met de volgende positieve saldi:

Planjaar 2019	€ 63.422,-
Planjaar 2020	€ 96.253,-
Planjaar 2021	€ 116.128,-
Planjaar 2022	€ 229.799,-

Wanneer deze saldi worden gezuiverd van de incidentele baten en lasten ontstaat er vanaf het planjaar 2021 duurzaam begrotingsevenwicht. Het verloop is als volgt:

Planjaar 2019	-€ 331.276,-
Planjaar 2020	-€ 315.760,-
Planjaar 2021	€ 164.128,-
Planjaar 2022	€ 277.799,-

Ad e. Recapitulatie begrotingsevenwicht, meerjarig EMU-saldo en meerjarige balans.

Hierna geven wij U een volledige onderbouwing van de zo net genoemde bedragen.

Recapitulatie begrotingsevenwicht

	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
Lasten Programma's				
Veiligheid, Toezicht en Handhaving	2.096.316	2.114.619	2.137.313	2.155.385
Toerisme en economie	4.069.290	3.386.312	3.239.554	3.261.868
Sociaal domein	20.680.093	20.694.881	20.562.497	20.399.844
Ruimtelijk domein	14.081.033	13.136.498	13.247.162	13.279.951
Algemene taakvelden	3.107.560	3.329.251	2.699.101	2.737.459
Totaal lasten programma's	44.034.292	42.661.561	41.885.627	41.834.507
Baten programma's				
Veiligheid, Toezicht en Handhaving	173.320	173.320	173.320	173.320
Toerisme en economie	6.416.680	6.391.835	6.385.485	6.385.645
Sociaal domein	4.961.546	4.961.546	4.961.546	4.961.546
Ruimtelijk domein	6.535.360	6.745.993	6.408.076	6.648.476
Algemene taakvelden	30.155.852	30.331.533	29.995.761	30.186.064
Totaal baten programma's	48.242.758	48.604.227	47.924.188	48.355.051
Saldo programma's				
Veiligheid, Toezicht en Handhaving	-1.922.996	-1.941.299	-1.963.993	-1.982.065
Toerisme en economie	2.347.390	3.005.523	3.145.931	3.123.777
Sociaal domein	-15.718.547	-15.733.335	-15.600.951	-15.438.298
Ruimtelijk domein	-7.545.673	-6.390.505	-6.839.086	-6.631.475
Algemene taakvelden	27.048.292	27.002.282	27.296.660	27.448.605
Totaal saldo van baten en lasten programma's	4.208.466	5.942.666	6.038.561	6.520.544
Overige lasten				
Overhead	6.116.889	6.153.283	6.044.908	6.181.893
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Onvoorzien	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal Overige lasten	6.216.889	6.253.283	6.144.908	6.281.893
Overige baten				
Overhead	51.361	51.361	51.361	51.361
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal Overige baten	51.361	51.361	51.361	51.361
Saldo overige lasten en baten				
Overhead	-6.065.528	-6.101.922	-5.993.547	-6.130.532
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Onvoorzien	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Totaal Saldo overige lasten en baten	-6.165.528	-6.201.922	-6.093.547	-6.230.532
Saldo van baten en lasten	-1.957.062	-259.256	-54.986	290.012
Mutaties reserves				
Toevoegingen reserves	2.127.286	121.487	122.782	124.109
Onttrekkingen reserves	4.147.770	476.996	293.896	63.896
Totaal Saldo mutaties reserves	2.020.484	355.509	171.114	-60.213
Resultaat van baten en lasten	63.422	96.253	116.128	229.799

Analyse structureel begrotingsevenwicht

Resultaat van baten en lasten	63.422	96.253	116.128	229.799
Incidentele baten en lasten programma's				
Incidentele lasten	3.746.491	-8.913	283.000	53.000
Incidentele baten	74.377	0	0	0
Totaal saldo incidentele baten en lasten programma's	-3.672.114	8.913	-283.000	-53.000
Incidentele reservemutaties				
Incidentele lasten	7.062	0	0	0
Incidentele baten	4.073.874	403.100	235.000	5.000
Totaal saldo incidentele reservemutaties	4.066.812	403.100	235.000	5.000
Structureel begrotingssaldo bij bestaand beleid	-331.276	-315.760	164.128	277.799

Meerjarig EMU-saldo en meerjarige balans.

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo schrijven de nieuwe begrotingsvoorschriften voor dat bij de uiteenzetting van de financiële positie een berekening van het EMU-saldo wordt opgenomen en een geprognosticeerde balans wordt gepresenteerd.

Het EMU-saldo:

EMU-saldo	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021	Planjaar 2022
	x € 1.000,-	x € 1.000,-	x € 1.000,-	x € 1.000,-	x € 1.000,-
1 Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	-1.950	-1.957	-259	-55	290
2 Afschrijvingen t.l.v. exploitatie	3.828	3.495	3.405	3.286	3.253
3 Bruto dotaties voorzieningen minus vrijval	872	343	349	710	710
4 Investerings in (im)materiële vaste activa	7.644	3.291	320	0	0
5 Baten bijdragen overheden	2.384	1.012	0	0	0
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	1.486	255	15	0	0
7 Aankoop grond en kosten bouwrijp maken	2.827	2.327	37	0	0
8 Baten bouwgrondexploitatie	5.429	124	0	0	0
9 Lasten voorzieningen derden	2.002	647	674	1.018	625
10 Lasten transacties derden	0	0	0	0	0
11 Verkoop effecten	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-424	-2.993	2.479	2.923	3.628

De geprognosticeerde balans:

Balans	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022
Activa						
Immateriële activa	1.217.283	1.082.580	938.729	794.878	661.164	527.450
Materiële vaste activa	51.977.587	52.057.682	50.731.101	47.775.127	44.622.721	41.503.830
Financiële vaste activa	1.071.623	1.041.623	282.428	252.428	252.427	252.427
Totaal vaste activa	54.266.493	54.181.885	51.952.258	48.822.433	45.536.312	42.283.707
Voorraden	-1.106.933	-3.708.343	-36.794	0	0	0
Uitzettingen looptijd < 1 jaar	22.477.276	9.915.481	9.915.481	9.915.481	9.915.481	9.915.481
Liquide middelen	144.665	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Overlopende activa	760.434	760.434	760.434	760.434	760.434	760.434
Totaal vlottende activa	22.275.442	6.992.572	10.664.121	10.700.915	10.700.915	10.700.915
Totaal activa	76.541.935	61.174.457	62.616.379	59.523.348	56.237.227	52.984.622
Passiva						
Eigen vermogen	42.162.755	29.201.272	26.582.497	26.259.819	26.108.580	26.282.464
Voorzieningen	13.514.882	12.102.690	11.672.433	7.091.399	6.478.939	6.236.484
Vaste schulden looptijd > 1 jaar	11.197.221	9.934.253	8.713.943	7.636.566	6.559.189	5.481.812
Totaal vaste passiva	66.874.858	51.238.215	46.968.873	40.987.784	39.146.708	38.000.760
Netto vlottende schulden looptijd < 1 jaar	6.753.205	7.022.370	12.733.634	15.621.692	14.176.647	12.069.990
Overlopende passiva	2.913.872	2.913.872	2.913.872	2.913.872	2.913.872	2.913.872
Totaal vlottende passiva	9.667.077	9.936.242	15.647.506	18.535.564	17.090.519	14.983.862
Totaal passiva	76.541.935	61.174.457	62.616.379	59.523.348	56.237.227	52.984.622

Wanneer Uw raad de voorgestelde beleidstoevoegingen en dekkingsvoorstellen accordeert, heeft dat consequenties voor een aantal tabellen, die wij U eerder gepresenteerd hebben. De tabellen, waar het om gaat, zijn geactualiseerd en treft U hierna aan.

Financiële kengetallen.

<i>Verloop financiële kengetallen</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>	<i>Planjaar 2022</i>
netto schuldquote	-5,13%	26,89%	28,29%	31,80%	26,99%	20,17%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-6,80%	25,21%	28,22%	31,80%	26,99%	20,17%
solvabiliteitsratio	55,08%	43,29%	42,45%	44,12%	46,43%	49,60%
kengetal grondexploitatie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
structurele exploitatieruimte	6,91%	-0,58%	-0,69%	-0,65%	0,34%	0,57%
belastingcapaciteit (t.o.v. landelijk gemiddelde 2018)	99,72%	102,49%	104,85%	106,93%	109,02%	111,10%

Weerstandscapaciteit.

<i>Risico</i>	<i>Veroorzakende gebeurtenis</i>	<i>Maximale schadebedrag</i>	<i>I/S (financieel)</i>	<i>Risico-score (kans x impact)</i>	<i>Weerstandscapaciteitsbedrag</i>	<i>Programma / paragraaf</i>
Extreme weersomstandigheden	Extreem weer in de vorm van regen, sneeuw en/of storm	€ 50.000	I	9	€ 6.250	Ruimtelijk domein
Parkeereexploitatie	Minder bezoekers dan verwacht	€ 301.700	S	25	€ 271.530	Toerisme en economie
(Plan)schadeclaims	Aansprakelijkheidsstellingen	€ 500.000	I	15	€ 250.000	Ruimtelijk domein
Toeristische functie	Teruglopend aantal bezoekers door economische crisis, minder evenementen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 234.500	S	25	€ 211.050	Toerisme en economie
Exploitatie kerstmarkt gemeentegrot	Teruglopend aantal bezoekers, aanvullende veiligheidseisen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 300.000	S	25	€ 270.000	Toerisme en economie
Sociaal domein	Toename gebruik voorzieningen	€ 1.019.992	S	15	€ 509.996	Sociaal domein
Algemene uitkering	Bezuinigingen Rijk	€ 1.155.397	S	15	€ 577.699	Algemene taakvelden
Wachtgeldverplichtingen / ontslagprocedures	Politieke crisis	€ 100.000	S	9	€ 12.500	Algemene taakvelden
Totalen		€ 3.661.589			€ 2.109.025	

<i>Weerstandscapaciteit</i>	<i>beschikbaar</i>		<i>benodigd</i>	
Structureel	A	€ 427.799	B	€ 1.852.775
Incidenteel	C	€ 23.556.433	D	€ 256.250
Totaal	E	€ 23.984.232	F	€ 2.109.025
<i>Weerstandsvermogen</i>				
Structureel (A/B)		0,23		
Incidenteel (C/D)		91,93		
Totaal (E/F)		11,37		

Hoofdstuk 5: Het vaststellingsbesluit en de programma-autorisatie.

De raad der gemeente Valkenburg aan de Geul;

Gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders de dato 2 oktober 2018;

Besluit:

- De primitieve begroting voor de planjaren 2019 tot en met 2022 vast te stellen;
- Aan het college van Burgemeester en Wethouders autorisatie te verlenen voor de per programma geraamde bedragen, te weten:

De lasten:

Veiligheid, Toezicht en Handhaving	€	2.096.316,-
Toerisme en economie	€	3.276.790,-
Sociaal domein	€	20.527.093,-
Ruimtelijk domein	€	13.125.354,-
Algemene taakvelden	€	9.714.735,-
Nog in te vullen stelpost voor nieuw beleid	€	109.801,-

Totale lasten programma's € **48.850.089,-**

De baten:

Veiligheid, Toezicht en Handhaving	€	173.320,-
Toerisme en economie	€	6.416.680,-
Sociaal domein	€	4.961.546,-
Ruimtelijk domein	€	6.535.360,-
Algemene taakvelden	€	30.763.183,-

Totale baten programma's € **48.850.089,-**

Aldus besloten tijdens de openbare vergadering van de raad der gemeente Valkenburg aan de Geul van 6 november 2018.

De voorzitter,

De griffier,

Hoofdstuk 6: Het besluit beleidstoevoegingen en dekkingsmaatregelen.

De raad der gemeente Valkenburg aan de Geul;

Gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders de dato 2 oktober 2018;

Besluit:

- a. In te stemmen met de beleidstoevoegingen, zoals voorgesteld in hoofdstuk 4, onder punt c. en de middelen, die daarvoor nodig zijn, beschikbaar te stellen;
- b. In te stemmen met het dekkingsplan, zoals voorgesteld in hoofdstuk 4, onder punt d;
- c. In te stemmen met de eerste wijziging van de meerjarenbegroting 2019-2022, waarin de financiële consequenties van de beleidstoevoegingen, de septembercirculaire en het dekkingsplan zijn verwerkt.

Aldus besloten tijdens de openbare vergadering van de raad der gemeente Valkenburg aan de Geul van 6 november 2018.

De voorzitter,

De griffier,

Bijlagen: Diverse overzichten

Meerjarenraming op taakveldniveau planjaren 2019-2022

0.1 Bestuur

6001010 Raad- en raadscommissies

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	174.424	172.853	183.231	183.529	183.833	184.141
Totaal product	174.424	172.853	183.231	183.529	183.833	184.141

6001022 College van burgemeester en wethouders

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	362.586	360.022	378.591	378.770	378.952	379.137
Totaal product	362.586	360.022	378.591	378.770	378.952	379.137

6006010 Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-892	-546	-546	-546	-546	-546
lasten	66.183	115.596	103.628	105.182	106.760	108.363
Totaal product	65.292	115.050	103.082	104.636	106.214	107.817
Totaal taakveld	602.302	647.925	664.904	666.935	668.999	671.095

0.10 Mutaties reserves

6980010 Mutaties reserves

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-6.966.515	-2.480.411	-385.270	-294.496	-193.896	-63.896
lasten	4.034.821	530.390	127.286	121.487	122.782	124.109
Totaal product	-2.931.694	-1.950.021	-257.984	-173.009	-71.114	60.213
Totaal taakveld	-2.931.694	-1.950.021	-257.984	-173.009	-71.114	60.213

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

6990000 Resultaat

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	248.309	0	109.801	209.940	767.528	731.199
Totaal product	248.309	0	109.801	209.940	767.528	731.199
Totaal taakveld	248.309	0	109.801	209.940	767.528	731.199

0.2 Burgerzaken

6003012 Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand(lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	411.073	347.586	425.261	426.178	427.080	427.630
Totaal product	411.073	347.586	425.261	426.178	427.080	427.630

6003020 Kadaster

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	42.358	52.293	53.463	54.036	54.617	55.207
Totaal product	42.358	52.293	53.463	54.036	54.617	55.207

6003040 Verkiezingen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	55.397	56.592	123.505	24.505	57.505	57.505
Totaal product	55.397	56.592	123.505	24.505	57.505	57.505

6004010 Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand(baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-377.377	-299.052	-203.052	-159.052	-160.052	-149.052
lasten	141.466	106.000	54.000	32.000	34.000	39.000
Totaal product	-235.911	-193.052	-149.052	-127.052	-126.052	-110.052
Totaal taakveld	272.917	263.419	453.177	377.667	413.150	430.290

0.4 Overhead

5001000 Rentekosten

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	59.850	84.085	61.838	51.885	43.647	37.532
Totaal product	59.850	84.085	61.838	51.885	43.647	37.532

5001010 Afschrijvingskosten

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	366.245	386.422	280.974	232.644	172.609	172.246
Totaal product	366.245	386.422	280.974	232.644	172.609	172.246

5100010 Huisvesting bestuurscentrum

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	158.182	251.237	269.163	266.459	237.239	344.737
Totaal product	158.182	251.237	269.163	266.459	237.239	344.737

5200010 Communicatie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	68.681	91.095	83.828	86.343	88.933	91.601
Totaal product	68.681	91.095	83.828	86.343	88.933	91.601

5200020 Overige kosten

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	237.600	264.105	257.883	282.617	288.882	295.303
Totaal product	237.600	264.105	257.883	282.617	288.882	295.303

5300010 Automatisering gemeentehuis

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-1.140	0	0	0	0	0
lasten	652.629	659.338	651.894	662.368	673.021	683.853
Totaal product	651.489	659.338	651.894	662.368	673.021	683.853

5400010 Salarissen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-323.229	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
lasten	3.339.119	3.388.692	3.415.840	3.415.840	3.415.840	3.415.840
Totaal product	3.015.890	3.338.692	3.365.840	3.365.840	3.365.840	3.365.840

5400020 Inleenvergoedingen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	35.503	30.900	25.000	25.750	26.523	27.319
Totaal product	35.503	30.900	25.000	25.750	26.523	27.319

5400030 Adviezen en contributies

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	34.046	59.157	58.185	59.444	60.732	62.053
Totaal product	34.046	59.157	58.185	59.444	60.732	62.053

5400050 Overige personeelskosten

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-18.376	0	0	0	0	0
lasten	340.145	378.719	381.696	387.423	393.236	399.133
Totaal product	321.769	378.719	381.696	387.423	393.236	399.133

5500010 Financiële ondersteuning

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-5.863	0	0	0	0	0
lasten	139.128	150.155	124.559	126.427	128.323	128.478
Totaal product	133.266	150.155	124.559	126.427	128.323	128.478

5600010 Tractie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	54.909	98.457	92.829	94.222	95.635	97.069
Totaal product	54.909	98.457	92.829	94.222	95.635	97.069

5600021 De Valkenberg 9

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-1.365	-1.361	-1.361	-1.361	-1.361	-1.361
lasten	74.558	116.229	105.174	149.528	103.584	105.592
Totaal product	73.194	114.868	103.813	148.167	102.223	104.231

5600030 Kleding

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	34.059	50.363	51.119	51.886	52.664	53.454
Totaal product	34.059	50.363	51.119	51.886	52.664	53.454

6002010 Voorlichting en communicatie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	159.920	133.886	143.301	145.136	146.999	148.888
Totaal product	159.920	133.886	143.301	145.136	146.999	148.888

6002020 Verzekeringen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	66.979	76.044	77.184	78.342	79.517	80.709
Totaal product	66.979	76.044	77.184	78.342	79.517	80.709

6002030 Bestuurlijke ondersteuning

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	32.482	35.883	36.422	36.969	37.524	38.086
Totaal product	32.482	35.883	36.422	36.969	37.524	38.086
Totaal taakveld	5.504.062	6.203.406	6.065.528	6.101.922	5.993.547	6.130.532

0.5 Treasury**6330010 Energievoorziening**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-319.945	-304.525	-291.400	-252.023	-252.023	-252.023
lasten	3.748	4.067	3.522	3.531	3.541	3.551
Totaal product	-316.196	-300.458	-287.878	-248.492	-248.482	-248.472

6911010 Sluiten van geldleningen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	57.129	56.241	41.503	2.127	2.125	2.125
Totaal product	57.129	56.241	41.503	2.127	2.125	2.125

6913010 Beleggingen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-34.538	-53.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
lasten	6.235	6.716	5.727	5.727	5.727	5.727
Totaal product	-28.304	-46.284	-14.273	-14.273	-14.273	-14.273

6914020 Bespaarde rente

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-1.652.161	-1.814.885	-1.548.654	-1.511.944	-1.350.003	-1.324.799
Totaal product	-1.652.161	-1.814.885	-1.548.654	-1.511.944	-1.350.003	-1.324.799
Totaal taakveld	-1.939.532	-2.105.386	-1.809.302	-1.772.582	-1.610.633	-1.585.419

0.61 OZB woningen**6932020 Ozb eigenaren woningen (baten)**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-2.749.597	-2.914.000	-3.016.420	-3.121.463	-3.229.207	-3.244.207
Totaal product	-2.749.597	-2.914.000	-3.016.420	-3.121.463	-3.229.207	-3.244.207

6940012 Perceptiekosten OZB woningen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	82.710	118.939	70.420	72.376	70.499	72.572
Totaal product	82.710	118.939	70.420	72.376	70.499	72.572
Totaal taakveld	-2.666.887	-2.795.061	-2.946.000	-3.049.087	-3.158.708	-3.171.635

0.62 OZB niet-woningen**6931010 Ozb gebruikers niet-woningen (baten)**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-722.797	-750.000	-772.500	-795.675	-819.545	-819.545
Totaal product	-722.797	-750.000	-772.500	-795.675	-819.545	-819.545

6932010 Ozb eigenaren niet-woningen (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-1.037.844	-1.079.000	-1.111.370	-1.144.711	-1.179.052	-1.179.052
Totaal product	-1.037.844	-1.079.000	-1.111.370	-1.144.711	-1.179.052	-1.179.052

6940014 Perceptiekosten OZB niet-woningen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	53.700	77.222	45.853	47.126	45.904	47.255
Totaal product	53.700	77.222	45.853	47.126	45.904	47.255
Totaal taakveld	-1.706.940	-1.751.778	-1.838.017	-1.893.260	-1.952.693	-1.951.342

0.63 Parkeerbelasting**6215010 Betaald parkeren (baten)**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-2.474.733	-2.626.952	-2.475.000	-2.475.000	-2.475.000	-2.475.000
Totaal product	-2.474.733	-2.626.952	-2.475.000	-2.475.000	-2.475.000	-2.475.000

6215012 Exploitatie parkeergarage (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-465.651	-426.904	-466.000	-466.000	-466.000	-466.000
Totaal product	-465.651	-426.904	-466.000	-466.000	-466.000	-466.000

6215020 Fiscalisering parkeerboetes (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-85.972	-76.000	-76.000	-76.000	-76.000	-76.000
Totaal product	-85.972	-76.000	-76.000	-76.000	-76.000	-76.000

6940020 Perceptiekosten parkeerbelasting

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	7.529	8.595	8.853	9.119	9.392	9.674
Totaal product	7.529	8.595	8.853	9.119	9.392	9.674
Totaal taakveld	-3.018.828	-3.121.261	-3.008.147	-3.007.881	-3.007.608	-3.007.326

0.64 Belastingen Overig**6936014 Reclamebelasting (baten)**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-121.116	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000
Totaal product	-121.116	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000

6937010 Hondenbelasting (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-84.498	-85.833	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000
Totaal product	-84.498	-85.833	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000

6939010 Precariobelasting (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-327.568	-330.000	-330.000	-330.000	-330.000	-330.000
Totaal product	-327.568	-330.000	-330.000	-330.000	-330.000	-330.000

6940010 Perceptiekosten belastingen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-13.609	-5.300	-5.300	-5.300	-5.300	-5.300
lasten	13.609	9.700	9.717	9.730	9.741	9.746
Totaal product	0	4.400	4.417	4.430	4.441	4.446

6940030 Hondenbelasting

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	586	844	2.132	2.191	2.134	2.197
Totaal product	586	844	2.132	2.191	2.134	2.197

6940044 Reclamebelasting (lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	10.578	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal product	10.578	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000

6940046 Precariobelasting (lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	4.453	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Totaal product	4.453	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Totaal taakveld	-517.564	-503.589	-501.451	-501.379	-501.425	-501.357

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds**6921010 Uitkeringen gemeentefonds**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-15.085.242	-15.215.597	-21.126.191	-21.300.862	-21.076.523	-21.177.211
Totaal product	-15.085.242	-15.215.597	-21.126.191	-21.300.862	-21.076.523	-21.177.211

6923010 Integratie-uitkering Sociaal domein

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-8.032.608	-7.721.049	-2.146.119	-2.105.657	-2.064.910	-2.025.729
lasten	0	4.767	4.957	4.957	4.957	4.957
Totaal product	-8.032.608	-7.716.282	-2.141.162	-2.100.700	-2.059.953	-2.020.772
Totaal taakveld	-23.117.850	-22.931.879	-23.267.353	-23.401.562	-23.136.476	-23.197.983

0.8 Overige baten en lasten**6922030 Taakstellende bezuinigingen**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	0	-80.365	-254.780	-254.705	-1.446.322	-1.537.881
Totaal product	0	-80.365	-254.780	-254.705	-1.446.322	-1.537.881

6922040 Meerjarenbeleidsplan

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	0	1.856.598	2.119.830	2.575.991	3.002.048	3.087.227
Totaal product	0	1.856.598	2.119.830	2.575.991	3.002.048	3.087.227

6922110 Onvoorziene uitgaven

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-146.019	-19.292	0	0	0	0
lasten	101.177	21.800	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal product	-44.842	2.508	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal taakveld	-44.842	1.778.741	1.965.050	2.421.286	1.655.726	1.649.346

1.1 Crisisbeheersing en brandweer**6120020 Gebouw brandweer**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-68.822	-68.000	-68.000	-68.000	-68.000	-68.000
lasten	37.234	60.705	57.126	46.593	39.741	27.746
Totaal product	-31.587	-7.295	-10.874	-21.407	-28.259	-40.254

6120040 Brand- en rampenbestrijding

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	1.029.385	1.037.017	1.083.228	1.109.640	1.136.708	1.164.450
Totaal product	1.029.385	1.037.017	1.083.228	1.109.640	1.136.708	1.164.450
Totaal taakveld	997.797	1.029.722	1.072.354	1.088.233	1.108.449	1.124.196

1.2 Openbare orde en veiligheid**6140010 Uitvoering bijzondere wetten en vergunningen**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-102.060	-114.839	-102.320	-102.320	-102.320	-102.320
lasten	205.425	333.680	232.015	232.020	232.025	232.025
Totaal product	103.365	218.841	129.695	129.700	129.705	129.705

6140020 Opvang zwerfdieren

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	18.473	23.504	24.042	24.502	24.975	25.463
Totaal product	18.473	23.504	24.042	24.502	24.975	25.463

6140030 Veiligheid

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-2.563	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
lasten	278.607	340.434	380.572	381.783	383.025	384.093
Totaal product	276.044	337.434	377.572	378.783	380.025	381.093

6140040 Handhaving in de openbare ruimte

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	0	-2.200	0	0	0	0
lasten	267.455	583.273	319.333	320.081	320.839	321.608
Totaal product	267.455	581.073	319.333	320.081	320.839	321.608
Totaal taakveld	665.336	1.160.852	850.642	853.066	855.544	857.869

2.1 Verkeer en vervoer**6210010 Wegennet en wegbermen**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-93.913	-4.835	-4.835	-4.835	-4.835	-4.835
lasten	1.822.174	1.738.709	1.541.962	1.548.571	1.556.106	1.563.869
Totaal product	1.728.262	1.733.874	1.537.127	1.543.736	1.551.271	1.559.034

6210020 Gladheidsbestrijding

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	60.048	96.221	95.183	96.005	96.841	97.689
Totaal product	60.048	96.221	95.183	96.005	96.841	97.689

6210040 Openbare verlichting

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-1.337	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
lasten	354.187	387.714	368.781	364.967	369.432	375.275
Totaal product	352.850	386.714	367.781	363.967	368.432	374.275

6210050 Bruggen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	77.023	88.587	89.440	88.469	87.505	86.549
Totaal product	77.023	88.587	89.440	88.469	87.505	86.549

6210060 Waarschuwingsborden en wegwijzers

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-42.943	-34.500	0	0	0	0
lasten	303.489	189.884	149.871	151.705	153.569	155.464
Totaal product	260.546	155.384	149.871	151.705	153.569	155.464

6210070 Verkeersveiligheid

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-125.250	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500
lasten	558.358	210.239	230.794	230.275	199.759	198.223
Totaal product	433.108	205.739	226.294	225.775	195.259	193.723
Totaal taakveld	2.911.836	2.666.519	2.465.696	2.469.657	2.452.877	2.466.734

2.2 Parkeren

6214012 Betaald parkeren (lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	360.981	406.152	420.692	401.872	406.060	410.403
Totaal product	360.981	406.152	420.692	401.872	406.060	410.403

6214022 Exploitatie parkeergarage (lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	856.861	893.366	824.282	821.809	819.503	817.369
Totaal product	856.861	893.366	824.282	821.809	819.503	817.369

6214032 Fiscalisering parkeerboetes (lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	64.012	64.330	65.165	65.425	65.689	65.957
Totaal product	64.012	64.330	65.165	65.425	65.689	65.957
Totaal taakveld	1.281.854	1.363.848	1.310.139	1.289.106	1.291.252	1.293.729

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

6310010 Markten (lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	6.887	12.685	15.072	15.195	15.319	15.445
Totaal product	6.887	12.685	15.072	15.195	15.319	15.445

6310020 Bevordering economische bedrijvigheid

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	10.681	10.704	10.703	10.776	7.224	7.437
Totaal product	10.681	10.704	10.703	10.776	7.224	7.437

6311010 Marktgeden (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-3.081	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Totaal product	-3.081	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Totaal taakveld	14.487	20.389	22.775	22.971	19.543	19.882

3.4 Economische promotie

6560030 Toerisme en recreatie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-87.735	-25.000	-25.000	0	0	0
lasten	1.400.018	1.053.247	801.539	755.425	731.621	743.048
Totaal product	1.312.283	1.028.247	776.539	755.425	731.621	743.048

6560032 Organisatie evenementen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	0	-23.809	-17.707	-17.707	-11.200	-11.200
lasten	0	395.364	481.327	492.067	496.642	508.306
Totaal product	0	371.555	463.620	474.360	485.442	497.106

6560034 Exploitatie kerstmarkt gemeentegrot

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	0	-1.006.500	0	0	0	0
lasten	0	1.306.500	0	0	0	0
Totaal product	0	300.000	0	0	0	0

6936010 Toeristenbelasting (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-1.888.880	-1.800.000	-2.100.000	-2.100.000	-2.100.000	-2.100.000
Totaal product	-1.888.880	-1.800.000	-2.100.000	-2.100.000	-2.100.000	-2.100.000

6936012 Vermakelijkhedenretributie (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-193.182	-265.000	-245.000	-245.000	-245.000	-245.000
Totaal product	-193.182	-265.000	-245.000	-245.000	-245.000	-245.000

6940040 Toeristenbelasting (lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	10.244	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal product	10.244	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000

6940060 Vermakelijkhedenretributie (lasten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	2.731	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal product	2.731	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal taakveld	-756.804	-349.198	-1.088.841	-1.099.215	-1.111.937	-1.088.846

4.1 Openbaar basisonderwijs

6420020 Basisonderwijs exclusief huisvesting

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	13.400	12.935	13.431	13.431	13.431	13.431
Totaal product	13.400	12.935	13.431	13.431	13.431	13.431

6420030 Bewegingsonderwijs

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	49.897	49.859	50.688	51.403	52.130	52.867
Totaal product	49.897	49.859	50.688	51.403	52.130	52.867
Totaal taakveld	63.297	62.794	64.119	64.834	65.561	66.298

4.2 Onderwijshuisvesting

6421010 Huisvesting openbaar basisonderwijs

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	110.000	118.532	111.767	110.038	108.315	106.598
Totaal product	110.000	118.532	111.767	110.038	108.315	106.598

6421020 Huisvesting bijzonder basisonderwijs

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-3.083	-2.382	-2.382	-2.382	-2.382	-2.382
lasten	319.736	311.115	291.257	287.318	278.730	274.989
Totaal product	316.653	308.733	288.875	284.936	276.348	272.607

6431010 Huisvesting speciaal onderwijs

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	530.359	527.543	491.865	482.546	473.241	463.951
Totaal product	530.359	527.543	491.865	482.546	473.241	463.951

6441010 Huisvesting voortgezet onderwijs

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	172.540	172.356	27.674	28.089	28.510	28.938
Totaal product	172.540	172.356	27.674	28.089	28.510	28.938
Totaal taakveld	1.129.552	1.127.164	920.181	905.609	886.414	872.094

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

6480010 Educatieve agenda

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	7.206	10.717	7.983	12.983	12.983	12.983
Totaal product	7.206	10.717	7.983	12.983	12.983	12.983

6480020 Leerplichtwet

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	56.353	50.996	58.812	60.388	62.012	63.684
Totaal product	56.353	50.996	58.812	60.388	62.012	63.684

6480030 St. Activiteit

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060
Totaal product	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060

6480050 Leerlingenvervoer

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	216.404	272.164	287.015	295.249	303.731	312.466
Totaal product	216.404	272.164	287.015	295.249	303.731	312.466

6482010 Volwasseneducatie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	4.763	22.967	11.993	12.074	12.156	12.239
Totaal product	4.763	22.967	11.993	12.074	12.156	12.239

6650010 Kinderdagverblijven

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-50.314	-122.784	-49.202	-49.202	-49.202	-49.202
lasten	186.839	280.129	193.079	215.616	218.526	208.624
Totaal product	136.525	157.345	143.877	166.414	169.324	159.422
Totaal taakveld	424.311	517.249	512.740	550.168	563.266	563.854

5.1 Sportbeleid en activering

6530070 Subsidies sportverenigingen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	83.269	76.441	77.547	77.547	77.547	77.547
Totaal product	83.269	76.441	77.547	77.547	77.547	77.547
Totaal taakveld	83.269	76.441	77.547	77.547	77.547	77.547

5.2 Sportaccommodaties

6530030 Sporthal de Bosdries

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-16.657	-16.500	-16.500	-16.500	-16.500	-16.500
lasten	127.365	171.919	181.987	209.511	153.127	226.263
Totaal product	110.708	155.419	165.487	193.011	136.627	209.763

6531010 Sportterreinen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-20.153	-20.329	-20.634	-20.943	-21.258	-21.577
lasten	236.480	252.523	257.478	258.623	259.818	261.061
Totaal product	216.327	232.194	236.844	237.680	238.560	239.484

6580010 Multifunctioneel Polfercenter

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-109.734	-371.768	-245.320	-236.343	-106.500	-106.500
lasten	5.736.836	1.927.848	1.759.453	1.757.974	1.632.814	1.633.383
Totaal product	5.627.102	1.556.080	1.514.133	1.521.631	1.526.314	1.526.883
Totaal taakveld	5.954.137	1.943.693	1.916.464	1.952.322	1.901.501	1.976.130

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

6511010 Muziekonderwijs

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	46.824	62.000	53.304	53.304	53.304	53.304
Totaal product	46.824	62.000	53.304	53.304	53.304	53.304

6511020 Emancipatie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	4.118	3.268	3.268	3.268	3.268	3.268
Totaal product	4.118	3.268	3.268	3.268	3.268	3.268

6511030 Culturele minderheden

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	1.125	180	180	180	180	180
Totaal product	1.125	180	180	180	180	180

6511040 Herdenking

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	22.442	9.435	12.903	10.146	12.186	10.450
Totaal product	22.442	9.435	12.903	10.146	12.186	10.450

6511050 Ontwikkelingssamenwerking

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	12.330	12.330	12.330	12.330	12.330	12.330
Totaal product	12.330	12.330	12.330	12.330	12.330	12.330

6540010 Subsidies zang en muziek

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	55.193	45.490	45.490	45.490	45.490	45.490
Totaal product	55.193	45.490	45.490	45.490	45.490	45.490

6540020 Kunstbeleid

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
lasten	62.461	54.743	55.130	55.232	55.336	55.441
Totaal product	54.961	47.243	47.630	47.732	47.836	47.941

6541030 Waarderingsubsidies

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	34.157	63.327	72.435	72.435	72.435	72.435
Totaal product	34.157	63.327	72.435	72.435	72.435	72.435

6580030 Kerkgenootschappen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	12.438	44.006	12.224	12.150	12.077	12.004
Totaal product	12.438	44.006	12.224	12.150	12.077	12.004
Totaal taakveld	243.587	287.279	259.764	257.035	259.106	257.402

5.4 Musea**6541010 Museum**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-43.811	-43.650	-43.650	-43.650	-43.650	-43.650
lasten	71.175	143.723	126.196	142.522	75.990	76.868
Totaal product	27.364	100.073	82.546	98.872	32.340	33.218
Totaal taakveld	27.364	100.073	82.546	98.872	32.340	33.218

5.5 Cultureel erfgoed**6541020 Monumenten**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-25.159	-46.475	-13.200	-13.200	-13.200	-13.200
lasten	177.229	243.873	216.630	161.728	157.562	129.482
Totaal product	152.070	197.398	203.430	148.528	144.362	116.282

6560050 Overige grotten

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-94.577	-64.000	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
lasten	110.623	256.004	236.630	235.288	233.957	232.638
Totaal product	16.046	192.004	176.630	175.288	173.957	172.638
Totaal taakveld	168.117	389.402	380.060	323.816	318.319	288.920

5.6 Media**6510010 Bibliotheekwerk**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	275.382	279.809	318.575	304.988	310.141	313.904
Totaal product	275.382	279.809	318.575	304.988	310.141	313.904
Totaal taakveld	275.382	279.809	318.575	304.988	310.141	313.904

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie**6221020 Kademuren, sluizen en andere waterwerken**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	157.808	161.876	152.396	149.311	146.226	143.144
Totaal product	157.808	161.876	152.396	149.311	146.226	143.144

6550010 Natuurbescherming

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	81.712	90.922	84.169	90.018	95.955	106.981
Totaal product	81.712	90.922	84.169	90.018	95.955	106.981

6560010 Groenvoorziening

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-636.189	-774.991	-787.366	-799.949	-812.742	-823.790
lasten	1.720.733	1.813.325	1.814.565	1.833.269	1.852.256	1.866.531
Totaal product	1.084.544	1.038.334	1.027.199	1.033.320	1.039.514	1.042.741

6560020 Volksfeesten

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	7.827	9.559	11.846	11.846	11.846	11.846
Totaal product	7.827	9.559	11.846	11.846	11.846	11.846

6560040 Gemeentegrot

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-104.253	-104.000	-103.000	-103.000	-103.000	-103.000
lasten	240.829	384.076	110.557	100.671	91.630	89.765
Totaal product	136.575	280.076	7.557	-2.329	-11.370	-13.235

6560060 Openluchttheater

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-10.000	-10.170	-10.323	-10.478	-10.635	-10.795
lasten	68.507	89.634	80.539	80.981	81.429	81.884
Totaal product	58.507	79.464	70.216	70.503	70.794	71.089

6580020 Kop Cauberg

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-402.849	-402.890	-402.000	-402.000	-402.000	-402.000
lasten	295.347	319.585	288.865	284.950	266.055	262.712
Totaal product	-107.501	-83.305	-113.135	-117.050	-135.945	-139.288

6580050 Speelvoorzieningen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	26.937	41.682	42.442	42.938	43.443	43.956
Totaal product	26.937	41.682	42.442	42.938	43.443	43.956
Totaal taakveld	1.446.409	1.618.608	1.282.690	1.278.557	1.260.463	1.267.234

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie**6001030 Kernoverleggen**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	77.568	237.841	217.588	147.591	147.591	17.591
Totaal product	77.568	237.841	217.588	147.591	147.591	17.591

6621010 Inburgering en integratie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-37.920	0	0	0	0	0
lasten	99.160	83.453	80.870	80.870	80.870	80.870
Totaal product	61.240	83.453	80.870	80.870	80.870	80.870

6650020 Toezicht kinderdagverblijven

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	14.632	14.852	15.075	15.302	15.532	15.765
Totaal product	14.632	14.852	15.075	15.302	15.532	15.765

6670010 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-11.416	-5.445	0	0	0	0
lasten	552.606	631.251	597.752	563.752	538.152	538.152
Totaal product	541.190	625.806	597.752	563.752	538.152	538.152

6670012 Regionaal welzijnswerk

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	282.235	215.256	165.016	165.016	165.016	165.016
Totaal product	282.235	215.256	165.016	165.016	165.016	165.016

6670014 Sociaal cultureel werk

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	1.968	0	0	0	0	0
Totaal product	1.968	0	0	0	0	0

6670020 Ouderenwerk

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-15.485	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
lasten	66.183	61.341	62.347	62.347	62.347	62.347
Totaal product	50.698	52.341	53.347	53.347	53.347	53.347

6670030 Jeugdverenigingen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	18.344	24.386	24.101	24.036	23.972	23.908
Totaal product	18.344	24.386	24.101	24.036	23.972	23.908

6670032 Scoutinggebouw Meldermunsterweg

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-926	-928	-928	-928	-928	-928
lasten	3.960	8.135	25.065	12.504	36.374	27.744
Totaal product	3.034	7.207	24.137	11.576	35.446	26.816

6670040 Gemeenschapshuizen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	0	-336.016	0	0	0	0
lasten	177.281	460.067	135.228	132.647	130.074	127.508
Totaal product	177.281	124.051	135.228	132.647	130.074	127.508

6670042 Welzijnscentrum Berg en Terblijt

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-38.748	-30.126	-30.126	-30.126	-30.126	-30.126
lasten	7.158	18.756	18.831	77.089	27.393	21.026
Totaal product	-31.590	-11.370	-11.295	46.963	-2.733	-9.100
Totaal taakveld	1.196.599	1.373.823	1.301.819	1.241.100	1.187.267	1.039.873

6.2 Wijkteams**6671010 Jeugdbeleid**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-40.001	-40.001	-40.001	-40.001	-40.001	-40.001
lasten	207.898	88.979	83.628	85.905	88.248	90.659
Totaal product	167.898	48.978	43.627	45.904	48.247	50.658

6671020 Innovatie jeugd

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	57.490	79.426	120.678	120.678	120.678	120.678
Totaal product	57.490	79.426	120.678	120.678	120.678	120.678

6672010 PGB WMO

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	328.185	328.185	328.185	328.185	328.185	328.185
Totaal product	328.185	328.185	328.185	328.185	328.185	328.185
Totaal taakveld	2.907.774	2.868.117	2.879.773	2.884.964	2.890.353	2.897.141

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-**6672020 PGB Jeugd**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	33.714	33.714	33.714	33.714	33.714	33.714
Totaal product	33.714	33.714	33.714	33.714	33.714	33.714

6682010 Jeugdhulp

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	2.449.130	2.448.159	2.451.829	2.451.829	2.451.829	2.451.829
Totaal product	2.449.130	2.448.159	2.451.829	2.451.829	2.451.829	2.451.829

6682020 Jeugd geestelijke gezondheidszorg

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	137.298	0	0	0	0	0
Totaal product	137.298	0	0	0	0	0

6682030 Jeugd dyslexie

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	53.238	53.238	53.238	53.238	53.238	53.238
Totaal product	53.238	53.238	53.238	53.238	53.238	53.238

6682040 Specialistische jeugdzorg

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	95.552	101.743	100.260	100.260	100.260	100.260
Totaal product	95.552	101.743	100.260	100.260	100.260	100.260

6687010 Ouderenbijdragen maatwerkvoorzieningen jeugd

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-91	0	0	0	0	0
Totaal product	-91	0	0	0	0	0
Totaal taakveld	2.768.841	2.636.854	2.639.041	2.639.041	2.639.041	2.639.041

6.81 Geëscaleerde zorg 18+**6663010 Opvang en beschermd wonen WMO**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	14.073	0	4.109	4.109	4.109	4.109
Totaal product	14.073	0	4.109	4.109	4.109	4.109
Totaal taakveld	14.073	0	4.109	4.109	4.109	4.109

6.82 Geëscaleerde zorg 18-**6683010 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	294.693	309.810	313.930	316.729	319.599	322.540
Totaal product	294.693	309.810	313.930	316.729	319.599	322.540
Totaal taakveld	294.693	309.810	313.930	316.729	319.599	322.540

7.1 Volksgezondheid**6714020 Hulpverleningsinstanties**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	23.003	23.475	24.008	24.225	24.449	24.679
Totaal product	23.003	23.475	24.008	24.225	24.449	24.679

6714040 Algemene gezondheidszorg

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	207.962	182.981	187.802	191.884	196.068	200.357
Totaal product	207.962	182.981	187.802	191.884	196.068	200.357

6715010 Jeugdgezondheidszorg

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	207.694	340.317	342.790	346.150	349.594	353.124
Totaal product	207.694	340.317	342.790	346.150	349.594	353.124
Totaal taakveld	438.660	546.773	554.600	562.259	570.111	578.160

7.2 Riolering**6722010 Riolen en gemalen (lasten)**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-842	-19.196	-35.964	-128.173	-152.064	-120.910
lasten	2.351.689	2.229.213	2.024.076	2.008.088	1.988.001	1.974.397
Totaal product	2.350.847	2.210.017	1.988.112	1.879.915	1.835.937	1.853.487

6726010 Riolen en gemalen (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-2.685.159	-2.674.000	-2.714.110	-2.754.822	-2.796.144	-2.838.086
Totaal product	-2.685.159	-2.674.000	-2.714.110	-2.754.822	-2.796.144	-2.838.086

6940018 Perceptiekosten rioolheffing

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	19.372	27.856	67.379	69.249	67.454	69.439
Totaal product	19.372	27.856	67.379	69.249	67.454	69.439
Totaal taakveld	-314.940	-436.127	-658.619	-805.658	-892.753	-915.160

7.3 Afval**6721010 Ophalen en afvoeren huisvuil (lasten)**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-577.864	-634.494	-551.511	-588.903	-613.064	-667.072
lasten	1.030.435	1.103.031	1.002.577	1.030.001	1.053.994	1.083.218
Totaal product	452.571	468.537	451.066	441.098	440.930	416.146

6721020 Milieuparken

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-21.359	-20.325	-20.325	-20.325	-20.325	-20.325
lasten	277.889	269.282	276.211	282.804	289.562	296.490
Totaal product	256.530	248.957	255.886	262.479	269.237	276.165

6725010 Ophalen en afvoeren huisvuil (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-906.640	-910.000	-910.000	-910.000	-910.000	-910.000
Totaal product	-906.640	-910.000	-910.000	-910.000	-910.000	-910.000

6940016 Perceptiekosten afvalstoffenheffing

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	6.257	8.997	22.384	23.005	22.409	23.069
Totaal product	6.257	8.997	22.384	23.005	22.409	23.069
Totaal taakveld	-191.282	-183.509	-180.664	-183.418	-177.424	-194.620

7.4 Milieubeheer**6723010 Bescherming kwaliteit bodem en atmosfeer**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	100.643	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
lasten	57.320	165.994	107.222	113.187	114.243	115.322
Totaal product	157.964	155.994	97.222	103.187	104.243	105.322

6723020 Bestrijding van ongedierte

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	4.720	13.182	12.056	12.205	12.356	12.509
Totaal product	4.720	13.182	12.056	12.205	12.356	12.509

6723030 Handhaving milieuwetgeving

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-15.228	0	0	0	0	0
lasten	195.091	168.674	139.672	143.222	146.877	150.639
Totaal product	179.863	168.674	139.672	143.222	146.877	150.639
Totaal taakveld	342.546	337.850	248.950	258.614	263.476	268.470

7.5 Begraafplaatsen en crematoria**6724010 Begraafplaatsen (lasten)**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-6.320	0	0	0	0	0
lasten	217.638	262.424	228.669	228.483	228.318	228.175
Totaal product	211.318	262.424	228.669	228.483	228.318	228.175

6724011 Bijzondere begraafplaatsen

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
lasten	10.651	10.561	9.865	9.593	9.321	9.048
Totaal product	10.651	10.561	9.865	9.593	9.321	9.048

6732010 Begraafplaatsrechten (baten)

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-102.779	-126.500	-126.500	-126.500	-126.500	-126.500
Totaal product	-102.779	-126.500	-126.500	-126.500	-126.500	-126.500
Totaal taakveld	119.190	146.485	112.034	111.576	111.139	110.723

8.1 Ruimtelijke ordening**6810010 Bestemmings- en structuurplannen**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-117.969	-290.115	-19.100	-19.100	-19.100	-19.100
lasten	515.671	203.629	237.114	237.007	236.912	236.828
Totaal product	397.702	-86.486	218.014	217.907	217.812	217.728
Totaal taakveld	397.702	-86.486	218.014	217.907	217.812	217.728

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)**6830010 Exploitatie bestemmingsplannen**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-67.406	0	0	0	0	0
lasten	810.590	368.770	271.898	266.657	261.415	256.174
Totaal product	743.185	368.770	271.898	266.657	261.415	256.174
Totaal taakveld	743.185	368.770	271.898	266.657	261.415	256.174

8.3 Wonen en bouwen**6820010 Kasteel Oost**

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-36.771	-17.766	0	0	0	0
lasten	398.000	62.371	0	0	0	0
Totaal product	361.229	44.605	0	0	0	0

6820020 Steenstraat 2

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-3.018	0	0	0	0	0
lasten	24.430	9.700	0	0	0	0
Totaal product	21.412	9.700	0	0	0	0

6820030 Overige gebouwen en erven

	werkelijk 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
baten	-42.879	-693.043	-550.495	-586.900	-276.344	-440.581
lasten	640.894	544.783	585.272	554.623	538.891	543.434
Totaal product	598.016	-148.260	34.777	-32.277	262.547	102.853

Overzicht incidentele baten en lasten per programma.

	<i>lasten</i> 2019	<i>baten</i> 2019	<i>lasten</i> 2020	<i>baten</i> 2020	<i>lasten</i> 2021	<i>baten</i> 2021	<i>lasten</i> 2022	<i>baten</i> 2022
Toerisme en economie								
6.330.010 Renteopbrengsten verkoop Essent		39.377						
6.560.010 Bijdrage bloembakken centrum	5.000		5.000		5.000		5.000	
6.560.030 Stedenband Jiangyou	42.938	35.000						
6.560.030 Procesmiddelen gebiedsontwikkeling	35.000		35.000					
Sociaal domein								
6.001.030 Burgerkracht en zelfsturing	130.000		130.000		130.000			
6.001.030 Externe projectcoördinator burgerkracht	70.000							
6.670.010 Vrijwilligerswerk	25.600		25.600					
6.670.010 Regeling combinatiefuncties	14.000							
6.671.020 Project maatjes	6.774							
Ruimtelijk domein								
6.210.070 Verkeersveiligheidsprojecten	30.000		30.000					
Algemene taakvelden								
6.003.040 Verkiezingen	99.000				33.000		33.000	
6.922.040 Reservering gelden veiligheidsprojecten	30.000		30.000					
6.922.040 Reservering gelden Stedenband Jiangyou			15.000		15.000		15.000	
6.980.010 <i>Mutaties reserves:</i>								
Algemene dekkingsreserve	7.062	65.000		65.000		5.000		5.000
Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten		14.000						
Investeringsreserve uitvoering centrumplan								
Egalisatiereserve heffingen ondernemers								
Reserve sociaal domein		232.374		155.600		130.000		
	7.062	311.374	0	220.600	0	135.000	0	5.000
	495.374	385.751	270.600	220.600	183.000	135.000	53.000	5.000

Overzicht structurele mutaties reserves.

	<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>
	2019	2019	2020	2020	2021	2021	2022	2022
6.980.010 <i>Mutaties reserves:</i>								
Algemene dekkingsreserve		73.896		73.896		58.896		58.896
Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg	69.698		69.698		69.698		69.698	
Onderhoudsreserve ondergrondse parkeergarage	50.526		51.789		53.084		54.411	
	<u>120.224</u>	<u>73.896</u>	<u>121.487</u>	<u>73.896</u>	<u>122.782</u>	<u>58.896</u>	<u>124.109</u>	<u>58.896</u>

Overzicht investeringen gesplitst naar nut.

	<i>boekwaarde 31-dec-2018</i>	<i>vermeerdering</i>	<i>vermindering</i>	<i>afschrijving</i>	<i>aflossing</i>	<i>boekwaarde 31-dec-2019</i>
Immateriële vaste activa						
bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.127.379,92			143.850,73		983.529,19
Totaal Immateriële vaste activa	1.127.379,92	0,00	0,00	143.850,73	0,00	983.529,19
Materiële vaste activa						
<i>Investeringen met een economisch nut</i>						
gronden en terreinen	592.649,81			263,83		592.385,98
woonruimten	59.075,31			16.070,29		43.005,02
bedrijfsgebouwen	8.363.778,90			761.441,31		7.602.337,59
grond, weg -en waterbouwkundige werken	11.034.597,76			508.126,36		10.526.471,40
vervoersmiddelen	108.510,20			26.752,20		81.758,00
machines, apparaten en installaties	538.959,30			170.255,15		368.704,15
overige materiële activa	5.968.968,56			570.760,52		5.398.208,04
gronden uitgegeven in erfpacht	13.613,41					13.613,41
<i>Totaal Investeringen met een economisch nut</i>	<i>26.680.153,25</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2.053.669,66</i>	<i>0,00</i>	<i>24.626.483,59</i>
<i>Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven</i>						
	16.467.558,03			670.132,48		15.797.425,55
<i>Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>						
grond, weg -en waterbouwkundige werken	9.134.084,40			551.784,05		8.582.300,35
overige materiële activa	1.148.107,68			75.779,14		1.072.328,54
<i>Totaal Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>	<i>10.282.192,08</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>627.563,19</i>	<i>0,00</i>	<i>9.654.628,89</i>
Totaal Materiële vaste activa	53.429.903,36	0,00	0,00	3.351.365,33	0,00	50.078.538,03
Financiële vaste activa						
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	252.426,76					252.426,76
leningen aan deelnemingen	789.196,00		759.195,00			30.001,00
Totaal Financiële vaste activa	1.041.622,76	0,00	759.195,00	0,00	0,00	282.427,76
Voorraden						
niet in exploitatie genomen bouwgronden	1,00					1,00
Totaal Voorraden	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00
Totaal Activa	55.598.907,04	0,00	759.195,00	3.495.216,06	0,00	51.344.495,98

Reserve- en voorzieningenbeleid.

Op 1 juli 2013 heeft de raad kennis genomen van onze notitie over het reserve- en voorzieningenbeleid. Daarin hebben wij uitgebreid verslag gedaan van alle op dat moment beschikbare reserves en voorzieningen en het daarmee samenhangende beleid. In artikel 11 van de door de raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Valkenburg aan de Geul 2017 is bepaald dat het college jaarlijks de reserves en voorzieningen actualiseert in een aparte bijlage bij de begroting. Hierin wordt per reserve/voorziening ingegaan op het doel, de hoogte en de bestemming van de bespaarde rente.

De reserves van de algemene dienst.

1. Algemene reserve.

Doel van de reserve.

Deze reserve versterkt het weerstandsvermogen en vervult zodoende een bufferfunctie. Bij het opstellen van de jaarrekening 2009 is de verkoopopbrengst van de aandelen Essent toegevoegd aan de reserves van de algemene dienst. In totaal ging het daarbij om een bedrag van afgerond € 17,5 miljoen (eerste tranche). Met de toename van dat vermogen moet een meeropbrengst aan rente gegenereerd worden, die minimaal gelijk is aan het structurele verlies van dividend. In de goedkeuringsbrief bij de begroting 2011 heeft de Provincie geadviseerd om de verkoopopbrengsten van de aandelen Essent niet te rangschikken onder de reserves van de algemene dienst, maar onder de bestemmingsreserves, omdat onbedoeld de indruk zou kunnen ontstaan dat de raad nog over de Essentopbrengsten zou kunnen beschikken. Dat zou een behoorlijk dekkingprobleem tot gevolg hebben, aldus de toezichthouder.

De hoogte van de reserve.

De stand van de reserves van de algemene dienst bedraagt per 1 januari 2019 € 3.110.234,-. Dat bedrag is naar onze mening voldoende voor het kunnen opvangen van incidentele risico's.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente wordt in deze planperiode als structureel dekkingmiddel ingezet.

2. Reserve overdracht gelden stichting Herdenking.

Doel van de reserve.

De stichting Herdenking van de Gevallenen van het Verzet is opgeheven. De financiële middelen van die stichting zijn overgegaan naar onze gemeente, met de verplichting dat de jaarlijkse rente-inkomsten van het kapitaal worden ingezet voor onderhoud van het monument en voor de jaarlijkse organisatie van de herdenkingsbijeenkomst.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 132.304,-. In deze planperiode zijn geen mutaties voorzien.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingmiddel.

Bestemmingsreserves.

1. Algemene dekkingsreserve.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt hoofdzakelijk ingezet voor de uitvoering van het investeringsprogramma.

De hoogte van de reserve.

De reserve kent per 1 januari 2019 een stand van € 3.343.282,-. Dat bedrag loopt geleidelijk terug tot € 2.944.760,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

2. Investeringsreserve automatisering.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringen op het terrein van de ICT en voor het egaliseren van de kostenplaats ICT. Ingeval de in het beleidsplan gereserveerde middelen voor ICT-investeringen in enig jaar niet worden benut, worden die middelen gereserveerd.

De hoogte van de reserve.

De reserve heeft per 1 januari 2019 een stand van € 810.035,-. In deze planperiode zijn geen mutaties voorzien.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

3. Investeringsreserve instandhouding monumenten.

Doel van de reserve.

De onderhavige reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringslasten of voor het incidenteel afdekken van subsidies op het gebied van restauratie van monumenten.

De hoogte van de reserve.

Deze reserve kent op 1 januari 2019 een stand van € 7.138,-. In deze planperiode worden geen mutaties van deze reserve voorzien.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

4. Investeringsreserve kunst in openbare ruimte.

Doel van de reserve.

De onderhavige reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringslasten of voor het incidenteel afdekken van subsidies op het gebied van kunst. De reserve wordt jaarlijks gevoed met 1% van de kapitaalinvesteringen, niet zijnde onderhoudswerken.

De hoogte van de reserve.

Deze reserve kent per 1 januari 2019 een stand van € 126.345,-. In dit begrotingstijdvak worden geen mutaties verwacht.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

5. Exploitatiereserve personeel.

Doel van de reserve.

Doel van deze reserve is om incidentele budgetoverschrijdingen binnen de personeelsbegroting af te dekken. Indien de feitelijke personeelskosten achterblijven bij de vooraf gecalculerde bedragen, wordt die onderuitputting toegevoegd aan deze reserve.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 468.919,-.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

6. Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet om incidentele overschrijdingen binnen de welzijnsbegroting (geheel of gedeeltelijk) af te dekken en om incidentele subsidieverzoeken op het terrein van welzijn te kunnen honoreren. Ingeval de budgetten in de welzijnssfeer in enig jaar niet of niet volledig worden benut, wordt die onderuitputting gereserveerd.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 319.320,-. Deze reserve loopt terug tot € 305.320,- per 1 januari 2020. Daarna worden geen mutaties meer voorzien.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

7. Egalisatiereserve effecten BTW-Compensatiefonds.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor het opvangen van de lokale effecten van het BTW-Compensatiefonds (BCF). Indien geen tegenvallers optreden, zullen wij deze reserve inzetten voor eventuele tegenvallers in het kader van de Vpb-plicht.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 93.079,-. In dit begrotingstijdvak worden geen mutaties verwacht.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

8. Reserve milieuactiviteiten.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor de (gehele of gedeeltelijke) afdekking van kapitaallasten van investeringen in de milieusfeer.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 143.704,-. Wij voorzien geen mutaties van deze reserve in de komende planperiode.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

9. *Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg.*

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor de gehele of gedeeltelijke dekking van de (kapitaallasten) van investeringen in de infrastructuur op de kop Cauberg (parkeerplaatsen, toegangswegen e.d.).

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 897.476,-. Dat bedrag loopt geleidelijk op tot € 1.176.268,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele vervangingsinvesteringen en groot onderhoud.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

10. *Investeringsreserve uitvoering centrumplan.*

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet ter directe afdekking van de gemeentelijke bijdrage in de investeringskosten van het centrumplan.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 661.714,-. Deze reserve loopt terug tot € 0,- per 1 januari 2020.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve is beschikbaar voor het centrumplan.

11. *Reserve opbrengst aandelen Essent.*

Doel van de reserve.

De bespaarde rente van deze bestemmingsreserve wordt ingezet voor het opvangen van de budgettaire gevolgen van de vervallen dividenduitkering.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 11.711.098,-. In dit begrotingstijdvak worden geen mutaties verwacht.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

12. *Egalisatiereserve parkeerexploitatie.*

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet om de voor- en nadelen van de parkeerexploitatie te egaliseren. Indien de feitelijke parkeerexploitatie in positieve zin van de voorcalculatie afwijkt, dan komt dat voordeel ten gunste van deze bestemmingsreserve. Een afwijking in negatieve zin komt ten laste van deze reserve.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 1.767.504,-.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

13. *Egalisatiereserve sociaal domein.*

Doel van de reserve.

Bij de behandeling van de financiën rondom de 3 decentralisaties heeft de raad besloten om de budgetten, die het rijk voor de uitvoering van die extra taken beschikbaar stelt, te oormerken. Zodoende is er een reserve sociaal domein ingesteld, die een egaliserend karakter heeft. Voordelige verschillen worden aan die reserve toegevoegd, budgetoverschrijdingen komen ten laste van deze reserve

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 5.464.816,-. Dat bedrag loopt geleidelijk terug tot € 4.946.842,- per 1 januari 2022. In 2022 worden geen mutaties verwacht.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt als structureel dekkingsmiddel ingezet.

14. *Reserve groot onderhoud parkeergarage.*

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor de bekostiging van groot onderhoud van de parkeergarage. Het bedrag, dat jaarlijks aan deze reserve gedoteerd wordt, is afgeleid van de investeringskosten. Kosten van groot onderhoud worden direct ten laste van deze reserve gebracht.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2019 € 144.305,-. Dat bedrag loopt geleidelijk op tot € 354.115,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt als structureel dekkingsmiddel ingezet.

Voorzieningen.

1. Voorziening dubieuze debiteuren.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

De hoogte van de voorziening.

De stand van deze voorziening bedraagt op 1 januari 2019 € 376.559,-. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. In deze planperiode worden per saldo geen mutaties geraamd.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

2. Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

De hoogte van de voorziening.

De stand van deze voorziening bedraagt op 1 januari 2019 € 160.424,-. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. In deze planperiode worden per saldo geen mutaties geraamd.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

3. Voorziening onderhoud gebouwen.

Doel van de voorziening.

De jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren sterk. Om te voorkomen dat de meerjarenbegroting hierdoor een sterk wisselend beeld te zien geeft, is op basis van een meerjarige onderhoudsplanning berekend welk (gelijkblijvend) bedrag jaarlijks aan de voorziening gedoteerd moet worden. De onderhoudskosten worden vervolgens direct op de voorziening in mindering gebracht.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent op 1 januari 2019 een stand van € 406.529,-. Rekening houdende met het verloop van de meerjarige onderhoudsplanning loopt dat bedrag terug tot € 104.425,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

4. Voorziening onderhoud sportcentrum Polfermolen.

Doel van de voorziening.

De jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren sterk. Om te voorkomen dat de meerjarenbegroting hierdoor een sterk wisselend beeld te zien geeft, is op basis van een meerjarige onderhoudsplanning berekend welk (gelijkblijvend) bedrag jaarlijks aan de voorziening gedoteerd moet worden. De onderhoudskosten worden vervolgens direct op de voorziening in mindering gebracht.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent op 1 januari 2019 een stand van € 1.829.931,-. Rekening houdende met de onderhoudsplanning loopt dat bedrag op tot € 2.277.602,- eind 2020. Wanneer de raad instemt met de dekkingsvoorstellen van het college worden er in de planjaren 2019 en 2020 geen bedragen aan deze voorziening meer toegevoegd. In totaal gaat het dan om een bedrag van afgerond € 716.000,-.

Verder wordt er rekening mee gehouden dat € 805.000,- uit deze voorziening kan vrijvallen ten gunste van de verliesvoorziening Polfermolen.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

5. Voorziening niet-WWB-debiteuren sociale zaken.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

De hoogte van de voorziening.

De stand van deze voorziening bedraagt op 1 januari 2019 € 160.496,-. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. In deze planperiode worden per saldo geen mutaties geraamd.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

6. Voorziening onderhoud parkeerplaats Oud Valkenburg.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening is in 2011 ingesteld ter dekking van de onderhoudskosten van de parkeerplaats Oud Valkenburg. De onderhoudskosten worden direct op de voorziening in mindering gebracht.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent op 1 januari 2019 een stand van € 40.700,-. Op basis van de huidige inzichten vinden er in deze planperiode geen mutaties plaats.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

7. Voorziening pensioenen wethouders.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening moet ingevolge de Begrotingsvoorschriften worden gevormd voor het opvangen van de pensioenafspraken van voormalige wethouders.

De hoogte van de voorziening.

Op basis van gemaakte actuariële berekeningen is een voorziening gevormd voor het opvangen van de kosten van pensioenverplichtingen. Deze voorziening, die jaarlijks wordt geactualiseerd, kent per 1 januari 2019 een stand van € 1.433.891,-. In deze planperiode worden per saldo geen mutaties geraamd.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als dekkingsmiddel.

8. Voorziening ontwikkelingen Polfermolen.

Doel van de voorziening.

Bij de behandeling van de kadernota 2017 heeft de raad besloten om eind 2020 te stoppen met de exploitatie van de Polfermolen. Rekening houdende met de dan nog resterende boekwaarde en met de sloop- en frictiekosten is met de kennis van dit moment een voorziening nodig in de orde van grootte van € 4 miljoen.

De hoogte van de voorziening.

Deze voorziening kent per 1 januari 2019 een stand van € 4.000.000,-. In 2020 wordt deze voorziening ingezet.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente over deze voorziening wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel.

9. Voorziening rioolheffing.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet om het taakveld "Riolering" budgettair neutraal te laten verlopen. Dit compartiment van de begroting mag geen financiële gevolgen hebben voor het saldo van de algemene dienst, omdat bij het bepalen van de hoogte van de rioolheffing het principe van 100%-kostendekking wordt toegepast.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent per 1 januari 2019 een stand van € 2.096.935,-. Dat bedrag loopt geleidelijk af tot € 1.659.824,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente over deze voorziening wordt gereserveerd.

10. Voorziening afvalstoffenheffing.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet om de taakvelden "Afval" budgettair neutraal te laten verlopen. Dit compartiment van de begroting mag geen financiële gevolgen hebben voor het saldo van de algemene dienst, omdat bij het bepalen van de hoogte van de afvalstoffenheffing het principe van 100%-kostendekking wordt toegepast.

De hoogte van de voorziening.

Deze voorziening kent per 1 januari 2019 een stand van € 2.294.704,-. Dat bedrag loopt geleidelijk af tot € 1.718.154,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Bij het in beeld brengen van het verloop van deze reserve is gerekend met een tarief van € 120,- per perceel.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente over deze voorziening wordt gereserveerd.

Recapitulatie:

	<i>Per 1/1/2019</i>	<i>Per 31/12/2022</i>
Algemene reserves	3.242.538,-	3.242.538,-
Bestemmingsreserves	25.958.734,-	24.855.127,-
Voorzieningen	12.800.169,-	7.650.297,-
Totaal	42.001.441,-	35.747.962,-

Meerjarig verloop reserves en voorzieningen.

	Saldo eind 2018	Mutaties 2019	Saldo eind 2019	Mutaties 2020	Saldo eind 2020	Mutaties 2021	Saldo eind 2021	Mutaties 2022	Saldo eind 2022
Reserves van de algemene dienst									
1 Algemene reserve	3.110.233,76		3.110.233,76		3.110.233,76		3.110.233,76		3.110.233,76
2 Reserve overdracht gelden stichting Herdenking	132.304,41		132.304,41		132.304,41		132.304,41		132.304,41
Totaal	3.242.538,17	0,00	3.242.538,17	0,00	3.242.538,17	0,00	3.242.538,17	0,00	3.242.538,17
Bestemmingsreserves									
1 Algemene dekkingsreserve	3.343.282,12	-131.834,00	3.211.448,12	-138.896,00	3.072.552,12	-63.896,00	3.008.656,12	-63.896,00	2.944.760,12
2 Investeringsreserve automatisering	810.034,53		810.034,53		810.034,53		810.034,53		810.034,53
3 Investeringsreserve instandhouding monumenten	7.138,23		7.138,23		7.138,23		7.138,23		7.138,23
4 Investeringsreserve kunst in openbare ruimte	126.344,93		126.344,93		126.344,93		126.344,93		126.344,93
5 Exploitatiereserve personeel	468.919,14		468.919,14		468.919,14		468.919,14		468.919,14
6 Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten	319.320,16	-14.000,00	305.320,16		305.320,16		305.320,16		305.320,16
7 Egalisatiereserve effecten BTW-Compensatiefonds	93.078,85		93.078,85		93.078,85		93.078,85		93.078,85
8 Reserve milieu-activiteiten	143.703,73		143.703,73		143.703,73		143.703,73		143.703,73
9 Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg	897.475,83	69.698,00	967.173,83	69.698,00	1.036.871,83	69.698,00	1.106.569,83	69.698,00	1.176.267,83
10 Investeringsreserve uitvoering centrumplan	661.713,69	-661.713,69	0,00		0,00		0,00		0,00
11 Reserve opbrengst aandelen Essent	11.711.097,88		11.711.097,88		11.711.097,88		11.711.097,88		11.711.097,88
12 Egalisatiereserve parkeerexploitatie	1.767.504,00		1.767.504,00		1.767.504,00		1.767.504,00		1.767.504,00
13 Egalisatiereserve sociaal domein	5.464.816,12	-232.374,00	5.232.442,12	-155.600,00	5.076.842,12	-130.000,00	4.946.842,12		4.946.842,12
14 Reserve groot onderhoud parkeergarage	144.305,00	50.526,00	194.831,00	151.789,00	246.620,00	53.084,00	299.704,00	54.411,00	354.115,00
Totaal	25.958.734,21	-919.697,69	25.039.036,52	-173.009,00	24.866.027,52	-71.114,00	24.794.913,52	60.213,00	24.855.126,52
Voorzieningen									
1 Voorziening dubieuze debiteuren	376.559,17		376.559,17		376.559,17		376.559,17		376.559,17
2 Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	160.424,00		160.424,00		160.424,00		160.424,00		160.424,00
3 Voorziening onderhoud gebouwen	406.528,78	-164.962,00	241.566,78	-195.115,00	46.451,78	110.778,00	157.229,78		104.424,78
4 Voorziening onderhoud sportcentrum Polfermolen	1.829.931,24	215.501,00	2.045.432,24	232.170,00	2.277.602,24	-419.110,00	1.858.492,24	137.332,00	1.995.824,24
5 Voorziening niet-WWB-debiteuren sociale zaken	160.496,00		160.496,00		160.496,00		160.496,00		160.496,00
6 Voorziening onderhoud parkeerplaats Oud Valkenburg	40.700,00		40.700,00		40.700,00		40.700,00		40.700,00
7 Voorziening pensioenen wethouders	1.433.891,00		1.433.891,00		1.433.891,00		1.433.891,00		1.433.891,00
8 Voorziening ontwikkelingen Polfermolen	4.000.000,00		4.000.000,00	-4.000.000,00	0,00		0,00		0,00
9 Voorziening rioolheffing	2.096.934,69	-35.964,00	2.060.970,69	-128.173,00	1.932.797,69	-152.064,00	1.780.733,69	-120.910,00	1.659.823,69
10 Voorziening afvalstoffenheffing	2.294.704,14	-90.511,00	2.204.193,14	-127.903,00	2.076.290,14	-152.064,00	1.924.226,14	-206.072,00	1.718.154,14
Totaal	12.800.169,02	-75.936,00	12.724.233,02	-4.219.021,00	8.505.212,02	-612.460,00	7.892.752,02	-242.455,00	7.650.297,02
Totaal der reserves en voorzieningen	42.001.441,40	-995.633,69	41.005.807,71	-4.392.030,00	36.613.777,71	-683.574,00	35.930.203,71	-182.242,00	35.747.961,71

Resterende prioriteiten coalitie-akkoord

Omschrijving	Jaar	Globale bruto raming	Enmalige kapitaal-bijdragen/subsidies	Restant netto investering	Afschr. termijn in jaren	Kapitaallasten		Overige exploitatie-lasten	Exploitatie-inkomsten	Structurele netto budgettaire lasten				
						Afschrijving	Rente			2019	2020	2021	2022	
<i>Speerpunt 1: Veilig wonen en uitgaan</i>														
Veilige en leefbare kernen										0	0	0	0	
Veilig uitgaan en veilige evenementen										0	0	0	0	
Ondermijning										0	0	0	0	
Totaal speerpunt 1										0	0	0	0	
<i>Speerpunt 2: Zelfsturing, stimuleren en doorontwikkelen</i>														
Externe coördinator										0	70.000	70.000	70.000	
Totaal speerpunt 2										0	70.000	70.000	70.000	
<i>Speerpunt 3: Doorontwikkelen projecten natuur en economie</i>														
Verbindingsas deelgebieden Broekhem en Houthem		5.700.000		5.700.000	25	228.000	228.000			0	0	114.000	456.000	
Verdere invulling project Wijland in Houthem		700.000		700.000	25	28.000	28.000			14.000	56.000	56.000	56.000	
Brug over molentak Geul										50.000	0	0	0	
Opwaardering sportcomplex Houthem										200.000	0	0	0	
Uitkijktoren Berg en Terblijt										50.000	0	0	0	
Natuur- en recreatieplan Vilt 2e fase										100.000	0	0	0	
School-thuisroute Berg										100.000	0	0	0	
Investeringen gemeenschapshuis Cascade										100.000	0	0	0	
Parkeerproblematiek Meesweg										100.000	0	0	0	
School-thuisroute Sibbe										150.000	0	0	0	
Reconstructie bebouwde kom Sibbe										150.000	0	0	0	
Aanpassing recreatieve wandelroutes										106.000	0	0	0	
Gebiedsontwikkeling groene oostvleugel/kastelenpark		3.700.000		3.700.000	25	148.000	148.000			74.000	296.000	296.000	296.000	
Ontwikkeling de Leeuwterrein- noordelijk deel		3.300.000	2.400.000	900.000	25	36.000	36.000			18.000	72.000	72.000	72.000	
Totaalvisie Tivoli - Grendelplein		3.950.000		3.950.000	25	158.000	158.000	50.000		50.000	79.000	316.000	316.000	
Fietsenstalling en openbaar toilet Walramplein		180.000		180.000	10	18.000	7.200	117.000		120.600	142.200	142.200	142.200	
Opwaardering openbare ruimte grenzend aan Villa via Nova										150.000	0	0	0	
Integrale ontwikkeling Ignatiusvallei		4.500.000		4.500.000	25	180.000	180.000			90.000	360.000	360.000	360.000	
Totaal speerpunt 3		22.030.000	2.400.000	19.630.000		796.000	785.200	167.000	0	1.622.600	1.005.200	1.356.200	1.698.200	
<i>Speerpunt 4: Realisatie zorgwoningen etc.</i>											0	0	0	0
<i>Speerpunt 5: Veilig wonen en wonen voor doelgroepen</i>											0	0	0	0
<i>Speerpunt 6: Bevorderen verkeersveiligheid woonwijken</i>														
Verkeersveiligheidsknelpunten en verkeerskundige maatregelen										0	0	0	100.000	
Beveiligen spoorwegovergang Schin op Geul										500.000	0	0	0	
Totaal speerpunt 6										500.000	0	0	100.000	

Resterende prioriteiten coalitie-akkoord

Omschrijving	Jaar	Globale bruto raming	Eenmalige kapitaal-bijdragen/subsidies	Restant netto investering	Afschr. termijn in jaren	Kapitaallasten		Overige exploitatie-lasten	Exploitatie-inkomsten	Structurele netto budgettaire lasten			
						Afschrijving	Rente			2019	2020	2021	2022
<i>Speerpunt 7: Gezonde balans toerisme en recreatie</i>													
Uitvoeringskosten mobiliteits- en parkeerbeleidsplan										70.000	70.000	70.000	70.000
Totaal speerpunt 7										70.000	70.000	70.000	70.000
<i>Speerpunt 8: Adaptief wegbeheer</i>													
Aanpassen onderhoudsbudgetten										300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal speerpunt 8										300.000	300.000	300.000	300.000
<i>Speerpunt 9: Landschap in stand houden</i>													
Verstevigingsmaatregelen Plenkertgroeve/monstergrot										150.000	0	0	0
Totaal speerpunt 9										150.000	0	0	0
Speerpunt 10: Goed voorzieningenpeil in alle kernen										0	0	0	0
Speerpunt 11: Verbetering communicatie/dienstverlening										0	0	0	0
Speerpunt 12: Ontwikkeling Valkenburg als innovatieve proeftuin										0	0	0	0
Speerpunt 13: Juiste balans vraag en aanbod werkgelegenheid										0	0	0	0
<i>Speerpunt 14: Herijking toekomstvisie</i>													
Realisering verbinding Grendelpoort-Ruine		140.000		140.000	25	5.600	5.600			2.800	11.200	11.200	11.200
Werkbudget doorontwikkeling Vestingstad										40.000	40.000	40.000	40.000
Citymarketing/winkelstad										60.000	60.000	60.000	60.000
Totaal speerpunt 14		140.000	0	140.000		5.600	5.600	0	0	102.800	111.200	111.200	111.200
<i>Speerpunt 15: Toerisme en recreatie</i>													
Uitbreiding formatie										50.000	50.000	50.000	50.000
Versterken regierol										10.000	10.000	10.000	10.000
Inhuur en lobbykosten										200.000	0	0	0
Nieuwe fase economische samenwerking										67.500	67.500	100.000	100.000
Totaal speerpunt 15										327.500	127.500	160.000	160.000
<i>Speerpunt 16: Evenementenbeleid</i>													
Budget voor nieuwe evenementen										415.000	50.000	50.000	50.000
Totaal speerpunt 16										415.000	50.000	50.000	50.000

Resterende prioriteiten coalitie-akkoord

Omschrijving	Jaar	Globale bruto raming	Eenmalige kapitaal-bijdragen/subsidies	Restant netto investering	Afschr. termijn in jaren	Kapitaallasten		Overige exploitatie-lasten	Exploitatie-inkomsten	Structurele netto budgettaire lasten			
						Afschrijving	Rente			2019	2020	2021	2022
Speerpunt 17: Uitstallingenbeleid										0	0	0	0
Speerpunt 18: Parkeervergunningensysteem										0	0	0	0
<i>Speerpunt 19: Stimuleren en ontwikkelen (klein)kunst</i>													
Kunst en cultuurvisie										20.000	0	0	0
Eenmalig extra budget voor bibliotheek gerelateerde zaken										30.000	0	0	0
Totaal speerpunt 19										50.000	0	0	0
Speerpunt 20: Behouden en stimuleren lokale tradities										0	0	0	0
Speerpunt 21: Transparantie uitgaven en inkomsten subsidies										0	0	0	0
Speerpunt 22: Middelbaar horeca onderwijs										0	0	0	0
Speerpunt 23: Aandacht voor veteranen										0	0	0	0
<i>Speerpunt 24: Duurzaamheidsbeleid</i>													
Formatie, structureel werkbudget en verduurzaming										15.000	200.000	200.000	200.000
Totaal speerpunt 24										15.000	200.000	200.000	200.000
Speerpunt 25: Milieu en afvalbeleid										0	0	0	0
Speerpunt 26: WMO/Ouderen										0	0	0	0
Speerpunt 27: WSW-ers ondersteunen										0	0	0	0
Speerpunt 28: Jeugdzorg en opvang										0	0	0	0
Speerpunt 29: Kwalitatief goed onderwijs behouden										0	0	0	0
Speerpunt 30: Gezondheid inwoners verhogen										0	0	0	0
Speerpunt 31: Afgewogen accommodatiebeleid										0	0	0	0
<i>Speerpunt 32: Monumentenbeleid</i>													
Onderhoud en restauratie van monumenten										0	150.000	150.000	150.000
Opstellen gemeentelijke subsidieregeling										10.000	0	0	0
Inventarisatie, beschrijvingen etc.										60.000	0	0	0
Uitbreiding formatie										40.000	40.000	40.000	40.000
Totaal speerpunt 32										110.000	190.000	190.000	190.000

Resterende prioriteiten coalitie-akkoord

	Omschrijving	Jaar	Globale bruto raming	Enmalige kapitaal-bijdragen/ subsidies	Restant netto investering	Afschr. termijn in jaren	Kapitaallasten		Overige exploitatie-lasten	Exploitatie-inkomsten	Structurele netto budgettaire lasten			
							Afschrijving	Rente			2019	2020	2021	2022
Totaal speerpunt 1			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 2			0	0	0		0	0	0	0	0	70.000	70.000	70.000
Totaal speerpunt 3			22.030.000	2.400.000	19.630.000		796.000	785.200	167.000	0	1.622.600	1.005.200	1.356.200	1.698.200
Totaal speerpunt 4			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 5			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 6			0	0	0		0	0	0	0	500.000	0	0	100.000
Totaal speerpunt 7			0	0	0		0	0	0	0	70.000	70.000	70.000	70.000
Totaal speerpunt 8			0	0	0		0	0	0	0	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal speerpunt 9			0	0	0		0	0	0	0	150.000	0	0	0
Totaal speerpunt 10			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 11			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 12			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 13			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 14			140.000	0	140.000		5.600	5.600	0	0	102.800	111.200	111.200	111.200
Totaal speerpunt 15			0	0	0		0	0	0	0	327.500	127.500	160.000	160.000
Totaal speerpunt 16			0	0	0		0	0	0	0	415.000	50.000	50.000	50.000
Totaal speerpunt 17			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 18			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 19			0	0	0		0	0	0	0	50.000	0	0	0
Totaal speerpunt 20			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 21			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 22			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 23			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 24			0	0	0		0	0	0	0	15.000	200.000	200.000	200.000
Totaal speerpunt 25			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 26			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 27			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 28			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 29			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 30			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 31			0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal speerpunt 32			0	0	0		0	0	0	0	110.000	190.000	190.000	190.000
Totaal			22.170.000	2.400.000	19.770.000		801.600	790.800	167.000	0	3.662.900	2.123.900	2.507.400	2.949.400

